

ČESKOSLOVENSKÝ
SPISOVATEL
PRAHA

W&W

Hry Osvobozeného divadla

- 1..... Vest Pocket Revue
- 2..... Robin Zbojník
- 3..... Caesar
- 4..... Svět za mřížemi
- 5..... Rub a líc

V&W

JIŘÍ VOSKOVEC — JAN WERICH: HRY

ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL PRAHA

JIŘÍ VOSKOVEC
JAN WERICH: HRÝ

VEST POCKET REVUE
ROBIN ZBOJNÍK
CAESAR
SVĚT ZA MŘÍŽEMI
RUB A LÍC

DOBA A OSVOBOZENÉ DIVADLO V&W	- -	11
VEST POCKET REVUE	- - - - -	17
ROBIN ZBOJNÍK	- - - - -	139
CAESAR	- - - - -	249
SVĚT ZA MŘÍŽEMI	- - - - -	361
RUB A LÍC	- - - - -	485
EDIČNÍ POZNÁMKA	- - - - -	617

DOBA A OSVOBOZENÉ DIVADLO V&W

Jan Werich a Jiří Voskovec napsali v slavné éře Osvobozeného divadla, mezi rokem 1927 a 1938, asi na třicet her a spoustu písňových textů na hudbu Jaroslava Ježka. Přesný počet není ani moc důležitý. Důležitější je, že některé ty písničky se pořád hrají a zpívají a že mnohé ty hry mají dosud co říci.

Osvobozené divadlo patřilo nejprve divadelní sekci Devětsilu a jako režisér v něm působil Jindřich Honzl. Inscenovaly se tam moderní básně, zejména Nezvalovy, a díla takových autorů, jako byl Charles Baudelaire, Apollinaire nebo italský futurista Marinetti aj. Dalo by se říci, že tato scéna měla podobný smysl, jako má dnes asi Viola nebo Lyra pragensis, ale bylo tam víc pohybu, víc mladého elánu, víc smělosti a režijní nápaditosti. Zejména Nezvalovy texty, Abeceda nebo Depeše na kolečkách, byly pro toto divadlo jako stvořené. A Jindřich Honzl byl vynikající režisér a vynikající znalec ruského revolučního divadla spjatého se jmény Vsevoloda Mejercholda a Alexandra Tairova. Především Mejerchold vymetl z jeviště staré kulisy i starého ducha a vytvořil pomocí praktikáblů, latí a dřevěných konstrukcí dynamický prostor pro nový divadelní projev. Někdy hrávalo Osvobozené divadlo v sále Umělecké besedy na Malé Straně. Tam také jako herec vystupoval Vítězslav Nezval.

Mladé umění nechtělo být tehdy jiné než avantgardní, jako chtěla být avantgardní mladá umělecká generace, ať šlo o básníky, malíře, herce, architekty nebo režiséry. Takovou avantgardnost měl v krvi vedle Jindřicha Honzla také E. F. Burian a Jiří Frejka.

Poválečná umělecká generace vstupovala na veřejnost s novým životním pocitem. S nadšením sledovala, co se děje ve světě, zejména v sovětském Rusku po Říjnové revoluci. Milovala film jako zcela nové umění a jejím uměleckým sklonům odpovídala také džezová hudba.

Rozpadlo se Rakousko-Uhersko, zrodila se Československá republika a zdálo se, že nová doba odzvoní starým časům. Nepodařilo se to a společenský systém s vnější nálepkou demokratičnosti trčel záhy oběma nobama opět ve starých vykořisťovatelských časech. Moderní

umění se svými tvůrci se octlo následkem toho na levíci. A protože sympatizovalo se vším, co se dělo v revolučním Rusku, sympatizovalo i s Komunistickou stranou Československa.

Jindřich Honzl byl svým povoláním učitel a svou uměleckou činností jako řada dalších umělců a spisovatelů byl tehdejšími úřadům nepohodlný. Školské úřady první republiky ho pronásledovaly a nakonec ho vyhnaly z Prahy a poslaly učit na Sedlčansko, aby mu znemožnily umělecké působení.

Komunisté byli považováni za vyvrbele společnosti a rovněž tak i ti, kdo s nimi sympatizovali.

Jsme v roce 1927 a bylo třeba ještě dvou let, aby v čele komunistického hnutí stanul Klement Gottwald. Pod jeho vedením se komunisté ukázali být ještě horšími, než jak o nich soudila buržoazní společnost. Mínili to s přeměnou společnosti v duchu Karla Marxe a V. I. Lenina zcela vážně.

Julius Fučík byl v roce 1927 redaktorem *Kmene*, časopisu sdružených nakladatelů. A také ho vyhodili pro jeho názory.

Vítězslav Nezval byl považován za největšího básníka mladé generace. Měl za sebou už *Pantomimu*, *Podivuhodného kouzelníka* a *Akrobata*, ale do napsání *Edisona* mu chyběl téměř rok.

Básníci František Halas a Vilém Závada ještě ani nevydali své první knížky.

V literatuře vládl Karlem Teigem nastolený poetismus: cirkusy, music-bally, kolotoče, panoptika, film a všechny krásy světa. Umění smyslu, obňostrojů a zábavy. Několik let se čekalo, až z tohoto teigovského opojení se vystřízliví.

Mimořádnou událostí sedmadvacátého roku byla návštěva sovětského básníka Vladimíra Majakovského v Praze. Hromotlucky bubeník revoluce s mohutnými hlasivkami stanul také na jevišti *Osvobozeného divadla* v malostranské *Umělecké besedě*, kde recitoval svůj *Levý pochod*.

Několik dní předtím, 19. dubna 1927 se na této scéně dávala hra *Vest Pocket Revue*. Napsali ji dva kamarádi, bývalí studenti gymnázia v Křemencové ulici, kteří si usmyslili potěšit své přátele štu-

*dáckým představením, které by bylo cosi jako ničím nespoutaná leg-
race, psína neboli blína, s hudbou a se zpěvy. Pořadatelem byl praž-
ský spolek bývalých žáků francouzského gymnázia v Dijonu. Ob-
a autoři této revue si v ní také s chutí zahráli.*

*Ačkoli neměli valné ponětí o divadle a o tom, jak psát divadelní
hry, ačkoli nebyli žádnými herci a byli jen nadšenými ctiteli filmu,
zejména slavných filmových komiků, jako byl Chaplin, Harold
Lloyd nebo Buster Keaton zvaný Frigo, stalo se představení senzací
Praby, opakovalo se, opakovalo se jednou, desetkrát, stokrát a bůhví
ještě kolikrát; ze studentských ochotníků se stali autoři dalších her
a sloupy Osvobozeného divadla, které převzali. Zrodili se dva výteční
komikové, dva klauni, dvojice navzájem se doplňujících herců, kteří
měli jedinečný vtip a humor a kteří si vytvořili postavy nešiků,
pitomců, dobrodruhů a tuláků, putujících od jedné hry do druhé, od
slavné Vestpocketky až po poslední hru Pěst na oko, když bylo divad-
lo v listopadu 1938 úředně zavřeno.*

*Od uvedení Vest Pocket Revue na scénu Osvobozeného divadla
uplynulo více než padesát let. Těch deset let, v nichž bylo těžiště
tvůrčí práce Jana Wericha, Jiřího Voskovce i jejich spolupracovní-
ků, režiséra Honzla, skladatele Ježka, choreografa Joe Jenčíka
a herců, tvoří vedle divadla E. F. Buriana jednu z nejpozoruhodněj-
ších kapitol českého moderního divadelnictví.*

*Po Vest Pocket Revui následovaly nové hry v prudkém tempu
a ne jeden profesionální dramatický spisovatel mohl autorům závi-
dět jejich elán, nápaditost a nevyčerpatelnou míru humoru a vtipu.
Nebyly všechny hry stejně dobré. Některé vycházely z Vest Pocket Re-
vue, jako např. hned druhá Smoking revue, některé se přibližovaly
normální komedii, opouštěly styl revue, jiné se k němu opět vracely
jako k základu a rozvíjely jej se stále větší a větší uměleckou do-
vedností. Byly to hry různé svým účinem i tvarem, a přece si byly
podobné navzájem svým švihem, dynamikou i duchem blížkým
ztrněně filmové grotesce. Připomínaly rodinu, kde se rodí tempem
stále noví kluci uličníci a rošťáci, kterým není nic svaté, kteří se
vysmívají rodičům a dělají jim starosti. Jeden má oči modré a druhý*

bnědé, čtvrtý je krátkozraký a pátý dalekozraký a další šilhavý, ale všichni se podobají rodičům. Učitelé na ně žalují a rodiče z toho bolí hlava.

Z té třicítky her je některá dobrá a druhá méně, třetí je zajímavá a čtvrtá málo podařená, pátá zase dobrá, v šesté je málo improvizovaných výstupů V & W, na které si publikum už zvyklo, sedmá je výborná a osmá ještě výbornější, devátá vynikající a desátá zase o krok dál a další čím dál lepší, znamenitější a nápaditější, psané už zkušenými autory, kteří se něco naučili a kteří ovládají svrchovaně svůj nenapodobitelný divadelní styl i herecký projev.

Zprvu, jak někde poznamenává Jan Werich, se divadlo bránilo nějaké mimoumělecké angažovanosti a hledělo si zachovat svůj způsob jevištní zábavy na vysoké úrovni, která by nepřekračovala rámeček komické scény a zůstala věrna stylové parodii a dadaistickému humoru filmových grotesek, k nimž měli autoři blíže než k způsobu čistě divadelnímu. Byla to věrnost duchu generace, jejím básnickým kvalitám, břitkému vtipu a moderní lyričnosti, hodnotám, které vnesli do poválečného umění právě nejlepší příslušníci této generace.

Ale jak se rapidně měnily časy, jak nad Evropou a světem houstly mraky, jak se doma i ve světě dělo víc a víc věcí, které znepokojovaly, jak se víc a víc vybrocovaly fronty pokroku a reakce, jak se násobily brozby fašismu a obzory temněly plížícími se stíny připravované války, ubývalo v Osvobozeném divadle té nezaujatosti, kdy si perzifláž a vtíp nechtěly pálit prsty, a do jednotlivých her unikalo víc a víc skutečnosti kolem, víc a víc se v jednotlivých hrách projevoval tlak znepokojujících událostí a brozeb. Divadlo se krok za krokem stávalo tribunou pokrokových vrstev. Satira se stále silněji vyostřovala, alegorie se ztotožňovala se současností, příklady z dávných dob se stávaly obrazem přítomnosti. Humor, vtíp, glosy před scénou, parodičnost situací, to vše nabývalo čím dál víc na větším souznění s publikem. Divadlo mobilizovalo diváky na obranu skutečné demokracie, bilo na poplach proti nebezpečí fašismu, proti válce, sjednocovalo síly na obranu míru a života proti silám smrti, na obranu lidských svobod a lidského štěstí proti osnovatelům zkázy.

Tak stálo najednou Osvobozené divadlo s oběma tvůrci a s celým svým kolektivem oběma nobama v předních zákopech fronty pokroku, a čím ostřeji bylo napadáno reakcí, tím víc se stávalo tribunou pokrokových lidových mas. Tak se zrodily slavné hry, jako Caesar, Kat a blázen, Osel a stín, Balada z hadrů, Těžká Barbora, Rub a líc, Pěst na oko, a tak i písně, které podnes známe, dostávaly svůj aktivizující bojovný ráz.

Divadlo se nakonec stalo nepobodným těm, kdo hazardovali s osudem republiky, a po Mnichově bylo zavřeno.

Oba vydané svazky, shrnující nejlepší hry od Vest Pocket Revue až po Pěst na oko, dosti zřetelně ukazují, čím toto divadlo bylo. Začalo jako amatérská studentská scéna a stalo se bojující tribunou v Goethově duchu, jako umění časové, odpovídající potřebám doby. Tribunou, na kterou nelze zapomenout ani po padesáti letech.

Josef Rybák

VEST POCKET REVUE

*Tu- i cizozemské radovánky
o devatenácti obrazech*

1927

JINDŘICHU HONZLOVI

VEST POCKET REVUE NA JEVIŠTI

VEST POCKET REVUE není nic jiného než kapesní revue. Byla napsána pro malé kapesní jeviště a pro zcela skromné, kapesní, technické i ansámblové prostředky.

Jde-li o její provozování, je dobře si uvědomit tento její ráz a zachovat jej i v režii. Předpokládejme nepatrné prostředky malého jeviště: tajemství efektu spočívá v tom, že se využije právě nepatrnosti těchto prostředků a nečiní se předem odsouzené pokusy tu nepatrnost zastřít falešnými snahami o velkorysost. Kdyby se i podařilo zfalšovat velkorysý luxus revuálních představení, je tu hrozná nebezpečí náhlé blamáže při sebenepatrnějším nedopatření. Zdůrazní-li se naopak improvizovanost a prostota technických prostředků, zbude mnohem více síly a času na péči, kterou možno věnovat souhře a tempu hry. Jakmile otevřeně přiznáte, že hrajete za minimálních možností, jste v bezpečí: spadne-li vám mezi představením kulisa nebo zhasne-li světlo, nedojde k blamáži, nýbrž pravděpodobně k potlesku.

Jedním slovem, *Vest Pocket Revue* nevyžaduje ani zbla obvyklého revuálního přepychu.

Vyžaduje intimní sál, dokonalou souhru jak herců, tak orchestru, a obou navzájem, a hlavně tempo. Tempo zachrání nedostatky výpravy zaručeně. Pauzy a dramatická ticha při prázdné scéně jsou nepřípustny. Přestávky, aby se neprotáhly, byly raději vůbec mezi jednotlivými obrazy odstraněny a nahrazeny předscénami, které dodávají celku pestrosti a spádu, omezují počet obrazů, jež nutno dekorativně upravit, a hlavně umožňují hladké proměny jeviště.

Tyto předscény se odehrávají vesměs před oponou a při dosa-
vadních 150 představeních v *Osvobozeném divadle* v Praze k nim úplně vystačila rampa 1 m hluboká. Jejich text je upraven délko-
vě tak, že trvání hry na předscéně pohodlně stačí k přestavbě

dekorací za oponou pro příští obraz.

Je ovšem nutno dekorační zařízení jak náleží zjednodušit. Doporučuje se pracovat pouze s přístavky. Pozadí a strany jeviště stačí vykrýt jednobarevným závěsem, čímž se získá univerzální neutrální prostor velmi snadno tvárný.

Při provozování této revue v *Osvobozeném divadle* se výtečně osvědčil systém plent. Užíváme tři dvojdílných dřevěných rámu, jejichž poloviny jsou spojeny pantíky, takže je možno postavit je v jakémkoliv úhlu. Kombinace, jichž možno dosáhnout rozestavením, případně spojením těchto rámu (z nichž jeden je větší), skýtají velmi bohatou řadu možností, jak umístit na scéně dekorační plochy.

Na tyto rámy se totiž zavěšují snadno vyměnitelné papírové obdélníky rozměrů rámu, na nichž jsou namalovány nezbytné dekorační prvky pro každý obraz. Během předscén stačí tedy změnit rozestavení rámu a přehodit papírové výplně.

Paluba parníku ovšem vyžaduje kulisy solidnější, jež však možno obstarat asi čtyřmi přístavky s vhodným použitím charakteristických lodních motivů.

Jeviště, jež dovoluje zavěšení některých kulis v provazišti, má ovšem velikou výhodu. Tak možno zavěsit řadu nápisů, jež text vyžaduje, a spustit je v poslední chvíli, jakož i mraky pro scénu balónovou a případně všechny součásti dekorace parníkové.

Takto řešená výprava zaručuje přesné zapadnutí předscén do jevištních obrazů a dodá představení pádneho tempa.

Další nutností je řízný džezový orchestr. Dodává nálady publiku i hercům.

Nejdůležitější snad však bude, aby si režisér byl vědom, že scénuje věc, která od prvního do posledního slova má být komická, a aby si dobře uvědomil ráz této komiky. Učiní-li tak, pozná, že nesmí na jevišti připustit ani jedno gesto, ani jeden přízvuk, ani jednu masku vybledlé, kormoutivé a trapné konvenční rozvleklé komiky, která dosud bují na mnohých našich scénách. Poznává, že tato hra vyžaduje především bezprostřední smysl interpre-

tů pro přímý, prudký a groteskní humor, pro humor, který je sice často parodií, ale jenž musí umět stát na jevišti také sám a sám, ve své soběstačné absurdnosti.

Blažej Jossek, groteskní stařík s plnovousem a sportovně oděný jako hošík. Vyskytuje se skoro výhradně s velikým aparátem s nápisem Vest Pocket Kodak. Chová se povytce vyděšeně a je vždy nepřipadný. Mohlo by mu být sedmnáct právě jako sedmdesát let.

Publius Ruka a Sempronius Houska jsou klauni celé revue. Podle toho nutno řešiti jejich zjev: nemají určitého zaměstnání, což jim dovoluje vystupovati v uniformách, v sportovním úboru, ve smokingu, aniž tím chtějí něco zdůraznit. Přestože oba jsou přesvědčení o své genialitě, jejich blbost je bezmezná. Je tak veliká, že místy hraničí s vtipností. Jsou takřka dvojčaty, s tím rozdílem, že Sempronius je těžkopádný a dobromyslný, kdežto Publius je pohyblivý a aspiruje na šviháctví a duchaplnost, přirozeně že bez úspěchu.

Kvido Maria de la Camera van Obscura, nesmírně nadutý spisovatel, dokonalý hlupák a chorobný klid'as.

Josefka, exaltovaná romantická dívka.

Místní kráska. Hraje ji jediná interpretka. V Paříži je to monděnní dáma, v balóně je to paradoxní anděl s křídly na pracovním overalu a s předměstským žargonem. Selma, místní kráska pro Sever, je plavá, unylá, veskrze nordická a sentimentální bytost. Lepra pravý opak, démonická orientální intrikánka. Olga, místní kráska střední Evropy, je konstruktivní žena, kamarád mužů, jejíž pozérství spočívá v tom, že je ostentativně všeho pozérství prosta.

Kapitán Hýčena má pruhované tričko, nesahající ani po břicho. Jeho autorita je nepatrná. Určen od kolébky k tomu, aby se stal rozmazleným cukrářem, minul se povoláním a vstoupil do služeb Transatlantické společnosti. Dříve či později jeho koráb ztroskotá.

BYTOSTI

BLAŽEJ JOSSEK, fotograf	- - - - -	V. Müller
ŠAVEL, jeho sluha	- - - - -	B. Rádl
PUBLIUS RUKA	- - - - -	J. Voskovec
SEMPRONIUS HOUSKA	- kolegové - - - - -	J. Werich
KVIDO MARIA DE LA CAMERA		
VAN OBSCURA, spisovatel	- - - - -	J. Trojan
JOSEFKA, jeho daktylo	- - - - -	S. Svozilová
SEKRETÁŘ	- - - - -	J. Rousek
MARGOT	- - - - -	
ANDĚL	- - - - -	
SELMA	- místní krásy - - - - -	V. Petrovičová
LEPRA	- - - - -	
OLGA	- - - - -	
GASTON, Pařížan	- - - - -	J. Kopecký
DETEKTIV	- - - - -	V. Hýka
KAPITÁN HÝČENA	- - - - -	V. Hýka
FRANK, americký Čech	- - - - -	E. Trojan
OLAF, nordický stařeček	- - - - -	V. Hýka

Černý číšník, topič, strážník, kancelisti, pastor, lámové.

Poprvé provedeno ve dvoraně *Umělecké besedy* v Praze pod hlavičkou *Osvobozené divadlo*, sekce S. M. K. Devětsil, dne 19. dubna 1927 v uvedeném obsazení.

Režie *V + W*, výprava *V + W*, *J. Javorský*. Hudbu upravil *J. Kyselka*, *J. Pavlánský*, hrál orchestr *Foolish Fellows*. Tance nastudoval *S. Machov*.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

OBRAZ PRVNÍ

MUŽ, JENŽ SBÍRÁ FOTOGRAFIE ROZZUŘENÝCH

Galerie Blažeje Josska. Po stěnách jsou rozvěšeny fotografie rozzuřených lidí. Vlevo psací stůl, vpravo stolek s telefonem.

Scéna první

Jossek, Šavel

(Jossek, obrácen zády, přibíjí na stěnu velkou fotografii. Šavel sedí u stolu a zapisuje do katalogu)

JOSSEK

Piš, číslo 539 AI 1927 sub lit. B. římská osm!

ŠAVEL *(píše)*

542 AI 1929 sub lit. „Ř“ oxfordskou osmou.

JOSSEK

Jaká oxfordská osma?

ŠAVEL

No přece ne cambridgeská, pán přece ví, že jako veslař jsem na straně Oxfordu.

JOSSEK

Ted' ale registruješ moji sbírku. Veslovat můžeš v neděli.

ŠAVEL

A já nehraju. Stanu se raději na stará kolena kormidelníkem, a posléze patnáctiletým kapitánem. Naschvál.

JOSSEK

Šavle, ty jsi dnes zas nabroušen, che, che, a zatím ode mne neodejdeš ani za patnáct let, vid', ty stará krůto?

ŠAVEL

Prosím, aby mi pán neříkal krůto.

JOSSEK

Tak piš: 539 AI 1927 sub lit. B VIII. Vlasta Burian, zuřivost kulminuje, když Sparta dostala gól. Zachyceno v plenéru, expozice I/25, Kodak Vest Pocket, Alfa Roll-Film. Zvětřila firma Balcar. Táák, můj nejnovější snímek, a vzácny, velmi vzácny. Do závorcky napiš VZ, to jest vzácny.

ŠAVEL

A kdy už to bude mít pán všechno pohromadě?

JOSSEK

Až to bude, tak to bude. To hlavní schází.

ŠAVEL

Pán ale zapomíná, že výstava má být otevřena za čtrnáct dní. A pán vece: To hlavní schází! Jak si to pán představuje?

JOSSEK (*běží ke kalendáři, stále obrácen zády*)

Prožlukle, Šavle, prožlukle, Šavle, děšíš pána. Možno-li, že tak vbrzku? (*Listuje ve velikém kalendáři, náhle se obrátí*) Ha, zub času jest vykotlaný, mluvils pravdu, Šavle, nyní porad'.

ŠAVEL

To je těžká věc. Babo, rad'!

JOSSEK

Šavle, běž pro tu babu.

ŠAVEL

Není baby. To byl jinotaj!

JOSSEK

Jak ho rozčilíme? Vždyť já ho za tak krátkou dobu nerozčilím!

ŠAVEL

Koho? Ten jinotaj?

JOSSEK (*ukazuje na jediné prázdné místo na zdi*)

No, tady! No, jeho!

ŠAVEL

Aha, no jó, to nepůjde. Kdepak! Čtrnáct dní, co to pána napadá. To jest málo. To jest maličko. Malounko!!

JOSSEK

No tak co budeme dělat? Bez té fotografie nemohu výstavu otevřít.

ŠAVEL

Tak by ji snad pán mohl zavřít.

JOSSEK

Nejapný Šavle! My ho rozzuřit musíme. Ale kdo, rci, kdo nám pomůže?

ŠAVEL

Kdo nám pomůže?

(Pauza, přemýšlení, blazení vousů)

ŠAVEL *(má nápad)*

Pán má švagry?

JOSSEK

Dva.

ŠAVEL

Pán má dva švagry?

JOSSEK

Ano.

ŠAVEL

A pán má dva blbé švagry. To se musí nechat.

JOSSEK *(sebevědomě)*

Ano.

ŠAVEL

Pardon! *(Telefonuje)* Haló, kdo se to tam vyskytuje? Aha, poklona, pane Sempronie, zde Šavel, u pana Josska, račte nás laskavě vzápětí navštívit. Prosím. Na shledanou. *(Zavěsí)* Tak! *(Volá jiné číslo)* Allo, qui est à l'appareil? Aha, poklona, pane Publie, zde páně Josskův Šavel, ano, ano — to vám právě chci říci — abyste přišel. Ihned. Přijde taky váš pan kolega Sempronius. Tak, tak, na viděnou!

JOSSEK

Tak co je tohle? Co to zas organizuješ?

ŠAVEL

Výstavu, prosím. Pán nechá vše na poslední chvíli, pán si neví rady, pán taky musí dovolit, abych byl energický.

JOSSEK

Dobře, Šavle, ale co mi sem taháš moje švagry? Vždyť víš, že mne pokaždé dožerou.

ŠAVEL

Ano, právě, výborně! Dožerou pana Josska, dožerou pana Šavla . . .

JOSSEK

Jakého pana . . . ?

ŠAVEL

Pardon, dožerou Šavla a dožerou taky pana . . . ? Pana . . . ?

JOSSEK

Výborně, pana Kvidona Mariu de la Camera van O . . .

JOSSEK A ŠAVEL

Van Obscura . . .

JOSSEK

Spisovatele a známého klidása, jehož fotografie ve stavu rozruženém nám dosavade pohříchu schází. Šavle, mám z tebe radost.

(Šavel se stydí)

Scéna druhá

Především, Sempronius Houska a Publius Ruka

(Ruka a Houska vstoupí, každý z jedné strany)

RUKA

Pane kolego, výborně, že vás vidím.

HOUSKA

Taktěž výborně. Nápodobně, že vás vidím.

RUKA A HOUSKA (*podávají si ruce*)

Kupodivu, kupodivu.

ŠAVEL (*posměšně haleká*)

JOSSEK

Pryč, drzý pokojský!

ŠAVEL (*odejde*)

JOSSEK

Nyní vysvětlím příbuzným, proč jsem je obtěžoval.

RUKA A HOUSKA

Tak, tak. Nuže, zdehle, tuhle . . .

JOSSEK

Příbuzní!

(Ruka a Houska tleskají)

JOSSEK

Jak víte, zabývám se po leta sbíráním fotografií rozzuřených jedinců. Záliba namáhavá, zato však originální. Sjezdil jsem řadu zemí, abych získal vlastní snímky slavných osobností v okamžiku zdánlivě tak nedůstojném jejich jména, v okamžiku hněvu, vzteku, rozhořčení, nejraději ovšem v zuřivosti. Číhal jsem na ně jak na plachou zvěř, vydával jsem se tisíckrát nebezpečí tváří v tvář opravdovým zuřivcům, zaplétal jsem se do ožehavých situací, pronikaje do salónů světoznámých kurtizán, obětoval jsem tisíce, abych zachytil kýžený moment na desce aparátu. Podplácel jsem sluhy, tajemníky, pobočníky, zpovědníky, manžely, milenky, levobočky, pohrobky, ano i vlastní děti. Neustoupil jsem nikdy před požadavky svého sportu.

HOUSKA

Slepé fotografické vášně!

JOSSEK

Nikoliv vášně, svého životního díla! Pohleďte, na těchto stě-

nách jsem rozvěsil nejcennější exempláře své sbírky. Ale zde jest osudná mezera, příbuzní. Moje sbírka zůstane ohavným torzem, dokud tuhle se nezaskví obraz velikého spisovatele a proslulého flegmatika. Máme čtrnáct dní času do otevření výstavy. Pozvánky jsou rozeslány i do ciziny. Veřejnost jest napjata, tisk šušká! A zlatý hřeb mi chybí. Jsem v koncích, drazí, a tu vzpomněl jsem na vaši genialitu a volám k ní: Pomozíť mi u velikém díle, vyhledat, rozzuřit, vyfotografovat našeho gigantického spisovatele a národního klidása, Kvidona Mariu de la Camera van Obscura!

RUKA A HOUSKA

Výborně! Vivat! Vivat!

JOSSEK

Jak mne těší vaše nadšení. Nemám již obav o svoji výstavu. Musíme však jednat rychle a zároveň obezřele. Dílo je těžké, velmi těžké.

RUKA

Pardon, buďte bez starosti. Můžete se na nás úplně spolehnout! Pardon, Sempronie . . . !

HOUSKA

Pardon, Publie . . . !

RUKA A HOUSKA

Pro nás je to hračka. Vzhůru!

JOSSEK

No, ale ty kostýmy, ty kostýmy, takhle nemůžete jít.

HOUSKA

Ano, žaket si kazit nebudu, ostatně jdu právě z tenisu, kdežto jsem holdoval kriketu. Zde Publius použije mého vozu a zajede se rovněž domů převléci.

RUKA

Ba, ba, pane kolego! Teď musíme mírnit své sportovní choutky. Nerad se loučím se svým vodním hokejem. Nu což, na waterpolo dost času v zimě, až bude zamrzlé kluziště.

HOUSKA

Nu, Publie, pudeme, pudem!

RUKA

Ještě se občerstvíme. Palaš, likéru! Palaš!

HOUSKA

Kordisko, Jatagáne!

RUKA

Kde je ten Rapír?

JOSSEK

Šavel se jmenuje.

HOUSKA

Ach pravda. Šablenko!

Scéna třetí

Předešlí, Šavel

(Šavel přináší táč se sklenkami)

JOSSEK *(připíjí)*

Zdravica!

RUKA

Šumí Marica!

HOUSKA

Pláče vdovica!

O p o n a

OBRAZ DRUHÝ

MENS SANA IN CORPORE SANO

Před oponou

(Ruka a Houska vstoupí na předscénu a zpívají na melodii foxtroty: Any Ice, please, Lady)

RUKA A HOUSKA *(zpívají)*

Mens sana in corpore sano

1. V starém Římu
si léčili rýmu.
Jak?
Cvičili půl hodiny!
Zato měli těla
z bronzu jako děla
u šlechty, ba i spodiny.

1. refrén:

Oni totiž znali:

Plavat, běhat,
boxovat a šplhat,
cvičit, střílet,
bruslit a šermovat
šavlí, kordem, dýkou,
pak mohli s pýchou
si na těla ukázat.

2. Každé chvilky věčná škoda,
sic najednou přijde doba,
kdy i u vás vyskytne se trapná choroba.

Proto zanechte všech sladkých dortů,
věnujte se jenom sportu,
vizte ty účinky na oba.

2. refrén:

My totiž známe:

Plavat, běhat,
boxovat a šplhat,
cvičit, střílet,
bruslit a šermovat
šavlí, kordem, dýkou,
pak můžem s pýchou
si na těla ukázat.

3. Pravda, že děti ve škole
a čacký dorost v Sokole
si svaly tuží dost a dost.
Přesto nutno od peřinky
dát robátku činky
ve vlastním zájmu, nejen pro radost.

3. refrén:

Takové dítě potom zná:

Plavat, běhat,
boxovat a šplhat,
cvičit, střílet,
bruslit a šermovat
šavlí, kordem, dýkou,
pak možno s pýchou
syna matce ukázat.

4. Ať jste z města, z nížin, z hor, tu
holdujte jen všude sportu,

korporací je dnes přebytek.
O takových věcech se vůbec netlachá,
do Vysokoškolského sportu vás rád přijme
pan profesor Smotlacha,
proti sportu je jen dobytek.

4. refrén:

A proto již zítřkem počínajíce, musíte začít:

Plavat, běhat,
boxovat a šplhat,
cvičit, střílet,
bruslit a šermovat
šavlí, kordem, dýkou,
pak možno s pýchou
si na těla ukázat.

(Kolegové odejdou)

Opona se otevře

OBRAZ TŘETÍ

HLEDÁ SE NÁMĚT

Pracovna Kvidona Marie de la Camera. Stolek s psacím strojem, knihovna, vavříny a věnce. Reklamní plakát: De la Camera: Břicho Prahy. Právě vyšlo. Čtěte! Jevišťe prázdné.

Scéna první

Sekretář, První až Pátý kancelista, Josefka

(Sekretář vstoupí s telegramem v ruce a počne zvonit na příruční zvonec. Vstupují První, Druhý, Třetí, Čtvrtý, Pátý kancelista a Josefka, a seřadí se)

SEKRETÁŘ

Oddělení románové.

PRVNÍ KANCELISTA

Zde.

SEKRETÁŘ

Oddělení novelistické.

DRUHÝ KANCELISTA

Zde.

SEKRETÁŘ

Oddělení filmové adaptace.

TŘETÍ KANCELISTA

Zde.

SEKRETÁŘ

Vynálezy a pokroky s pododdělením historicko-geografickým.

ČTVRTÝ KANCELISTA

Zde.

SEKRETÁŘ

Oddělení pornografické.

PÁTÝ KANCELISTA

Zde.

SEKRETÁŘ

Daktylo, prosím ke stroji. Došel telegram od Mistra. (Čte) „Přijedu dnes přesně, Kvido, Mistr.“ Netřeba snad připomínati, že vše musí být v úplném pořádku.

Scéna druhá

Předešlí, pak Kvido Maria de la Camera van Obscura (Fanfáry. Personál se postaví do pozoru)

VŠICHNI

Pochválen buď Pán Ježíš Kristus.

KVIDO MARIA (*vstoupí zamyslen, s lebkou v ruce a s aktovkou*)

Nechápu, nechápu, jak se tato lebka dostala do mé aktovky?

Oddělení vynálezů a technických vymožeností!

ČTVRTÝ KANCELISTA

K službám, Mistře!

KVIDO

Zhotovíte mi z ní šalmaj, platím přesčas. Ā propos, jak by řekl Francouz, času nemám nazbyt. K věci. Co nového?

SEKRETÁŘ

Do čtrnácti dnů má být dodán do tiskárny rukopis nového románu Mistrova.

KVIDO

Děkuji. Oddělení románové zhotovilo námět následující . . . ?

PRVNÍ KANCELISTA

Mistře, nebylo absolutně možno. Pracovali jsme na pozměně-

ném vydání „Proudů, břehů a vírů“ . . .

KVIDO

Nedbalost zavinila katastrofu. Nebýt mého proslulého klidu, roztránil bych vám hlavu svícem, jak učinila již řada hrdinů mých historických románů. Bude-li se to opakovat ještě jedenáctkrát, budete propuštěni. Zapomněl jste, že nebude-li román do čtrnácti dnů napsán, budu nucen vyplatit nakladateli konvencionální pokutu ve výši 500 000 piastrů. Pohříchu není dosud ani námět. Tam to dopracoval veliký autor, že musí své romány sepisovat sám. Nemeškaje, vydám se na cestu za námětem. V rychlosti zkontroluji ostatní. Co nového v oddělení novely?

DRUHÝ KANCELISTA

Končíme druhou kapitolu Břicha Prahy, Gréta otrávena, Popescu prchá, Max, nic netuše, kojí se nadějami.

KVIDO

Správně, můžete pokračovat. Co soudí oddělení pornografické?

PÁTÝ KANCELISTA

Osměluji se navrhnout svatební cestu na Lesbos.

KVIDO

Dohodněte se s oddělením geograficko-historickým. Rozchod! Pan sekretář a Remington-portable nastoupit v družstva!

(Kancelisté odejdou)

KVIDO *(k Sekretáři)*

Odjíždím na cestu za námětem. První stanice Praha. Opatřte lístek a vše ostatní a očekávejte mé depeše na kolečkách.

SEKRETÁŘ

Upozorňuji Mistra na akutní fejton pro Lidové noviny.

KVIDO

Vyřídím ihned. Děkuji!

(Sekretář odejde)

Scéna třetí

Kvido, Josefka

KVIDO

Josefko, zhotovíme fejeton „Západ slunce nad Prahou“. Pasusy o zlatem planoucích Hradčanech, o usínající Malé Straně a o stříbropěnné Vltavě naleznete v archívu. Některé dodatky: Miluji Tě — má jsi jediná — Pojd' na ňadra má —

(Josefka přistoupí okoi:zlena a položí mu hlavu na rameno)

KVIDO

Josefko . . . ?

JOSEFKA

Srdce vaše promluvilo, Mistře. Tak dlouho čekám na ně, od prvního pohledu. Což nevěříte v lásku na první pohled?

KVIDO

Josefko, co to má znamenat?

JOSEFKA

Řekl jste: „Pojd' na ňadra má.“ Jdu, Kvidone můj.

KVIDO

Josefko, pište: Pojd' na ňadra má, Praho, Ty v mracích nachových.

JOSEFKA

Což to neplatilo mně?

KVIDO

Ne. Jste snad v nachových mracích? Praze to platilo. Praho, jak Tě mám rád!

JOSEFKA

Já tebe též.

KVIDO

Josefko, pište!

JOSEFKA

Je vše marno. Sladký klam, jak trpký však!

KVIDO

Nemohu vás milovat, Josefko. Jste příliš čistá a něžná. Jak známo, jsem hrozně vášnivý — ve svých románech.

JOSEFKA

Proto tě miluji.

KVIDO

Josefko, pište a netykejte mi.

JOSEFKA (*klesne ke stolku*)

Óó běda!

Scéna čtvrtá

Předešlí, Sekretář

(Sekretář vstoupí a podává Kvidonovi zavazadlo a lístek)

KVIDO

Josefko, napište, co jsem řekl. Sbohem vespolek. (*Odejde se Sekretářem*)

(Pauza. Josefka vzlyká)

Scéna pátá

Josefka, Kolegové, za nimi se s aparátem opatrně vplíží Jossek

(Ruka zaklepe Josefce na rameno)

JOSEFKA

Jste to vy, Mistře?

RUKA

Já!

(Josefka se mu vrhne kolem krku, a hned s výkřikem odskočí)

HOUSKA

Pardon, omyl! To nejste vy.

JOSSEK

Kde je Mistr, rcete, dívko?

JOSEFKA

Co mu chcete? Žel, že Mistr odjel.

HOUSKA A RUKA

Ha!

JOSSEK

Kam odjel?

RUKA

Pardon, klid! Musíme vyzvídat nenápadně. *(K Josefce)* Slečno, zajisté jste chutně přesnídala na vidličku?

(Josefka rozpačitě přikyvuje)

RUKA *(vybuchne)*

Kam odjel?

(Josefka koktá)

HOUSKA

Slečno, dejte ruce křížem. Dejte všichni ruce křížem.

JOSSEK

Proč?

HOUSKA

Budeme dělat křížový výslech. Slečno, v Portugalsku výjimečně není revoluce. Dnes výjimečně nikdo nepřeletěl oceán. Jednou měř, dvakrát řež. Kde je pan mistr?

JOSEFKA

V Praze.

RUKA

Jsmo na stopě, kořist nám neunikne!

JOSSEK

Vzhůru!

HOUSKA

Poklona, slečno.

(Josek a Kolegové odkvapí)

Scéna šestá

Josefka

JOSEFKA *(sama)*

Bože, co jsem to vyradila? Jsou to jistě Kvidonovi literární nepřátelé. Snad anarchisté. Musím za ním, chránit jeho genij vlastním tělem! *(Odspěchá)*

O p o n a

OBRAZ ČTVRTÝ

FAUSTOVY SKLENĚNÉ HODINY

Před oponou

*(Kvido Maria de la Camera van Obscura vstoupí na předscén:
a předčítá z velkého dopisu báseň, podebrávanou bendžem)*

KVIDO

Faustovy skleněné hodiny
aneb
celkový pohled na Prahu

1. Hoši si od rána v písku hráli,
u moře svlékla se Venuše do naha,
karbaník měl sen o žaludském králi,
Libuše pravila: Hle, Praha.
2. Dějiny plynuly za jasné pohody,
rýsoval Matyáš z Arrasu,
pět hvězdiček spadlo z mostu do vody
a Dalibor hrál na basu.
3. Dost času na válku, na básně, na řeči,
někteří králové víno pili rádi,
rod Přemyslovců vymřel už po meči,
více však historie nevyzradí.
4. Za oknem bují tropická květenu:
v kořenáči dva kaktusy.
Obdržela je do věna,
k tomu dva vybledlé ubrusy.
5. Kaktusy kvetou jednou za sto let:
rovnodennost ve stoletém kalendáři.

Doktor Faust usedl za stolec
a napsal jarní dopis v měsíci září.

6. Kalendář opadal až k listopadu.
Pomalů Faustovi běžely hodiny,
naučil se i prstokladu,
než dočkal se odpovědi vdoviny:
7. Jsem daltonistka a všechno vidím černě,
svatební bílý šat i noc, když spím.
Tak svého manžela jsem milovala věrně,
že při každém sňatku znovu ovdovím.
8. Odmítnut, Johannes Faust šel na výlet
a slyšel pražské zvony zvolna odbíjet,
takže si vzpomněl: Mlč, Jene,
máš svoje hodiny skleněné.
9. Na mokré písčíně staví se, hle, duha.
Nymfa Elida přimísí mořskou pěnu.
Mýdlová bublina roste do objemu,
až náhlým mrazem je zasklena do tuha.
10. Tak zpíval přesýpaný písek
s pěnou Faustovy dýmky.
Když ji měl doktor dokouřenou,
byl smrti docela blížek.
11. Už nikdy nejezte míchaná vajíčka!
Až vaše oči budou slzami lesklé,
jediná lahůdka váš jazyk nezhyčká:
Číšníkú! Čtyři hodiny ve skle!
12. Čaj ve sklenici o páté skleněné.
Večer je průhledný organtýn.
Dále od hradu, dál ode mne!
volá z tradice Karlův Týn.

13. Ve Faustových hodinách zakletí zůstanem.
Skleněné nálady, kdy nikdo nic nepoví.
Starožitnost pod skleněným poklopem —
pohled na Prahu celkový.

(Opona jde vzhůru, Kvido vejde do scény)

OBRAZ PÁTÝ

VIDĚLI JSTE JIŽ HRADČANY?

Uprostřed scény veliká krabička sirek s nápisem Solo a se siluetou Hradčan. Veliký nápis Baťa, dva plakáty s veršíky:

*Kdo chce mítí více dětí.
Pražanka mu pověděti.*

*Burské oříšky praž, Anka.
Doporučuje to Pražanka.*

(Na zemi leží velký uzel)

Scéna první

Kvido, Josefka

KVIDO (vstoupí z předscény)

Tak jsme v Praze, copak nám náhoda dá do péra? *(Poblédne do kulisy)* Ha, tamo se řítí jakás žena, jako by utíkala ke mně. Je to snad Fortuna, či Múza námět mi nesoucí?

JOSEFKA (přiběhne z opačné strany)

Mistře!

KVIDO

Josefko, proč nepíšete? Josefko, pište!

JOSEFKA

Mistře, pozor, jsou vám v patách.

KVIDO (dívá se na paty)

Kdo to? Snad Bersoni?

JOSEFKA

Nikoliv, anarchisté. Mají fotografický aparát s pekelným strojem!

KVIDO

Bláhovost, nemám nepřátel, patrně fotograf z Pestrého týdne. Není to poprvé, co mne obtěžují. (*Stranou*) Chápu ji, chuděrku. Puzeno touhou po ždaném muži a idolu své čisté lásky, to věčné ženství stává se odvážným a činorodým. Hle, nedbajíc daleké a strastiplné cesty, vše dává všanc a za mnou pílí z Berouna až v Prahu naši zlatou. „Kam pudila ji láska“, tak nazvu svůj román, k němuž ona sama mi dává látku! Jako vlašovička budu poletovat z místa na místo, lákaje ji a necháváje jí něco naděje. Jaké neočekávané situace! Jaké dramatické momenty! Pastva pro oko psychologa, Kvidona Marie de la Camera van Obscura. (*K Josefce*) Josefko, jedu do Paříže. (*Odskotačí*)

JOSEFKA (*unesena*)

Jakže, tedy přece, ó svůdníku! (*Odběhne za ním*)

Scéna druhá

Jossek

JOSSEK (*vyleze ze skrýše s aparátem*)

Bože, nyní mi ujedou a já jsem bez pomoci. Kdepak je Sempronius s Publiem? Vždyť byla ujednána schůzka na Masarykově nábřeží. Kudy kam, kudy kam? Jako vždy, opětně jim vyjdu vstříc. (*Odejde*)

Scéna třetí

Houska, Ruka

(Kolegové vstoupí)

HOUSKA

Aha, tady nechal Jossek kiosk.

RUKA

Pardon, pane kolego, triosk! Má tři nohy, jak račte vidět.

HOUSKA

Skutečně, tres pedes faciunt collegium.

RUKA

Bože, koukněte, Račana! Ta nádhera — Inu, inu!

HOUSKA

Jak skvostné panorámato!

(Problíží si Hrad zblízka)

HOUSKA

Mám nápad, pane kolego. My si něco v Praze vyfotografujeme.

RUKA

Výborně, ale syžet, nějaký syžet!

HOUSKA

Musí to být něco navýsost originálního. Něco, co ještě nikdo nikdy nefotografoval!

RUKA

Pane kolego, už to mám . . . *(Ukazuje na Hradčany)*

HOUSKA

Výborně! Juž zaostřuji. Nechtěl byste mi to poněkud oživit?

RUKA

Milerád, udělám skupinku. *(Postaví se ladně před krabičku s-
rek)*

HOUSKA

Tak, a nyní to fotografovat nebudu, raději se dám na vojnu.

RUKA (*zpozoroval uzel*)

Copak to tu pořáde překáží, pane kolego? Nějaký uzlík.

HOUSKA

Nechte to, nechte to, to je železniční uzel.

RUKA

Vzpomínám si, již Stanislav Nikolau dí: Praha je důležitým železničním uzlem.

HOUSKA

Načpak se vlastně dělají začasté na železnicích ty uzly?

RUKA

To aby, jedouce kolem, ty které vlaky nezapomněly zastavit.

HOUSKA

Pane kolego, já bych se rád trochu obveselil.

RUKA

A proč jste smuten?

HOUSKA

Když já jsem bez místa.

RUKA

Aha, vyhodili pána?

HOUSKA

Ne, pán zůstal, ale já jsem šel sám.

RUKA

A proč jste šel sám?

HOUSKA

Oni měli papouška.

RUKA

Aha, a papoušek na vás potupně pokřikoval.

HOUSKA

Jódlouval tolko.

RUKA

Tak co se stalo?

HOUSKA

Ale papoušek marodil. Tak zavoláme lékaře a lékař povídá: „Papoušek nevydrží.“ Tak jsme ho zabili a měli jsme ho k obědu.

RUKA

To bylo ovšem hrozné.

HOUSKA

No to víte, telecí to nebylo, ani hovězí . . . papouščí!

RUKA

Tak jste udeřil příborem o zem a odešel jste?

HOUSKA

Příborem jsem udeřil, ale zůstal jsem. Ale oni měli opičku.

RUKA

A opička zapáchala!

HOUSKA

Mimoděk. Zavoláme lékaře, lékař povídá: „Opička nevydrží.“

Tak jsme ji zabili a měli jsme ji . . .

RUKA

. . . k obědu.

HOUSKA

K večeři.

RUKA

To se vůbec nedalo jíst.

HOUSKA

Ale já jsem to snědl. Jenomže ona přijela babička. A začala marodit. Tak zavoláme lékaře, lékař povídá: „Babička nevydrží.“ Tak jsem hned dal výpověď.

RUKA

Dobře, já vám povím za trest anektódu. Anektóda zní: Po popotmě jede loď.

HOUSKA

(se slušně směje)

RUKA

Ne, to není celé. Tady je Popokatepetl, tady je Antikatepetl, tady je potopa, a po ní jede Titanic. Malý snaživý Hagenbeček, řečený Julius Noe, vezl ve své lodi, nazvané podle úmluvy Archa, obvyklou objednávku zvěře do cirkusu Kludský na hoře Sinaj. Vše měl srovnáno podle pořádku; aby se mu loď nepřevrhla, měl největší zvířata dole, pak menší, ještě menší, až na-

hoře byla bleška. Tu jednoho nedělního odpoledne, když Noe s ptakopyskem cvičil čtyřručně škály na okarínu a tyto teskné zvuky prolínaly zdmi, tvoříce smutnou náladu, slon seděl ve své komnatce a četl si „Tak pravil Zarathuštra“. Četl, avšak tu náhle na stropě: Buch!

HOUSKA

Bůh Otec!

RUKA

Ne, buch-zvuk. Za chvíli zase: buch-zvuk! A opět buch-zvuk. Pane kolego, co tak čte, napočítal osmatřicet buchů-zvuků! I pochopitelně byl zneklidněn, a proto vystrčil svůj chobot ze dveří a zavolal: Noeme! Noe hned přispěchal, protože mu na tom slonovi záleželo, on to byl slon bílý a on ho vezl do Siamu.

HOUSKA

Oni ho tam potřebovali na prapor, že ano?

RUKA

A na známky. Slon mu hned řekl: „Noeme, tady jsou samé buchy-zvuky.“ A hned buch-zvuk! na důkaz pravdy. Napočítali celkem devadesát osm buchů-zvuků na strop a tu již vyrazili ze dveří, letěli po schodech nahoru a přede dveřmi nahoře: buch-zvuk devadesát devět! Vrazili do dveří — buch-zvuk.

HOUSKA

Sto!

RUKA

Víte, pane kolego, co za těmi dveřmi bylo? Stonožka se tam zouvala!

RUKA

Hleďte, tamo přichází Jossek. Pojd'te, překvapíme ho.

HOUSKA

Dobře, budeme se vydávat za osoby třetí!

Scéna čtvrtá

(Kolegové, Jossek)

HOUSKA *(blazeovaně)*

Poslouchal, Áčku, já byl onehdá v klubu a mluvili jsme tam s tím dlouhým doktorem, ví? A von mi povídal, že prej von měl v Ritzu na Zbraslavi nákej škandál. Tak se ho jdu na to zeptat.

RUKA

No tak šel, šel, já ho nebudu zdržovat.

HOUSKA

No jak to, Áčku, von mi nerozumí, teď jsem tu, tak von mi to musí říct.

RUKA

Poslouchal, Bobiku, von je divnej, jak mu to může říct, když tu nikde není.

HOUSKA

Kdo?

RUKA

No von!

HOUSKA

Ale já tu přece jsem, Áčku!

RUKA

Jo tak to von měl ten škandál, Bobiku! Tak povídal!

HOUSKA

Ale ne, Áčku! Netahal do toho mne, vo kom vlastně mluvív? Vo něm, anebo vo něm?

RUKA

Prominul, Bobiku, kdybych mluvil vo něm, tak řeknu von, ne? A když mluvím vo něm, jakože mluvím, tak řeknu von, no!

HOUSKA

Áčku, teď mi do toho natahal aspoň šest lidí, a zatím je v tom

jen a jen von. Šel k šípku, ošklivý!

RUKA

Tak kouknul, Bobiku, předvedl mi, jak to vlastně bylo. Tady je, dejme tomu, klub, no, a von jde do klubu.

HOUSKA

Tak já jdu do klubu, že jo. Tady vidím doktora. Poklona, doktore. — Servus, Bobiku. — Co je nového? — No sem tam by bylo. — Copak? — Někej ten škandál. — No v Ritzu. — A kdopak? — No Áček. — A já povídám: Nééé? — A von povídá: Jóóó! — No tak, to je to celý, Áčku.

RUKA

To mu totiž byla, Bobiku, úžasná jundička. Já si to onehdy šupajdím s tou svou novou károu na Zbraslav . . .

HOUSKA

Copak von už nemá tu krásnou mercedesku? Ten parádní šesticylindrový osmiválec?

RUKA

Ale, Bobiku, ten jsem přece už vloni úplně rozšmelcoval! Ale mám teď jinej stroj. Já mám úžasnej stroj, Bobiku, já mám šicí stroj!

HOUSKA

Ale šel, a jakpak má šaltrování, na levou ruku?

RUKA

Ne, to já mám na nohu, šlapací: Singer sem, Singer tam.

HOUSKA

Já mám taky skvělou věc. Já mám šasi. Holt Škoda.

RUKA

A proč?

HOUSKA

No Škoda-Sentinel. Ví, zná tu haubnu, niklovou, šestimetrovou . . .

RUKA

No jo, to je můj sen!

HOUSKA

No tak vidí, takovou haubnu vůbec nemám! Ale zato ty výfukové trouby, ví, těch šest výfukových trub pěkně pod sebou . . .

RUKA

No jo, ty znám!

HOUSKA

Tak ty taky nemám!

RUKA

Tak co vlastně má? Von má, mně se zdá, radost ze života.

HOUSKA

Jak bych neměl radost, prosím ho! Představil si, jak klamu úřady: dyť já platím daně a vůbec nic nemám!

RUKA

Jo, počkal, Bobiku, jestlipak vůbec ví, že našemu starýmu pánovi mohli nedávno ukrást vůz!

HOUSKA

Ale šel? Kterýpak?

RUKA

No ten historický, vysoký. Zná přeci tu staříčkou gotickou re-naultku?

HOUSKA

Tu krátkou, vysokou? Tu N III-529?

RUKA

Ano, N III-529. A povážil, onehdy čtu v žurnálu, že v Golčově Jeníkově ukradli vůz N III-530. O jedno číslo se ten zloděj šplést, neměli jsme vozu více!

HOUSKA

Leč ví-li pak, že ten zloděj měl štěstí? No ne? Splést se takhle o dvě čísla, tak byl o oko trop a vůz bral někdo jinej!

RUKA

Abychom se vrátili k tomu škandálu. Tak já jedu na Zbraslav, to ví, nejedu sám. Jel jsem s Mimi!

HOUSKA

S kterou, s tou štabajznou?

RUKA

Ano, s tou z Pst-Pst baru. No jedeme, ona byla ve člunku . . .

HOUSKA

. . . omotaná nitěma . . .

RUKA

. . . aby jí nebylo zima, a přijedeme do Ritzu. Já pak vystoupím jako obyčejně, a teď, Bobiku, vypukl ten škandál!

HOUSKA

Bylo úplně obsazeno!

RUKA

Ne, ale ví, koho jsem tam natrapíroval? Lolu . . .

HOUSKA

Lolu?

RUKA

Ano, Lolu od Juliše a našeho starého pána!

HOUSKA

Pardon, Áčku, to je překerní situace. Překerní úplně! A co starý pán?

RUKA

Horšil se vůčihledě!

HOUSKA

I hled'me na proudníka! A mamá, chuděrka?

RUKA

No migréna. Jen aspirin, pyramidon atd.

HLAS JOSKA

Příbuzní, jak to mluvíte?

HOUSKA

Pst, my si tu hrajeme na pražskou smetánku.

JOSSEK

Na to není čas. Musíme za Kvidonem.

RUKA

Není Kvidona?

JOSSEK

Právě ho odcestovalo do Paříže!

HOUŠKA

Pane kolego, my pojedeme do města lásky, vášně a hříchu!

RUKA

... nad Sekvanou!

VŠICHNI

Nad Sekvanou! (*Odkvapí*)

O p o n a

OBRAZ ŠESTÝ

SAXOFONISTA JE VESEL

Předscéna

Sólo na saxofon. Rudy Widoeft: Saxophobia.

OBRAZ SEDMÝ

SOUVENIR DE PARIS

Přes jeviště je roztaženo album poblednic z Paříže ve zvětšeném měřítku i s deskami Souvenir de Paris. V pozadí dvojitý žebřík — Eiffelka. Vpravo hotel Ritz.

Scéna první

Gaston a Margot (v prudké bádce)

MARGOT

Tisíce mužů bych našla v Paříži, kteří by milerádi tak směšný účet vyrovnali. Co je to pět tisíc franků za bruselské punčochy? Co je to, táži se, Gastone?

GASTON

Ptáte se, co je to, má drahá? Nuže, povím vám to: Za prvé je to vyděračství, nehodné francouzského obchodníka, za druhé rozmařilost, nehodná chovanky penzionátu v Lausanne, jakou jste byla, když jsem vás poznal, za třetí bulík . . .

MARGOT

Slyšme, dokonce bulík . . .

GASTON

Ano, bulík, kterého by žádná řádná žena, tím méně žena francouzská, neodvážila se zavěsit na nos svého manžela, zvláště je-li tento komandérem Čestné legie!

MARGOT

Stará písnička! Myslíte si patrně, že se budu oblékat do vašich dekorací a že místo klenotů budu nosit vaše řády. Mýlíte se, ženě velkého světa, ženě, jakou jsem já, není muž vašeho druhu než překážkou na vítězné cestě do salónů vznešené společ-

nosti. Bojíte se o pár franků, bojíte se o svou iluzorní pověst, bojíte se o vše. Nehodíme se k sobě. Ale ještě není vše ztraceno.

GASTON (*ironicky*)

Máte pravdu, ještě není vše ztraceno, zbývají dosud mé závodní stáje a rodinný statek v Normandii.

MARGOT

Nu ovšem, zapomněla jsem, že potřeby vašich klisen a blahobyt vašich vepřů jsou vám přednější než skromné požadavky vaší elegantní choti. Sám jste rozhodl o našem osudu. Nedávejte mi vinu za to, že si vyhledám náhradníka.

GASTON

Zahradníka?

MARGOT

Náhradníka! ... Tedy milence, nerozumíte-li dobře. Upozorňuji vás, že navážu intimní styky s prvním mužem, kterého potkám. Každý nahodilý bulvárový zaháleč má pro mne větší cenu než vy.

GASTON

Jak? Ještě urážky! Na štěstí pro vás musím odejít. Burza mne volá. Ale není to naposled, co se vidíme. (*Odejde volaje*) Taxi, taxi ...

Scéna druhá

Margot, Kvido

(Kvido se zavazadlem vstoupí)

MARGOT

Pane?

KVIDO

Madame?

MARGOT

Chcete být mým milencem?

KVIDO (*udiveně odchází*)

Ne! Nikdy! Neboť jsem Kvido Maria de la Camera van Obscura, spisovatel. Neseznamuji se na ulici! (*Vstoupí do hotelu Ritz a po chvíli se objeví na terase*)

Scéna třetí

Předešlí, Ruka a Houska

MARGOT

Hlupák! Nu ovšem, cizinec v Paříži. Mohla jsem to tušit. Žádný Pařížan by mne neodmítl. Jen cizinec jest schopen takového hulvátství. Ó hanba!

(Kolegové Ruka a Houska rozjaření vcházejí)

HOUSKA

Hanba, v Paříži se zlobit.

RUKA

Copak vás to napadá, slečinko? V Paříži se hněvat! Paříž, město světla, smíchu a lásky! Zde není pro hněv místa. Zde, kde život kolotá a vře.

HOUSKA

Jak bublina vzhůru letí . . . Znáte to přec? Vždyť je to hymnus veselé Paříže. Za chvíli bude Mi-Carême, Carnaval v Nizze, veselý Montmartre oděje maškaru a barvitý průvod rozleje se po bulváru.

RUKA

Koukejte, tady máte Eiffelku a už se nezlobte.

MARGOT

Pánové jsou cizinci, ale veselí. Jak se zdá, znají již Paříž, nebo jsou snad v Paříži poprvé?

HOUSKA

Ale kdežpak. Co vás to napadá? Úplně poprvé.

MARGOT

Jak to tedy přijde, že se tu tak vyznáte?

RUKA

Vyznám! Já vím o Paříži víc, než si myslíte.

MARGOT

Ale? Tak mi něco o ní povězte.

RUKA

Povím milerád. Ale zde kolega vám to bude musít přeložit do češtiny, abyste tomu nerozuměla.

HOUSKA

Pozor, tlumočmež.

RUKA (*zpívá*)

À Paris, ma chérie . . .

(*Na melodii Black-bottom foxtrot.*)

1. À Paris, ma chérie,
À Paris, ma chérie,
if faut qu'à tout prix
tout le monde rie.
À Paris, chère Margot,
il y a même le métro,
et puis regarde quelle
belle Tour Eiffel.
Sous les rues et sous les places

le métro passe,
il y a des premières et des secondes classes.
Oh, Paris, ma chérie,
ma chérie, je parie,
que je connais mieux Paris
que toi.

HOUSKA (*zpívá*)

2. V Paříži, má drahá,
každý se namáhá,
aby se za každou cenu smál.
V Paříži, má drahá,
je podzemní dráha,
rovněž věž, žeť tam Eiffelova věž.
Metro jezdí pod ulicí bílou jako křída,
podzemní dráha, kde první je i druhá třída.
Ó, Paříž, má drahá,
pro mne je jak Praha.
Sázím se, že znám ji líp než ty!

(Hudba hraje dále. Taneční pár ve večerním úboru zatančí Black-bottom)

RUKA

A teď nám povězte, slečno, proč jste se vlastně kabonila.

MARGOT

Ani mi o tom nemluvte. Urazil mne jakýsi cizinec.

HOUSKA

Kde je ten bídák? Sejdu se s ním v Boulogneském lesíčku.

MARGOT

Nestojí za tak kavalírské jednání. Je to umělec. Spisovatel prý.

KOLEGOVÉ

Není takový malý?

MARGOT

Ano, malý, tlustý.

RUKA

Hnáty křivé?

KOLEGOVÉ

Pod kloboukem osoba?

MARGOT

To je on!

KOLEGOVÉ

To je on, on, jehož hledáme.

MARGOT

Hleďte, sedí na terase hotelu Ritz!

HOUSKA

Pane kolego, Ritz nebo nic, půjdeme na něj!

MARGOT

Počkejte, oč se jedná? Mohla bych vám snad pomoci. Jsem v situaci, kdy každý skandál je mi vítán.

RUKA

Výborně, madame. Chceme totiž za jakýmsi účelem toho pána dopálit. Pohříchu je však velmi chladnokrevný.

MARGOT

Jinak řečeno, chcete mu ztropit ostudu.

HOUSKA

I což, báťuško, v Parizu i ostudu ztropit možno.

MARGOT

Výborně, pomohu vám. Nejlépe bude, půjdete-li zatím ke mně. V intimním boudoáru dostaneme nějaký nápad a zároveň mi prokážete službu.

KOLEGOVÉ

U Jova! A oba?

MARGOT

Oba. Musím přesvědčit svého muže, že jsem schopna nevěry.

HOUSKA

Pane kolego . . . Paříž, Paříž . . .

RUKA

Paris, Paris, ô ville infâme et merveilleuse!

MARGOT

Souhlasíte?

HOUSKA

Pardon, náš zákazník, náš pán. *(Odejdu)*

Scéna čtvrtá

Kvido, Josefka

KVIDO *(na terase)*

Platit! *(Zaplatí a sestoupí)*

JOSEFKA *(vrazí na scénu)*

Kvidonku, prchněte, jsou tu opět!

KVIDO

Ale, Josefko, vy jdete všude za mnou, šibalko.

JOSEFKA

Pane můj, není čas na lásku, zuřivý fotograf je mi v patách.

Scéna pátá

Předešlí, Jossek

JOSSEK *(řítí se s aparátem)*

Aha, konečně! *(Staví aparát)* Jen aby se dožral!

JOSEFKA

Probůh, Kvido, zachraňme se! *(Odvleče jej)*

JOSSEK (*vyblédne za aparátem*)
Hrome, pryč, za ním! (*Odkvapí*)

Scéna šestá

Gaston vstupuje s Detektivem, pak Strážníkem

GASTON

Zde se sejde se dvěma cizinci, bídnicе.

DETEKTIV

Ano, pane. Zním takové schůzky před hotelem.

GASTON

Pane, žádné narážky. Dosud nemám důkazů. Stačí, že sem patrně přijdou dva cizinci, kteří se z neznámých důvodů převlékali v pokoji mé ženy. Vaší povinností jest vypátrat, kdo tato individua jsou. Možná, že nebohá padla do rukou mezinárodních lupičů.

DETEKTIV

Buďte bez starosti, pane. (*Zapískne*)

STRÁŽNÍK (*vejde*)

Seržante?

DETEKTIV

Ukryjte se v hotelu a čekejte na signál!

STRÁŽNÍK

Podle rozkazu! (*Odejde*)

DETEKTIV

Nyní se nenápadně přestrojím. (*Převléká se*) Tato maska staříčkého penzisty je mi nejmilejší.

GASTON

Skryji se v ulicích a případně vás upozorním. (*Skryje se*)

(*Detektiv se prochází*)

Scéna sedmá

Předešlí, Ruka, Houska, Margot

(Kolegové vejdou v úboru baletek, sledování Margot)

RUKA

Hle, ubohý stařík, pane kolego, dejmež mu žebračenu.

MARGOT

Jak vám to sluší, přátelé. V tomto úboru vás určitě nepozná a budete ho moci nejlépe dopálit. *(Zpozoruje manžela a vykřikne)*

RUKA

Co je?

DETEKTIV *(zapískne)*

Zatýkám vás!

(Strážník přiběhne, Kolegové couvají)

GASTON *(vrazí)*

Chytněte je, chtěli oloupit mou ženu.

(Strážník a Detektiv utíkají za Kolegy)

Scéna osmá

Gaston, Margot

(Margot omdlí do náruče Gastonovy)

GASTON

Drahoušku, vzbud' se, přinesl jsem ti bruselské punčochy!

O p o n a

OBRAZ OSMÝ

KONĚ

Před oponou

(Kolegové vstoupí na předscénu)

RUKA

Pane kolego, něco mne hněte!

HOUSKA

Těsto?

RUKA

Nikoliv, bol.

HOUSKA

Ach ano, všiml jsem si, že jste poslední dobou kupodivně zhněten. Avšak vzpomínám si, i já jsem uhněten.

RUKA

A proč?

HOUSKA

Nevím.

RUKA

Vidíte, pane kolego, nevíte. Řeknu vám tedy vše. Je mi líto, že my, takový český národ, takový čacký národ, nemáme naši českou taneční hudbu!

HOUSKA

Správně! Vzpomínám si, tolikéž i já proto jsem smuten. Kdybychom alespoň měli taneční hudbu malou, ale naši! Leč pohříchu my nemáme ani tu malou . . .

RUKA

Tím méně taneční! Pohleďte jen, pane kolego, jak se to dělá s takovými „šlágry“. Provozuje se jen samý import-ex . . .

HOUSKA

Chápu; export do . . .

RUKA

... ano, a já jsem stále odkázán na cizí věci. U nás se na to udělá volný text, a zpívá se to. A to my nemůžeme potřebovat. My musíme mít něco docela jiného, něco *našeho*, českého, víte, něco ...

HOUSKA

... správně, rozumím, něco z cizích jazyků doslova přeloženého!

RUKA

Ano. Ale máme my něco takového? Máme my to?

OBA

Nemáme my to!

RUKA

Ale my si to uděláme, pane kolego. Právě mi prolétlo hlavinkou mojí kučeravou přísloví, které říká, že lid chce panem et ...

HOUSKA

... *circulos meos noli turbare* ...

RUKA

... Diogenes ...

HOUSKA

Et tu mi fili!

RUKA

Což znamená, že lid chce panem, to jest pána svrchovaného, a ...

HOUSKA

... a *circulos meos*, to jest veliký viciosní kruh, abys i ty (et tu mi fili), i ty, můj synu, jej mohl honit! K tomu obyčejně se dodává: *Quo usque tandem abutere Catilina* ...

RUKA

Ano! Co ty tady, Catilino, budeš jezdit na *tandemu* ...

HOUSKA

... když tu máme kolo!

RUKA

No a potom začlo pražit slunce ...

Houska

... do toho sudu, Diogenes se zapářil ...

RUKA

... a nabobtnal ...

Houska

... a začal z toho sudu štěkat.

RUKA

Jedeš mi z toho slunce, deš pryč!

Houska

No, a Maxmilián se pochopitelně urazil ...

RUKA

... a docela správně ...

Houska

... od toho taky byl Maxmilián Druhý ...

RUKA

... šel proto z trucu na tu skálu Tarpejskou, co ho tam naše.
ten anděl ...

Houska

... ten anděl, co mu tam klofe ty játra.

RUKA

A voni vám mu usekli ručičku a hodili ji do ohně ...

Houska

... a přidali ji na váhu a řekli: Vae victis.

RUKA

Ještě tam přihodili zlato a meč ...

Houska

... ten jim ovšem Démostenés ukradl a pověsil ho nad tu
Achillovu patu ...

RUKA

... a polykal oblázky!

Houska

Proto nebyly silnice ve starém Římě štěrkované.

RUKA

Potom na něho začali posměšně pokřikovat ...

HOUSKA

... Jdi a řekni Lakedaimonským, že my tu mrtví ležíme, jak zákony kázaly nám.

RUKA

No, a potom hnali husy na Kapitol, ty štěbetaly ...

HOUSKA

... von se probudil a shledal ...

RUKA

... že leží na tom loži, na tom Závišově loži ...

HOUSKA

... co na něm leží ten Rudolf Friml ...

RUKA

... a shledal, že se mu to zdálo.

HOUSKA

Víte, pane kolego, já mám hrozně rád tyhle Doležalovy výpravy do ...

RUKA

... do Zkázy Pompejí! A poslyšte, jestlipak vůbec víte, že staří Habsburkové znali již kocoura Felixe! Nu ano! Slyšte starou přůpověď: *Bella gerunt alii, tu felix Austria nube!*

HOUSKA

Nu ovšem, vzpomínám si: Ostatní války vedou, ty, Felixi, žeň se v Rakousích s Belou!

RUKA

Myslím však, pane kolego, že jsme se poněkud zmýlili co do překladu onoho prvního přísloví.

HOUSKA

Ano, neboť „panem“ neznamená „pána“, nýbrž chleba, a to chleba tekutý!

RUKA

Čili lid chce štépír ...

HOUSKA

Lid chce jednu tvrdou et practicum exemplum.

RUKA

... a praktický příklad, který lze dáti různě.

HOUSKA

Například ex cathedra, z katedry, nebo ...

RUKA

... nebo z abrupta, ex abrupto.

HOUSKA

Nuž dejme si praktický příklad!

RUKA

Dobře. Znáte-li pak „Horses“?

HOUSKA

Yes! Moravo, tvoje koňstvo, koně. Správně?

RUKA

Výborně! Zapějme!

RUKA A HOUSKA (*zpívají*)

K o n ě

(*Horses foxtrot*)

Tohleto jsou moje koně,
to jsou přece moje koně,
koně ty jsou přece moje,
to jsou koně mí!

Tohleto jsou koně, koně, koně,
to jsou přece koně, koně, koně,
tohleto jsou koně, koně, koně,
(:to jsou koně mí:).

Tohleto jsou přec vraní, bílí koně,
to jsou bujní koně, mírní koně,
to jsou vraní, bílí koně, bujní koně,
to jsou koně,
vraní, černí, bílí koně.

Tohleto jsou koně, koně,
to jsou koně moji, bílí koně,
to jsou vezdy koně, moje koně,
to jsou koně mí!
Tohleto jsou vraní, bílí bujní koně,
to jsou koně mí!
Tohleto jsou vraní bujní mírní koně,
to jsou koně mí!

Opona vzbůru

OBRAZ DEVÁTÝ

SLEČNA PŘES PALUBU

Paluba transatlantického parníku.

Scéna první

Ruka, Houska

(Kolegové v námořnických pláštích sedí zády k obecnstvu a kouří z dýmek)

HOUSKA

To nebe se mi nelíbí. Ani ty vlny, Pencrofe. Uvidíš, že k půlnoci to polechtá tu starou rachotinu.

RUKA

Bude bouře, Jamesi. Bude co nejdříve.

HOUSKA

Nebude to první, Pencrofe. Kolikrát nás to už vypláchlo, až praskaly všechny záporny.

RUKA

Ba, jsme staré vodní krysy. Pamatuješ, když jsme lavírovali v osmadesátém kolem mysu Hornova?

HOUSKA

Jak by ne? Zpitý kapitán Bluefontain, jako dnes ho vidím. Válel se od návětrného k podvětrnému boku, a když jsme ho po bouři vzbudili, jak malé dítě plakal, že nebyl při tom, když přední stěžeň roztránil lebku žlutému ďáblovi Fu-Ho, který tenkrát na Dehtové Markétce kuchařil.

RUKA

Říkej si, co chceš, Jamesi, tak dobrý grog, jako vařil ten žlutý

pes, jsem od té doby na palubě žádné skořepiny nepil. A jeho písničky? Zpívali je všichni veselí hoši, od Vancouveru až dolů k Riu. Jako tuhle:

Bylo nás tam roku onoho
patnáct vlků, patnáct lodníků,
všichni chtěli pítí přemnoho,
a když napili se, zpívali:
Jo ho ho, jo ho ho.

HOUSKA

To v Singapuru, v tom špinavém hampejzu U kalifornské datle, ji zpívali jinak:

Patnáct mužů na mrtvého bedně pije,
juchej a láhev rumu,
pili, až nakonec čert odnes si je,
juchej a láhev rumu.

RUKA

Máš pravdu, Jamesi, tohle je lepší.

Scéna druhá

Předešlí, kapitán Hýčena

(Kapitán Hýčena vystoupí na můstek)

HÝČENA

Co tu řvete, holomci? Chcete mi vzbudit vorvaně? Vy tu dřepíte a bouře je za dveřmi.

(Kolegové se obrátí)

RUKA

Zavřít dveře, zavřít dveře! Bouře je za nimi.

HÝČENA

Což nejste z mého čackého mužstva?

HOUSKA

Kdepak, my jdeme rovnou z rytmiky a cestujeme do Ameriky.

RUKA

A teď jsme si hráli na námořnictvo.

HÝČENA

No jo, pánové, ale to nejde, vždyť se mi nastydnete.

HOUSKA

Tak nám dejte nějaké šatečky.

HÝČENA

Tak honem, pojd'te za mnou! (*Odejdou*)

Scéna třetí

Josefka s Kvidonem vstoupí

(Kvido má záchranný pás kolem krku. Loď se kymácí. Hudba hraje bouřlivou melodii)

JOSEFKA

Ó, jak velebně hrůzné! Nebe otevřeno nad běsnící propastí!

Jaký to dekor k romantice lásky!

KVIDO

Josefko, Josefko, já se bojím . . . o vás. (*Veliký poryv*)

KVIDO

Pomóóc! SOS!

JOSEFKA

Vy se bojíte? Jaké zklamání, jste zbabělec.

Scéna čtvrtá

Předešlí, Jossek

JOSSEK (*vběhne*)

Konečně jsem ho přistihl aspoň vyděšeného. Honem zaostřit.
(*Volá*) Publie, Sempronie! (*Zaostřuje*)

Scéna pátá

Předešlí, Kapitán Hýčena

KAPITÁN HÝČENA (*s deštníkem vstoupí na můstek*)

Co to vidím? Což jste nečetl na klozetu vyhlášku, že z důvodů strategických admiralita přísně zakazuje jakékoliv fotografování objektů nádražních, pevnostních, jakož i paluby za bouře? Hned toho nechte! (*Obromný poryv*)

JOSEFKA (*spadne přes palubu*)

Pomóóc, pomóóc, Kvidone Mario!

Scéna šestá

Kvido, Hýčena, Ruka

RUKA (*vtrhne v uniformě*)

Kvidone Marie Panno, kapitáne, slečna přes palubu!

HÝČENA (*řve*)

První čtyrstup do vody! Ted'!

JOSSEK

Držte se ještě okamžik! (*Vskočí do vody za Josefku*)

RUKA

Chyťte se za vousy svatého Ivana, slečno!

Scéna sedmá

Předešlí, Houska

HOUSKA (*vtřbne v uniformě*)

Hle, mořský stařec.

RUKA

Vždyť je to náš příbuzný!

HOUSKA

Aha, laškuje s mořskou vílou.

KVIDO

Zachraňte mne, tonu ve smrtelném potu!

Scéna osmá

Předešlí, Topič

TOPIČ (*vrazí*)

Kapitáne, praskl nám kotel!

HÝČENA

Zaletovat, jedeme dál!

(Topič pomáhá Josskovi vytahovat Josefku. Rozsvítí se, loď se uklidní. Hudba se utiší)

HÝČENA (*dívá se dalekohledem*)

Země! Země!

KVIĎO

Hlavní, že mně se nic nestalo. Josefko, jste zachráněna?

JOSEFKA (*ironicky*)

Děkuji za optání, Mistře. Jedině čackému fotografovi, panu Josskovi, vděčím za svůj život.

RUKA A HOUSKA

Sláva příbuznému!

HÝČENA

Jsme zachráněni všichni, i zapějmež Prozřetelnosti děkovný chorál.

VŠICHNI (*zpívají*)

D ě k o v n ý c h o r á l

(*Na melodii Ej uchněm . . .*)

Je po bouři, je po bouři,
teď si námořnictvo s chutí pokouří,
pak si otevřeme bednu sucharů,
načež zatopíme na plnou páru,
okeáne, buď jen kliden,
Letem světem a Pestrý týden.

O p o n a

DRUHÉ JEDNÁNÍ

OBRAZ DESÁTÝ

MADE IN USA

V pozadí filmové plakáty.

*(Orchestr na scéně — Americká taneční hudba — Sólo hudebníků
— Sólový tanec charlestonu nebo tanga)*

OBRAZ JEDENÁCTÝ

TOLSTOJ NEBO HOLEČEK?

Před oponou

(Jossek a Josefka příběhnou z opačných stran)

Scéna první

Jossek, Josefka, Pastor

JOSSEK

Slyšela jste již, slečno — mám psát libreta pro film. Myslí, že jsem Tolstoj.

JOSEFKA

Já, holečku, dostala nabídku k filmu. Mám být hvězdou!

JOSSEK

Neříkejte mi Holečku! Myslí, že jsem Tolstoj. Leč, kdo vás angažoval k filmu?

JOSEFKA

Cecil B. de Mill.

JOSSEK

Ohromné! Mne také! *(Podávají si ruce)*

(Pastor vyblédne z opony)

PASTOR

Oddávám vás z důvodů reklamních. Taxa zapravena produkcí Cecil B. de Mill. Mnoho štěstí v novém roce! *(Zmizí)*

JOSSEK

Co je?

JOSEFKA

Jsme patrně svoji.

JOSSEK

Tak jedem na svatební cestu. Co se dá dělat?

(Odejdou)

Scéna druhá

Kvido, Frank

KVIDO *(vstoupí)*

Tyhle Spojené státy nejsou pro mne. Jakési rušno tu vládne. Ó toho stálého spěchu!

(Vstoupí Frank)

KVIDO

Ha, přízrak! Můj zmizelý bratr! Františku!

FRANK

Bratře! *(Padnou si do náručí)*

KVIDO

Co stále děláš, Františku?

FRANK

Jmenuji se stále Frank. A co stále dělám? Čas od času mám vidění Řípu. Vzpomínám na otčinu jako vůbec my všichni, Slovač americká. Máme tu veliké starosti o vás krajany tam za velkou louží.

KVIDO

Prečo starosti?

FRANK

Nu, starosti. Abychom nezmeškali příští všesokolský slet.

KVIDO

Tak nech starostí, Franku. A zapějme si raději.

FRANK

Máš pravdu, zazpívejme si tu starou národní ukolébavku, co dobrá Barča zpívávala za vlahých podvečerů na zápraží.

KVIDO A FRANK (*zpívají*)

S l o v a č a m e r i c k á

(*Na melodii Ukulele Lady foxtrot*)

My jsme Slovač americká,
co drží krajany v Evropě,
naše práce pro vlast je nadlidská,
záda v křesle, nohy na stropě.

Rovněž po době šesti let
máme pestrý průvod po Praze,
oslavujem tak všesokolský slet,
přijde nás to však dosti draze.

Ó krajani zlatí,
kdo nám to zaplatí,
tu práci pro Čechy
a ty trapné blechy,
co v hotelech u vás
žraly nás proklatě,
ptáme se, ptáme se!
Předplaťte si Svornost naši,
budete mít v republice klid,
pamatujte, že jste Češi,
volá čechoamerický lid!

O p o n a

OBRAZ DVANÁCTÝ

PĚT NEDĚL V BALÓNĚ

*Dva mraky plují po jevišti. Za jedním vyčnívají Kolegové; jsou opá-
sáni košem, který je zavěšen na ramenou a je k němu na provázku
přípevněn plynový balónek. Na jevišti je tma.*

Scéna první

Ruka, Houska

RUKA

Stoupáme nebo klesáme?

HOUSKA

Něco horšího, pane Cyre, my padáme.

RUKA

Probůh, vyhoďte poslední přítěž! Tato slova prorazila vzduch
v noci ze dne 23. na 24. července r. 1865 nad pustou hladinou
Pacifiku . . .

(Rozsvítí se)

RUKA *(čte z veliké knihy)*

Ani paprsek světla nepronikl hustou tmou, jež dělila ubohé
vzduchoplavce od hrozivé hladiny běsnícího moře.

HOUSKA

Pane kolego, paprsek světla se už dostavil, takže nemusíte čísti
dále. Pokračování Julia Verna si necháme zase na černou ho-
dinku.

RUKA *(zavře knihu)*

Máte úplnou pravdu, Sempronie. Je načase zjistit, kde se vzná-
šíme.

HOUSKA

Zdá se mi, že bude nutno si popílit, chceme-li být za soumraku v Haparandě.

RUKA

Času dost, pane kolego. Nezapomínejte, že náš příbuzný cestuje do Haparandy z důvodů úsporných po dně mořském a ve skafandru. Může mít celou řadu zpoždění.

HOUSKA

Ano, ano, jen to přelézání kabelu co ho stojí času!

RUKA

A potom Golfský proud, Golfský proud!

HOUSKA

Což o to, to nepadá na váhu. Což jste nečetl, že Kantonští přeřízli vedení a že golf je bez proudu?

RUKA

Jděte, jděte, ani jsem netušil, že rasová nenávisť Číňanů šla tak daleko. Ostatně při oblibě, jaké se těší golf mezi anglickými státníky, je pochopitelné, že Mongolové jim úmyslně ten krásný sport překazili. (*Dívá se dolů*) Kdepak to teď jsme?

HOUSKA (*rovněž se dívá*)

Opět jakási vlajková slavnost pod námi. Že by Alois Jirásek?

RUKA

Že by olympiáda?

HOUSKA

Že by jarní veletrh?

RUKA

To budou Björnsonovy „Vlajky nad městem“! Jsme v severském kraji. Tulika vlajek! Hotová Společnost národů!

Scéna druhá

Předešlí, Anděl

(Anděl v pyžama a s cigaretou vstoupí a pečlivě vypouští kouř)

HOUSKA

Ježíšmarjá, pane kolego, popatřte, babočka admirál!!!

RUKA

Mýlíte se, toť bělásek paví oko!

HOUSKA

Sedm proti jedné, žeť to admirál. Důkaz: kouří jako loďstvo
Jejího Veličenstva.

RUKA

Polapmež a přesvědčmež sebe.

(Ruka a Houska chytají Anděla do sítky na motýly)

ANDĚL

Koukněte — neblbněte — podívejte — že jo. Dyť to nemá
cenu. Koukejte, já žádnou legraci neřekám, ne? Kdybych měla
čas, neříkám nic. Ale copak je to legrace, dělat nad Grónskem
beránky? To zase, pánové, já jsem anděl pracant. Já nejsem
žádný dekorační anděl. Na mne jste s tou montgolfiérou krát-
ký. Nemlich tohle jsem řekla Amundsenovi a uznal to.

HOUSKA

Jo, tak von je to anděl! To je něco jiného!

RUKA

Tak žádný motýl . . .

ANDĚL

Co motýl, nač motýl, proč motýl? Copak jsem ze života hmy-
zu? Vypadám snad na to?

HOUSKA

Nikoliv, Andělo, jste docela sympatická dívka.

RUKA

Ale víte, co byste nám mohla říct?

ANDĚL

To mohla: že byste si takhle zautíkali do nebeskýho háje na violy.

HOUSKA

Pane kolego, Anděla do nás zřejmě šikmo vandruje.

RUKA

Tolikéž míním i já. Andělka ale bude tak hodná a poučí ubohé větroplavce, cože je to pod nimi za vlajkovou slavnost

ANDĚL

Jako tam dole myslej, vašnosti?

RUKA

Ano.

ANDĚL

No to je přece nordpól, jemine! Na co by tam ty vlajky byly?

HOUSKA

A já pořád, proč že je taková zima, a on to bednář do obruče! To už budeme brzo v Haparandě, Publie! Tak abychom honem shodili taky nějakou vlajku, ne?

RUKA

Jistotně. Bude však vhodno vrci vlajku bílou, abychom jasně zdůraznili, že se vzdáváme nároků na polární oblasti ve prospěch feriálních osad.

HOUSKA

Tak, tak, pane kolego: Pošlete své děti k Arktickému moři!

(Vrbají bílou vlajku)

ANDĚL

A co budou dělat v Haparandě?

RUKA

Nebyla zvědavá, Andělo. A vůbec, vona je hezký žabec, takže budeme nyní vespolek provozovati lašky lašky.

HOUSKA

Zahrajem si na Hélice
Andělíčkův při muzice.

RUKA A HOUSKA (*zpívají*)

Kdo?

(*Na melodii Who?-foxtrot*)

1. Kdo nebyl ve vzduchu?
Kdo? Ať zvedne ruku!
Přihlaste se dobrovolně:
kdo jste nelítal v balóně?
Kdo nezná rozkoše,
kdo? Hleděti z koše
na zeměkouli?
Řekněte jenom, kdo?
2. Kdo nezná té slasti,
které nad propastí
užívají lenochodi
v říditelné vzducholodi!
Kdo je těžší vzduchu,
ten má švába v uchu,
tomu my se sarkasticky
vysmějem.

ANDĚL

Pro Krista z myslivny, já nechala doma egyptky! Teď nemůžu
ty beránky dodělat.

RUKA

Není libo kubo?

ANDĚL

Kubo není libo! Jo, takhle dybych dělala mraky na kroupy, to
by ještě šlo. Ale beránky, beránky, beránky! Ale nevádí, mlá-
denci, já mám jinou práci. Mladý pane, podržej mi to! (*Nasa-*

zuje Houskovi přadeno vlny na ruce)

HOUSKA

Přemilerád! Čeho tím však míníte dosíci, já v duchu se táži a bádám?

(Anděl rozvíjí vlnu po jevišti, Kolegové kroutí hlavami)

RUKA

To je nějaká kvalitní bavlna.

ANDĚL

Dou, voni bavlno! To je náhodou primová krátká vlna. Vostatně slyšel to někdy někdo někde, že by vodněkud někam něco vysílali na bavlně?

KOLEGOVÉ

Nikdy!

ANDĚL

To bych prosila! Vůbec mě moc nezdržujou, ať si tady ty poruchy odstraním. Za chvíli je zemědělskej rozhlas a ten mi nesmí ujít. Na ten my andělé jsme fandové!

KOLEGOVÉ

Jo tak, rádium! *(Přiloží si nitě k uším)*

(Orchestr hraje fragmenty taneční hudby)

HOUSKA

Savoy hotel, pane kolego, slyšte!

(Pískání poruch)

ANDĚL

Tak prosím, zase porucha! Jestlipak by anděl nevylít z roucha? Podívejte se na tu bouřku dole!

RUKA

Hleďte, pane kolego, pod námi je bouřka.

HOUSKA

Kdepak, kdepak, Publie?

RUKA

Inu támleť, nevidíte ji?

HOUSKA

Vpravdě, a pěkná bouřka! (*Nakloní se z koše a vytáhne tvrdý klobouk*) Zdá se, pane kolego, že je to stylová přeháňka od Čekana.

Malá opona

OBRAZ TŘINÁCTÝ

POUZE PRO DÁMY

Před oponou

(Kolegové vstoupí na předscénu a mluví způsobem dvou starších solidních dam)

RUKA

To jsem ráda, že vás potkávám, paní Česká Třebová!

HOUSKA

Vítám vás, paní oficiálová.

RUKA

Já se vám musím pochlubit se svou novou toaletou. Já vám jsem si dala šít krásné šatečky ze švonepaje! Mám na nich takovou roztomilou barchetovou vložku a tady napřed mám žabó ze staniolu. Odshora až dolů samé volánky hezky krumplované a zapošíté, víte, vždycky čtyry hladce, čtyry obrace.

HOUSKA

Vy máte vždycky něco nového, paní Trhová Svinová. Já mám zase jednu docela apartní večerní toaletku. Úplně decent! To mám takový dva armlochy, a pak už nic, víte? Ty armlochy do sebe zapadnou a ta róbička spadne.

RUKA

A neračte mít nějakou róbu na odpoledne, na čaj?

HOUSKA

To ne, prosím, já čaj pasíruju skrz cedníček. Ale mám ještě jednu večerní róbičku. Jakkpak bych vám to řekla. Tady mám takovou . . .

RUKA

. . . girlandu, ne?

HOUSKA

Ano, takovou bauchgirlandu, tady mám na jednom boku tako-

vou agrafku, tady mi to hodí fald a naproti mám takovou aplikaci; budou mi ji řezat, říkal doktor. Teďka tady to mám nabraný a jako pandán to mám tadyhle podebraný.

RUKA

Rozkošné, a co takhle abychom trochu vzpomínaly na tu malou Pepičku, znala jste ji?

HOUSKA

No jak by ne!

RUKA A HOUSKA (*zpívají*)

M a l i č k á P e p i č k a

(*Na melodii foxtroty Ain't she sweet?*)

1. refrén:

Malička Pepička

byla vždycky veselá jak hrdlička.

Od nynčka Pepička

smutná sedí na schodech co rosnička.

Telefonem voláme halo,

halo, halo, co se vám stalo?

Odvětí: Mé děti,

to kdybych já sama mohla vědět.

Vidíte, nevíte,

na co se tu trudíte.

Patrně myslíte,

že se tu smát nesmíte,

copak nemáme

to, co hledáme,

po kom, po čem všichni jednohlasně voláme:

2. refrén:

Saxofon, suzafon,
saxo - suza - flexa - mikro - megafon.

Biograf, fotograf,
bio - foto - auto - moto - fonograf.

Ho-ho-ho-ho, no to je toho,

k pobavení je to mnoho.

Ať je to, co je to,

máte-li smutek, nechte to na léto.

(Kolegové odejdou. Opona se otevře)

OBRAZ ČTRNÁCTÝ

OHŘÍVÁRNA V HAPARANDĚ

*Svinovací zástěny, na nich visí noviny v rámech. Stůl a dvě židle.
V pozadí malá opona, nad níž je nápis*

HAPARANDA SOBĚ

*(Nordický stařeček Olaf v kožichu naruby, s poklesnutými koleny
a s teploměrem v ruce šuká po scéně a dýchá na teploměr)*

Scéna první

Olaf

OLAF

Hopsa, hejsa, do Štokholma, temperatura povážlivě stoupá. Budu-li pilně přikládati ještě čtyři až pět let, mám čáku na to, že vytopím svůj útulný lokálek na půl stupénku nad nulou. Juž nyní se potěšitelně blížím Fahrenheitovu kritickému bodu mrazu. Copak nyčko to jde vesele, od té doby, co uhodily severní záře: voni leccos zahřejou, to je marný, taková záře, byť byla sebesevernější, nesmí se bagatelizovat.

Scéna druhá

Předešlý, Ruka a Houska

(Kolegové vstoupí, setřásajíce sněh z šatů)

HOUSKA

Publie, kladu vám ruku na srdce, uzemnil jste dobře naši vzducholod'?

RUKA

Sempronie, buďte úplně kliden. Naslinil jsem zevrubně kotvu, takže přimrzne k zemi.

OLAF

Pro Peer Gynta! Přikvačili hosté, to se mi nestalo od dob Nansenových. Vítám pány! Lyžařit, lyžařit?

HOUSKA

Chyba lávky, máme tu schůzku, dědoušku sněžný.

OLAF

Ale, pánové, to jdete moc brzo, vždyť lokál jest zamluven teprve od zítřka za pět let.

RUKA

Jak to? Co se děje?

OLAF

Inu ovšem, bezesporu. Terciáni reálného gymnázia v Pohledších Dvořáčích tu budou mít roku 1932 maturitní večírek, a dostal jsem telegrafický rozkaz, abych začal pomalu vytápět. To jste se musili nějak přepočítat.

HOUSKA

Roztodivné, bude to asi tím, že jsme šli do primy ze čtvrté obecné.

RUKA

Sempronie, nechlubte se našimi vzájemnými akademickými úspěchy. Staříčků muži, jedná se o omyl. My tu očekáváme malou společnost, kteráž přicestuje ze země dolarů.

OLAF

To je jiná káva, pánové! Račte přijmout místo!

HOUSKA

A copak nám dáte na posilněnou?

OLAF

Pánové měli telegrafovat. To je mrzuté! Mám tu pouze jednu zmrzlou velrybu, schovanou v pobřežním ledovci.

RUKA

Tak, ale už vzít dynamit a už na ni! Navrtat led, vyhodit do povětří a vytesat libové kousky!

HOUSKA

A ať má ta velryba dobrý vryp!

OLAF

Račte být bez starosti. Čerstvou vlašskou zmrzlinu by si páni nepřáli?

RUKA

Přirozeně! Ovšemže! Ale ať nezteplá! Dejte ji do ledničky!

(Olaf odběhne)

Scéna třetí

Ruka, Houska

HOUSKA

Pane kolego, my bychom si mohli pro zahřátí zasportovat. Mrazí mne ustavičně.

RUKA

Máte skvělý nápad, Sempronie, dáme si partii ping-pongu?

HOUSKA

Výborně! Zapingujem-pongujem sobě! Denně i nočně pinguji-ponguji.

(Každý postaví židli na jednu stranu jeviště a usednou tváří k obecnstvu)

HOUSKA

Nuže, kdo je na servisu?

RUKA

Vy, pane kolego!

HOUSKA

Plej!

RUKA

Rýdy.

HOUSKA

Ping!

RUKA

Pong!

HOUSKA

Ping!

RUKA

Pong!

HOUSKA

Aut!

OBA

Serty fifty, edventyč for jů, ťus, pardon, dva ťusy. Čenž kurt.

(Oba si vymění místo. Přenesou i své židle. Hrají dál, až ukončí partii: Serty fertig)

RUKA

Bohužel jsem se valně nezahřál, kupodivu!

HOUSKA

Najmě já nikolivěk!

RUKA

Při polární lišce, Sempronie, ať se proměním v tuleně v záři půlnočního slunce, není-li tady městské Osvobozené divadlo Královských Haparandů.

HOUSKA

Na mou duchu, Publie! Výstavné jeviště. Ó kolego, kolego, výtečný nápad pro zahřátí. My si zahrajeme divadlo! A zároveň tím roztomile překvapíme příbuzného, který tu bude co nevidět.

RUKA

Hurá, hurá, krleš...! Vybereme něco stylového, a možná, že rozdurdíme Kvidona Mariu.

HOUSKA

Honem, hupky, pojd'te se připravit! Budeme interpretovat ibsenovský realismus. *(Odběhnou)*

Scéna čtvrtá

Selma, Kvido

(Selma v kožichu a sněžnicích vstoupí, za ní Kvido)

KVIDO

Mráz v okna duje,
srdce mé však plá
jak oheň na dně sluje,
jste tak sladce mdlá!

Skládám tuto improvizovanou sloku k vašim sněžnicím, krásko!

SELMA

Dnes jsem našla před svým prahem první sněženky. Odkud přicházíte, cizince?

KVIDO

Jste poetická jako nordický večer. Vřes kvete ve vašich kadeřích. A z vašich rtíků vanou větry od pólů. „Odkud přicházíte,

cizince?“ Jako by snívá korouhvička zalkala nad střechami Kodaně. Rybáři se vracejí z Islandu, avšak jeden z nich chybí . . .

SELMA

Včera jsem viděla ve fjordu první trhlinu v ledu. Odkud přicházíte, cizince?

KVIDO

Ó, sladký zpěv severu! Ptejte se, ptejte se stále, má krásko!

SELMA

Předevčirem přiletěli rackové. Svítilo tak krásně půlnoční slunce. Odkud přicházíte, cizince?

KVIDO

Jsem cizinec z dálných krajů. Jsem Pán ze zámoří. Zklamán a štván, psanec lásky, prchám před svým vlastním stínem. Jsem Ahasver a nikde nepostojím. Vidiny, stíny, samé stíny! Leč nastojte. V bílém sněhu, bělejší polární lišky, pustinou zrozena, bledé dítě severu, vy, vy mi přicházíte kynout svým šátečkem. Jsem Odysseus na cestě do Ithaky.

SELMA

Zítرا půjdu s Gerdou na jahody, jež rostou pod sněhem.

KVIDO

Budu vám tančit na lesní mýtině a lákat vás jako faun nymfy. Jsem Orfeus!

SELMA

Slyšíte? Severní jaro přichází, ale jehnědy jilmů jsou dosud ojiněny. (*Hudba hraje Griegovo Jaro*) Já bych chtěla být u fjordu a dívat se, jak ledy odcházejí.

KVIDO

Hle! To já jsem vám přinesl jaro. Selmo, není to nejkrásnější dar z lásky od cizince, jenž přichází z černého kraje odkudsi z dálav, kde květy vášně voní? Jsem Vesna, jsem Proserpina!

SELMA

Což jste zamilován, cizince?

KVIDO

Ano, planu pro vás, Selmo, jižní, pomerančovou vášní. Miluji

tě, Selmo! Miluji tě, sněžný květe pólu! Rci, budeš má?

SELMA

Budu, cizince můj! Srdce mé je tak ledové! Pučí v něm mrazivý kvítek lásky. Půjdeme spolu pláněmi, budeme se brodit chladnými závějemi, sněhové bouře budou naším svatebním závojem. A tam, v modré sluji, kterou mi vyhlodáš svým sněhobílým chrupem v diamantovém ledovci, ulehne spolu na lože z ker, na němž tě naučím nejsladší rozkoši — sáti rampouchy slané vody. A potom, potom ti poviju malé, studené děťátko, průhledný kousek ledu, a s mateřskou něhou budu je potírat, i tebe, drahý, tulením tukem . . .

KVIDO

Dost, dost! Ježíšmarjá, přestaňte!

Scéna pátá

Předešlí, Jossek, Josefka

(Jossek s aparátem a Josefka vtrhnou)

KVIDO

Hasíte požár mé lásky. Jste hasič! Jste polární hasič! Rozzuřila jste mne!!

JOSEFKA

Spadla z vás maska klidu jako kdysi maska odvahy! Blažej, co otálíš?

KVIDO

Vyfotografujte si mne! Kašlu na vás!

JOSEFKA

Neurážejte mého muže, jó, vy falešný Mistře!

JOSSEK

Prosím, neračte se hýbat. *(Otevře aparát, vyteče voda)*

(Kvido se chechtá)

JOSEFKA

Blažej, žádné vodotrysky!

JOSSEK

Hrom do oceánu a do celého cestování pod mořem! Zapomněl jsem vylejt aparát!

Scéna šestá

Předešlí, Olaf, pak Ruka a Houska

OLAF *(vběhne)*

Ticho, prosím, pánové! Bože, bože, zase noví poustevníci! Začíná divadlo! *(Zbasne se)*

(Zadní opona se otevře a Kolegové hrají realistický výstup v realistické dekoraci. Krb, stůl, dvě židle. Okno. Ruka čistí pušku a míří. Houska vstoupí rozmrzen)

HOUSKA

Hé, jen stále s puškou si hráš, Peťuro! Nech toho již! *(Usedne)* Zatopíme si! Je zima. *(Chopí poleno a přemítá nad ním)* Ty jedno poleno! Jak jsi tvrdé, poleno! Tvrdé a houževnaté jako ten život, co je tvrdý a houževnatý. Ach! Leč tebe, ty tvrdé poleno, může člověk do ohně vrci a ty ho zahřeješ. Ale život? Pšá! Ten nikdo neohřeje, ani toho, koho máme rádi! *(K Rukovi)* Tak tomu, Peťuro!

RUKA

Co jste se tak zasmušil, strýče? Co je vám, nepoznávám vás?

Houska

Ach! Až ty budeš tak stár jako já, až tobě život ocelovou pěst v týl zatne, nevím, nevím, Peťuro, zda budeš tak málo zasmušilý.

Ruka

Ach, strýče! Co bych myslel na stáří, venku je tak krásně, pupence se již rozpučly a já bych samou láskou celý svět zlíbal.

Houska

Je to pravda, jsi ještě mlád a máš brýle, a to brýle růžové, kterými na svět hledíš. Nu, nejde jinak. Jsi ještě mlád . . .

Ruka

Ano, jsem mlád! A my mladí čteme České slovo! My mladí se rozběhneme do jarní přírody a běžíme podél zurčícího potůčku tam někde v modré dálavy.

Houska

Nu ano, chápu tě, hochu! I já byl mlád, i já krácel lesem (*postavane vzrušeně*), i já sál vonný dech pryskyřice; a potůček zurčel a já zurčel s ním a na dlani nesl jsem své srdce a ptáci přiletovali a zobali je! A já to srdce dával . . . dával . . . A dnes? Chacha! Pohleď jen, pohleď! Krvavý cár, jen cár je to svrasklé srdce . . . ! A já ten cár vzal a zahodil, a rázem jsem byl dvacet mil!

Ruka

Nebud'te tak černě zachmuřen, strýče. Povězte mi raději, zda můj otec střílel také tak dobře jako já?

Houska (*vybuchne*)

Peťuro, zakázal jsem ti mluvit o tvém otci, a nechci, nepřeji si to! (*Stranou*) Chuděra, kdyby ten tušil!

Ruka (*stranou*)

Co je s ním dnes? Nepoznávám ho, staruchu!

Houska

Odpusť, přenáhliil jsem se poněkud. Leč o svém otci nikdy již nemluv, prosím tě! Nyní, Peťuro, vyzpovídám tě trochu.

RUKA

Ach, strýčku! Máte pravdu, potřebuji vylít na někoho své srdce.

HOUSKA

Jsi zamilován, vid'?

RUKA

Ano! Jako dnes to vidím, je tomu právě rok. Vracel jsem se vpozdvečer z lesa. Byl jsem všecek rozpálen a vy jste to přičítal loveckému ohni. Pravda, přinesl jsem tehdy pestrobarevnou čejku, ale, strýče, ve skutečnosti jsem pádil za jinou čejkou. Tehda jsem ji prvně zřel, tu svoji plavovlasou černovlásku.

HOUSKA

Která je ta která modrooká černočka? Rci!

RUKA

Oh, strýče, znáte ji jistě! Tam, tam v té chatrči v údolí bydlí ona, Pegg mého srdce!

HOUSKA

Lžeš, Peťuro, to není možná, není možná . . . (*Dostává záchvat záduchy*)

RUKA

Co je vám, strýče?

HOUSKA

Musím ti říci vše, Peťuro. Jsem stařec, jsem ruina. Klenu se nad hrobem coby vetchá lávka. Jsem stále před smrtí a v takových chvílích mluvím ryzí pravdu, Peťuro, celý život jsem ti lhal!

RUKA

Lhal jste mi i tehdy, když jste se mne ptal: Peťuro, byl jsi v lese?

HOUSKA

Ano, i tehdy jsem lhal, neboť tys v tom lese nebyl!

RUKA

Přeběda!

Houska

Peťuro, nejsem tvůj strýc, jsem tvůj otec!

Ruka

Tatíčku!

Houska

Jsem zločinec, Peťuro!

Ruka

Zločinný tatíčku!

Houska

A ta, kterou miluješ, to je hřích mého mládí, je to tvoje sestra!

Ruka

Pozdě, otče, pozdě!

Scéna sedmá

Kvido (*vstane a vykřikne*)

Zastavit stát, další provozování se z důvodů zdravotních zakazuje!

(*Rozsvítí se*)

Kvido (*na předscéně za doprovodu bubnu*)

Aby se obecenstvu nezvedaly žaludky,
hercům tohoto druhu dejte náhubky!
Realismus na scéně je hnusná stvůra.

Všichni

Pryč s realismem na jevišti! Hurá!

Kvido

Nejvyšší čas vzdáliti se od pólu,
sice se proměním v chladnou mrtvolu.
Chci dobrodružství, pohádky a báje,

chci Orient, kde se na gong hraje,
chci, aby mne nosil mezek na hřbetu!

VŠICHNI

Vzhůru do Asie, vzhůru do Tibetu!

O p o n a

TŘETÍ JEDNÁNÍ

OBRAZ PATNÁCTÝ

ZÁHADNÉ VÝKONY V LHASE

Na scéně jsou umístěny plenty s velikými čínskými literami. V pozadí těžký závěs. Vlevo stojí zástěna, zřejmě omylem obrácená zadní stranou k publiku. Před ní, jakoby skryt, sedí muž v civilním pracovním úboru a na místech, jež text udává, tluče do gongu, který drží v ruce.

Scéna první

První a Druhý láma

PRVNÍ LÁMA (*sedí na bobku a mele kávu na kuchyňském mlýnku, přičemž žbrblá a tluče hlavou o zem za silných detonací*)

DRUHÝ LÁMA (*vstoupí*)

Jak to, že se dnes modlíš, Oskare?

PRVNÍ LÁMA

Přijdou cizinci, mám zprávy.

DRUHÝ LÁMA

Ahoj! (*Usedne a modlí se s Prvním*)

Scéna druhá

Předešlí, Ruka a Houska

(Kolegové vstoupí)

RUKA

Ta Lhasa je vskutku výstavný městys. Ale že by tu Kulík měl filiálku, jsem vpravdě netušil.

HOUSKA

Nezbedo! Jako byste nevěděl, že se zde modlí pomocí mlýnku. Vy žertujete . . . a zapomínáte, že jsme v srdci tajuplné Asie.

RUKA

Vskutku, Pamír — Střecha světa!

HOUSKA

Tiše, tiše, jsme předvoj výpravy a musíme nenápadně počkat na závoj.

PRVNÍ LÁMA *(zatleská)*

Scéna třetí

Předešlí, dva lámové

(Dva lámové se vynoří a odvěkou po krátkém zápase Kolegy)

Scéna čtvrtá

První a Druhý láma

PRVNÍ LÁMA *(vstane a protáhne se)*

Gabrieli, oznámíme věc Velikému dalajlámovi.

(Oba se postaví před oponu)

PRVNÍ LÁMA
Ó veliký!

DRUHÝ LÁMA
Veliký ó!

(Gong)

HLAS DALAJLÁMŮV
Hé?

(Gong)

PRVNÍ LÁMA
Předvoj cizinců zajat.

DRUHÝ LÁMA
Zajat cizinců předvoj.

HLAS
Vím vše!

(Gong, zmatek za scénou, opona se hýbe)

(Gong)

HLAS
Lámové!

LÁMOVÉ
Hé?

HLAS
Tajemství je naše. Veliký spisovatel přichází do Lhasy. Lámo-
vé!

LÁMOVÉ
Hé?

(Gong)

HLAS
Veliký spisovatel jde za dobrodružstvím. Musí být okouzlen,

očarován, uhranut. Proměňte městy Lhasu v bájně město Lhasu! Vyklid'te křižovatky, naplňte kláštery zevlouny a nezaměstnanými, přeměňte biografy v chrámy! Vyhlaste stanné právo a noremní den. S úctou dalajláma.

(Gong)

LÁMOVÉ

Hé! Hé! Hé!

PRVNÍ LÁMA

Gabrieli, do práce! Veliký spisovatel nelení a pod silnými dojmy napíše exotický román, který bude výtečnou reklamou pro všechny magické podniky, jež importujeme do Evropy.

Scéna pátá

Předešlí, Lepra

(Lepra vstoupí)

DRUHÝ LÁMA

Hle, lepá Lepra! Kdo tě posílá?

LEPRA

Dalajláma. Mám vám pomoci. Přidělil mi úlohu. Čekám!

PRVNÍ LÁMA

Hé! *(Gong)* Slyš, Lepro, jedná se o to, abys byla svůdná, démonická, úskočná jako derviš a vinoucí se jako chřestýš. Nezapomeň, že musíš být za každou cenu okultní, orientální, slizká a zkrátka taková, jakými už dávno Tibeťanky nejsou. Jde o dobrou věc, cizinci musí nalítnout.

DRUHÝ LÁMA

Podporujeme cizinecký ruch!

LEPRA

Dobře! Co za to?

DRUHÝ LÁMA

Památník v perleťové vazbě, chceš?

LEPRA

Chci. Jděte, zařídím všechno!

(Lámové odejdou)

Scéna šestá

Předešlí, Jossek (s aparátem), Josefka, Kvido

(Vtrhne společnost s cedulí „Doležalovy výpravy do Tibetu“)

JOSEFKA

První Evropanka ve Lhase.

JOSSEK

Foto Jossek! *(Fotografuje ji)*

KVIDO

Vzhůru, kamarádi! Ztekli jsme poslední předprsně a opyše!
Lhasa dobytá! Hurá!

JOSSEK

První spisovatel ve Lhase! *(Fotografuje Kvidona)* Hle, domo-
rodka! *(Fotografuje ji)* Dcera Tibetu poprvé před objektivem!
Foto Jossek. Ježíš, Kvidone, ta je krásná!!!

KVIDO

Hrdinko mého budoucího exotického románu!

JOSSEK

Krásko, jak se jmenuješ?

JOSEFKA

Blažeji, co to zřím? Orientální flirtování si vyprošuji!

JOSSEK

Ale Josefko!

(Gong)

LEPRA

Bílá žena žárlí. Ale vousatý muž bude můj. Žlutý Jang-c'-ťiang plyne pomalu, ale pozvolna. Bílý muž bude mít žluté tělo a žluté tělo bude míti bílého muže. Dalajláma nesmlouvá. Hé!

Kvido

Dech Orientu! Slyšte!

JOSEFKA

Mlčte, Kvidone! Nevzdám se svého muže bez boje, vy žluté nebezpečí!

JOSSEK A KVIDO

Ale Josefko, pozor! Tibet má uši! Nejste doma!

LEPRA

Hé! *(Gong)* Nebojím se bílé ženy. Jsem krásnější!

JOSEFKA

To je otázka! A pak, vaše morálka! Lehká ženštino!

JOSSEK A KVIDO

Ale Josefko!

LEPRA

Mlčte, nepotřebuji vaší ochrany. Jsem Lepra, což znamená „Malý vrabeček odpočívající na rozkvetlé jabloni v Kóbe“. Již moje jméno praví, že nikdo mne nemůže beztréstně urážet.

JOSEFKA

Jaká drzost od této nekulturní, zaostalé divošky!

LEPRA

Nekulturní! A co Shakespeare, Einstein, bratří Čapkové? Chcete, abych vám citovala jejich spisy?

JOSEFKA

Děkuji, neznám bezvýznamné buddhistické velekněze, jejichž jména jste na mne vychrlila. Stačí mi . . .

LEPRA

Hé!! (*Gong*)

KVIDO

Tiše! Učinil jsem objev. Dech Orientu vane. Ozvěna Gaurisan-
karu zvučí. Slyšte: Hé! Hé! Hé!

Scéna sedmá

Předešlí, čtyři lámové

(Čtyři lámové vtrhnou za zvuků gongu a postaví se před oponu)

LÁMOVÉ

Veliký dalajláma. Připraveni, pozor, teď!

(Rozhrne se opona. Kolegové vstoupí)

HOUSKA

Nevěrníci a nevěrnice, staňtež se okamžitě věrníky a věrnice-
mi! Zjistili jsme právě, že dalajláma musí být neviditelný, dále,
že se nesmí nikdy mýt, a konečně, že je všeobecně informován.
Jakési malé vademekum. Proto jsme se rozhodli, že bez jeho
vědomí nám bude hračkou se za něho vydávati ve dvou oso-
bách, za kterýmžto účelem jsme znatelně patrní pouhým
okem, čistě se předtím umyvše. Myslím, že následkem toho
vám nezbyvá než nám složití hold. Hé!

(Gong)

RUKA

Bohové tibetští a jiní! Pane kolego, efekt je omezen na trapné
minimum! Tajemný zvuk gongu je pohříchu každému nabí-
ledni!

HOUSKA

Pomoc! Kulisáci!

*(Nastane zmatek. Kolegové rychle zakrývají plentou muže s gon-
gem)*

RUKA

Oponu! Oponu!

(Opona se rychle zavře)

OBRAZ ŠESTNÁCTÝ

DNES VEČER TANEC POD ČÍNSKOU ZDÍ

Předscéna

Taneční pár nebo girls tančí blues. Hudba: Jackass-Blues.

OBRAZ SEDMNÁCTÝ

OBĚD U KŘOVÁKŮ — KOLOROVANÝ FILM

Zelené plochy s nápisy KŘOVÍ. Uprostřed zelený restaurační stůl a tři zelené židle. Slaměná chatrč s nápisem HOTEL. Stožár s anglickou vlajkou. Hudba hraje starý valčík.

Scéna první

Jossek, Kvido, Josefka

(Jossek, Kvido, Josefka tajuplně přicházejí. Pantomina. Jsou vystrašeni. Schovávají se co nejbezřeleji. Zpozorují stůl a hotel. Velmi se diví. Mají hlad. Snaží se přivolat blučnými posunkly obsluhu)

Scéna druhá

Předešlí, Černý číšník

(Černý číšník ve smokingu a bílé zástěře vstoupí. Všichni jsou zřejmě polekáni. Žádají posunkly o posilnění. Číšník odejde. Milostná idyla mezi Jossekem a Josefkou. Kvido je melancholický. Číšník přináší hlávku květáku. Společnost hltavě pojídá syrový květák. Jossek se táže číšníka, není-li houslisty. Číšník nemůže sloužit, ale nabízí saxofon a bendžo. Tedy budiž)

Scéna třetí

Předešlí, dva saxofonisté

(Na povel číšníkův vyjdou z hotelu dva černí saxofonisté a bendžista a hrají Do-Wacka-Do foxtrot. Číšník a jiný číšník tančí)

CHARLESTON ČÍŠNÍKŮ

O p o n a

OBRAZ OSMNÁCTÝ

LÍBEJ, LÍBEJ . . .

Před oponou

Ruka, pak Houska

RUKA (*vstoupí a afektovaně zpívá*)

L í b e j , l í b e j . . .

(Na melodii Für Dich — foxtrot)

1. Šel jsem kdys ulicí,
na stranu čepici,
za sebou měl jsem velký flám.
Tu potkám děvčici,
svěží, růžolíci,
co chcete, byl jsem tak sám.
2. Hned večer šikovně
byl jsem s ní v alkovně,
řeknete: Láska je jen klam.
Mí zlatí přátelé,
žijte jen vesele,
já vám k tomu zazpívám.

Refrén:

Líbuej, líbuej, líbuej mne na čelo,
líbuej, líbuej, má sladká Andělo,
líbuej, líbuej, líbuej mne na ústa,
zjara nám poupátko lásky vyrůstá.

(Když Ruka dozpívá a klaní se, vstoupí Houska a klaní se sám)

RUKA

Dovolte, co tu hledáte, pane? Teď tu mám umělecký výstup!

HOUSKA

Jaký výstup? Aha, pardon, umělecký! Tak umělecký?

RUKA

Ano, umělecký! Mám už těch vašich nesmyslů dost a chtěl jsem tu zazpívat něco opravdu procítěného.

HOUSKA

Podívejte se, pane Libový, takhle to nepůjde. Takovéhle „Líbu-ej“ já tady nemohu trpět. To si nesmíte zvykat!

RUKA

Dovolte, pane, já jsem se vás na nic neptal a žádám vás důtklivě, abyste můj kvalitní výkon nezlehčoval.

HOUSKA

Pojďte sem, pojďte, dostanete za svůj kvalitní výkon honorář.
(Zavede Ruku za oponu. Ozve se několik políčků. Oba opět vyjdou. Ruka si drží tvář a brečí)

HOUSKA

Nebrečte už! Budete hodnej?

RUKA

Budu.

HOUSKA

Tak si zazpíváme něco pořádného. Mám novou operu. Víte, co je to opera?

RUKA

Ovšem, zpěvanky doprovázené hudbou.

HOUSKA

Správně! Nuže, operu jsem složil já, hlavní roli hraju já, dekorace jsem maloval já, napovídám já . . .

RUKA

Zvorám to já!!

HOUSKA

Ano, vy, správně! Já jsem farář v Podlesí a vy mi budete odpovídat jakožto Bludný Holanďan.

RUKA

Správně, bloudím co ledvinka. Vy jste farář a já hořčice, ano?

HOUSKA

Ne, vy jste křen!

HOUSKA (*zpívá*)

Jdu vám jednou po poli . . .

(*Na melodii: Yes, sir, that's my baby*)

1. Jdu vám jednou po poli,
kdo se to tu batolí?
Ono je to malé nemluvnátko.
Povídám mu: Drobečku,
poběž se mnou z kopečku,
dám ti za to sladké cukrdlátko.

RUKA (*zpívá*)

Že se nestydíte
takhle kazit dítě,
zvláště není-li vaše.
Vždyť takové děcko
nesmí papat všechno,
nanejvýš drobět kaše.

HOUSKA

I ba ne, i ba ne.
Po cukroví se nic nestane!

OBA

Sem tam ňáká ta kapka,
jen když nepapá jabka,
bolení ho přestane!

RUKA

2. Já zas jednou v lesánku
pravím: Poslyš, Pepánku,
učiníme svému zdraví zadost.

Když jsme se tak najedli,
vyšplháme na — modřín,
dítě má pochopitelně radost.

HOUSKA

Že se nestydíte
takhle kazit dítě,
když nemá zdravé plíce.
Vždyť takové děcko
nesmí dělat všecko,
dostane tasemnice.

RUKA

I ba ne, i ba ne,
to jste na omylu, pane!

OBA

Sem tam ňáká ta jedle,
jen když nešlápne vedle,
nahoru se dostane!

HOUSKA

Pane kolego, vzhledem k dlouhotrvajícímu, bouřlivému potlesku uspořádáme příští a poslední obraz ve formě opery.

(Odejdou)

OBRAZ DEVATENÁCTÝ

VŠUDE DOBŘE, DOMA NEJHŮŘE

Scéna jako v obraze prvním. Uprostřed realisticky provedený pařez. Hudba hraje operní preludování.

Scéna první

Houska, pak Ruka

HOUSKA (*zadumán vstoupí, zabalen do pláště. Usedne na pařez a zpívá*)

Kde jste, kde jste, zda vrátíte se zpět,

vy krásné dny mých mladých let?

Ach Olgo, já tě měl tak rád . . . !

RUKA (*vstoupí, rovněž zabalen v plášť, a zapěje*)

Já konstatuji v basu,

že souboj budu míti zde,

a to v krátkém času.

Scéna druhá

Předešlí, Olga

(Olga vstoupí, Kolegové se k ní vrhnou a líbají jí ruce)

OLGA

Ale mládenci! Copak se dnes moderní ženě líbají ruce? Vy jste naivní! Moderní žena sportuje, pracuje v kancelářích jako muži

a má ruce k tomu, aby se tak nějak chlapsky rvala se životem, a ne proto, aby jí je muži líbali, to bylo za našich prababiček, ale dnes, ve století elektřiny . . . vařte plynem, hoši!

HOUSKA (*zpívá*)

Vařte plynem, kráska dí,
srdci to však nevadí!

RUKA (*zpívá*)

Tak mluví bídák plytký,
jenž přítelem mi byl,
já nečiním mu výtky,
chci však, by v souboji se se mnou bil!

OLGA

Co znamená ten romantický zpěv? Co jste se zbláznili?

RUKA A HOUSKA

Ano!
Zbláznili jsme se do tebe,
zbláznili jsme se do tebe!

HOUSKA

Milko!

RUKA

Olgo!

HOUSKA A RUKA

Milujeme tě!

OLGA

No, to já přece vím!

OBA

Nuž vol! Jeden či druhý? Kterého z nás?

OLGA

Poslouchejte, kamarádi! Buďte trošku ze svého století. Vždyť já vás také miluji, mám vás ráda oba, co chcete víc? Já nevím — buďme jednodušší! Zahodme ten falešný patos a berme život tak, jak je. Poslyšte, já to nedovedu tak říct, víte, ale mám to v sobě . . . Já mám ráda vás a — jeho. Já vás mám ráda oba. Víte, pochopte to, já jsem z těch žen, co ráno vyskočí z tý

postele rovnou do tý tak nějak krásně účelný koupelny a vydrhnu se tím kartáčem do červena. Kluci, já si ty krátký pačesy hodím do týla a vklouznu do toho praktického džempru a vyčením ty zuby na ten zdравej vzduch, a jdu se vám s tím životem tak vesele prát!

RUKA

Já nerozumím a rozuměti nechci,
zde tomu však dám zhurta pernou lekci!

OLGA

Co pořád máte?

RUKA A HOUSKA

Souboj, souboj kvůli tobě,
teď mlč, však slzy vyroníš až na mém či jeho hrobě.

Á r i e

(Na melodii: Toreadore smělý!)

Tož do Stromovky jděme k souboji,
tam zříme hned, kdo se nebojí.
Až dvě břitké rány padnou z pistolí,
Olgo, pak přispěchej, budou z nás mrtvoly,
ach, mrtvoly, dvě budou mrtvoly.

(Odejdou za zvuků hudby. Olga bezradně za nimi)

Scéna třetí

Jossek, Josefka vstoupí

JOSSEK

Tak jsme doma, miláčku!

JOSEFKA

Blažej, jak jsem blažena.

JOSSEK

Jsme Blažej a Blažena, konečně sami. Než popatř. Jsme v síni, kterou jsem zasvětil své pošetilosti. Moje sbírka zůstane nedokončena, a věř mi, že od té doby, co jsem tě poznal, je mi to jedno. Celý svět jsem objel, abych získal potupný portrét Kvidonův, a přivážím si tebe . . . celý svět jsem objel, abych objal tebe, má drahá . . .

Scéna čtvrtá

Předešlí, Kvido

(Kvido vstoupí)

JOSSEK

. . . a Kvidona, s nímž si nyní tak výborně rozumíme.

JOSEFKA

Vítejte nám, Mistře, a odpusťte, že jsem se někdy přenáhnila, a když si nyní vzpomenu, Blažej, že jedině díky gentlemanství Mistrovi dostals mne neposkvrněnou . . .

JOSSEK

Ale Pepičko!

KVIDO

Josefko!

JOSEFKA

Ano, přátelé, byla jsem bláhové stvoření, ptáče sotva z hnízdečka vyletší! Já nerozumná myslila, že moje literární láska zboží svět. A vy, Mistře, byl jste tak shovívavý, tak otcovský . . . Děkuji vám. Víím jistě, že i jménem Blažejovým. Vid', Blažej?

BLAŽEJ (*unesen*)

Aaaaaooooooooo!

KVIDO

Neděkujte, přátelé, neděkujte. Jste-li šťastni, budiž vám to přáno. Žel, já se vytratím. Nedosáhl jsem svého cíle. Nemám námetu pro svůj stěžejní román. Musím se plahočit dále nevděčným světem za myšlenkou — s velkým M, která zpracována mým nesmrtelným perem poskytne tisícům duševní skývu.

Scéna pátá

Předešlí, Olga vstoupí s Kolegy

(Kolegové se radují v koutku. Připojí se k nim Jossek s Josefkou)

KVIDO

Jediné, nad čím marně hloubá můj faustovský duch, toť způsob, jak zpracovat odpornou surovinu života v pomyslná vlákna krásna — s velkým K.

OLGA

Mistře, jsem nyní šťastna a chci, aby každý byl šťasten. Slyšte, budu jen citovat: Poezii, odpovídající moderní senzibilitě, může zrodit jediné svrchovaná civilizace. Básníku moderní produktivní práce je k dispozici beton, aviatika, rentgenografie i akrobacie.

KVIDO

Nu a?

OLGA

Ó Mistře, kamaráde, buďte inženýrem, pilotem a poetickým klaunem!

KVIDO

Chápu. Učiním ze sebe železobetonový mrakodrap — svrchovaně

vaná civilizace. Ze střechy budou startovati vzducholodi a aerobusy — aviatika. Prozářím se ultrafialovými paprsky — rentgenografie. Polezu do nejvyšších pater po zdi — akrobacie. Spadnu — moderní senzibilita.

OLGA

Vzbudí to všeobecné veselí — koruna života, poetismus!!

JOSSEK (*k Olze*)

Jakže, cože slyším, vy prý vdána?

JOSEFKA (*ke Kvidonovi*)

Mistře, považte, sňatek v rodině!

HOUSKA

Dovolte, abych vám představil náš manželský trojúhelník.

RUKA

Nejnovější odrůda mormonství založena!

VŠICHNI

Co je?

OLGA

Je to tak prosté, mí drazí! Měli jsme se rádi tři, tři jsme uzavřeli sňatek. Zde mí dva manželé.

KOLEGOVÉ

Založili jsme mnohomužskou církev,
v zahrádce si vypěstujem tykev.

Tykev vypučí a vyžene šlahouny,
budeme mít dítky, švarné čahouny.

Oříšky pak spokojeně drobotině louská
Ruka Publius a Sempronius Houska.

(Všichni gratulují trojúhelníku)

KVIDO

Sláva. Zdar! Zdar! Zdar! Nebývalý námět milostného románu nalezen! Sňatek! Napíši román, který skončí sňatkem.

(Veškerý ansámbl vstoupí na scénu, seřadí se u rampy, zatímco hudba hraje: R. Friml: Song of the vagabond foxtrot)

VŠICHNI (*zpívají*)

Obecenstvo milé,
už přišla ta chvíle,
kdy se dává dobrou noc.
Proto naposledy
nezlobte se tedy,
že jsme do vás ryli trochu moc.
To se přeci vždycky vyplácí,
ze všeho si dělat legraci,
ze všeho si dělat,
ze všeho si dělat
jenom pustou legraci.

O p o n a

Konec

POZNÁMKA

Asi tak do padesátého představení Vest Pocket Revue obraz třináctý nesl jméno *Nepřípadný dvojzpěv o hrobce*. Byla to píseň, která vznikla ze soukromého rozmaru autorů dlouho předtím, než autory vůbec napadlo být autory. Napsali si ji pro vlastní obveselení na melodii slyšenou někde v kinu ještě za časů němého filmu. Patrně to byla tři torza různých skladeb, daná dohromady. Autoři, původ, nebo dokonce jména těch skladeb zůstanou asi navždy neobjevena.

Nepřípadný dvojzpěv o hrobce měl úspěch poněkud pochybný. Vrstevníci říčeli nadšením a rozumnější lidé vrtěli hlavou. A tak autoři záhy upustili od nepřípadného dvojzpěvu a nahradili jej případnějším. Pro úplnost připojil jsem i původní obraz třináctý.

J.W.

OBRAZ TŘINÁCTÝ

NEPŘÍPADNÝ DVOJZPĚV O HROBCE

Před oponou

(Kolegové vstoupí, nesouce malou hrobku)

1.

RUKA

Kupuju hrobku.

HOUSKA

Prodávám hrobku.

RUKA

Kupuju levně.

HOUSKA

Prodávám levně.

OBA

Není tady času na smlouvání,
hrobka stojí přímo pode strání.

HOUSKA

Zde je ta hrobka ku prodání;
ku prodání, však ke koupení
určitě tahle hrobka není.

RUKA

Proč?

HOUSKA

To bych tedy rád věděl, nač čekáte?

RUKA

A já zase, na co vy tu koukáte?

HOUSKA

Koukám přece na tu hrobku bezvadnou.

RUKA

Jen pozor, sic vám ji ukradnou.

HOUSKA

Copak po ní každý soused neprahne?

RUKA

Dyť jsou v ní jen předků plyny otravné!

HOUSKA

Dejte pozor, sic vás bacím!

RUKA

Na vás se přec neobracím!

OBA

Tohleto je strašlivé.

2.

RUKA

Řekněte vkrátku!

HOUSKA

Co, holobrádku?

RUKA

Řekněte kolik?

HOUSKA

Tolik a tolik.

OBA

Budiž nám tohle základní cenou.

RUKA

Ať je pokoj s hrobkou zatracenou.

HOUSKA

Zas začínáte?

RUKA

Co povídáte?

HOUSKA

Kolik mi dáte?

RUKA

Pět tisíc, hnáte.

To je přece přijatelná cena.

HOUSKA

Ne. — Pět tisíc já za ni vzítí nemohu.

RUKA

Tak mne pořád netahejte za nohu.

HOUSKA

Stojí nejdýš za jeden tisíc a půl.

RUKA

To je vůl!

HOUSKA

Kdo je vůl?

OBA

To je vůl. —

HOUSKA

Kolik mi teď dáte za ni doslova?

RUKA

Tři kila a deset deka olova.

HOUSKA

To je stále mnoho kovu

za pohodlí toho rovu.

Nechci býti vydřiduch.

3.

RUKA

Tak teda, platí?

HOUSKA

Ne, lidé zlatí.

RUKA

Co zas myslíte?

HOUSKA

Slevit musíte.

OBA

Shodnem-li se tedy na té ceně.

HOUSKA

Já vám přidám dvacet korun denně.

RUKA

Jste vy to skoupý!

HOUSKA

Vy zase hloupý.

RUKA

Chcete-li více,
dám tři tisíce.

OBA

Budiž tedy koupě uzavřena.

RUKA

Dost!

HOUSKA

Teď si teprv hrobku vemte zadarmo.

OBA

Abychom pak nesmlouvali nadarmo,
vyplatíme si vzájemně náhradu.
Ven bradu z hradu na zahradu!

RUKA

V té zahradě sejdeme se v poledne.

HOUSKA

Přinesu vám pěkné sele objemné.

RUKA

V mém hradu pak za tu sumu
narazíme soudek rumu.

OBA

Můžeme se podroušit! —

Refrén ke každé sloce:

Tahleta hrobka, prolhaný skrčku,
mi leze z krčku.

Stojíc — na vršku.
Každý se diví,
proč tady civí,
diví se každá mrtvola.

ROBIN ZBOJNÍK

Pobádka o deseti obrazech

1932

POHÁDKA

SNAD KAŽDÁ DIVADELNÍ HRA by měla být pohádkou.

Vyprávění babiček a dětská literární tradice všech zemí i věků obsahuje triky a nálady, ne-li vždy totožné, alespoň blízce příbuzné zvykům a technice velkých dramatických děl.

KráleVIC dánský by jistě nemohl na věky věků zůstat mladým, aktuálním a nezvratně pravdivým, kdyby se nebyl narodil na hradě Elsinoru, uprostřed legendárních bažin a pohádkových mlh, oživených duchem královým. Shakespearova pravdivost se proto tak nevyčerpateľně poutá k lidské skutečnosti, že se k ní dostává oklikou přes pohádkovou a divadelní ireálnost.

Pohádka právě tak jako pravé divadlo zachovává věčnou platnost svým pravdám, protože je nadnáší do oblasti imaginace a zbavuje je logiky: lépe řečeno, má svoji vlastní logiku, v níž vynecháním reálných premis a přeskočením těžkopádných článků přísně racionalistického úsudku dochází k zázrakům v lidských osudech.

Spustí-li dramatik v pravém okamžiku své situace oponu, nebo nechá-li mluvit svého lakomce k publiku a dovolí mu hledat zloděje mezi diváky, jsou to zjevy stejně zázračné, nelogické, a přece stejně pravdivé jako pohádkový skřítek, zjevující se při otočení kouzelného prstenu:

Napsali jsme divadelní pohádku o Robinu Zbojníkovi s trojím úmyslem: chtěli jsme *divadlo*, opravdové divadlo s kouzly, iluzemi, neskutečným ovzduším, s nelogickou zápletkou, s kouzelným proutkem. Chtěli jsme *komiku*, komiku postav, postavených do umělého světla, tedy úmyslně pošinutých, nepravděpodobných, ale lidských i ve zkreslení, komiku situací, komiku předmětů. A konečně jsme chtěli *stanovisko ke skutečnosti*, tedy v mezích komiky kritiku skutečnosti, tj. satiru.

Robin Zbojník je osoba tak mlhavě legendární, že jsme si dovolili z něho udělat v první fázi předčasně zestárlého hypochondra, z něhož jednoduchým psychologickým zázrakem znovunabyté sebedůvěry (podle rovnice: komplex méněcennosti ze studu nad lysou hlavou — klobouk zakrývající pleš — nutnost udržet si klobouk na hlavě — odvaha — trénink k nabytí fyzické síly — uzdravení — zánik původního impulsu) stává se jarý zbojník. Pojetí Robina jako rozeného šlechtice zvolili jsme podle pozdějšího zpracování původní lidové legendy anglické, podle něhož byl Robin nejprve Robertem lordem Huntingtonem.

Z nejstarší a nejkrásnější anonymní legendy, známé pod jménem „Lyttle Geste of Robin Hoode“, použili jsme jen postavy „velkého šerifa z Nottinghamu“, jmen zbojníků Malého Jana a Šarláta (Scarlet) a motivu lukostřelby pod Tortyll Tree, v níž Robin je poražen králem a padá na kolena s výkřikem: „Takovou ránu umí dát jen král.“

Ještě jednu autentickou větu z „Lyttle Geste“ vložili jsme svému Zbojníkovi do úst: „Jen sedláka, jdoucího za pluhem, nechte na pokoji a svobodníka, kráčejícího zeleným houštím lesním. Zato však šejdíře a bařtipány* bijte a važte. A hlavně pamatujte na velikého šerifa z Nottinghamu!“

Tolik chtěli jsme uvést k vysvětlení volby námětu a k udání pramenů.

Pokusili jsme se vytvořit divadelní ozvěnu současného života a stín zbojníka, po kterém toužíme. Zbojníka, který by měl humor a dovedl „bohatým brát a chudým dávat, šejdířům kožichy proklepávat“, aniž zvažněl sám nad sebou. Zbojníka, který by

* Podotýkáme, že v originálu stojí na tomto místě „biskupy a arcibiskupy“. Nahradili jsme tato dvě slova slovy „šejdíře a bařtipány“. K těmto synonymům jsme byli nuceni se uchýlit pro divadelní provozování z důvodů cenzurních, neboť tato slova zbojníkova, jež se nám zachovala z jedenáctého století, dvacáté století zákonem stihá.

uskutečnil revoluci Krásky proti Ošklivosti, Moudrosti proti Blbosti, Smíchu proti Ironii.

Zbojníka, který by pomohl zbořit to, co se nehroučí samo dost rychle.

OSOBY

DOBŘÝ KRÁL EDWARD	- - - - -	E. Bolek
BOLESLAV UKRUTNÝ, jeho bratr	- - - - -	B. Záhorský
ŠERIF NOTTINGHAMSKÝ	- - - - -	Fr. Černý
LADY JOHANNA, jeho schovanka	- - - - -	N. Bártů
LORD BROADCASTING, později Robin Zbojník	- - - - -	M. Nedbal
MALÝ JAN	- - - - -	V. Trégl
ŠARLÁT	- - - - -	Fr. Filipovský
SKŘÍTEK PUK	- - - - -	I. Lechnýřova
DRAKULA	- - - - -	V. Trégl
BARNABÁŠ, řečený ROURA	- - - - -	J. Voskovec
HUBERT, řečený TROUBA	- - - - -	J. Werich
SBOR ZBOJNÍKŮ	- - - - -	
ČARODĚJNICE	- - - - -	Jenčíkovy girls
TANEČNICE S BATONY	- - - - -	
KOSTLIVEC	- - - - -	T. Ling

Ozbrojenci, vojáci, pochopové, zbojníci, duchové a strašidla.

Děje se v Anglicku v dobách dřevních.

Poprvé provedeno dne 23. září 1932 v *Osvobozeném divadle* v Praze v uvedeném obsazení.

Režie *J. Honzl*, hudba *J. Ježek*, dirigent *J. Ježek*, balet a choreografie *J. Jenčík*, výprava a kostýmy *Fr. Zelenka*.

DÍL PRVNÍ

OBRAZ PRVNÍ

JAK DOBRÝ KRÁL EDWARD DO VÁLKY VYTÁH

Králiův stan v koncentračním ležení. Změť impozantních korouhví a erbů s potupným nepořádkem, typickým pro náhlé odjezdy: zavažadla, koše, prádlo, šatstvo, deštníky, nádobí, a v tom všem zbraně, brnění, bubny a pergameny. Uprostřed velký buben, stranou pult s účetní knihou. V pozadí vchod do stanu s královým erbem.

Scéna první

Edward, pak Boleslav

EDWARD (*stojí u otevřené knihy a sčítá*)

Osmnáct, dvacet je devětadvacet a osm, a osm . . . devětadvacet a osm je sedmatřicet, dvaáčtyřicet, a devět je padesát jedna, pět. Pět a čtyři je devět, jedenáct a čtyři je patnáct a ještě jednou patnáct je třicet. Tři. Tři a osm je jedenáct . . .

BOLESLAV (*vejde a salutuje*)

Bratře králi . . .

EDWARD

. . . jedenáct a osm je devatenáct . . .

BOLESLAV

Bratře králi . . .

EDWARD (*výbrazně*)

. . . a osm je devatenáct . . . a čtyři . . .

BOLESLAV

Je dvacet jeden!

EDWARD

Co? Dvacet jeden? Devatenáct a čtyři je dvacet tři, hňupe!

BOLESLAV

Bratře králi?

EDWARD

Bratře Boleslave, kuš! Devatenáct a čtyři je dvacet jedna! Kdo to jaktěživo slyšel? Dělaš čest panujícimu rodu, jen co je pravda. Devatenáct a čtyři je dvacet tři! . . . Co jsi chtěl?

BOLESLAV

Bratře králi, došla bagančata!

EDWARD

To mne těší, tak dej rozkaz obouvat!

BOLESLAV

Už se stalo, bratře králi!

EDWARD

Tak co ode mne chceš?

BOLESLAV

Jenže všechny boty jsou levé!

EDWARD

A kde jsou ty pravé?

BOLESLAV

Na ty se zapomnělo.

EDWARD (*řve*)

Rány boží, které nemehlo to objednávalo?

BOLESLAV

Ty, bratře králi.

EDWARD

A jo, tak všechny levé about! Dejte dělat pravé a poslat je za námi, a jdi už. (*Boleslav odchází*) Pojď sem! (*Boleslav se vrátí*) Dones tohle . . . (*podává mu listinu*) hejtmanovi první brigády, ten ať to osobně odevzdá rejtarovi druhé brigády, ten to dá generálovi, a generál mi to přinese, a já to zahodím, ať je nějaká kázeň.

(*Boleslav odejde*)

EDWARD

To je bratr, to je bratr . . . jo sakra! (*Běží ke knize*) To jsme měli třiadvacet . . . a devět je dvaatřicet. Tedy úhrnem tři tisíce dvě stě třicet jedna medaile za chrabrost. Bude to dost? Tři tisíce medailí spotřebuje panovnická rodina a generálové, teďka aspoň dvě stě potřebuju pro spojence, to je tři tisíce dvě stě, teďka třicet pro diplomaty a vojenské atašé, no a zbývá jedna. Správně, kdyby se opravdu někdo vyznamenal. Tak . . . a co teď máme vyřídit? (*Listuje v notesu*) Medaile jsme vyřídili, koně, šípy, luky, to máme, bagančata máme zatím na levou nohu. Školství, hygiena, nemocnice, to počká až po válce, jestli zbudou peníze. Lady Johanna . . . aha . . . to spěchá . . . (*Schová notes a zavolá do stanového vchodu*) Stráž! Přiveďte lady Johannu!

Scéna druhá

Edward, Ozbrojenec, Lady Johanna, později Boleslav a Pěšák

OZBROJENEC

Lady Johanna.

(*Johanna vstoupí, Ozbrojenec odejde*)

EDWARD

Vítám vás, dítě. Prosím vás, vemte místo, jestli to jde, to víte, je to tu jako při stěhování.

JOHANNA

Jsem kapánek ustaraná, ó králi, proč jste mne tak náhle zavolal?

EDWARD

Ví někdo o vaší návštěvě?

JOHANNA

Jako že má duše i tělo bez poskvrny jsou, nikomu jsem ani nešpitla. (*Edward tasí meč*) Milost, ó králi!

EDWARD

Tiše, díte, nebojte se mne.

JOHANNA

Ten meč mne vyděsil.

EDWARD (*jde po špičkách s taseným mečem ke stěně stanu*)

Zůstaňte klidná, lady Johanno. Stan má uši. (*Píchná do závěsí, pak důvěrně k Johanně*) Je to dobré. Stává se totiž někdy, že vypadne Polonius. Než slyšte, dítě, proč jsem vás volal. (*Tiše*) Víte, co je to paraf?

JOHANNA

Ano, ovšem, Sire!

EDWARD

Tak co to je?

JOHANNA

Paraf je . . . no paraf, přeci!

EDWARD

Dobře! Tak o ten právě jde. Jedná se o to . . .

(*Boleslav vstoupí a chodí po stanu, něco hledaje*)

EDWARD (*ho pozoruje*)

Jedná se o to . . . Bratře Boleslave!

BOLESLAV (*stále horečně hledaje*)

Ano, bratře králi!

EDWARD

Já tady mluvím.

BOLESLAV

Jen se nevyrušuj, já hledám.

EDWARD

To se řekne, hledáš, ale já tady mám rozmluvu . . . důležitou. Co hledáš?

BOLESLAV

Někde jsem nechal maršálskou hůl.

EDWARD

Počkej, tu jsem někde viděl.

(Sedí, rozblížeje se)

BOLESLAV

Někam jsem ji musel založit.

EDWARD

Abys ji tak ztratil, to by bylo pěkné nadělení. Někdo ji najde a bude nový maršálek.

BOLESLAV

Musí být tady ve stanu!

EDWARD

Musí nemusí, tady překážíš, najdi si ji někde jinde. Anebo si jdi uříznout jinou, já ti ji budu nostrifikovat. *(Mezitím Lady Johanna stále uctivě a nesměle posuňky upozorňuje krále)*

JOHANNA

Sire!

EDWARD

Copak? *(Zpozoruje, že sedí na holi)* Tadyhle ji máš, kdybys pořádně hledal, tak ji najdeš. *(Dá hůl Boleslavovi)* Prosím tě a už ať tě tu nevidím.

(Boleslav odejde)

EDWARD *(k Lady Johanně)*

Symbol svrchovanosti státní moci, odznak suverenity královské, něco, bez čeho nelze vládnout, něco, co vkládá panovníkovi do rukou právo nad životem i smrtí poddaných, to je právě to!

JOHANNA *(nechápane)*

Co?

EDWARD

No, paraf!

JOHANNA

To já vím, Sire!

EDWARD

Tedy paraf. Lady Johanno, táhnu do války! (*Slavnostně*) Král táhne do války. Dobrý král Edward chrabře táhne do války. (*Civilně*) Já bych tam nejel, ale prý to musí být. (*Slavnostně*) Zatímco budu s vojskem stát v poli, velet výkvětu rytířstva, paraf bude vydán na milost a nemilost snad zlodějů, snad zrádců, snad rebelantů. (*Civilně*) Vzít ho s sebou také nemůžu, co kdybych byl bit?

JOHANNA

Ó bože, jak ráda bych stála při svém králi, žel, jsem jen slabé pohlaví.

EDWARD

Bud' ráda, dcero, nemusíš na vojnu. Mně se to právě hodí. (*Slavnostně*) Johanno, získala jste důvěru královu. Vás si vyvolil král, dívku to po celém Anglicku slynoucí čistotou a zbožností!

(Johanna se dá do blasitého pláče)

EDWARD (*slavnostně*)

Nebreč, budeš hlídat paraf!

JOHANNA (*nedůstojně brečí*)

Já ho neuhlídám, co když na mne přijde mužskej, já se budu bát.

EDWARD

Nemusíte se bát, lady Johanno! (*Tiše*) Paraf je v pevném a tajném úkrytu.

JOHANNA (*plačky*)

Považte, Sire, tu odpovědnost, když já mám . . .

(Do stanu vtrhne rozčilený Pěšák, na blavě má maličkou helmú)

PĚŠÁK

Ó králi, Sire, co počít? Helmy jsou nám malé.

EDWARD

Co mi sem lezeš? Kdo tě sem pustil?

PĚŠÁK

Sire, ono nás to tolik tlačí. (*Vzlyká*)

(*Johanna vypukne znovu v pláč*)

EDWARD (*k Pěšákovi*)

Neplačte, lady! (*K Lady*) Nebreč . . . Totiž obráceně. Kdo to dal takhle ukout? Ukaž se, vždyť jsi komický . . .

JOHANNA (*vzlyká*)

Sire, snad by se to dalo napařit.

EDWARD

To je nápad, ukaž, já ti to napařím na hlavu. (*Cpe mi helmu na hlavu, Pěšák úpí*) Nejde to, je to plech.

JOHANNA (*blasitě pláče*)

On je to plech.

EDWARD

Prosím tě, jdi, ve Svaté zemi je horko, ono se to roztáhne . . . (*Pěšák odejde. Král pro sebe*) Jenže hlava se roztáhne taky. (*K Lady*) Utište se, dítě.

JOHANNA

Poslouchám vás, Sire, rozkazujte, učiním vše pro krále a Anglicko.

EDWARD

Pochválen buď Bůh. Každého večera odebereš se (*nakloní se k Johanně a šeptá jí — pak nablas*) . . . a přesvědčíš se, je-li stříbrná schránka s paraferm na svém místě. Slibuješ?

JOHANNA

Slibuji, Sire.

EDWARD

A vaše ústa, Johanno, nechť zůstanou uzamčena.

JOHANNA

Jako že moje duše . . .

Scéna třetí

Edward, Jobanna, Boleslav

BOLESLAV (*vběhne rozčilen*)

Bratře králi, mé spravedlivé rozhořčení nezná mezí.

EDWARD

Co se stalo?

BOLESLAV

Vzpoura, Edwarde. Rytíři mi odpírají poslušnost. Velel jsem nieder, a oni se nepoložili. Že prý je bláto, že by jim zrezavělo brnění, a odešli do kantýny.

EDWARD

To je taky správné.

BOLESLAV

Jak to? Copak nejsem vrchním velitelem tvých vojsk?

EDWARD

To nejsi, to ty nevíš? Už od rána ne. Já myslil, že to víš.

BOLESLAV

To jsou nemístné žerty.

EDWARD (*k Lady*)

Lady, dítě mé, na moment, já bych před vámi musil mluvit slušně.

(Jobanna odejde)

EDWARD (*dušeně*)

Jak se můžeš vůbec odvážit protestovat? Boty, kůže, sedla, zbraně, píce, rýže, káva, ze všeho jsi bral provize! Můžu to trpět? Vždyť bys byl za chvíli jako Alfons XIII.

BOLESLAV

Ale vrchní velení od nepaměti patří bratru královi.

EDWARD

Já jsem hlava rodu, já rozhoduji, ty máš právo mlčet.

BOLESLAV

Zde běží o věc, ne o práva. Osvědčil jsem strategické schopnosti.

EDWARD

Co schopnosti, tohle platí! (*Strbne plášť a ukáže na řadu prýmků na rukáve*) Koukej, starodružiník, a ty by sis troufal? Ven, neznám tě. Slyšíš? Král nemá bratra, král tě nezná, co tu chcete, osobo?

BOLESLAV

Tedy tak, Edwarde? Dýkou do zad? Dolchstoss?

EDWARD

Osobo, ven, nevím, kdo jste, přejete-li si něco, podejte si žádost o audienci. Stráž! (*Vejde stráž*) Vyved'te toho civilistu.

BOLESLAV (*jako zmije*)

Ještě uslyšíš o svém bratru! (*Odechází, veden stráží*)

EDWARD

A dejte vybubnovat, že král nezná bratra.

Scéna čtvrtá

Král, pak Šerif nottinghamský

(Edward, rozčilením zlomen, usedá znaveně do křesla)

ŠERIF (*opatrně vejde*)

Sire! Chvátaje z města, nalézám celé ležení v rozčilení a vaše tvář je bledá.

(Edward mlčí)

ŠERIF

Je bledá . . .

EDWARD (*zlomeně*)

Á, tlustý můj příteli.

ŠERIF

Děje se něco, Sire?

EDWARD

Už se událo, a vícero věcí. (*Počítá na prstech*) Bagančata na levou nohu, helmy jsou malé, koně mají slintavku, bratr mne zlobí, vojska mám . . . kolik se jich vlastně sešlo?

ŠERIF

No, Sire . . .

EDWARD

Málo, vid'?

ŠERIF

Málo.

EDWARD

Deset?

ŠERIF

Ó, to víc.

EDWARD

Víc než deset tisíc?

ŠERIF

Ó, to míň.

EDWARD

Tak kolik?

ŠERIF

Sto padesát.

EDWARD

Tisíc?

ŠERIF

Ne, mužů.

EDWARD

Tak nevím, co myslíš?

ŠERIF (*obnivě*)

Ó Sire, vojsko není, ale vojsko bude. Vždyť každý z vašich

poddaných prahne přímo po tom, bít se po vašem boku. Zástupy mladých lidí kladou si za čest krvácet pro krále, pro Anglicko, jak se řekne, pro vlast.

EDWARD

Jak to, že nikdo nepřišel?

ŠERIF

Z toho si neračte dělat ctěnou hlavu, Sire, jsme v pusté krajině, kolem rozprostírají se hluboké hvozdy sherwoodské. Ale na pobřeží, tam celé zástupy v plné zbroji prý vyčkávají vašeho příchodu.

EDWARD

Jen aby!

ŠERIF

Nevěříte, Sire?

EDWARD

Víš, nemá se to říkat, šerife, protože je to germanismus, ale já jsem na tuhle válku pesimisticky k mluvení. A vůbec, šerife, teď mne napadá . . . (*Oživne*) Vždyť je to hrozné, šerife, já nevytáhnu do války, já nemůžu, já nesmím, vždyť já slíbil na odzbrojovací konferenci, že nebudu válčit. Co by tomu řekla Společnost národů!

ŠERIF

Sire, my jsme přeci válku nezačali, my vedeme válku obranou, a válka obranná je nejen povolena, ale i nutna.

EDWARD

Šerife, ty se budeš mýlit! Jak to, že jsme válku nezačali, vždyť nám přeci nikdo nic neudělal. Vždyť my ani vlastně nemáme nepřítel. Aha!

ŠERIF

Jak to, že nemáme nepřítel? A co krize? To je náš nepřítel.

EDWARD

No ano, ale na krizi jsem políčil celní přehradu, zvýšili jsme cla a zavřeli hranice!

ŠERIF

A co z toho máme? Nezaměstnanost je větší než předtím! Sire, ve válce je naše spása.

EDWARD

Něco na tom je. Naši největší zbrojmistři, Krupp a Schneider, mi to píší taky. Já tomu rozumím! Když potáhnu do války, budou dělat šipy a luky a zaměstnají plno lidí, no a ten zbytek, co nezaměstnají, padne v boji.

ŠERIF

Jest údělem chátry, aby nesla tíhu situace!

EDWARD

Ostatně na to máme omluvu, vládnouť dosud středověké poměry. Chápej, šerife, my státníci jsme moudří lidé, my tomu rozumíme, ale co říci lidu? Proč jdu do války???

ŠERIF

Sire, lid potřebuje chléb a ideu. Ideu mu dá válka za svatou věc! To stačí.

EDWARD

To máš pravdu, a chleba dáme na chleбенky. Máslo stejně nebude, namažou si chleba ideou.

ŠERIF

Leč určitou opatrnost bych radil, Sire. Kriegsschuldfrage!

EDWARD

Tak hloupý nebudu, abych jako ve čtrnáctém roce táhl přes Belgii. Celkem vzato, šerife, po zralém uvážení, do války vytáhnu, ač nerad. Tak ty myslíš, že se nějací lidé připojí, vid'?

ŠERIF

Tisíce, vždyť je to vyšší zájem.

Scéna pátá

Edward, Šerif, Lord Broadcasting

(Broadcasting vstoupí nepozorován, zabalen do šálů a obtížen válečnými zavazadly)

EDWARD

Samozřejmě, šerife, jelikož ty tady zůstaneš a budeš až na další představovat královskou moc, režim, atd., dbej mi o pořádek a koukej, aby se všechno zaznamenalo, abychom měli v pořádku papíry pro historiky. Zase ale všechno nepiš.

ŠERIF

Já rozumím. Jen svědectví, že naši potomci měli slavné předky.

EDWARD

Teď jdi, čtvrt hodiny ještě počkáme, jestli se ještě někdo nepřihlásí, a pak vytáhnu.

ŠERIF

Dohlédnu ještě, jsou-li rytíři řádně karosováni.

EDWARD

Prosím tě, ať si vezmou s sebou golfové hole a brusle!

ŠERIF

Stran bruslí, Sire, ve Svaté zemi je teplo.

EDWARD

Ať vezmou jednu na vzorek, kdyby přituhlo, dáme si je dělat na míru.

(Šerif odejde)

BROADCASTING *(po celý rozhovor chodil namáhavě za králem, který ho neviděl. Než si klekl, král odešel jinam)*

Sire!

EDWARD *(ho slyší, ale nevidí, protože Broadcasting chodí stále za*

ním a nesměle opakuje: Sire! Konečně ho obejde, ale král se obrátí a zase ho nevidí, pak jej spatří a lekne se)

Aj, lord Broadcasting! Buďte mi vítán!

BROADCASTING *(čte z papíru řeč)*

Sire! Vycídl jsem zbroj svých předků, oklepal rez z brnění svého chrabrého otce, kázal jsem pacholkům osedlat grošovaného hřebce, chloubu mých stájí, a pak načež zamknouti hrad svých předků, vsednouti na kůň a přiharcovati do vašeho ležení, Sire, bylo dílem jediného okamžiku. Tu jsem, mylorde, totiž Sire, a prosím vás, ba zapřísahám, vezměte mne do řad chrabrých bojovníků svých a lordů, neboť jest mou tužbou a povinností položití svůj život za svatou věc uprostřed výkvětu rytířstva a křesťanstva. Vašemu vítězství, Sire, provolávám hurá, hurá . . . ! *(Obrátí list)* Hurá!

EDWARD *(během řeči se rozchechtává)*

Chachacha!

BROADCASTING

Já jsem to říkal špatně, že ano?

EDWARD *(směje se)*

Skvěle, lorde! Úžasné! Vždycky máte nějaký šprým pro starého dobrého krále Edwarda. Jak je to od vás milé, že jste se přišel rozloučit.

BROADCASTING

Hele, Sire, chyba! Už byste mi špatně rozuměl. Já jdu totiž do války.

EDWARD

No ovšem, nepochybuji o vašem čistém úmyslu. Jste hrdina.

BROADCASTING

Ano, hrdina bych byl, ale ty ledviny mne zlobí jenom: to vám bylo, Sire, po té cestě píchání . . . nějakýho . . . a já musil něco špatného pojísti a nyní mám průjem . . . Úh . . . to to svírá.

EDWARD

No ovšem, mylorde, zdraví jest, řekl bych . . . mluvím k vám jako gentleman ke gentlemanu . . . bezvadné zdraví je prvním

předpokladem ve válce.

BROADCASTING

Vždyť mně také plíce polevily! Sice mi to leží na prsou a v zádech mi to loupá, ale to je od angíny. Ale já si právě, Sire, myslím, ono to jižní slunce by mi nedělalo špatně. Má to alespoň být moc dobré na průšnice.

EDWARD

Milý lorde, obávám se, že ve válce byste se nevyléčil. Nechci nikdy pochybovat o vaší chrabrosti, ale budete tu musít zůstat.

BROADCASTING

Ale, Sire, tady je vlhko, ty průdušky, to bude jedna slitina. A hrdina zase bych nebyl. A opravdu, Sire, mně jde o slávu a o pohyb.

EDWARD

Nikoliv, lorde, nevezmu vás s sebou. Jste rytíř tělem i duší, ale žel, rytíř neužitečný.

BROADCASTING

To zase, Sire, všechna čest stranou, to je tedy pravda. Například mne tak píchá v koleně, že bych neměnil. Uh! (*Chytí se za koleno*) Schválně, že vás tak nepíchne, jako mě teď píchlo?

EDWARD

Dosti, prosím. Vy mi chcete pomoci, mylorde, je mi stejně potřeba rytířů v poli jako v zázemí. Jste ženat?

BROADCASTING

To bych nebyl, ona totiž ta dotyčná, co si na ni myslím, by mne zanic nechtěla.

EDWARD

Netrapte se. Znáte lady Johannu?

BROADCASTING

Sire, pro tu tluču srdce mé, ona je tou dotyčnou.

EDWARD

Děkujte bohu, mylorde, že budete moci sloužit svému králi, nalezna své štěstí. Vezmete si lady Johannu.

BROADCASTING

Sire!

EDWARD

Budete ji chránit před všemi zly a úklady. A tolik vám pravím, že služba prokázaná jí jest služba prokázaná králi a celému Anglicku. (*Zavolá do strany*) Lady Johanno!

BROADCASTING

Snad abych odešel, Sire!

EDWARD

Vy zůstanete, lorde!

Scéna šestá

Edward, Broadcasting; Lady Johanna

JOHANNA (*vejde*)

Sire?

EDWARD

Johanno, mé dítě, mám pro vás znamenitou zprávu. Budete se vdávat.

JOHANNA

Ó králi, nemohu, nemohu se vdávat.

EDWARD

Je snad srdce vaše zadáno?

JOHANNA

Právě že není, Sire, a dokud nebude, neprovdám se. Jen ten, kdo bude mít mé srdce, bude mít i mne celou.

EDWARD

A o kom sníte, Johanno!?! O rytíři?!

JOHANNA

Ano, ó ano, Sire. O tom, který je rytíř tělem i duší.

EDWARD

A toho tady mám. (*Oblíží se po Broadcastingovi, který se mezitím stydlivě skryl*) Kde jste, lorde? Pojd'te ven. Ukažte se! (*Vede ho k Johanně*)

BROADCASTING

Ale když lady nechce, nemusí to být.

JOHANNA

Toto mi dáváte za manžela? Jaký hřích jsem to spáchala, že vaše královská vůle doléhá na mne tak krutě?

EDWARD

Ale snila jste o rytíři.

JOHANNA

Já snila o rytíři, jenž pro mne skály drolí,
Jenž z hory nejvyšší sestoupí do údolí
Jen proto, aby zved mi krajkozdobný šátek.
A teď mým manželem má býti tento spratek.

BROADCASTING

Já říkal, že to nepůjde.

JOHANNA

Já chtěla jinocha, jenž s bídou lidu cítí
A jeho bohatství je prosté polní kvítí.
Pod nosem mužný knír, na hlavě bujnou kštici,
Člas jako polníci za pravdu bojující!

BROADCASTING

Ona by chtěla národního socialistu.

EDWARD

Buďte oba tiše,
Je to v zájmu říše,
Dřív než budu v boji,
Vy budete svoji.
Z nedostatku církve svaté
Moje požehnání máte.
A tou chvílí lady Johanna
Za lorda Broadcastinga jestiř oddána.

Amen.

Mé blahopřání, lady and gentleman!

(Johanna pláče, Broadcasting ji nesměle konejší)

Scéna sedmá

Předešlí, Šerif

ŠERIF

Sire, čtvrt hodina uplynula, voje jsou seřazeny.

EDWARD

Dobře, šerife, vytáhneme. *(Slavnostně)* Chci bubny! *(Víření bubnů)* Dobrý král Edward do boje táhne! *(Odechází)*

ŠERIF

Sire, bylo by dobře pro dějiny ztratit nějaké to historické slovo!

EDWARD *(stane)*

Nuže: Kupujte domácí výrobky, a pokud možno, žijte uvnitř hranic!

(Odejde se Šerifem. Venku zazní válečný pochod, který se vzdaluje)

Scéna osmá

Broadcasting, Lady Johanna

(Johanna vzlyká)

BROADCASTING

Johanno milená, vy byste se náramně pletla, kdybyste myslela,

že já jsem krále navedl! Já vás miluji od vašeho dvanáctého roku, ale jsa člověkem churavým, netroufal jsem si nikdy vyjeviti své ušlechtilé city. Nehledě k tomu, že spalničky mi zeslabily srdce a chtěl jsem se uvarovat milostného rozčilení... a vůbec jsem člověk chorý, neduživý, ale srdečný...

JOHANNA

Jste odporný, nechutný, nemám vás ráda. Jste slizký a hnusný dědek.

BROADCASTING

V tom by byla mýlka, ženuško má. Je mi teprve devětadvacet let, ale věc je v tom, že jsem obtloustlý, značně zanedbaný a předčasně olysalý.

JOHANNA

Přišla bych o oči, kdybich se na vás měla dívat. Nebudu s vámi žít, jdu ke svému pěstounovi. Vracím se oloupena králem o svobodu svého srdce!

(Plačky odejde)

BROADCASTING *(slabě)*

Johanno!... Tohle byla zase chyba. Tys ji měl chytit, vášnivě sevřít v objetí a polibky posít její sličnou a vzpouzející se tvář.

(Pláče a rozbaluje meč) Ale to bych nesměl být já. *(Drží meč)*

Jak já se, chudák, propíchnu, vždyť jsem to nikdy neměl v ruce. Že bych to opřel o zeď? Tady ani zeď není. Takhle kdyby mne mohla ranit mrtvice. Král mne nechce, Johanna mne nechce, smrtko, smiluj se nade mnou!

Scéna devátá

Broadcasting, Puk

(Puk prorazí kůži bubnu, který leží na zemi, a vyskočí před Broadcastinga)

BROADCASTING

I kuš, to jsem se lek! Kdopak jsi? Smrtka?

PUK

Puk!

BROADCASTING

Musíš nahlas, já měl zánět středního ucha!

PUK *(křičí)*

Puk! Jsem skřítek Puk!

BROADCASTING

Aaha, Puk!

Neklamou-li mne oči a můj sluch,

Tak tys ten zbojný, rozpustilý duch,

Jež zovou smíšek. Nejsi ty ten brach,

Co děsí holky po všech dědinách,

Co sbírá mléko, v mlýnku dělá ryc

A selkám kazí práci máselnic,

Co řadí v pivě proti kvasnicím

A noční chodce svádí pro svůj noční šprým?

Nejsi to ty?

PUK

Totíž to je tak, takhle, jak jsi to teď říkal, si mne představuje Shakespeare. Je to pravda, já jsem tím, co jsi říkal, ale já jsem také něco víc. Já jsem třeba, když někdo dostane nápad. Nebo když někdo zakopne, to jsem taky já. Nebo když se někdo chce zabít, už má v ruce nůž, najednou ho zahodí a začne se smát. To je moje práce.

BROADCASTING (*zabodí meč*)

Ty jsi povedený špunt!

PUK

No vidíš, a už ho nezvedej. Proč ses chtěl zabít?

BROADCASTING

Chtěl jsem být rytířem, král mne nechce, jsem prý nemocný. Měl jsem být manželem, žena mne nechce, že mám pleš. Co mi zbývá? Čekám na smrt.

PUK

To čekáme všichni! Ale než ta smrt přijde, vezmi si tenhle klobouk a pamatuj si: nikdy před nikým nesmekej, pak nebudeš to, co jsi, a budeš to, co nejsi. (*Dá mu zelený klobouček*) Teď se, prosím tě, obrať, já musím zase zmizet!

BROADCASTING (*zakryje si oči a Puk po špičkách odejde za kulisy. Sám, rozblíží se*)

Zmizel! (*Nasadí si klobouk*) Vida, a je po pleši! Nikdy před nikým nesmekej! To se řekne, co když mi srazí někdo klobouček! (*Obnivě*) Nesmí mi ho srazit! (*Tiše*) To bych musil být silák, a abych byl silák, nesměl bych být tlusťoch! (*Radostně*) A abych nebyl tlusťoch, to bych musil cvičit, a byl bych tím, co nejsem, a nebyl bych to, co jsem!

(*Počne pomalu cvičit, připojuje se hudba, která přechází do sletových prostrných. Broadcasting odkládá při cvičení šály, spadne mu břicho, pak pláští a objeví se v kostýmu Robina Zbojníka. Přejde na předscénu, opona se za ním zavře*)

O p o n a

OBRAZ DRUHÝ

BALADA O ZBOJNÍKU ROBINOVÍ

Před oponou

ROBIN (*zpívá*)

Balada o zbojníku Robinovi

1. Zbojníkem být nebo nebýt,
Žítí volně nebo nežít,
To je právě otázkou.
Kdo v mezích zákona žije,
Tomu mozek v lebi hnije,
Život mu není sázkou.
Zbojník však zákon nesnese,
Žije mimo zákon v lese,
Život je mu procházkou
Mezi peklem, mezi nebem,
Mezi hladem, mezi chlebem,
Šibenicí a láskou.
A proto jen po lesích haleká
A nikdy a před nikým nesmeká.

Refrén:

Tím právě každá doba vyniká,
Že potřebuje svého zbojníka,
Jenž by bohatým bral a chudým dával,
Šejdírům kožichy proklepával,
Na břichopasy číhal za bukem
S lukem v ruce a šípy za uchem.

2. O ctnost byla vždycky nouze,
Odkakživa na motouze
Houpalo se lumpů dost.
A že naděje už není
Na celkové polepšení,
Tak se dělá z nouze ctnost.
Proto doba na ctnost chudá
Zrodila Robina Hooda.
Z nouze zrodila se ctnost.
Nouzi mít je nemít trojník,
Robin ji měl a byl zbojník,
Páni na něj měli zlost.
Leč Robin jen po lesích halekal
A nikdy a před nikým nesmekal.

Refrén:

Tím právě každá doba vyniká,
Že potřebuje svého zbojníka,
Jenž by bohatým bral a chudým dával,
Šejdířům kožichy proklepával,
Na břichopasy číhal za bukem
S lukem v ruce a šípy za uchem.

OBRAZ TŘETÍ

JAK ROBIN ZBOJNÍK ŠIBENICI UTEK

Nádvoří Šerifova domu v Nottinghamu. Vpravo okno s balkónem, vlevo mohutná zeď, v pozadí brad s cimbuřím. Vpravo vzadu zamřížovaná branka žaláře. Uprostřed stůl a dvě stolice.

Scéna první

Boleslav, Šerif

(Boleslav ve vyvýšeném okně. Šerif sedí u stolu)

BOLESLAV *(řeční)*

... A my nemůžeme dále váhati. Lesy sherwoodské hemží se jakousi bezuzdnou chátrou, jejímuž řádění musí býti učiněna přítrž. Přejete si, aby bohatství jednotlivců bylo ohrožováno? Bojíte se snad Robina Zbojníka, onoho záhadného zloděje? Nikoliv, vy všichni toužíte se mnou zbavit naše lesy této metly, vy všichni chcete režim silný a odhodlaný, který zúctuje s Robinem Zbojníkem, s Robinem zlosynem, s Robinem zákeřníkem, s Robinem ...

ŠERIF

... koukej, necpi jim toho Robina tolik.

BOLESLAV

Toho se přeci chceme a musíme zbavit. Vždyť nám šlape na paty.

ŠERIF

Mluvíš ke mně nebo k lidu?

BOLESLAV

Jako k lidu.

ŠERIF

Tak jim nesmíš sahat na Robina Zbojníka. Proč se ho bojíme, miláčku? Protože ho lid začíná milovat, protože Robin lidu pomáhá, práská exekutory, bohatým bere, chudým dává. Bourá nám tradici.

BOLESLAV

Proti tomu chci právě brojit.

ŠERIF

To nesmíš! Nekoukej se na mne, když mluvíš. Já jsem člověk tlustý a naobědvaný. Ale na schůzi ti přijdou samí hubení, sotva nasnídaní. Ti by tě s tím Robinem vypískali.

BOLESLAV

Tak už opravdu nevím.

ŠERIF

Ty musíš mít jiné šlágry. Podívej se, jaká je doba. Král s vojskem je nezvěstný. Chleba *nejní*, cukr *nejní*, droždí *nejní*, jenom tuřín. Chytni to za ten tuřín. Uvidíme dál.

BOLESLAV

Tuřín, lide, tuřín, volám k vám. Naším heslem jest: Anglický tuřín na anglický stůl!

ŠERIF

To jsi zvorál, ačkoliv to heslo není špatné. Předělej to na: Pryč s tuřínem z anglických stolů.

BOLESLAV

Ach tak, teda pryč s tuřínem, sem s cukrem, chlebem, pivem a droždím! Více kvasnic, občané!

ŠERIF

Prima! V tomhle duchu pokračuj!

BOLESLAV

A k tomu nám pomůže válka! Pořádně vedená válka!

ŠERIF

Špatně!

BOLESLAV

Seřadím vás v bojovné šiky a pod mým vedením . . .

ŠERIF

Co tě to napadá na ně s válkou? To nesmíš!

BOLESLAV

Vždyť jsi říkal, že na pořádné válce by se dalo pořádně vydělat.

ŠERIF

To musíme počkat! Teď je válka, tak na ně nesmíš s válkou, vždyť je to tak jednoduché. Když je válka, tak jim slibuji mír, když je mír, tak jim slibuji válku. Vždycky to, co není.

BOLESLAV

Tak co mám říkat?

ŠERIF

No, pěkně mluv pro mír. Slib invalidům válečné peníze, poradnu pro matky a kojence, aby nám síliła generace do příští války, buď přívětivý a samé sliby, jenom sliby a zase sliby!

BOLESLAV

Jak to budem, člověče, dodržovat?

ŠERIF

O to se teď nestarej, ještě nejsi ve vládě. Tak začni s penzemi pro veterány.

BOLESLAV

To jim neslíbím, copak máme peníze?

ŠERIF

Naivko, ale máme slzotvorné plyny. Ostatně, kdyby bylo nejhůř, snížíme platy státním zaměstnancům. Teď si udělej závěr, pak si to celé zopakujeme.

BOLESLAV

Lidé, voličové, vy všichni, kdo znáte náš program . .

ŠERIF

. . . a jestlipak ho znáš ty?

BOLESLAV

Program? Mne se bude někdo ptát, jestli znám program? Program jestli znám? Program strany, já? Který jsem tu stranu založil? Program . . . program . . . ovšemže znám . . . náš program je naše srdce a naše nadšení.

ŠERIF *(tleská)*

Tak, bravo, výborně, tak se to musí, výborně jsi z toho vyklouzl!

(Boleslav mezitím sestoupil dolů k Šerifovi)

ŠERIF

Vždycky si vědět rady a nepřestat mluvit! Že to nic není?

BOLESLAV

No a teď, kdy to budu říkat?

ŠERIF

No počkej, musíme vyčkat příležitosti, až se něco semele.

BOLESLAV

Už nehodlám vyčkávat. Přisahal jsem pomstu bratru Edwardovi. Prahnu po převratu.

ŠERIF

No, musíš mít s tou pomstychtivostí kapánek strpení. Musíme to řádně připravit.

BOLESLAV

To mohu čekat do smrti a král se mi jednou vrátí. Zmocnit se parafu, říkám to pořád. Sázím se, že Johanna o něm ví! Přinutit ji, aby nám jej vydala. Jakmile mám paraf v ruce, jsem hlavou panovnického rodu. S parafem v ruce se nebojím ani Robina Zbojníka. Jednat! Jednat!

ŠERIF

Když já na ty puče nevěřím. Já jsem přeci jenom parlamentní člověk.

Scéna druhá

Předešlí, Šarlát a dva Ozbrojenci

(Dva Ozbrojenci přivádějí Šarláta spoutaného na rukou)

ŠERIF

Tak copak je to?

PRVNÍ OZBROJENEC

Hajní, šerife, chytli tohoto muže ve hvozdu.

ŠERIF

Vida ho, uličníka jednoho, nechte mi ho tu. Byl už vyslechnut?

PRVNÍ OZBROJENEC *(podá mu svazek listin)*

Zde je protokol.

(Ozbrojenci odejdou)

ŠERIF *(problíží protokol)*

Jak se jmenuješ?

ŠARLÁT *(brdinným tenorem)*

Jakub Šarlát.

BOLESLAV

Tenorista?

ŠARLÁT

Ne, zbojník. Z Robinovy chásky. *(Zaduše po slovensku)*

BOLESLAV

Co to děláš?

ŠARLÁT

Po zbojnicku tančím, na důkaz, jak vámi pohrdám, tančím
zbojnický tanec oštěpek.

BOLESLAV

Ono tě přejde tancování, rabe!

ŠARLÁT

A nepřejde!

BOLESLAV

Neodmlouvej!

ŠERIF

Tak já budu prosit o ticho. Šerif nottinghamský předsedá soudu, teď. (*K Boleslavovi*) Usedněte, pane kolego.

(*Boleslav usedne*)

ŠERIF (*čte*)

Jakube Šarláte, dle seznání strážce, výpovědi svědků a všeho doznání se zjistilo, že jste vnikl samovolně, bez svolení lesní správy do lesa sherwoodského a procházel jste se tam s úmyslem hledati houby. Je to tak?

ŠARLÁT

Ano, hrdě se k tomu znám. Sbíral jsem houby pro našeho vůdce Robina, který pořádal pod Zkrouceným stromem hostinu.

BOLESLAV

Pro kohopak strožil hostinu, ten váš Robin?

ŠARLÁT

Pro nás, pro zelený kádr!

ŠERIF (*k Boleslavovi*)

Zelený kádr, pane kolego! Zběhové z fronty.

BOLESLAV

Byls také na frontě?

ŠARLÁT

Byl.

BOLESLAV

Co s králem, vrátí se?

ŠARLÁT

Ó, kéž by se vrátil, aby učinil přítrž vašemu zlodějství a vaší chamtivosti, kterou sužujete lid . . .

ŠERIF (*bouchá do stolu*)

Šarláte, nepřitěžujte si. Raději řekněte, máte-li nějaký majetek, abyste mohl zaplatit pokutu!

ŠARLÁT

Mé bohatství je hučení borů po lučinách a květ, který se skví zjara v sadě.

BOLESLAV

To je na pokutu málo.

ŠERIF

Máte nějakého vlivného známého?

ŠARLÁT

Robina Zbojníka.

ŠERIF

Já myslím na ministerstvu hvozdů, lesů, kleče a kosodřeviny.

ŠARLÁT

Nikoho tam neznám.

ŠERIF (*k Boleslavovi*)

Pane kolego, to je opovážlivost: bez protekce na houby.

BOLESLAV

Budeš souzen a odsouzen!

(V okně se objeví Lady Johanna a sleduje rozhovor. Když je Šarlát odsouzen, zalomí rukama a zmizí)

ŠARLÁT

To nikdy nebývalo! Za králů a šlechticů měl lid do lesů volný přístup.

ŠERIF

Holenku, časy se mění, teď jsou lesy státní a nesmí se tam.

BOLESLAV

Každý občan má právo býti pozván státem na houby. Podej si žádost, budeš zanesen a za dvacet let na tebe přijde řada.

ŠERIF

Zatím ty hříby vyrostou.

BOLESLAV

Ty však svévolným vniknutím do lesa dopustil ses přestupku paragrafu šestého císařského patentu číslo dvě stě padesát říšského zákoníka.

ŠERIF

... a odsuzuješ se k tomu (*vstane*), abys byl za hlavu pověšen, až smrt z toho pojde.

ŠARLÁT

Ať! Robin mne pomstí. Moje krev padne na vaše hlavy. Vražděte si nás, utiskujte si nás, přece z lesa nepůjdem!

(*Vstoupí Ozbrojenci a vsadí Šarláta do šatlavy*)

BOLESLAV

Poprava tohoto zlosyna byla by nejlepší příležitostí k převratu. Nařídíme výjimečný stav ...

ŠERIF

To nemá cenu. Takhle kdybychom popravovali Robina, to by bylo něco. A proč vůbec s tím převratem tak pospícháš?

BOLESLAV

Protože mně krvácí srdce při pohledu na zem v anarchii, a pak potřebuji peníze.

ŠERIF

To je smůla. Já ti nemůžu půjčit.

BOLESLAV

Od tebe nic nechci, mám právo na půjčku ze státní pokladny.

ŠERIF

Ta je prázdná až hanba, holenku.

BOLESLAV (*ukazuje na napraný měšec, který má Šerif u pasu*)

A co je tohle?

ŠERIF

To je soukromý můj měšec. Tenhle je státní. (*Ukazuje druhý, prázdný*)

BOLESLAV

Já peníze potřebuji, sežeň je, kde chceš. Anebo mi půjč ze svého.

ŠERIF

Nezlob se, Bolo, ale to ze zásady nedělám. Já můžu půjčit jedině státu a stát půjčí tobě. Kolik potřebuješ?

BOLESLAV

Patnáct dukátů.

ŠERIF

Tak já půjčím státu dvacet dukátů. (*Odpočítá je do státního měšce*) Teď pět dukátů jsou úroky (*odpočítá pět dukátů zpět*) a pět dukátů provize od tebe za zprostředkování půjčky. (*Odpočítá do svého měšce pět dukátů*) Tady máš deset dukátů! Státu jsi dlužen patnáct dukátů a stát mi dluží dvacet dukátů. A pokladna je zase na suchu.

BOLESLAV

O tomhle hospodářství si promluvíme.

ŠERIF

Moment, já si teď musím skočit do kanceláře. Touhle dobou mi tam nosí gábl, tak aby mi to nevystydlo. Jen to slupnu a jsem tady. (*Odcupitá*)

Scéna třetí

Boleslav, Lady Johanna

(Boleslav se dívá za Šerifem, Johanna vstoupí)

JOHANNA

Princi!

BOLESLAV

Zase jste plakala, lady?

JOHANNA

A kdo by udržel slzy, vida tu spoušť a ty mrzké pikle, které ovládly Anglicko, sotvaže poslední voják opustil břehy.

BOLESLAV

Jste příliš jemná, než abyste, mylady, pochopila, že vina je to králova.

JOHANNA

Lžete, vidím vám do karet!

BOLESLAV

Což vám král také neublížil? Což nespoutal váš jarý věk s ne-duživým partykou?

JOHANNA

Královy zájmy jsou vyšší než život prosté dívky.

BOLESLAV

Králův zájem jest, abys hlídala paraf a tvůj manžel aby hlídal tebe. Ale jde-li ti o blaho země, vydej mně paraf, zavedu pořádek, zruším tvoje manželství a vrátím ti volnost.

JOHANNA

Zbytečně mluvíte, princí. Mé slovo patří králi, neznamám ho.

BOLESLAV (*uchopí ji za ruku*)

Zradíš, Johanno! Budeš se topit v perlách a démantech, sobol s hermelínem bude zápolit o tvoji šíji, převzácný brokát obepne tvé boky a posledním pacholkem v tvé čeledi bude sám Robin Zbojník!

JOHANNA

Robina nedostanete! To je jediný pravý muž v této zženštilé zemi! Z jeho rukou přijde záchrana!

BOLESLAV

Bude viset a ty taky, nezradíš-li mi úkryt parafu! (*Krouť jí ruku*) Mluv, zmije! Kde je paraf? Mluv, než tě vyhledám i s tvým zlodějským pěstounem!

JOHANNA

Pusťte mě, středověký sprostáku!

BOLESLAV

Promluv!

JOHANNA

Stůj při mně, ó Panno Maria!

Scéna čtvrtá

Předešlí, Robin, pak Šerif a dva Ozbrojenci

ROBIN (*přemetem skočí na scénu, uchopí Boleslava a odbodí ho do kouta*)

Hej, hola, tisíc láter, tu jsem, lesní pumprlík! (*Boleslav vstává, Robin malebným krokem octne se u něho*) Tenhle skrček ubližoval krásné dámě? U sta dubů na souvrati! Jaká to malebná a pitvorná sestava masa a kostí! Trochu bledý v obličejí, pic a puc (*dá mu dvě facky*) a červenají se líčka princova.

(Boleslav se svalí)

ROBIN (*k Lady*)

Po princově tváři ruce nesvrbí, praví staré přísloví.

JOHANNA

Robin Zbojník . . .

ROBIN

Má krásná šedooká lady! Co s ním mám udělat? Uzel z něho chcete kolem krku mítí? Ne. Máte příliš vkusu. Snad by se vyjímal líp jako špunt! (*K Boleslavovi*) Pojd' sem, ty snůško politických šmejdů. (*Přitáhne ho*)

JOHANNA

Nechte ho žít!

ROBIN

Ovšem, pro výstrahu. To je skvělý nápad. Tenhle smotek ctižádosti a bařtipánství se musí zachovat pro potomstvo. Dáme tě pod poklop, blbečku!

BOLESLAV

Zavolám stráž!

ROBIN

Ty jsi náš zázrak! Ono to mluví! Lady, šidítka, cucáček pro Boleslávka! Co to vidím, vy jste plakala? (*K Boleslavovi*) Oka-

mžitě dámu rozesměješ. Udělej dámě zajíčka! Hop, už ať je to tady, na boběček a stříhat ouškama. No!

(Boleslav si sedne na boběček a dělá zajíčka. Lady se směje. Robin do něho strčí, Boleslav upadne, Robin ho uchopí za nobu, a drže ho, mluví s Lady)

ROBIN

Lady, vraťte se do svých komnat, čeká mne spousta práce. Chystám strašlivou, nejkrvavější revoluci, neslýchaný atentát: Blbost bude zastřelena. Blbost, lady, s velkým B, která světem vládne. Bude to ohlušující rána a bude se dlouho kouřit . . .

(Jobanna k němu prudce přistoupí a políbí ho. Odběhne. Robin pustí Boleslava a zasněně kráčí po scéně. Usmívá se dojatě)

ŠERIF *(zezadu se vplíží, vezme si rozběh, skočí na Robina, svou vahou ho porazí a sedne si na něj)*

A nepustím ho, pochopové, honem!

BOLESLAV *(vstává)*

Pohotovost sem!

(Vběhnou dva Ozbrojenci, spoutají Robina a přivážou ho k železnému krubu ve zdi)

BOLESLAV *(přistoupí k Robinovi)* Pevně jste ho přivázali? Máme tě, pytláku, poberto! Pic, puc *(dá mu dvě facky)* a červenají se líčka . . . nebo jaks to říkal? A za vlasy tě vytaháme. *(Chce mu sundat klobouk)*

ROBIN *(zařve)*

Nesahej mi na klobouk!

BOLESLAV *(od něho polekaně odskočí. K Pochopům)*

Jděte ven a hlídejte vchody. *(Ozbrojenci odejdou)*

ŠERIF

Teď je čas, Boleslave, teď se sejdou davy a teď promluvíš svou řeč!

BOLESLAV

Jak to mám udělat?

ŠERIF

Na radnici a stavět šibenici, pojd'!

(Boleslav na odchodu z dálky plivne po Robinovi)

ROBIN

Netrefil, ani plivat neumíš, princí!

Scéna pátá

Robin, Jobanna

(Jobanna vejde na scénu a jde pomalu k Robinovi)

ROBIN

Před vámi, lady, chvástal jsem se tu,

A prosím, pouhá kupa sádla mi

Zhatila chrabré plány. Stydím se.

JOHANNA

Hrdina vždycky zradě propadá.

ROBIN

Políbila jste mě, ať přijde smrt.

Tím polibkem jsem prohrál život svůj,

Vždyť zůstal jsem jak bleskem zasažen,

Leč vyhrál jsem svou sázku o lásku.

JOHANNA

Těch polibků však musí býti víc!

(Běží k němu. Vtom za scénou víření bubnu a hlas: Měšťanům nottinghamským na vědomost se dává, že princ Boleslav Robina Zbojníka polapil a jeho na rynku popravit bude. — Víření se vzdaluje)

ROBIN

Vy chtěla jste mě líbat, lady má,
Leč místo mne teď polibte ten roh
A k polibku přidejte mocný fuk,
Mí zbojníci znamení uslyší.

JOHANNA (*vezme roh, chce do něho zadout, leč ozve se jen falešný
pazvuk*)

Jsem slabá žena, neufouknu jej!

ROBIN

Teď skřítek Puk mi rychle pomáhej!

Scéna šestá

Předešlí, Boleslav, Šerif, Ozbrojenci, pak Malý Jan a Puk

(Šerif a Boleslav vstoupí s dvěma Ozbrojenci)

ŠERIF (*uvidí Lady*)

Domů, Johanno! Poprava není podívanou pro mladou
paničku.

BOLESLAV

Chopte se ho a vlechte ho přes rynek na radnici!

*(Johanna propukne v brekot a odchází. Ozbrojenci odvažují Ro-
bina)*

ROBIN

Jen máte-li pevnou šibenici.

BOLESLAV

Bez starosti, budeš se pořádně houpat! (*Mezitím v portálu obje-
ví se Puk, strkaje před sebou Malého Jana v mnišské kutně*)

MALÝ JAN

Aha, tady je!

PUK

Pospěš si, Jene!

MALÝ JAN

Já to zařídím. Děkuji ti. *(Puk zmizí)* Požehnané poledne, princů a šerife!

(Všichni se otočí)

MALÝ JAN

Probošt mě posílá vyzpovídat kohosi.

ŠERIF

U neznaboha nepochodíš, otče!

ROBIN

Při Panně Marii, přeji si kněze.

BOLESLAV

Tak zpovídej, mnichu, ale rychle. Odstup, stráží!

(Stráž se obrátí zády)

MALÝ JAN

Kříž!

ŠERIF

Nemáme.

MALÝ JAN

Přineste dvě břevna.

(Šerif odskočí pro dva klacky)

MALÝ JAN

Vždyť s těmi hříchy by ho šibenice neunesla!

ŠERIF *(nese břevna)*

Stačí to, otče?

MALÝ JAN *(zkříží břevna ve znamení kříže)*

Skloněte své hlavy k modlitbě za hříšníka.

(Šerif a Boleslav skloní hlavy. Malý Jan mrkne na Robina. Praš-

tí Prince a Šerifa do hlavy. Oba se svalí. Malý Jan zaduje na Robinův roh)

(Hudba. Na znamení rohu vtrhnou na scénu ze všech stran girls-zbojníci, vyženou Ozbrojence, odvážou Robina, vysvobodí Šarláta z vězení a tančící přejdou se zbojnickou polkou na předscénu)

O p o n a

OBRAZ ČTVRTÝ

ZBOJNICKÁ POLKA

(Sbor Zbojníků tančí před oponou polku. Při repetici vystoupí Robin, Šarlát a Malý Jan a zpívají, zatímco v pozadí Zbojníci tančí)

Zbojnická polka

ŠARLÁT

Zde Šarlát,

MALÝ JAN

Malý Jan,

ŠARLÁT *(ukazuje na Robina)*

Kamarád . . .

MALÝ JAN *(ukazuje též)*

I náš pán.

ROBIN

To zas já Robin Zbojník jsem.

ŠARLÁT

Kdo by hlad

MALÝ JAN

Chtěl zahnat,

ŠARLÁT

Nebo snad

MALÝ JAN

Chtěl se rvát,

ROBIN

Mezi nás jen ať jde sem.

ŠARLÁT

No tak, bože, to je krámů,

ROBIN

Pro sem tam nákou ránu.

ŠARLÁT

Kdo by snad

MALÝ JAN

Chtěl se rvát,
Nebo hlad

ŠARLÁT

Chtěl zahnat,

ROBIN

Mezi nás jen ať jde sem.

VŠICHNI

Zbojník si žije v lese,
A kdo se před ním třese,
Ať peníze přinese,
Dříve než bude den.

ŠARLÁT

Zbojník je dá chud'asu,

MALÝ JAN

Pupkáče pošle k d'asu,

ROBIN

Byť by i v krátkém času

VŠICHNI

Byl polapen a popraven.

(Všichni tančí refrén se Zbojníky)

OBRAZ PÁTÝ

JAK NEMĚLI KAM HLAVU SLOŽIT

Pustý sál rytířského domu. V pozadí dveře. Vpředu vlevo stolec a trubla. Je noc.

Scéna první

Robin, pak Roura a Trouba

(Robin objeví se ve dveřích a rychlým skokem zmizí za temným závěsem. Za scénou je slyšet blížící se popěvování Roury a Trouby)

ROURA A TROUBA *(za scénou)*

Daleká je cesta k Tipperary,
Daleká je cesta má.
Půjdem ještě aspoň do úterý
Cestama necestama,
Na shledanou, Piccadilly,
Na shledanou, město mé,
Předaleká cesta k Tipperary,
Zde se na noc zvostane!

(Vejde Roura obtížen zavazadly. Nese na zádech dvě pelesti dřevěné postele, přikrývku a v ruce jednu postelovou postranici. Za sebou táhne slamník)

ROURA

Aha, zde se přespí, skládám, rozbaluji, chystám.

TROUBA *(vejde a nese malý balíček)*

Ne skládat, nerozbalovat, nechystat, napřed se to ohledá.

ROURA (*chodí za ním se zavazadly*)

Ne snad že bych to nechtěl nosit, ale tady by se to krásně složilo.

TROUBA

Leč jde se dál, jelikož ubikace nevyhovuje. Ztuchlý vzduch a vlhko!

ROURA

Vlhko, vlhko, a já to mám vláčet? To jste mi moh říct, než jsem lez do schodou!

TROUBA

Polezete zase dolů, je tu vlhko!

ROURA

Vlhko nevlhko, já dál nejdu! Nenechám se sekýrovat!

TROUBA

Aha, teď to vidíte, jak mi bylo, když jste včera sekýroval vy mne! Na strom lézt a hledat sever, do vody se potápět, jestli je tam bahno, roháče brát do úst, jakou má chuť . . .

ROURA

Já na to měl právo. Včera jste dělal sluhu vy, a já pána. Tak co mluvíte?

TROUBA

Dneska je to obráceně, já jsem pánem, a proto tady spát nebudu, kdybychom měli jít celou noc! Já vám ukážu, co je to Klub českých turistů!

ROURA

Dobře, půjdem, ale od půlnoci jsem zase já pánem, to to naložíte a já dám rozkaz se vrátit. Polezete po schodech nahoru, jenže o poschodí výš. Bude se spát až na cimbuří.

TROUBA

A kdo říkal, že se tady nezůstane? Tady je to, kde budeme spát. Je zde velmi příjemně!

ROURA

A co vlhko?

TROUBA

Vlhko nevlhko, já dál nejdu a nenechám se sekýrovat!

ROURA

Tak kam to mám složit?

TROUBA

Počkejte! (*Vybalí z balíčku dětský nočníček, postaví jej na zem*)

A semhle přijde postavit postel. Nad to!

ROURA

Ne! Já ji budu dávat pod to!

TROUBA

Povídám nad to! A ne pod to!

ROURA

To jsem říkal, že ne pod to!

TROUBA

A já říkám nad to! A to platí!

ROURA (*rozbaluje postel*)

Takový pitomý rozkazy zbytečný! (*Mlátí součástmi postele*) To se dá rozkaz, neví se ani, kde je . . . a bude se na člověka řvát . . .

TROUBA

Nemlaťte s tím . . . někoho vzbudíte. (*Pracně se svléká z dvou roztrhaných županů*)

ROURA

Aha, vzbudím, asi šváby a pabouky! Víte vůbec, kde jsme?

TROUBA

Kde bysme byli? Chm! To je otázka, kde můžeme bejt? . . . Nevím!

ROURA

A já to mám vědět? Já s postelí na zádech?

TROUBA

A chci já, abyste to věděl? Vy chcete, abych to věděl já!

ROURA

A vy to máte vědět!

TROUBA

Správně, já to mám vědět, a já to taky nevím! A jakej jste!

ROURA

Jakej jsem, unavenej jsem a otrávenej jsem! To je nějakého lítání a pak se někam přijde a neví se. Vono se neví. Vono se přijde, vono se tady je a vono se neví! Vono je blbé!

TROUBA

Vono drželo hubu a rozkládalo postel, slyšelo?

ROURA

Komu nadávalo? Vono má nejmíň co mluvit!

TROUBA

Kdo?

ROURA

Vono!

TROUBA

A kde je to?

ROURA

Který?

TROUBA

To, co nadávalo?

ROURA

Vono nadávalo!

TROUBA

A tak, vono mi říká vono? Tak si dalo pozor, jo?

ROURA

Vono si dalo pozor a neřvalo. Co kdyby někdo přišlo, totiž přišla?

TROUBA

Já rozumím, kdyby někdo přišl, totiž přibul, přibude, přibudu!

ROURA

Co chcete říct?

TROUBA

Že nikdo nepři . . . šule!

ROURA

Přišule? Neznám!

TROUBA

Já taky ne! Zde neběží o nějakého Přišule! Chci říct, že nikdo se nebude tak chovat, aby tady náhle byl!

ROURA

Ani Přišule?

TROUBA

Rozumějte, já jsem spletený z toho vašeho vono se a zapomněl jsem časovat!

ROURA

Čili vono se neví!

TROUBA

Neví se, a co se má vědět?

ROURA

Kde jsme!

TROUBA

No, někde budem! Patrně v hotelu!

ROURA

Já nevím, je to nějaké pusté. Je to veliké, to by mohlo být bohatých lidí!

TROUBA

No a?

ROURA

Aby na nás nepřišli!

TROUBA

Jestli to jsou boháči, tak jsou pryč! Buďto jsou na golfu, nebo zavření.

ROURA

Ostatně, já jsem vytáh padací most.

TROUBA

Tak postavte postel!

ROURA

Moh byste mi pomoci?

TROUBA

No, víte, jste pouhý sluha, ale že jsem demokrat, tak vám nepomůžu!

ROURA *(staví postel a Trouba mu neochotně a nešikovně pomáhá. Roura ukazuje na obvázaný palec)*

Ale zapomněli jsme na mé zranění. Nemohu pracovat.

TROUBA

Tak já vám to podržím. *(Vezme si obvaz na palec)* Safra! To to nějak bolí!

ROURA

Počkejte, v noci to bude cukat! *(Postaví jednu pelest na zem. Trouba druhou naproti němu, profilem k publiku. Oba drží pelesti)*

TROUBA

Teď to prkno!

ROURA

To je tamhle! Teď by tu měl být pan Přišule a podat nám to.

TROUBA

Jděte pro to!

ROURA *(pustí pelest, ta padá a Roura ji zachytí)*

To nejde!

(Trouba pustí svou pelest a jde pro postranici. Pelest zůstane stát)

ROURA

Aha, ono to jde.

(Pustí svou pelest a jde za Troubou. Pelest upadne. Oba se leknou a strnule hledí na Troubovu pelest, která stojí. Konečně Roura netrpělivě k ní skočí a porazí ji. Pak oba staví postel s jedinou postranicí, kterou konečně zasadí napříč do pelestí)

TROUBA

Tak vy jste koupil dvě postele?

ROURA

Ne, to je jedna, teď do ní dáme slamník. *(Oba přenesou postel nad slamník)*

ROURA *(bodí na slamník příkrývkou)*

Tady je obsazeno. Tady spím já.

TROUBA

Co si myslíte, kdo je dnes pánem?

ROURA

Vy!

TROUBA

A vy mne budete poslouchat!

ROURA

Moc nemluvte, když budu chtít, nebudu spát vůbec!

TROUBA

A já vám to rozkážu! Lehnout a spát!

ROURA *(si rychle lehne na slamník a přikrývá se)*

Prosím, proti rozkazu neodmlouvám.

TROUBA

Já jsem pán, já budu spát, kde budu chtít. Třeba na židli. *(Jde k židli, jež poražena leží na zemi)*

(Trouba zápolí s židlí, kterou staví na zem, a popleten její původní polohou, nemůže dosáhnout pohodlného usazení. Mezitím se Roura vytrvale přikrývá pokrývkou, kterou má napříč, takže jakmile si ji povytáhne k bradě, odkryje si noby. Konečně se Trouba usadí na židli a usne. Roura dopáleně vstane, rozprostře příkrývku na zem, zabalí se do ní, lehne si, ale příkrývka se octne pod ním jako prostěradlo)

ROURA *(vstane)*

Tady je to nějaké neútné. *(Couvá od slamníku, až narazí na klímajícího Troubu na židli, budí ho)* Haló, poslyšte. *(Když se Trouba nehýbá, poařbne mu Roura židli. Trouba zůstane sedět ve vzduchu)*

ROURA (*zděšeně*)

Co je to? (*Vtom klepe někdo na dveře*)

TROUBA

Teď není čas na vysvětlování. Někdo klepe.

Scéna druhá

Předešlí, Šerif

ŠERIF (*tluče na dveře*)

Hej, hola, otevřte!

ROURA

To je Přišule!

ŠERIF

Otevřte a vzdejte se!

TROUBA

Jděte otevřít a vzdejte se!

ROURA

Co budeme dělat?

TROUBA

Jakoby nic! Docela přirozeně se chovat!

ŠERIF (*náhle vejde s taseným mečem*)

Proč jste neotevřeli?

ROURA

Promiňte, pane Přišule . . .

TROUBA

Přišule není!

ROURA

Snad pan Břišule . . .

ŠERIF

Ticho!

TROUBA

Ticho!

ROURA

Ticho!

ŠERIF

Ticho!

TROUBA

Už jsme říkali!

ŠERIF

Vy jste z jeho tlupy?

TROUBA A ROURA

Eh? Ne!

ŠERIF

Robin Zbojník se skryl v tomto domě!

TROUBA

To jsou poměry!

ŠERIF

Neviděli jste ho?

ROURA

Ne.

ŠERIF

Vaše papíry!

TROUBA

Papíry . . . my je máme v zavazadlech někde . . .

ŠERIF

Tak si je najděte! Já se tu ještě zastavím. A nepokoušejte se o útěk. Vchody jsou obsazeny. (*Odejde*)

ROURA

A čím je tohle práce?

TROUBA

Pojďte pryč!

ROURA

Neslyšel jste, že jsou vchody obsazeny?

TROUBA

Můžeme se pokusit!

ROURA

A houpat se! A když jsem se ptal, kde jsme, tak se neví! Vono se neví a vono se je v troubě! *(Plácá do stolu a nalepí si na ruku naklihovaný papír)*

(Trouba sedí na bedně)

ROURA *(chce se zbavit papíru)*

Co je zase tohle za novinku? Kdo to sem dal?

TROUBA

To je mucholapka, vy chytřej!

ROURA

Tak mi to pojd'te sundat s ruky!

(Trouba se směje a zvedne se. Na zadnici má přilepený papír. Oba se snaží různým způsobem zbavit se papíru. Konečně mají každý jeden papír na ruce)

ŠERIF *(vstoupí)*

Tak co je s vašimi papíry? Dejte to sem...! *(Vytrhne jim papíry a přilepí si je na ruce. Začne se jich zbavovat)* Co je to za lumpárnu?

TROUBA A ROURA *(mu vytáhnou meč, který si dal pod paži, a vyženu ho ven)*

Já ti dám být přísný na chudý lid! *(Začnou zpívat)*

Na shledanou v lepších časech

My dva nic nemáme,
Nic neznamenáme,
Ze století do století jdem.
Ti, co něco mají,
Ti nám nic nedají,
Tak hledáme zaslíbenou zem.

Dokud bude země kulatá,
Na chudáky bude bohatá.
Jdeme dál,
Pořád dál,
Dál a dál.

Refrén:

Každý z nás něco má, co občas tlačívá,
Co mu dělá na tvář vrásky.
Každý z nás starost má, v sobě ji ukrývá
Pro peníze nebo z lásky.
Rozdělme bolesti rovným dílem
A pak dejme se za jedním cílem.
Všichni se sejdeme,
Až svou zem najdeme.
Na shledanou v lepších časech.

O p o n a

Konec prvního dílu

DRUHÝ DÍL

OBRAZ ŠESTÝ

JAK NA KATAFALK PŘIŠLI NOCLEŽNÍCI

Královská krypta. Temné klenuté sklepení, ztrácející se v pozadí v labyrintu chodeb. Uprostřed katafalk s šikmou deskou, na níž uprostřed leží socha v brnění. Vpravo stará kovaná rakev. Je noc.

Scéna první

Lady Johanna, pak Broadcasting

JOHANNA (*klečí u katafalku a modlí se za melodramatického doprovodu orchestru*)

Bože, zachovej nám krále v boji,
Rovněž Anglicko ať nezahyne.
Za rytíře, kteří v boji stojí,
Oroduj, prosím, ó Hospodine.
Nechť Robin Zbojník, Panno Marie,
Králova návratu se dožije.

(Otevře tajnou schránku v katafalku, vytáhne z ní svitek pergamenu s pečeti, zase jej uloží a schránku zavře. Modlí se)

Díky, Bože, že je tady
Paraf králův, prost vší zrady.

(Pokřičuje se a vstává)

BROADCASTING (*vstoupí s lucernou*)

Toho strachu, ženuško, než jsem vás našel! Máte teplé prádlo?
Táhne to tu od nohou!

JOHANNA

Proč si tedy neušetříte noční vycházky?

BROADCASTING

To by nebyla správná výtka. Musím vás ochraňovat, král mi to nařídil.

JOHANNA

Máte alespoň něco na práci!

BROADCASTING

O tu práci by věru nešlo, anděli, ale o to nastuzení. Kdyby ty vaše vycházky měly pokračovat, já se té rýmy nezbavím. (*Hlasitě kýchně*)

(*Ozvěna třikrát opakuje kýchnutí*)

BROADCASTING

Tady to tak táhne, že i ozvěna je nastydlá. Že bychom šli domů a dali si horkou flašku pod duchnu?

JOHANNA

Nepřekročila jsem dosud práh vašeho domu a neučiním tak ani dnes. (*Utírá prach na katafalku*)

BROADCASTING

Ne snad stran tohohle rozkošnictví, dušinko, ale líto je mi to!

JOHANNA

Chlípíniku!

BROADCASTING

To právě ne, mastičkář vyslovil se záporně!

JOHANNA (*s hnusem*)

Nechte mne odejít!

BROADCASTING

Dotaz bych měl! Milujete mne?

JOHANNA

Ne, copak to nepoznáte?

BROADCASTING

Mne už to taky napadlo, čistě kvůli jistotě!

JOHANNA

Nemiluji vás, mé srdce je zcela jinde! (*Zasněně*) Vidím svého hrdinu, jeho ramena, jeho oči, klobouk na bujných kadeřích . . .

BROADCASTING (*s grimasou si hladí pleš*)

JOHANNA

Jeho krok je tanec, jeho hlas polnice . . . snad ho miluji, jistě ho miluji, ale nevím, mám-li právo . . .

BROADCASTING (*těžko skrývá svoji radost*)

Já bych řekl, že ano! Kdo by to moh být!

JOHANNA

Nevyslovím jeho jména! Vedlo by mne darmo k hříchu.

BROADCASTING

Šuškal se, šuškal, že prý tuhle, jak ho chytli a jak jim utek . . .

JOHANNA

Robin Zbojník?

BROADCASTING

. . . že prý jste s ním měla mluvit!

JOHANNA (*v extázi*)

Jen krátkou chvíli jsem s ním mluvila, ale miluji ho! (*Zarazí se, ale pak vybuchne*) Miluji ho! Miluji Robina Zbojníka! Je to jediný muž v celém Anglicku! (*Uteče*)

BROADCASTING (*křepčí radostí a sbazuje převlek*)

Zlatej klobouk od Puka! Zlatej klobouk! Má mne ráda, nemá mne ráda, a neví, že mne má přece ráda.

(*Je slyšet kroky a hlasy. Robin se zarazí, narazí si rychle klobouk, sebere šaty, skryje se*)

Scéna druhá

Robin v úkrytu, Boleslav, Šerif

(*Boleslav a Šerif vstoupí zakukleni*)

BOLESLAV

Jestli tu není, přijde každou chvíli.

ŠERIF

Co myslíš, nejsem k poznání? Já bych nerad, je to přece moje schovanka.

BOLESLAV

Hlavní je, že ví o parafu. Jsou u všech vchodů hlídky?

ŠERIF

Jsou, ale prosím tě, alespoň ze začátku po dobrém.

(Za scénou zazní dušený výkřik Jobanny: Pomoc!!!)

BOLESLAV

Už se chytla. Pro ni!

ŠERIF

Kudy?

(Hudba počne hrát ländler, oba tančí, pantomimicky se dohadují, odkud zazněl výkřik a kudy půjdou, a posléze odtančí do pozadí)

Scéna třetí

Jobanna, dva zakuklení Pochopové, pak Robin

(Pochopové tanečně přivlekou Lady, z úkrytu vbhupsne ladně Robin, srazí k zemi Pochopy a zvedá Lady se země. Konec hudby)

ROBIN

Chlapiska brunátná, však málo odolná! Skoro hanba pro Anglicko, že tak slabé čelisti rodí!

JOHANNA

Zachránce můj! Jaké vám dlužím díky!

ROBIN

Já dluh vám splácím jen: i když dech jste měla slabý, přec jen v roh jste zadout chtěla. Já cením úmysl více než jiní činy!

JOHANNA

Ó Robine! Spása Anglicka ve vašich rukou leží. Chraňte krále!

ROBIN (*udělá kotrmelec*)

To chci! U šlaka! A vás ochráním k tomu.

JOHANNA

Mne nechte stranou. (*Vyjme paraf z katafalku*) Toto je paraf králův! Mé srdce stejně pro Anglicko bije jako vaše, leč síly scházejí mi!

ROBIN (*vezme paraf*)

Šest šípů ve hrudi a lebku rozpolcenou, a ještě tento svitek svírat budu v dlani, čekaje na krále! A že je z vašich rukou, dalších šest šípů musí za mnou poslat ten, který chce, bych se mu v hrdlo vysmál. Paraf však nevydám!

JOHANNA

Robine! Miluji vás!

(*Robin ztratí duchapřítomnost a šourá se ke kulise*)

ROBIN (*do kulisy*)

Puku! (*K Lady*) Jo!

JOHANNA

Robine, miluji tě!

ROBIN (*do kulisy*)

Puku, honem radit! (*K Lady*) U šlaka... Totiž... (*do kulisy*)

Puku!

Scéna čtvrtá

Předešlí, Puk

(Puk vběhne na scénu)

ROBIN *(tiše)*

Že jdeš!

PUK

Jaké to civění, jaké to pauzy? No, polibek, to už mělo být! Jste milenci! Nevíte, co se sluší?

(Johanna zavře oči a rozpřáhne náruč)

PUK *(kopne Robina, který vletí Lady do náruče . . . Dlouhý polibek)*

Dost už. *(Oddělí je)* Slyším kroky.

ROBIN *(bere Lady za ruku)*

Do lesa! Rychle, pod Zkroucený strom!

JOHANNA

Všude za tebou!

PUK

Ouha, tady zůstaneš, Robine, já dovedu Johannu do lesa.

ROBIN

Ne!

PUK *(tiše)*

Mám ti nechat spadnout klobouk?

ROBIN

Máš pravdu, Puku, jdi a přiveď ji pod Zkroucený strom.

PUK

Přivedu ti ji v pravou chvíli a na pravé místo.

JOHANNA

Buď chrabří, Robine. *(Odejde s Pukem)*

Scéna pátá

Robin, Boleslav a Šerif. Omráčení Pochopové

(Robin se skryje. Boleslav a Šerif vstoupí)

ŠERIF

No, tady jsme už byli!

BOLESLAV

Půjdeme tedy . . . *(zarazí se)* Co je to tu? *(Spatří Pochopy)*

ŠERIF

Nadělení!

BOLESLAV *(přiskočí k Pochopům)*

Co je s vámi? Kde je Johanna?

PRVNÍ POCHOP *(zvedá se)*

Robin Zbojník!

ROBIN *(vskočí na jeviště)*

Někdo mě volal, tady jsem i s parafem.

BOLESLAV

Na něj!

(Robin skočí na Boleslava a Šerifa a povytáhne jim kukly, takže nevidí. Pochopové leží na zemi, Boleslav a Šerif, zamotaní v kuklách, tápají po jevišti, Robin do nich vráží a mluví)

ROBIN

Hej, krásné maškary, škoda, že nevidíte na ten pěkný paraf. Toužíte-li po něm, přijďte si pro něj pod Zkroucený strom. Tam v sherwoodském lese změříme své síly. Své zbojnické slovo dávám vítězi, že paraf bude jeho. *(Odejde)*

(Šerif a Boleslav se vymotají, Pochopové namáhavě vstávají)

BOLESLAV

Kam šel ten lotr?

ŠERIF

Zmizel.

BOLESLAV

Tak já ho najdu.

(Všichni odejdou)

Scéna šestá

Roura a Trouba

(Hlas Roury a Trouby za scénou)

ROURA *(za scénou)*

Pěkně prosím, milostpaní, neměla byste pro ubohé nocležníky nocleh?

TROUBA

Ticho, už asi spí! Já zkusím dělat škandál. Babo mizerná . . .

ROURA

Patról, patróóó! *(K Troubovi)* Teď už jdou k oknu, už nás mohou slyšet! *(Začne)* Poníženě prosíme, milostpaní, estli by bylo nějaké to pohoštění . . .

TROUBA

To jsou na letním bytě, pojdte dál. *(Roura a Trouba vstoupí)*

ROURA

No, konečně pusto a klid pro spánek. *(K Troubovi)* Připravit lůžko, noční prádlo nechci, zůstanu takhle.

TROUBA

Měl bych tu, pane, rakev a katafal!

ROURA

K!

TROUBA

K čemu?

ROURA

K tomu katafalu!

TROUBA

Tu rakev? Ke katafalu?

ROURA

Ne! Povídám, abyste neříkal katafalu, ale katafalku!

TROUBA

Copak není dost veliký?

ROURA

Jak to?

TROUBA

To by musel být malý, aby to byl katafálek!

ROURA

Neříká se katafalek, říká se katafalk!

TROUBA

Aha, podle vzoru špalk! Neholedbejte se a jděte si lehnout!

ROURA

Mluvte slušně, jo? Takový tón nemám rád!

TROUBA

Jsme ospalí, tak spát, rozumíte?

ROURA

Co poroučíte, kdo je dneska pán?

TROUBA

Vy!

ROURA

A vy jste sluha!

TROUBA

To se pletete! Já jsem sprostý sluha a jde se spát teď!

ROURA

Ale do dvanácti budete slušný! Od půlnoci si můžete teprv houknout.

(Lehají si na katafalk a padají ze šikmé desky dolů. Konečně se uloží po obou stranách sochy. Počne tlouci dvanáct hodin. Při posledním úderu současně se zvednou na katafalku Roura, Trouba i figura. Figura se protáhne, sestoupí z katafalku, strašidelně odchází. Roura i Trouba ji pozorují. Figura zachází do kulisy. Roura i Trouba zůstanou sedět a dívají se na sebe)

TROUBA

Tak nevím.

ROURA

Jo tak! Dobrou noc. *(Lehnou si)*

TROUBA

Teď budou brát ryby, ochladilo se.

ROURA

Jo!

TROUBA

Myslíte, že ne?

ROURA

Ale jo!

TROUBA

Říkáte to nějak nejistě!

(Roura leží a mlčí)

TROUBA

Povídám, že to říkáte nějak nejistě.

ROURA *(sedne si ospale)*

Co ode mne chcete?

TROUBA

Že se ochladilo!

ROURA

A budou brát ryby. A už dost, já chci spát.

TROUBA

Já taky.

ROURA (*podrážděně*)

Když chcete spát, tak mlčte! (*Lehne si*)

TROUBA

Já mlčím! Ostatně vždyť, vždyť ostatně konečně . . .

ROURA

Tak to, hrome, dořekněte, ať můžu spát! Co ostatně konečně?

TROUBA

Ostatně konečně, že můžu mlčet!

ROURA

Taky si myslím.

TROUBA

Už mlčím, teď například ani nedutám. Kdybych něco říkal, tak to chápu . . .

ROURA

Poslouchejte! (*Rozpřábně se a letí z katafalku*) Co si myslíte?

TROUBA

Že budou brát ryby!

ROURA (*lehá si*)

Já vás upozorňuju naposled, že jestli nepřestanete, tak se zblázním, uříznu vám nos a sežeru ho! (*Lehne si*)

TROUBA (*po chvíli*)

To dělají blázni?

(Roura se výbušně posadí. Trouba si honem lehne. Roura si také lehne. Trouba začne chrápat a pískat. Roura vstane a poslouchá Troubovo chrápání. Trouba přestane chrápat. Roura si lehne. Trouba začne znovu a nepravidelně chrápat, zapomene písknout. Roura pískne místo něho)

TROUBA (*se probudí*)

Co tady pískáte?

ROURA

Za prvé nepískám, za druhé jsem ještě nezamhouřil oka a za třetí chrápete.

TROUBA

Vyloučeno!

ROURA

Že chrápete!

TROUBA

Vyloučeno! Vy pískáte, já vás slyšel.

ROURA

Vy jste chrápal a najednou jste nepísk, tak jsem písk já.

TROUBA

Jakpak nemám chrápat, když pískáte!

Scéna sedmá

Předešlí, Drakula

(Během hádky se otevře víko rakve a z rakve vyjde Drakula. Kráčí pozvolna kolem katafalku do kulisy. Roura a Trouba ustanou v hádce a pozorují ho, až zajde)

ROURA

Z toho si vezte příklad! Je to strašidlo, a nehlozojí . . .

TROUBA

Hlavně nepíská! Vůbec, co je to zač?

ROURA

Vím já? Šel tady!

TROUBA

Jsem ho viděl! Kdo je to, rád bych věděl!

ROURA

Já jdu spat, a prosím vás, nechrápete!

TROUBA

Tak usněte dřív! Ale já nechrápu!

*(Roura si lehá na katafalk. Trouba čeká, až usne. Vtom se pootev-
vívá víko rakve a Drakula jde opět mimo)*

TROUBA *(budí Rouru)*

Haló, on tady byl!

ROURA *(vstane)*

Kdo?

TROUBA

Jeho bratr!

ROURA

Čí?

TROUBA

Vím já? Jako když mu z oka vypadne!

ROURA

Koukejte, já tohle nemám zapotřebí, já jsem zhnusený člověk, já si jdu lehnout támhle. A jestli mě teďka někdo probudí, tak budu zlý. *(Lehne si na rakev)*

TROUBA

A jestli to nebyl bratr, tak to musel být jeho otec, ale strašně mladě vypadal.

(Ozve se klepání na rakev, na níž leží Roura)

ROURA

Co to děláte zase?

TROUBA

Já jsem chtěl zrovna spát, vy ovšem musíte klepat!

ROURA

Nebud'te drzý!

(Vtom se ozve klepání, rakev se pootevívá a vylézá Drakula)

TROUBA

Hele, trojče!

(Drakula chce jít dál)

ROURA (*přítábně ho*)

Tak počkej! Já jsem řek, že když mě někdo vzbudí, že budu zlej. Kerej ty seš?

(*Drakula strašně začne strašit*)

TROUBA

On se tě ale ptal, kterej seš?

(*Drakula strašně straší Troubu*)

ROURA

Koukej, než vůbec budeme mluvit dál, tak tohle nepůjde. Takhle tady nesmíš rvát.

(*Drakula začne strašit*)

TROUBA (*jej zarazí*)

Podívej se, ne snad že bychom ti chtěli překážet ve strašení, ale my tady spíme, nemoh bys strašit potichu?

(*Drakula strašlivě zastraší*)

ROURA

No právě, koukej, o co ti jde? Máš budit lidi?

DRAKULA

Ne, strašit, hrůzu budit.

TROUBA

Ne budit nás, nýbrž hrůzu. A řekni sám, bojíme se tě?

DRAKULA

Nebojíte se, proto se zlobí můj duch! Pidly, pidly!

ROURA

Tak podívej se, my ti poradíme! Daleko příšernější je, když na to půjdeš tiše. Takhle například. (*Dotkne se ho a udělá: Húúúú*)

(*Drakula se vyděsí*)

TROUBA

Prosím, zkus to na nás!

(Drakula to udělá. Roura a Trouba předstírají strach. Drakula z radosti je stále straší)

ROURA

No a teď to jdi na někoho zkusit.

DRAKULA

Já jdu, a když někoho potkám, tak mu vypiju krev.

TROUBA

Jen si dej, jsi bledej!

DRAKULA

Pak vás uškrtním a vycucám!

ROURA

Ano, bere se na vědomí, táhni!

TROUBA

A že nejdeš spat radši?

DRAKULA

Nesmím, nemám nikde stání, kudy chodím, tudy si úpím a musím pořád strašit. *(Odejde)*

TROUBA

A honem na kutě, už se rozednívá!

(Drakulu je v zákulisí slyšet, jak řve)

ROURA

Zase straší nahlas!

(Drakula řve)

TROUBA

Ba ne, to mu asi někdo ubližuje! Musíme ho utiшит, nebo ne-usnu. *(Odejdou)*

Scéna osmá

Kostlivec

(Kostlivec tančí kostlivecký tanec a zmizí)

Scéna devátá

Trouba, pak Drakula, Roura a Strašidla

TROUBA *(vyleze z rakev)*

Aha, on chodil okolo. No, tady už zůstanu! *(Volá)* Haló, Rouro, já jsem tady. U katafalku! Barnabáši, já tu spím. *(Pro sebe)* Ať si mne najde. Já jsem si ho taky nenašel. *(Sedne si na rakev a dá blavu do dlaní)*

(Drakula přijde z kulisy a začne ho strašit podle receptu Roury a Trouby)

TROUBA

Dej s tím pokoj! Jdi odtud!

DRAKULA

Boj se! Boj! Húúúúúúúúúúchina, pidli pes, haf, haf!

TROUBA

Tak si tu zůstaň! Já jdu spat vedle! *(Odejde)*

(Drakula se sám straší)

ROURA *(vstoupí)*

Huberte, kde jste, pojd'te sem! Kde jste?

(Jakmile ho Drakula spatří, začne ho strašit)

ROURA

Jdi pryč! Já už sotva koukám! Je to zbytečné strašení, já tě nevidím!

DRAKULA

Já jdu na krev, pojď se mnou!

ROURA

Dej mi pokoj!

(Drakula odejde)

ROURA *(si chce lehnout, otočí se, a za ním stojí Strašidla v rubáších)*

Co to tu zase je? *(Otočí se a za ním opět různá Strašidla)* Já už tohle nechci, já se začnu bát a vůbec, já už se bojím. Strašidla nestrašidla, všechno pryč!

(Uchopí klacek a začne všechno mlátit. Strašidla se rozprchnou)

Scéna desátá

Roura, Trouba v prostěradle

ROURA

Vždyť já se už opravdu bojím!

(Trouba vstoupí zabalen v prostěradle a sedne si)

ROURA *(ho spatří)*

A zase nějaká potvora! Tohle tady nebude, to se tady netrpí, tady bude klid, ticho a svatý pokoj! *(Mlátí zuřivě Troubu, který se zhroutí)* A teď mluv!

TROUBA *(sejme prostěradlo)*

Já jsem se chtěl vyspat inkognito!

O p o n a

OBRAZ SEDMÝ

OBTÍŽE MUSÍ BÝT

Před oponou

(Roura a Trouba vyjdou na předscénu)

TROUBA

Vesele do nového dne!

ROURA

Vskutku, příteli, vesele do nového dne. Při tomto vašem zvolání nelze mi nevzpomenout tohoto zajímavého úkazu. (*Ukazuje na oponu*) Co všechno vynalézavost lidská nevymyslí! Pouhé tkanivo, které, umístěno na vhodných kladkostrojích, oddělí rázem středověk od novověku, a již ocítáme se na pódiu ožehavého dneška...

TROUBA

... z něhož nám již tolikrát bylo rozsévati kulturu, žel, tak málo...

ROURA

... zdařilou...

TROUBA

... ne, co to říkáte? Žel, tak málo... želanou. Nová doba umožňuje to, že vysokofrekvenční proud, procházející malým relé, uvádí do vibrace platinovou destičku zvící dětské pěsti, jež sdělujíc svůj náboj uhlíkovému vláknu, působí na selenovou buňku, jejíž reakce vzbuzuje záporný účinek ve rtuťovém kondenzátoru, a tento pak odkapáváním nepatrných částiček rtuti přerušuje kontakt jednosměrného proudu, jenž uvádí do rotace cívku elektromagnetu, jehož jádro povyleze a zapojí tím Wagnerovo kladívko. Toto pak zaklepe na hlavu muži stojícímu u opony a dá mu znamení, aby otáčením klikou ručně zatáhl oponu.

ROURA

Zcela správně. Bylo by to, řekl bych, skvělým tématem pro zručného fejetonistu, jemuž črta je vším, zpracovati trefně, právě jak si myslím.

TROUBA

Ano. Být takovým fejetonistou, neváhal bych napsati o tom . . .

ROURA

. . . Počkejte, vždyť nevíte o čem!

TROUBA

To nevadí. Co jste myslil?

ROURA

Rozumějte, srovnati, jak vypadalo to „Vesele do nového dne“ ve středověku a jak vypadá dnes.

TROUBA

Ovšem, ve středověku kokrhal kohout, dnes kokrhá hlasatel Rádiožurnálu. Ráno, když se vracíte domů, naplněn radostí ze života a černou kávou, zapnete si rádio a slyšíte: Haló, zde ranní čtvrt hodinka. Postavte se levým uchem na okraj umyvadla . . .

ROURA

. . . a pravou rukou lehce navlhčenou dotkněte se obnaženého kontaktu městského proudu.

TROUBA

Pak lehkým pohupováním trupu dostaňte se do koupelny, aby uzemnění bylo dokonalé . . .

ROURA

. . . a nechte proud procházeti tělem . . .

TROUBA

. . . až do úplného zuhelnatění . . .

ROURA

. . . zhluboka přitom dýchaje. — Opravdu, příteli, jak tu tak komíháme svými úvahami mezi středověkem a novověkem, mezi minulem a přítomnem, maně vzpomínám, jak před rokem z tohoto pódia ožehavého dneška . . .

TROUBA

... z něhož nám již tolikrát bylo rozsévati kulturu, žel, tak málo ...

ROURA

... zdařilou ... totiž, želanou, jak před rokem, pravím, jsme odtud hlásali, že stala se chyba.

TROUBA

Ba, leč od té doby rok se všemi svými událostmi přehnal se přes naše revmatické hlavy a ukázal nám, jak jsme chybovali, neboť chyba nejenže se stala, ale stalo se jich málo; chyb má být mnohem více, chyby se páchat mají, neboť chybami se člověk učí.

ROURA

Ano, řekl bych, že chyba je jaksi podmínkou zdravého vývoje věcí, tedy: Obtíže musí být!

TROUBA

Vždyť chyba je, řekl bych, spiritus movens veškerého života, spiritus movens, hybný líh.

ROURA

Výborně, uvažte prosím, kde by byla bez chyb škodolibost lidská, jež je přece kořením života? Nebýt chyb, nemohl byste se škodolíbiti nad chybami svých bližních a bylo by vám smutno.
— Leč, prosím, uchylme se ke konkrétním případům. Vemte dědečka ...

TROUBA

... vašeho dědečka?

ROURA

Nikoliv, dědečka ad absurdum, dědečka an sich ...

TROUBA

... Rozumím, dědečka sub spec^o aeternitatis, tedy Vousaté Něco.

ROURA

Správně. Nechte toto Vousaté Něco spadnouti ze schodů. Co

se stane? — Dědeček bude mít bouli. A co budou dělat vnoučata?

TROUBA

Budou se popadat za bříska.

ROURA

Zcela tak. Vidíte tedy, že dvě chyby tu mají dva kladné výsledky: Dědeček učinil chybu, že spadl ze schodů, a vnoučata se smějí. Vnoučata by se nemohla smát, kdyby neměla chybu škodolibosti.

TROUBA

Chápu vás. Z toho možno uzavřít, že aby vnoučata se mohla popadat za bříska, musí být škodolibá, a že, aby mohla být vnoučata škodolibá, musí dědeček spadnouti ze schodů. Čili chceme-li, aby naše mládež se popadala za bříska, nechať mají dědečkové více boulí! Ale dědeček spadl ze schodů, protože schody měly chybu díky blbému staviteli, takže čím blbější stavitel, tím víc dědečků bude mít bouli, tím víc vnoučat se bude popadat za bříska, takže celkem vzato, zaplať pánbůh, že jsou blbí stavitelé, aspoň máme veselá vnoučata.

ROURA

Takových praktických příkladů máme řadu. Prosím, režim. Jaký by byl režim, kdyby byl bez chyb?

TROUBA

To není dobře volený příklad, protože režim nemá chyby, režim má cenzuru. Ale řekněte, kde by byli žurnalisté, kdyby nebylo chyb, o kterých by psali?

ROURA

Myslím, že by si je vymyslili.

TROUBA

To je ostatně běžná praxe.

ROURA

Horší by bylo, kdyby žurnalisté sami byli bez chyby.

TROUBA

To by nebyli žurnalisté.

ROURA

Kdyby neměli chyb, nemohli by si chyby bližních vymýšlet . . .

TROUBA

. . . a přišli bychom o ty krásné básně v próze, které jsou ozdobou našeho tisku . . .

ROURA

. . . a které kráslí tak svérázně denní naše listy bez rozdílů stran . . .

TROUBA

. . . nečtli bychom už nikdy to krásné: Není pravda, že pan Balvan, dostaviv se do hospodářského odboru, tloukl rezavou kramlí pana předsedu do hlavy, volaje přitom Zatracený Socialisto!

ROURA

. . . nýbrž je pravda, že pan Balvan, nedostaviv se do nehospodářského odboru, netloukl nerezavou kramlí pana předsedu do hlavy . . .

OBA

. . . nevolaje přitom Nezatracený Nesocialisto!

TROUBA

A už proto nesmíme dopustit, aby se chyby páchaly.

ROURA A TROUBA (*zpívají*)

Chybami se člověk učí

Jen kdyby lidi nepáchali pořád stejné a staré chyby

A zvykli si, že jeden druhého vždy šidí,

Bylo by na světě o tolika míň hádání . . .

Jenže ty lidi by nebyli lidi, kdyby neměli chyby,

A ti, kteří by tu bez chyby zbyli,

Na co by tu vlastně byli

A k čemu by tady žili

Bez chybování!

Refrén:

Vždyť přece chybami se každý člověk učí,
Když právě za ty chyby ve vězení bručí
A když ho při sezení ve vězení svědomí mučí,
Tak se učí, že chybu spáchal, že se chytit nechal,
a proto teď bručí,

Tím pádem se ve vězení něco naučí.
Ovšemže tomu, komu není shůry dáno,
Bohužel ani chyby dělat není přáno,
Protože stojí psáno, komu není shůry dáno,
V apatyce nekoupí, takže chyby může dělat chytrý,
nikdy však hloupý,
Protože hloupý si za chyby nic nekoupí.

Každý má právo
A je mu zdrávo,
Když se mu zlíbí,
Dělati chyby!

Protože chybama se chytrá hlava učí
A chybou spáchanou za novou chybu ručí
A protože ti lidi, co se stydí dělat chyby, nejsou lidi,
Protože se tihle lidi o zkušenosti z té chyby šidí.
Ovšemže jinak by to vypadalo, kdyby,
Což ovšem je nemožné, lidi byli bez chyby!

O p o n a

OBRAZ OSMÝ

JAK ROBIN KRÁLE POZNAL

V lese sherwoodském. Hluboký hvozď. Vpravo Zkroucený strom, vlevo polozbořená a obrostlá zeď. Je měsíčná noc.

Scéna první

Puk, Lady Johanna

JOHANNA

Puku, vraťme se, odved' mne zpět!

PUK

Proč, jsme na místě! Počkám na Robina! Hleď, Zkroucený strom!

JOHANNA

Ne, nezůstanu zde, odejděme, dřív než přijde Robin.

PUK

Čeho se bojíš?

JOHANNA

Své hříšné lásky, Puku! Patřím lordu Broadcastingovi. Král mne oddal a nemohu ani nesmím zradit slovo jemu dané.

PUK

Jdi za svým srdcem, pošli rozum domů.

JOHANNA

To není rozum, to je svědomí! Nechčeš-li jít se mnou, odejdu sama.

PUK

Zabloudíš a zemřeš hladem!

JOHANNA

Raději to než zradit manžela. *(Chce odejít)*

PUK

Ouha, krásko, všechno jde zařídit.

JOHANNA

Jen to ne, abych manžela svého milovala.

PUK

Než vyjde slunce, vzplaneš k němu láskou.

JOHANNA

Nevěřím!

PUK

Mé slovo skřítko na to! (*Zvolá*) Puk! (*Nato se rozsvítí bludička v pozadí*) Vidíš tu bludičku? Jdi za ní tak dlouho, až na kraji cesty najdeš zemdleného starce. Ošetři ho a vydej se s ním na cestu. Jdi, kudy chceš, vždycky přijdeš včas. Pospěš si!

(Johanna odejde za bludičkou)

Scéna druhá

Puk a Robin

(Puk se dívá za Johannou, po chvíli vstoupí Robin)

ROBIN

Kde je?

PUK

Pst! Odpočívá po dlouhé cestě!

ROBIN

Chci ji vidět, chci s ní mluvit, chci ji líbat.

PUK

Dřív ne, než získáš paraf králův.

ROBIN

Tu je!

PUK

Je nadobro tvůj?

ROBIN

Nadobro! Sice jsem vyzval ty dva padouchy, aby se o paraf
přišli bít, ale vyhrávám předem! Budou závodit ve střelbě lu-
kem.

PUK

No, nevím.

ROBIN

Aj, Kulihrachy, pochybuješ o mém oku?

PUK

To ne, ale budeš s nimi závodit ještě tuto noc?

ROBIN

Přijdou-li u šlaka!

PUK

To je škoda, že nemohu nad tebou bdít.

ROBIN

Ale Puku, to mi nesmíš dělat! Ty dnes nemáš službu?

PUK

Je filipojakubská noc. Dnes tu vládnou duchové zlí. A mohou
ti zhatit ránu.

ROBIN

No ale, Puku, jéjéj . . . co dělat? Přece se nemohu blamovat!

PUK

Kolik vás bude závodit?

ROBIN

Tři!

PUK

Poradím ti. Ukuj čtyři šípy, ale střílej první, protože jen první
a poslední trefí. Druhým a třetím bude střílet Boleslav a šerif.

ROBIN

A netrefí?

PUK

Netrefí, ale šípy musíš ukout sám, vzýváje zlé moci, vlkodlaky

a mameluky, bez mé pomoci.

ROBIN

A když ne?

PUK

Pak netrefíš, přijdeš o paraf a o Johannu. A teď, prosím tě, se otoč, já musím zase zmizet.

ROBIN *(se otočí)*

Kam jdeš?

PUK

Chránit Johannu! *(Vejde dveřmi do stromu)*

Scéna třetí

Robin, Čarodějnice a Duchové

(Hudba začne hrát preludium k Čarostřelecké árii)

ROBIN *(zpívá)*

Čarostřelecká árie

Já váhám, ba věru váhám,
Já váhám, ba věru váhám,
Zda d'ábla na potaz mám vzít,
Či boha na paměti mít,
Já váhám, ba věru váhám,
Leč chuť mám, i když se zdráhám,
A váhám, váhám, a váhám!
Když válka zemi souží,
Nechť kouzla dobru slouží.
Já už váhat nesmím víc,
Buďt'ó ryc, anebo nic!

(Zaklínání)

Jazyk brzy nazývati,
Noční můry vyzývati,
Befelemepeseveze,
Do šípů ať kouzlo vleze,
Tymolin je dobrá pasta,
Říká v uniformě Vlasta.

ROBIN *(mluví)*

Teď ruče kovadlinu a perlík, a bez bázně v srdci čtyři šípy
kouti budu. *(Přítáhne kovadlinu a perlík a kuje čtyři šípy. Přitom balet Čarodějnic a Duchů. Když dokuje čtyři šípy, odtáhne za bromobití kovadlinu, přitom mluví)* Hej hola, psanci mí!
(Zatroubí na roh)

Scéna čtvrtá

Robin, Malý Jan a Šarlát

(Malý Jan a Šarlát vstoupí)

ŠARLÁT

Robine, rozkazuj!

ROBIN

Přiveďte mi Boleslava a šerifa!

MALÝ JAN

Živé nebo mrtvé?

ROBIN

Živé, troupe, a chasa našinců ať chystá terč pro lukostřelbu!

ŠARLÁT

Kam máme jít?

ROBIN

Na tom nesejde, jen sedláka, který jde za pluhem, nechte na pokoji, také svobodníka, který se ubírá zeleným houštím lesním. Zato šejdíře a bařtipány bijte a važte a pamatujte především na velikého šerifa z Nottinghamu.

Scéna pátá

Předešlí (skryti), pak Roura a Trouba

(Na scénu přes zeď vletí polštářek. Za zdí je slyšet blasy Trouby a Roury. Robin se Zbojníky se zarazí a číhavě se stáhnou do kulisy)

ROURA

Co jste to tam hodil?

TROUBA

Podušku!

ROURA

Tak pro ni!

TROUBA

Copak nelezem přes zeď?

ROURA

Tady budeme spát!

TROUBA

Ale tady to fouká!

ROURA

Já spím tady.

TROUBA

Tak já si vlezu pro polštářek a vrátím se. (Leze na zeď, objeví se nahoře na zdi, bojí se seskočit. Roura zeď obejde a pomůže mu dolů)

TROUBA

To jste celý vy, nechat mne lézt přes zeď, a sám si pohodlně špacírovat.

ROURA

Tak abych měl od vás pokoj a abych se mohl vyspat, tak já sem přelezu.

TROUBA

Zůstaňte si tam!

ROURA

Tady to tak netáhne!

TROUBA

Vidíte, a co jsem říkal já první?

ROURA

Tak jsem se teda splet, no! (*Odchází za zeď*)

TROUBA

To je jako s těmi rybami. Budou brát, ochladilo se!

(*Robin s Malým Janem a Šarlátem se vrhnou na Troubu*)

ŠARLÁT

Máme tě, šeredný vyzvědači!

MALÝ JAN

Aha, šerifova stvůra!

TROUBA

Pánové, dovolte! (*Volá*) Barnabáši, nelezte sem, zůstaňte za zdí.

ŠARLÁT

Máme ho umlčet?

ROBIN

Ne, lapíte mi také toho druhého!

TROUBA

Barnabáši, Barnabáši, nelezte sem, tady je omyl!

ROURA (*na zdi*)

O co jde?

TROUBA

Už o nic, už jste v tom!

ŠARLÁT

Slez dolů, než budeš litovat!

ROURA

Já bych tu mohl zůstat.

MALÝ JAN

Robine, dej rozkaz. Nesnesu se dívat na takové žertování s tvou mocí.

ROBIN

Počkej, Jene! Neukvapuj těla svého. Myšlenkou své činy říd!

TROUBA

Vidíš, Jene, teď se styd'!

ROBIN

Mlčet!

TROUBA

Já čistě jenom . . .

ROBIN

Kdo jste?

ROURA

Kdo jste vy?

ROBIN

Robin Zbojník.

(Roura střelbbitě sletí ze zdi a postaví se s Troubou do pozoru)

ROURA

Zde!

ROBIN

Co jste zač?

MALÝ JAN

Co tu hledáte?

ŠARLÁT

Odkud jdete?

TROUBA

Ne tak šmahem, pánové. Kdo se ptal první?

MALÝ JAN

Robin, Velký Psanec.

ROURA (*k Robinovi*)

To bych netrpěl, oni vám nadávají.

ROBIN

Ticho! Co tu chcete?

ROURA

Vy nám to nebudete věřit, ale já si nemůžu pomoci, je to tak.

ROBIN

Co?

TROUBA

Že sem jdeme spat.

ŠARLÁT

Lžeš!

ROURA

No prosím, a zatím pravda je ta, že jsme od války oka nezamhouřili.

(Hudba začne hrát blues. Roura a Trouba zpívají. Zbojníci jim naslouchají, na konci dají se do usedavého pláče a nechají Rouru a Troubu odejít)

ROURA A TROUBA (*zpívají*)

Proč nemohu spát

Zeměkoule se dříve otočí,

Než se mi podaří zavřít oči,

Já už sám ani nedoufám, že bych mohl spát.

Nikdo se mi diviti nemůže,

Když vleze na chvíli do mé kůže,

Neboť možná, že sám pozná, proč nemohu spát.

Každého večera slunce zapadá

A já otevřené oči mám,

Když všechno kolem spí a já zůstanu sám,
Pak si zpívám:

Refrén:

Proč klínem vyráží se klíny?
Proč si děti nesmějí hrát?
A proč vlastně svět není jiný?
To všechno mi nedá spát.
Proč sytý lačnému nevěří,
Dokud sám nedostane hlad?
A proč se dvojím loktem měří?
To právě mi nedá spát.
Vím, že nepochodím, když se budu pořád ptát,
Nikdy nenajdu rým, kterým bych zahnal svůj hlad.
Proč a nad čím to člověk žasne?
Po čem se potřebuje ptát?
Jednou to všechno bude jasné,
Až budem navěky spát!

Scéna šestá

Robin, Šarlát, Malý Jan, Boleslav a Šerif, čtyři Zbojníci

(Čtyři Zbojníci vstoupí a přivedou Boleslava a Šerifa)

BOLESLAV

Neslyšíte, chrapouni! Máme volný vstup. Robin nás vyzval.

ROBIN *(Malý Jan a Šarlát vyskočí)*

Tak brzo, pánové? U šlaka, jaká to návštěva. Pozdravte je, hoši!

ZBOJNÍCI

Hurá! Šerif je stvůra, Boleslav potvora, vyžírání u dvora.

ŠERIF

To si odpykáte!

BOLESLAV

Dost! (*K Robinovi*) V čem změříme své síly?

ROBIN

Ve střelbě lukem. Platí?

BOLESLAV

Platí.

ROBIN

Tedy pozor! Kdo trefí nejlíp, dostane paraf. Platí?

BOLESLAV

Platí. A kdo netrefí?

ROBIN

Paraf nedostane, ale podle našeho zvyku — ránu pěstí od vítěze.

ŠERIF

Dobře: a kdo střílí první?

ROBIN

Ten, kdo má paraf.

BOLESLAV

Tedy pospěš, než tě oběsíme.

(Zbojníci vypuknou v chechtot)

ŠARLÁT (*volá do kulisy*)

Terč, držte ho rovně! (*Z kulisy se ozvou blasy: Držíme!*)

ROBIN

Toulec!

(Malý Jan mu podá toulec se čtyřmi šípy)

ROBIN

Luk!

(Šarlát mu podá luk)

(Robin si nasadí cvikr, vybere šíp, napne luk a za všeobecného

napětí vystřelí. Chvilí ticho, pak za scénou řev. Zbojník přinese terč, šíp je přesně uprostřed)

ŠARLÁT

Nezklamal jsi nás, Robine!

MALÝ JAN (*k Šerifovi a Boleslavovi*)

Střelte líp!

(Zbojníci se různě posmívají)

BOLESLAV

Šerife, pal!

ŠERIF

Ty první, princi!

BOLESLAV

Ne, ty nejdřív!

ŠERIF

Tak tedy šíp! (*Bere luk a šíp, míří třesoucí se rukou. Vystřelí. Po chvíli se ozve z kulisy smích a pokřiky jako: netrefil! vedle! atd.*)

ROBIN

Ted' vy, princi.

(Boleslav beze slova vezme šíp, luk, míří, vystřelí. Šíp sotva vypadne z luku, který Boleslav sotva napjal)

ROBIN

Ó toho čarostřelce! Ted' víte, co vás čeká? Nastavte tváře, holoto!

ŠERIF

Já schválně netrefil, abych potvrdil, žes v právu, Robine!

BOLESLAV

Lžeš! Kdo mi radil, abych sem přišel s ozbrojenou tlupou?

ŠERIF

Nevěřte, vzácní hrdinové ...

(Chechtot)

ROBIN

Ticho! Když jsou ti páni v rozporu, snad potěší je zpráva, že společně je oběsíme.

BOLESLAV

Proboha, jsem králova krev.

ŠERIF

Já jsem duše ušlechtilější, milost!

ROBIN

Tak dobře, jen jeden se budete houpat.

ŠERIF A BOLESLAV (*ukazující na sebe, o překot*)

On, ne já, on. To je větší lotr.

ROBIN

Dost! Sami si rozhodnete. Plácejte se a bijte do úmoru. Kdo zůstane při vědomí, bude ušetřen.

ŠARLÁT

Dejte jim hole!

ROBIN

Ne, rukama!

(Šerif a Boleslav se na sebe vrhnou, Zbojníci kolem nich v kruhu na ně pokřikují a tleskají jim do taktu, jak se oba mlátí do zadnic)

Scéna sedmá

Předěší, Lady Jobanna a Edward, v plášti a zarostlý

(Jobanna a Edward vstoupí)

ROBIN (*spatří Jobannu*)

Dost! Ticho! (*Všichni ztichne a hledí na nové příchozí*) Johanno! Paní krásná a statečná, váš příchod zachránil život jedno-

mu z těchto zlosynů. (*Poklekne a políbí Johanně ruku*)

EDWARD

Co se tu dělo? Smím to znát?

ROBIN (*přeměří si Edwarda*)

Nějak pánovitě, starče, kladeš otázky, leč přišel jsi s Johannou, a to mi zárukou. Hej, chlapci, víno a pečení!

EDWARD

Díky, nechci jíst! Co ti dva tu tropí?

ROBIN

To jedno z druhého.

JOHANNA

Zvítězils, Robine?

ROBIN

Ano, a oni prohráli! (*K Edwardovi*) Chtěli mít králův paraf, a usnesli jsme se, že ho dostane, kdo střílí lépe lukem.

MALÝ JAN

Jenže oni netrefili!

ŠARLÁT

A Robin vyhrál!

ZBOJNÍCI

Sláva!

EDWARD

Dejte mi luk a šíp! (*Všeobecné mumlání*)

EDWARD

Anebo snad nemám právo?

ROBIN

Každý se může utkat!

ŠARLÁT (*přinese terč*)

Však lépe musíš střílet než vítěz! (*Odnese terč*)

MALÝ JAN

A kdo netrefí, dostane ránu od vítěze, dědečku!

EDWARD

Dejte mi luk a šíp!

MALÝ JAN (*mu vše podává*)

Jen abys to utáh!

(*Edward rychle namíří a vystřelí. Ticho. Z kulisy přinesou terč. V Robinově šípu vězí šíp Edwardův*)

ROBIN

Vyhráls! (*Nastaví tvář*)

(*Edward mu dá ránu, Robin se svalí*)

ROBIN (*na zemi*)

Takovou ránu umí dát jen král! (*Poklekně, sejme klobouk*)

VŠICHNI (*pokleknou před Edwardem*)

Král!

EDWARD (*k Robinovi*)

A paraf, Robine?

(*Robin mu ho podá*)

(*Edward rozbalí pergamen, na němž je zřetelně napsáno KDO TO ČTE, JE KRÁL*)

EDWARD (*zabaluje paraf*)

Ano, je to on! Vstaňte, lorde Broadcastingu!

(*Broadcasting vstane*)

EDWARD

Zvu vás a všechno zbojnictvo na svůj hrad. Tam naposled k vám promluví starý dobrý král Edward. Vzhůru!

(*Všichni odcházejí*)

Scéna osmá

Broadcasting, Johanna

BROADCASTING (*zůstal jediný stát na svém místě, Johanna k němu přistoupí*)

Co bych vám, lady, vyprávěl, teď to na mne prasklo!

JOHANNA

Miluji vás!

BROADCASTING

Celou tu dobu jsem vás vlastně klamal!

JOHANNA

Miluji vás!

BROADCASTING

Lhal jsem!

JOHANNA

Miluji vás!

BROADCASTING

I s tou lží? I s tím klamáním?

JOHANNA

Se vším, i s tou pleší!

(Broadcasting s Johannou si padnou do náruče)

O p o n a

OBRAZ DEVÁTÝ

ČLOVĚK NIKDY NEVÍ

Před oponou

(Roura a Trouba vyjdou na předscénu)

ROURA

Neberu ohled na nic, pane, to je vaše věc!

TROUBA

Jak si to představujete, pane? Já přece nemohu vlasům poručit, aby mi rostly rychleji.

ROURA

Do toho mi nic není; neměl jste se tedy k tomu zavazovat.

TROUBA *(k publiku)*

On totiž by ten pán chtěl, abych měl cop a jezdil po něm na laně přes hlediště, mávaje praporečky. *(K Rourovi)* Až mi naroste, beze všeho to budu dělat, ale teď to opravdu ještě nejde.

ROURA

Tak proč jste to sliboval?

TROUBA

Pane, člověk nikdy neví, víte? Člověk míní, pánbůh mění!

ROURA A TROUBA *(zpívají)*

Polka speciálně aktuální

1. Toho dne v polodne,
V polodne toho dne,
Kdy jsem spatřil světlo světa,
Řekli si dva strýci,
Dva strýci řekli si,
Matka, otec i teta:
Aby byl rodiny pýcha

A nehonil pozdě býcha,
Studovat musí,
Řeči znát musí
A musí mít doktorát.

Refrén:

Já během studování
Měl vždy vyznamenání,
Takže rodičů přání
Dovršena míra.
A když jsem dostudoval,
Doktorát jsem sroloval,
Do pouzdra jsem ho schoval
A dělám v baru portýra.

2. Onehdá, se mi zdá,
Se mi zdá, onehdá
Městská rada zasedala.
Řešila, jak by se
Zničila ta krize,
Co nám tolik dodala.
Po debatě hlučné dosti
Proti nezaměstnanosti
Jeden kos náhle pak
Zdvihnul nos, božskou káp:
Ať se natiskne leták.

Refrén:

V tom letáku ať stójí,
Ať se nikdo nebójí,
Město na stráži stójí,
Pomoc mají jistou.
Že na ně vzpomínáme,

Že peníze nemáme,
Tak jim ten leták dáme,
Nemaj co dělat, ať si čtou.

3. Tak jsem čet, co jste čet?
Rozpočet, to jsem čet,
Říkal jsem si, to je prachů!
Potom však, ha, copak?
Klopím zrak, taky tak,
Řeknu si, počkej, brachu!
To se ti snad jenom zdálo,
Ono vlastně je to málo,
To není legrace,
Co stojí sanace
A pak reprezentace.

Refrén:

Je zapotřebí zčerstva
Budovy ministerstva
Železnic, zemědělstva,
V parlamentě adaptace.
A proto ať se spoří
A poplatnictvo moří,
Jenom ať se nezboří
Poslanecká restaurace!

OBRAZ DESÁTÝ

JAK SE KRÁL EDWARD ZBOJNÍKEM STAL

Bílé cimbuří proti modrému horizontu. Uprostřed žerd', na kterou při slovech Robinových „Ať duje do vlajky“ vytáhne jeden Zbojník modrou vlajku s bílými hvězdami.

Edward, Šerif, Boleslav, Robin, Malý Jan, Šarlát, Johanna, Puk, Zbojníci

(Na scéně je skupina Zbojníků s Králem. Král, vystupující z propadla, zve ostatní na střechu. Poslední Robin a Lady Johanna)

EDWARD

No ještě výš, až na cimbuří! Chci mluvit do větru! *(Postaví se na baštu. V ruce paraf)*

Nechci už být králem,
Předně jsem na to starý,
Válku jsem hloupě prohrál
A byl bych vám tu k smíchu.

(Dává paraf Robinovi)

Vezmi si státní moc a dělej Panovníka!

ROBIN *(roztrbá paraf a hodí jej do větru)*

Tu všechnu důstojnost ať odnese si vítr,
Ať foukne do všeho, vždyť najde dost smetí,
Ať duje do vlajky, ať zalkne všechnu veteš.
Král Edward je mrtev. Ať žije Edward zbojník!

VŠICHNI

Hurá! Hurá! Hurá!

(Trouba a Roupa vylezou za zdí)

TROUBA

Pánové, prosím vás, budete tady ještě dlouho hulákat?

ROURA

My jsme tady totiž dospávali.

ROBIN

Není čas na spánek, pojd'te mezi nás.

TROUBA

Necháte nás vyspat?

ROURA

A dáte nám najíst?

EDWARD

To je náš program.

TROUBA A ROURA

Jde se k vám!

ROURA A TROUBA (*zpívají*)

Na shledanou v lepších časech

My dva nic nemáme,
Nic neznamujeme,
Ze století do století jdeme.
Ti, co něco mají,
Ti nám nic nedají,
Tak hledáme zaslíbenou zem.
Dokud bude země kulatá,
Na chudáky bude bohatá,
Jdeme dál!
Pořád dál!
Dál a dál!

VŠICHNI (*zpívají*)

Refrén:

Každý z nás něco má, co občas tlačívá,
Co mu dělá na tvář vrásky.
Každý z nás starost má, v sobě ji ukrývá,
Pro peníze nebo z lásky!
Rozdělme bolesti rovným dílem
A pak dejme se za jedním cílem!
Všichni se sejdeme,
Až svou zem najdeme,
Na shledanou v lepších časech!

O p o n a

Konec

CAESAR

Antická féerie o jedenácti obrazech

1932

MILOŠI NEDBALOVI

za všechny role

od Blažeje Josska až po Gaia Julia Caesara

OSOBY

GAIUS JULIUS CAESAR	- - - - -	M. Nedbal
KLEOPATRA	- - - - -	M. Grossová-Sed
MARCUS ANTONIUS	- - - - -	B. Záhorský
JUNIUS BRUTUS	- - - - -	V. Plachý-Tůma
MARCUS TULLIUS CICERO	- - - - -	J. Skřivan
ONOMATOPOE, otrokyně	- - - - -	H. Vítová
VELEKNĚZ RATATA, kněz Osiriův	- - - - -	F. Filipovský
CENTURIO MUSCULUS	- - - - -	J. Gradwohl
MÍSTOPŘEDSEDA SENÁTU	- - - - -	V. Trégl
PRVNÍ SENÁTOR	- - - - -	Fr. Černý
DRUHÝ SENÁTOR	- - - - -	V. Kotalík
TŘETÍ SENÁTOR	- - - - -	A. Nálevka
ČTVRTÝ SENÁTOR	- - - - -	J. Dvořák
LEV	- - - - -	J. Mixa
TANEČNICE		
S TAMBURÍNAMI	- - - - -	Jirsíková a Černá
TANEČNICE		
S PLYNOVÝMI MASKAMI	- - - - -	
TANEČNICE V HADRECH	- - - - -	
TANEČNICE		Jenčikovy girls
Z LET DEVADESÁTÝCH	- - - - -	
CHRÁMOVÉ TANEČNICE	- - - - -	
GIRLS	- - - - -	
TERENTIUS BULVA	- lid římský	J. Voskovec
TITUS PAPULLUS	-	J. Werich

Senátoři, lid římský, nájemní vrahové, chrámoví pochopové.

Děje se v Římě 13. a 14. března roku 44 před Kristem a tamtéž roku 1^o32.

Poprvé provedeno v *Osvobozeném divadle* v Praze dne 8. března 1932 v uvedeném obsazení.

Režie *J. Honzl*. Hudba *J. Ježek*. Choreografie *J. Jenčík*. Výprava a kostýmy *Fr. Zelenka*.

DÍL PRVNÍ

OBRAZ PRVNÍ

CAESAR A KLEOPATRA

Ložnice v Kleopatřině vile v Římě. Intimní budoár, zařízený s římským přepychem a egyptským vkusem. Velkolepý divan kurtizány. Velká skříň na šaty. V pozadí balkón s výhledem na Kapitol, zaplavený poledním sluncem. Oslňující latinské nebe kontrastuje s navoňkovaným šerem interiéru. Dveře do předsíní a menší dveře do koupelny, zastřené korálovou portiérou.

Scéna první

Kleopatra, Marcus Antonius

(Kleopatra polo leží na posteli a cítí si nehty)

(Z ulice doléhá pouliční ruch a křik kamelotů: Římský list! Zvláštní vydání! Římský ilustrovaný zpravodaj právě vyšel! Podrobný referát včerejšího zápasu Sparta—Syrakusy! Povodně v Galii Cisalpinské! Večerní Římské slovo! Večerní Římské slovo! . . .)

ANTONIUS *(vstoupí z koupelny v županu a kartáčuje si helmu jako klobouk. Má pásku na vousy)*

Pěkně jsme dnes zaspali! Venku jsou už večerníky!

(Odejde do koupelny)

KLEOPATRA

A stalo se snad něco? *(Žádná odpověď)* Marku Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí)*

Prosím?

KLEOPATRA

Stalo se snad něco, že jsme zaspali?

ANTONIUS

Zaspal jsem Caesarův triumf, to snad stačí. *(Odejde)*

KLEOPATRA *(po chvíli)*

Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí)*

Co je?

KLEOPATRA

A ty se Caesara bojíš?

ANTONIUS

Chm! *(Odejde)*

KLEOPATRA

Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí, vezme se stolku přesýpací hodiny a podrží je Kleopatře před obličejem)*

Kleopatro, je za pět minut tři čtvrti na dvanáct!

KLEOPATRA

Ale ne, ty se sypou napřed!

ANTONIUS

Tak je půl dvanácté, a v deset byl sraz na poli Martově. Triumf trvá už půl druhé hodiny, a já jsem ještě neoblečený! Při Caesarově ješitnosti je moje nepřítomnost na jeho triumfu vážným nedopatřením. Comitie tributní, comitie centuriátní, senát, liktoři, pontifikové, přední optimáti s dvěma legiemi v plné zbroji s polní kuchyní, moji veteráni od Farsalu, všichni Caesarovi proprétoři a legáti, všechno je na triumfu, jen konzul Marcus Antonius vstává z postele.

KLEOPATRA

Tak ty se přece jenom Caesara bojíš!

ANTONIUS

Jestlipak já už jsem nemohl být dávno oblečený!

KLEOPATRA

No, bojíš se Caesara, bojíš se ho!

ANTONIUS

Tak se tedy bojím, aby měla dušička egyptská pokoj.

KLEOPATRA

Ano, protože kdyby ses ho nebál, klidně bys tu zůstal, vážil by sis mých něžností, mohli bychom spolu poobědvat, projít se v zahradě, tam by nás nikdo neviděl. Ale to nejde, protože božský Caesar má triumf a pan Antonius se ho bojí!

ANTONIUS

Ty víš, že se ho nebojím, že si ho hledím, to je rozdíl!

KLEOPATRA

To je úžasné! Caesar je tvůj sok, překáží ti v kariéře, ty mu závidíš, ty ho nemáš rád, ty se mu směješ, ale ty si ho hledíš.

ANTONIUS

Zcela správně, úplná definice mé taktiky.

KLEOPATRA

A proč nevystoupíš jako muž a neosocíš ho před Římem? Caesar má mnoho nepřátel a nezůstal bys sám!

ANTONIUS

To já vím! Brutus, Cicero, Cassius, Cimber, všichni půjdou se mnou, a já, hrdina dne, budu na fóru hřimat: Lide římský, Caesar je škůdce národa . . . skvrna na štítu Republiky . . . ne-trpte jeho diktatury na svobodné šíji Quiritů . . . vizte vavřínový věnec na jeho hlavě, odznak to důstojnosti královské, strhněte tento věnec ve jménu Republiky! (*Ke Kleopatře*) Víš, tohle všechno je pravda a jsou na to svědci. Jenže když mě ti svědci nechají ve štychu, podaří se mi nanejvýš strhnout mu ten vavřínový věnec, ale než se otočím, bude mít na hlavě trnovou korunu . . . ! A ta drží, víš, ta jde těžko dolů.

KLEOPATRA

To tedy znamená, že se Caesara nezbaví ani Řím, ani ty, ani já. A já mám Caesara už dost!

ANTONIUS

Kdo by ho neměl dost, Kleopatro? Celý Řím má po krk jeho božství. Z toho ale nic nekouká. Dokud ho budu jen nenávidět a škodit mu, budu na tom jako ti ostatní; myslit si však svoje a být jeho přítelem, to je svéráznější. A svéráznému štěstí přeje.

Uvidíme jednou, co se dá dělat.

KLEOPATRA

Uvidíme, uvidíme, to může ještě dlouho trvat. Ale co teď?

ANTONIUS

Ted' se musím konečně obléknout, protože momentálně jsem Caesarovým přítelem, a opakuji, že je velmi blbé, že jsem zmeškal slavnost. *(Odejde)*

KLEOPATRA

Tak mi to pořád nevyčítej. Měl jsi dřív vstávat!

ANTONIUS *(za scénou)*

To je z toho, že k tobě smím přijít vždycky až po půlnoci.

(Kleopatra si prozpěvuje)

ANTONIUS *(se vrátí, má spuštěný župan kolem beder, takže je vidět brnění)*

Proč vůbec mne sem před půlnocí nikdy nepustíš?

KLEOPATRA

Ty měříš moji lásku podle hodin?

ANTONIUS

U Jova, nikoliv. *(Rozpačité)* Ale bylo mi řečeno, že navečer sem přicházívá egyptský velekněz Ratata . . .

KLEOPATRA *(prudce)*

Marku Antonie, pamatuj si jednou provždy, že mé styky s veleknězem Ratata jsou rázu výlučně politického! Nezapomínej, prosím, že jsem královna egyptská.

ANTONIUS

Kleopatro! *(Políbí ji)*

Scéna druhá

Předešlí, Onomatopoe, později Ratata

ONOMATOPOE

Ó královno, velekněz Osiriův, důstojný pán Ratata prosí o slyšení.

KLEOPATRA (*k Antoniovi*)

Miláčku, počkej v koupelně!

ANTONIUS

Prosím tě, vyhod' ho, já pospíchám. (*Odejde do koupelny*)

KLEOPATRA (*k Onomatopoi*)

Ať vejde!

(Onomatopoe odejde. Kleopatra zaujme majestátní královskou pózu)

RATATA (*vstoupí, velmi obřadně pozdraví Kleopatru a poklekne*)

Jako že pyramidy Chufu, Chafra a Menkera jsou tři, tak ty, ó královno, jen jedna jsi! Jak ses vyspala, Kleopatro?

KLEOPATRA (*varovně*)

Pst! Narovnej kolena svá a zpříma mluv se svou královnou, ó knězi!

RATATA (*vstane*)

Přicházím jako Egypťan k tobě, ó světlo nilských nocí! Nadešla hodina, kdy Řím ledva zaslechne řinčení okovů, jež lid egyptský zpřetrhá! — (*Vášnivě*) Já bych tě pořád líbal.

KLEOPATRA (*tiše*)

Milý Ratata, mluv k věci, rychle a tiše!

RATATA

Menšináři egyptští opět vydechnou. Hraničáři zajásají a ze škol vyhnána bude nenáviděná římská latina. Egypťští šohajové obléknou opět kroj svých otců a našemu hlavnímu městu vrácen bude egyptský svéráz . . . Ó poklade, jak jsi krásná!

KLEOPATRA

Řekni mi rychle, Ratata, co vlastně chystáš?

RATATA

Vláda Římanů nad Egyptem bude zlomena.

KLEOPATRA

Nezломíš moc Caesarovu.

RATATA

Caesar bude zabit!

KLEOPATRA

Ty šílíš, ó knězi!

RATATA

Má hlava je chladná jako meč, ó královno! Všechno jsem uvážil: Zítra ráno, jako každodenně, vstoupí Caesar do lázní, aby z nich už nevyšel!

KLEOPATRA

Hodláš ho unést?

RATATA

Dosti takových kutěpovštin! Caesar bude mrtev!

KLEOPATRA

To se nesmí stát! Naše postavení v Římě je příliš exponované. Jsme tu hosty, žiji v Caesarově vile, Osiriovi postavili Římané chrám. Chceš zničit svoji královnu? Poštvat národ proti Egyptu? Krev Caesarova padne na naše hlavy.

RATATA

Krev Caesarova poteče beze svědků! Mám vraha, který nepromluví!

KLEOPATRA

Kdo je to?

RATATA

Nesmíš ho znát. Nechci, aby tvé královské ruce byly potřísněny krví, miláčku. Chtěl jsem ti oznámit radostnou zprávu o brzké svobodě Egypta. Smím nyní odejít?

KLEOPATRA

Jdi! Leč ještě dnes musím s tebou o tom mluvit.

RATATA

Vždyť přece večer přijdu! A dnes, Kleopatro, tě nebudu musit před půlnocí opustit?

KLEOPATRA

Ty měříš moji lásku podle hodin?

RATATA

U Osiria, nikoliv. (*Rozpačitě*) Ale bylo mi řečeno, že zrána odtud odchází římský generál Marcus Antonius . . .

KLEOPATRA (*prudce*)

Ratata! Pamatuj si jednou provždy, že mé styky s Markem Antoniem jsou rázu výlučně politického. Nezapomínej, prosím, že jsem královna egyptská!

RATATA

Kleopatro! (*Políbí ji, pak se obřadně pokloní a odejde*)

Scéna třetí

Kleopatra, pak Antonius, potom Onomatopoe

KLEOPATRA

Antonie!

ANTONIUS (*vstoupí. Má nasazenou helmu a svléká si spuštěný župan*)

Co ti chtěl?

KLEOPATRA

Hrozné věci, musíš mi poradit. Ratata chce dát zabít Caesara.

ANTONIUS

Cože?

KLEOPATRA

Zítřka v lázni, víc nevím.

ANTONIUS

Zakaž mu to okamžitě!

KLEOPATRA

To nejde! Vymluví-li se na božské vnuknutí Osiriovo, královna je na něj krátká!

ANTONIUS

Pak musím zítra do lázní. Za žádnou cenu se nesmíš zaplést do podobné aféry. Řím musí účtovat s Caesarem, jinak na tom nevyděláme. Na shledanou o půlnoci, Kleopatro. *(Obejme ji a líbá)*

(Pod balkónem se ozve reptání lidu a volání: Hanba Kleopatře! Pryč s protekcí!)

ONOMATOPOE *(vběhne)*

Ó královno, Marcus Tullius Cicero a Junius Brutus jsou již v atriu.

ANTONIUS

U Poseidona Zemětřasa, já se odtud nedostanu!

KLEOPATRA

Schovej se někam!

ANTONIUS

No, ale já přece . . .

ONOMATOPOE

Rychle, už jdou! *(Vstrčí Antonia do šatníku a zavře za ním dveře)*

Scéna čtvrtá

Kleopatra, Cicero, Brutus, Antonius ve skříni

(Cicero rychle vstoupí, následován Brutem, zatímco Onomatopoe odchází)

CICERO

Quo-usque tandem, Kleopatra, abutere patientia nostra? Jak dlouho budeš, Kleopatro, zneužívatí naší trpělivosti? Jak dlouho si bude ještě tvé šílenství tropiti z nás posměch? Kdy se přestane vypínati tvoje bezuzdná opovážlivost?

KLEOPATRA

S politováním konstatuji, že dva vážení senátoři římstí vstupují ke královně egyptské způsobem nikoliv důstojným zdvořilosti a pohostinnosti, jež na březích Tibery je domovem.

CICERO *(přiloží si naslouchátko k uchu. K Brutovi)*

Co říká?

BRUTUS *(k Ciceronovi)*

Počkej! *(Ke Kleopatře)* Madame, i my litujeme, že nám okolnosti nedovolily zachovati nutný ceremoniel!

LID *(pod balkónem)*

Pryč s Kleopatrou! Hanba! Caesar patří Římu! Ať žije Republika!

KLEOPATRA

Co jsem jim udělala? Vždyť mi dělají ostudu!

BRUTUS

Lid věří, že ponoukáte Caesara, aby se stal králem. Ulice je na vás rozezlena. Myslím, že je vám milejší, když přicházíme my, třeba bez ceremonielu, než kdyby sem vtrhla lůza.

(Cicero sleduje naslouchátkem)

KLEOPATRA

Ctihodní Římané, mohu-li pro vás něco učiniti, budu šťastna.

LID (*pod balkónem skanduje*)

My nechceme Kleopatru, my chceme Caesara . . .

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu.

CICERO (*mluví k lidu*)

Quiritové! Obec, život nás všech, jmění, vaše manželky a děti, zkrátka blaho Republiky závislé jest na tom, odejde-li Kleopatra z Říma a vrátí-li Caesara starostem o blaho této říše.

LID

Výborně, Cicero, bravo . . . !

CICERO

Uvolil jsem se, jako již tehdy, když jsem Catilinu z města vyháňel, přičiniti se o odchod této královny. Mějte strpení, Quirité, jednáme zde vaším jménem, pro vaše blaho, nezištně, jak zákony kázaly nám.

LID

Ticho, nerušte naše předáky.

CICERO (*ke Kleopatře*)

Vidím, že tvář a oči vás obou jsou obráceny na mne. Ó, jak smutný to úkol obec nejen spravovati, nýbrž ji i zachraňovati. Ó, šťastná obec, vyvrhne-li z města tento kal, jenž Caesara zaslepuje, Řím špiní a v němž Kleopatra si libuje. Zdá se mi, ó bohové, že se obci ulevilo a zotavení dostalo již tím, že jen Catilinu vyklidila, neboť kdo si může vymysleti nebo představit nějaký zločin nebo nějakou neřest, na niž by on nemyslí? Zda by se nalezl v celé Itálii travič, zda šermíř, zda lupič, zda zákeřník, zda otcovrah, zda padělatel realistických dokumentů, zda podvodník, zda zhýřilec, zda cizoložník, zda lehká ženština, zda svůdce mládeže, zda svedený chlapec, zda ničemný člověk nějaký, jenž by se nechlubil, že žil s Catilinou zcela důvěrně?

KLEOPATRA (*k Brutovi*)

Proč mluví stále o Catilinovi?

BRUTUS

To je jeho koníček, tak začíná každou svoji řeč.

CICERO

Chci pominout mlčením to, že jako kdysi Řím nevítané hosty...

BRUTUS (*k Ciceronovi do naslouchátka*)

Odpočiň si chvíli, já to dojednám. (*Ke Kleopatře*) Madame, ať již bona fide či úmyslně jste zavinila, že Caesar po vašem vzoru touží po počtech královských a dokonce i božských.

(*Cicero naslouchá*)

KLEOPATRA

Tohle byste měli vyčítat Caesarovi, nikoliv mně!

BRUTUS

A jelikož znám vaše politické schopnosti, jdu k vám, jsa si jist, že pochopíte nutnost svého návratu do Egypta.

KLEOPATRA

A já politice nerozumím. Co je mi do toho...? Proč mám odjet?

BRUTUS

Aby Caesar neměl na očích váš královský vzor a stal se opět republikánem.

KLEOPATRA

Jak vidím, přicházíte jménem lidu římského plést se do mého soukromého života. Jenže já z Říma neodjedu.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu!

CICERO

Lide římský, na cože vaše peníze, na cože vaše mozoly, na cože víno z vašich vinic plyne? Na udržování této nádhery!

LID

Hanba!!! Pryč s Kleopatrou!!

KLEOPATRA (*k Brutovi*)

Ať mlčí! A ať nelezou na zahrádku, pošlapou mi fuchsie.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Dost!

KLEOPATRA

Co si, pánové, vlastně myslíte? Vy mne, jak to vypadá, vyháníte násilím.

CICERO (*ke Kleopatře*)

Ani násilí nesmí se vyhýbati ten, jenž ozdoben občanskými ctnostmi má čest spravovati Republiku, poslušen jsa vůle svrchovaného lidu. Přicházíme k tobě, Kleopatro, hotovi radostně obětovati svoje jmění, život i štěstí ideálům Demokracie, přicházíme hájit nezištně zájmy lidu, přicházíme dokázat, že jsou ještě senátoři, kteří stavějí zájem Republiky nad osobní prospěch a jako takoví . . .

BRUTUS

. . . přicházíme vám prostě navrhnout obchod, který by vynesl slušnou provizi.

KLEOPATRA

No, to je něco jiného, vznešení Římané. Měli jste se vyjádřit hned. Posad'te se, prosím.

BRUTUS (*se posadí a z aktovky vyjme papíry*)

Madame, z Egypta se dováží do Říma ročně šedesát tisíc vagónů pšenice za ceny nižší než pšenice tuzemská, čímž my velkostatkáři trpíme. Navrhují vám, abyste odjela do Egypta, začož vám zaručíme dvojnásobný odběr pšenice za ceny přizpůsobené cenám tuzemským. Z celého obratu pak nabízíme vám patnáct procent provize.

KLEOPATRA

To je komicky málo.

BRUTUS

To je dvacet osm miliónů sesterciů ročně.

KLEOPATRA

Za to se mám vzdát Caesara a zimní sezóny v Římě?

BRUTUS

Více než patnáct procent mi senát neodhlasuje.

KLEOPATRA

A já za mív než za dvacet neodjedu.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu!

CICERO (*k lidu*)

Lide římský, třesu se při pomyšlení, co by se stalo, kdyby Kleopatru dobrovolně nechtěla opustit obec.

LID

Vyženeme ji, smrt Kleopatře!

KLEOPATRA

Ať přestane! Žádné skandály!

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

To stačí!

CICERO (*k lidu*)

Leč, Quiritové, my učiníme vše, aby lid byl spokojen.

BRUTUS (*ke Kleopatře*)

Tak patnáct procent?

KLEOPATRA

Dejte mi aspoň dvacet procent, a odjedu.

BRUTUS

Možná, že bych těch dvacet procent v senátě docílil, ale byla by to těžká práce . . .

KLEOPATRA

Snad by nebyla tak těžká, kdybych vám zadala třeba stavbu silnic.

BRUTUS

To není špatné, madame, já mám na Sicílii kamenné lomy. Jenže, jak ten kámen dostanem do Egypta?

CICERO (*který naslouchal*)

Já mám v Kalábrii lesy.

KLEOPATRA

To je dříví na stavbu nákladních lodí!

BRUTUS

To je ternó. Z lesů uděláme lodě, po lodích dovezeme kámen,

z kamene postavíme silnice, po silnicích dovezeme pšenici
a lid římský bude mít chleba.

KLEOPATRA

A to vše za pouhých dvacet procent!

(Všichni si podávají ruce)

LID

Ave Caesar! Ať žije Caesar, hip, hip, hurrah!

BRUTUS

Caesar se vrací z triumfu!

CICERO

Kdo?

KLEOPATRA

Caesar jde.

CICERO

Já se schovám do almary.

BRUTUS *(k Ciceronovi)*

Neblbni! *(Ke Kleopatře)* Ani slovo o našem ujednání, madame.

Scéna pátá

Předešlí, Caesar, pak Caesar a Kleopatra

(Caesar vstoupí za zvuků fanfár. Políbí Kleopatře ruku. Cicero a Brutus ustoupí do pozadí)

CAESAR

Ó, jak praží to latinské slunce. Jsem všecek uondán.

BRUTUS A CICERO

Ave Caesar!

CAESAR

Ahoj, řečný Cicero! I ty, Brute, i ty, můj synu!

BRUTUS

Přišli jsme ti, božský Caesare, blahopřát k triumfu.

CICERO

Zde, u vznešené Kleopatry, náš hold spíš dolehne k tvým uším.

CAESAR

Díky vám, výkvěte optimátů. Leč, vy již odcházíte?

BRUTUS

Do senátu!

CAESAR

Snad přijdu později také.

BRUTUS A CICERO

Ave Caesar! Ave Kleopatra! (*Vypoklonkují se*)

KLEOPATRA

Jak dlouho jsi mne nechal čekat. Tak pomalu mi ubíhá čas bez tebe, božský Julie.

CAESAR

Já dřív nemohl, to víš, to bylo ovací.

KLEOPATRA

Chtěla bych spočítat oči římských žen, jichž lesk se obrazil na tvém brnění.

CAESAR

To víš, ženské koukaly, ale mužský taky. Vůbec, Kleo, tak se to vydařilo, že to byla taková paráda, taková pompa, to tu ještě nebylo. Ráno v šest hodin tribuny na poli Martově byly vyprodané. Za žádné peníze nebylo k dostání okno v celém Římě. Třicet lidí ušlapaných ještě před začátkem triumfu.

KLEOPATRA

Neslýchané!

CAESAR

Punktum v deset hodin spustí kapela osmadvacáté pěší legie Castaldo. Z postranních ulic seřazují se propuštěnci, cechy, baráčníci . . . malý římský člověk. Já, jak mne vidíš, na triumfálním voze. Přede mnou, to jsem si vyžádal, to ještě nikdo ne-

měl, dvě stě vybraných gladiátorů vede dravou zvěř. Samé krásné exempláře. Vpředu lvi, tygři, leopardi, po stranách sokolové, vorlové, DTJ. Pardálové až za kutálkou. Průvod se táhnul od Muzea dolů za jáсотu davů. Asi uprostřed fóra pár spartakovských křiklounů neprojevilo dostatek loajality, takže pretoriáni byli nuceni použití obušků. U zlaté kapličky nad Tiberou zazněly fanfáry z Libuše a sbor Cisalpinských učitelů zapěl Hej, Římané.

KLEOPATRA

Oddanost lidu je opravdu dojemná.

CAESAR

Prosím tě, Caesar! Pak se šlo přes most Legií na Kapitol, tam mi ostrostřelci vypřáhli koně a táhli mne kolem Hanavského pavilónu přes Baštu do mé vily. Jen jsem si umyl ruce a jedu sem k tobě.

KLEOPATRA

Udělej si pohodlí, Julie, musí ti být horko.

CAESAR

A to nic, já jsem zvyklý z Galie, jenom kdybys mi tady povolila ten řemínek. (*Snímá plášť*)

KLEOPATRA

Tady ten?

CAESAR

Ano, je to trochu těsné.

KLEOPATRA

Dej pryč ten plech, chrastí to pořád, já jsem z toho nervózní.

CAESAR

Dovol, to je můj slavnostní hřmotič.

KLEOPATRA

Na co to máš?

CAESAR

Dávej pozor. Oslovuji například armádu: Vojáci! Heleď, cink, cink! To přece zní. A teď poslouvej, když si to podržím: Vojáci! To je hluchý, jako když mluví civilista v senátě.

KLEOPATRA

Sundej si ten krunýř, netlačí tě to?

CAESAR

No, když myslíš, já se udělám jen tak komod. Tamtu přazku povol, tak . . . to už jde.

(Kleopatra mu sejme krunýř a pod ním se objeví šněrovačka)

KLEOPATRA

Co abych ti povolila tu šněrovačku, nějak tloustneš, Julčo.

CAESAR

No dovol, Kleo, to jsou svaly, to přece důstojníci nosí. To jsme převzali ze starého režimu.

(Antonius ve skříni kýchne)

CAESAR

Co to?

KLEOPATRA *(zděšena)*

Ale, asi vodovod bručí. Poslouchej, Julčo, ech . . .

CAESAR

Co?

KLEOPATRA

Pojď se projít do zahrady.

CAESAR

Hned. Jen si dám ten krunýř do skříně.

KLEOPATRA

Nech to ležet.

CAESAR

Co tě napadá! Někdo do toho kopne, to stojí moc drachem.
(Nese si to ke skříni)

KLEOPATRA

Poslyš, Julku, teď mě napadlo, jak to bylo tenkrát v Galii, jak jsi porazil Ariovista?

CAESAR *(se zastaví)*

To máš tak, Galie celá se dělí na tři části, z nichž jednu obývají

Belgové, druhou Aquitáni . . . já ti to dopovím, až to uklidím.
(*Jde ke skříni, vtom se rozhoupe zvonec na zdi a zvoní*)

KLEOPATRA (*radostně*)

Julku, dálkomluvič!

CAESAR (*položí brnění, vytáhne pod zvoncem ze zdi mluvící rouru.*
Mluví do ní)

Haló, halare, halavi, halatum, tady Caesar . . . Ovšem, Gaius Julius, copak jsou dva . . . ? Ach, grüss Gott, Herr Botschafter . . .
(*Ke Kleopatře*) Germánský vyslanec mě volá. (*Do roury*) Wie geht's? . . . Danke, ja, ja, der Triumph war prachtvoll, ja, ich bin zufrieden, aber bischen müde . . . besten Dank, Excellenz, auf Wiederschauen! (*Zavěsí*)

KLEOPATRA

Tak pojd'!

CAESAR

Nech mne to uklidit.

KLEOPATRA

Uložím to sama . . .

CAESAR (*vezme jí krunýř*)

To musí viset podle předpisu. (*Jde ke skříni a otevře ji. Pak ustoupí překvapeně*)

KLEOPATRA (*vykřikne*)

Ach!

CAESAR

Marcus Antonius . . .

Scéna šestá

Předešlí, Antonius, pak Onomatopoe

ANTONIUS

Ave Caesar! Generál Marcus Antonius se hlásí. (*V pozoru salutuje*)

CAESAR

V almaře! (*Ke Kleopatře*) Pěkně ti děkuju za tuto ostudu.

KLEOPATRA

O ničem nevím.

CAESAR

Mlč, divím se ti, že řešíš nevěru s takovým nevkusem.

KLEOPATRA

Přísahám . . .

CAESAR

Prosím tě, banální situace z galské frašky, kterých jsem viděl na sta v Lutetia Parisiorum v divadlech, postavených v ulicích na bývalých hradbách, jež, osázeny platany, tamějším jazykem bulvardy se zovou. Vždyť je to otřepané, milenec ve skříní!

KLEOPATRA

Ale ne, můj Caesare! (*Volá*) Onomatopoe, Onomatopoe!

ONOMATOPOE (*vejde*)

Ó královno?

KLEOPATRA (*ukazuje na Antonia*)

Čí je to milenec, Onomatopoe?

ONOMATOPOE

Královno?

KLEOPATRA

Tvůj!

ONOMATOPOE

Milost! (*Poklekne*)

(Kleopatra změří si Caesara, pak Antonia, praští vázou o zem a odejde)

CAESAR

To je nedopatření . . . prosím tě, Toníku, pohov.

ANTONIUS

Je mi líto, Caesare . . .

CAESAR

Jdi, jdi, ona má vztek, já to nějak urovnám.

ANTONIUS *(salutuje)*

Ave Caesar! *(Odchází)*

Scéna sedmá

Caesar, Onomatopoe

CAESAR

Tys to vyvedla, Onomatopoe.

ONOMATOPOE

Ó Caesare, kdybys věděl . . .

CAESAR

Copak, dítě, copak?

ONOMATOPOE

Kdybych jen mohla mluvit . . .

CAESAR

No tak mluv.

ONOMATOPOE

Zde nemohu.

CAESAR *(k sobě)*

Hrome, nasadit Antoniovi parohy? *(K Onomatopoi, rychle)*

Přijď zítra ráno do lázní, to tam nikdo nebývá, řekneš mi, co máš na srdci. *(Zvedne ji)* A běž do kuchyně. *(Vystrčí ji ze dveří)*

Scéna osmá

Caesar, Kleopatra

(Kleopatra vstoupí, usedne na postel, otevře knihu a čte si)

CAESAR

Kleo . . . *(Po chvíli)* Kleopatro.

KLEOPATRA

Dej mi pokoj!

CAESAR

Kleopatro, vždyť se nic nestalo . . .

KLEOPATRA

Nemluv na mne, urazils mne!

CAESAR

Tak nebudu mluvit . . . *(Sedne si, po chvíli)* To je těžké . . . urazil, urazil . . . nemůžeš se divit, že jsem tě podezíral, ono se leccos mluví.

KLEOPATRA

A co se mluví?

CAESAR

Ale nic, já raději mlčím.

KLEOPATRA

Tak co se mluví?

CAESAR

Ale nic, já mlčím.

KLEOPATRA

Tak mi řekni, co se mluví!

CAESAR

Ale nic.

KLEOPATRA

Caesare, co se mluví?

CAESAR

Tak ať to víš, říká se . . .

KLEOPATRA

A já nechci nic slyšet!

CAESAR

Tak dobře, já mlčím . . . V noci sem nesmím, jenom ve dne máš pro mne čas . . .

KLEOPATRA

Ty měříš moji lásku podle hodin?

CAESAR

U Marta, nikoliv, ale bylo mi řečeno, že přijímáš pánské návštěvy i večer. I zrána tě někdy opouštějí.

KLEOPATRA

Caesare, pamatuj si jednou provždy, že mé styky s těmito návštěvníky jsou rázu výlučně politického. Nezapomínej, prosím, že jsem královna egyptská!

CAESAR

Kleopatro! (*Chce ji políbit*)

KLEOPATRA (*ho odstrčí*)

A proto se vrátím do Egypta.

CAESAR

Ale Kleo, to ne, to nesmíš, co bych tu dělal sám, bez potěšení . . .

KLEOPATRA

Cicero a Brutus mají pravdu . . .

CAESAR

Co, co?

KLEOPATRA

Zbytečně tě rozptyluji a odvádím od státních povinností.

CAESAR

Podívejme se na senátory! Do mých soukromých záležitostí se budou plést! Tak počkej, já jim to nakreslím, prohlásím se králem a uvidíme pak senát.

KLEOPATRA

Ne tak zprudka, Julie.

CAESAR

Jen se skočím převléknout a letím do senátu. (*Zvonec začne zvonit*) Pan Cicero ať si dá pozor, už jsem ho jednou vyhodil z Říma. (*Zvonec*)

KLEOPATRA

Jdi k tomu.

CAESAR (*do roury*)

Haló, zde božský Caesar . . . cože? . . . nápisy na zdích? Brutus krade? . . . Ať je okamžitá pohotovost, tři kohorty pretoriánů do ulic, vyklidit Forum Romanum, jedu do senátu. (*Zavěsí. Ke Kleopatře*) Prosím, lid si tropí posměch ze senátu, lůza píše na zdi Kapitolu heslo „Brutus krade“, a tuhle dobu si páni vyberou, aby vedli kampaň proti Caesarovi. (*Otevře dveře*) Centurio Musculus!

Scéna devátá

Předešlí, Musculus

(Musculus vstoupí a salutuje)

CAESAR

Máš tu službu do večera. (*Ke Kleopatře*) V městě jsou nepokoje. (*K Centurionovi*) Každého senátora vyhod'. (*Ke Kleopatře*) Aby tě neobtěžovali. (*Políbí jí ruku a odejde*)

(Venku je slyšet povely: Pozor, k počtě zbraň! Ave Caesar!)

KLEOPATRA (*k Centurionovi*)

Konečně sami!

(Políbí se)

O p o n a

OBRAZ DRUHÝ

KLEOPATRA A FÁMA

Před oponou

(Hudba: Tango Kleopatra. Dvě Tanečnice s tamburínami tančí tango. Na repetici vstoupí Centurio Musculus a zpívá)

CENTURIO MUSCULUS

Tango Kleopatra

Už nikdy se nevypátrá,
Kdo to byla Kleopatra.
Je dějepis totiž slepý,
Víc řekly by nám klepy.
Prý řečená Kleopatra
Utopiti dala bratra,
Na muže hleděla spatra,
Královna Kleopatra.
Vy byste rádi však znali,
Jak to bylo s Caesarem
A vedle Caesara zdali
Jich měla harém.

Refrén

Jen jedna žena tak byla krásná,
Kleopatra, Kleopatra.
Jak v životě, tak v smrti úžasná,
Kleopatra, Kleopatra.
Dnes by jistě sláva její nežila,
Jen kdyby ji krása její nebyla zabila,

Jen jedna hvězda zůstane jasná,
Kleopatra, Kleopatra.

(Odejde z předscény)

OBRAZ TŘETÍ

SENÁT A LID ŘÍMSKÝ
(SENATUS POPULUSQUE ROMANUS)

Zasedací síň senátu. Mramorové kvádry různých velikostí, stupňovité seřazené v neurčitý amfiteátr. Stupně, na nichž se dobře vyjímají sošné postoje důstojných šantalů. V pozadí několik korintských sloupů před barvitou panorámou sedmi pahorků. Uprostřed řečnická tribuna. Vlevo vysoká katedra místopředsedova. Vpravo vpředu stůl s římským bufetem: amfory, měsidla, ovoce.

Scéna první

Místopředseda senátu, Cicero, Brutus, Senátoři

(Místopředseda senátu spí na své katedře, První senátor řeční na tribuně k prázdným sedadlům, Cicero, Brutus a ostatní Senátoři popíjejí a besedují vpředu u stolu. Začátek řeči Prvního senátora je slyšet ještě při zavřené oponě)

PRVNÍ SENÁTOR

Proto žádám o naprostou pozornost celého senátu, neboť návrh, který činím, je povahy naprosto celostátní a významu přímo historického.

(Opona se pomalu otevírá)

Jsem přesvědčen, že než senát můj návrh schválí, pozorně mne vyslechne a vše bedlivě uváží. Resumuji tedy, že pozemková reforma byla provedena nesprávně, laicky a neodborně, že nebylo pamatováno na legionáře a veterány, že je nutno provésti rozdělení zbytkových statků! Žádám okamžitou nápravu a na-

vrhuji bezodkladné zřízení komise, která během příštích pětadvaceti let prozkoumá oprávněnost mého návrhu. Proším pana místopředsedu, aby dal o mém návrhu hlasovati.

MÍSTOPŘESED A *(zívaje)*

Tak teda, kdo je pro?

PRVNÍ SENÁTOR

Samozřejmě já. *(Zvedá ruku)*

MÍSTOPŘESED A

Návrh je jednohlasně přijat. *(Opět ulehne)*

CICERO *(k Brutovi)*

O co šlo?

BRUTUS *(do naslouchátka)*

To bylo jenom něco důležitého, to nemá význam!

CICERO

Tak já bych šel řečnit, ne?

BRUTUS

Jdi a nabourej se do Caesara, dnes sem asi nepřijde, je nejlepší příležitost.

CICERO *(vystoupí na tribunu)*

Shromáždění otcové! *(Všichni senátoři naplní tribuny)* Již v roce šedesátém třetím před Kristem jsem já dokázal, že já to myslím s obcí nejlépe a nejpoctivěji.

DRUHÝ SENÁTOR

Nevytahuj se!

CICERO

Tehdy jsem to byl já, který vyhnal Catilinu z Říma, a to způsobem tak výborným, že nemohlo být pochybnosti o tom, jaký je Catilina nepřítel Republiky.

DRUHÝ SENÁTOR

To je staré, mluv k věci!

CICERO

A kdože by pochyboval o tom, že se zdá, jako by dnes Republika se ocitala v podobném nebezpečí před choutkami muže, který Catilinu předčí ctižádostí . . .

(Někteří Senátoři tleskají)

PRVNÍ SENÁTOR

Jmenovat!

BRUTUS

Nevyrušujte ho!

CICERO *(s naslouchátkem)*

Co je?

PRVNÍ SENÁTOR

Jmenuj ho!

TŘETÍ SENÁTOR

Koho?

MÍSTOPŘESEDÁ *(zvoni)*

Prosím o ticho!

CICERO

Shromáždění otcové, víte dobře, že Caesar sbírá vojsko do války proti Parthům. Ó, jaká to velestrašná válka, když Caesar bude mít kohortu prétorskou z lidí necudných! Vždyť mezi jeho stoupenci prodlévají všichni karbaníci, všichni lidé nečistí a nestydatí, návštěvníci to masérských salónů, kterých před příchodem Kleopatřiným v Římě nebylo! Kde je ta bývalá sláva Říma? Kde je národní ráz našeho města? A čím je Řím? Náš! A každý Říman nechť zvolá se mnou: My Řím nedáme, radši ho zbouráme!

DRUHÝ SENÁTOR

Nebav se!

PRVNÍ SENÁTOR

Nech si ten národní ráz a dej lidu chleba!

CICERO

Sláva našich předků . . .

TŘETÍ SENÁTOR

Shod'te ho z tribuny!

(Všeobecný bluk)

MÍSTOPŘESEDÁ (*zvoni na malý zvonec, když to nepomáhá, vezme větší*)

Pánové, ticho, já nemůžu spát!

BRUTUS (*si vymění s Ciceronem místo a mluví*)

Římané, nebezpečí je v tom, bude-li Caesar v čele velké armády. Jedině rychlým a úplným odzbrojením učiníme z diktátora Caesara Caesara republikána.

(*Potlesk*)

Scéna druhá

Předešlí, Antonius

(*Antonius vstoupí a posadí se mezi ostatní*)

BRUTUS

A odstraníme-li potom z jeho očí zpupný příklad královny Kleopatry, přestane Caesar pošilhávat po koruně . . .

SENÁTOŘI (*tleskají*)

Vyhnat Kleopatru, bravo Brutus!

BRUTUS

My ji nesmíme vyhnat násilím, poštvali bychom Egypt proti senátu! A my Egypt potřebujeme, a ještě více jeho pšenici.

DRUHÝ SENÁTOR

To není pravda. Egypt tlačí ceny dolů.

BRUTUS

Ale já docílím od Kleopatry zvýšení cen egyptského obilí, když mi senát odhlasuje odměnu pro ni!

PRVNÍ SENÁTOR

Kolik máš na tom kšeftě?

BRUTUS

Je pod moji důstojnost . . .

DRUHÝ SENÁTOR

Pracovat zadarmo!

BRUTUS

Nikoliv! Odpovídat na tyto invektivy. Činím konkrétní návrh, aby Kleopatře byla odhlasována provize!

SENÁTOŘI

Hanba! Fuj!

(Pískání, dupání)

DRUHÝ SENÁTOR

Brutus mluví pro odzbrojení a současně navrhuje zvýšení cen obilí. Je průhledné, že Brutovi jde o válečné dodávky a že opět balí do republikánských frází svoje osvědčené prospěchářství.

BRUTUS

Ty máš nejmíň co mluvit! Jsi členem čtyřiceti správních rad!

DRUHÝ SENÁTOR

V devětatřiceti jsme spolu.

(Smích a potlesk)

TŘETÍ SENÁTOR

Prosím, aby bylo konstatováno, že Brutus a Flavius se vzájemně obviňují z prospěchářství, ale žádný z nich svoji vinu nepopírá!

PRVNÍ SENÁTOR

Mlč, ty kradeš taky!

TŘETÍ SENÁTOR *(k Prvnímu senátorovi)*

A ty snad ne? Máš tři velkostatky!

PRVNÍ SENÁTOR

Já nemám nic!

BRUTUS

Protože jsi je přepsal na svou ženu!

PRVNÍ SENÁTOR (*k Brutovi*)

Ale nedal jsem si odepsat daně jako ty!

CICERO

O co jde?

DRUHÝ SENÁTOR (*k Ciceronovi*)

Ty mlč, vykácel jsi státní lesy a peníze sis nechal!

ČTVRTÝ SENÁTOR

Skoncujte ty osobní záležitosti! Máme na programu nezaměstnanost! Lid čeká na naši pomoc.

BRUTUS

Ať nám lid vleze na záda!

(Všeobecný zmatek. Pískání. Výkřiky: Ted' ses prozradil! To je ta nezištnost! Hanba! Ať mluví Brutus!)

MÍSTOPŘEDSEDA (*kteřý mezitím marně zvonil o ticho, odloží zvonek a zvoní velkým zvoncem. Řve*)

Ticho!! (*Když nastane ticho*) Pamatujte na důstojnost senátu, blbouni! Tohle je nějaká reprezentace? To jste inteligenti? Vzbudili jste mne, já nevím, o co jde; jak to mám řídit?

ANTONIUS

Žádám o slovo.

MÍSTOPŘEDSEDA

Co je? Á, pan generál, samo sebou, vám vždycky dám slovo, vy jste rozumný člověk. Slovo má generál Marcus Antonius, ať ho nikdo nevyrušuje! Já si zatím schrupnu! (*Načebrá si polštářek a uloží se*)

ANTONIUS

Vážení optimáté, bylo mi navýsost trapné býti přítomen výjevům tak nedůstojným, tím spíše, že k nim došlo při řešení otázek tak důležitých. Musíme si všichni uvědomit, že nestoudné výčitky a osobní osočování veřejně pronášené nemůže zůstat bez vlivu na smýšlení lidu o jeho předácích. Štvete-li jeden proti druhému, jak má lid věřit ve vaši sjednocenost, která je nutná tím spíše, že mnozí z vás jsou pro odzbrojení

Caesarovo a omezení jeho vojenské moci. Já sám tento názor však nezastávám. Neboť zbavíte-li Caesara vojska a rozpustíte-li jeho legie, co si počnete s legionáři?

BRUTUS

Dostanou trafiky!

ANTONIUS

Bude tedy armáda mrzutých trafikantů. Leč bude moci senát vybudovat dosti výnosnou trafikou pro Caesara? Nikoliv! Caesar je na svém místě, ač přiznávám, že přílišná ctižádost mu škodí; je v základě republikán, ač se nedá upřít, že koketuje s královstvím; prokázal Římu . . .

PRVNÍ SENÁTOR

. . . vyjádří se, Antonie, jsi pro Caesara, nebo proti němu?

ANTONIUS

Klaním se před jeho ctnostmi. Vás však varuji před chybným krokem. A každý váš krok bude chybný, učiníte-li jej zaslepeni vzájemným osočováním.

ČTVRTÝ SENÁTOR

Jsou tu lidé, o jejichž nečestnosti jsou důkazy.

ANTONIUS

Pak nezbývá, má-li totiž senát být očištěn a jednotný, než aby zlořády a korupce byly důkladně vyšetřeny. (*Potlesk*) A proto navrhuji zřízení vyšetřujícího výboru, který by vyšetřil osobní poměry Caesarovy . . .

VŠICHNI

Výborně!

ANTONIUS

. . . poměry Caesarovy a poměry všech senátorů!

VŠICHNI

To zas ne. Jak to?

DRUHÝ SENÁTOR

Nenecháme si prohledávat kapsy!

ANTONIUS

A jelikož je to poprvé, co senát tuto instituci zřizuje, musí být

tento vyšetřovací výbor pod kontrolou užší vyšetřovací komise, kterou by dirigoval zvláštní vyšetřovací komitét pod přísným dozorem zvláštního vyšetřujícího komisaře, kterého určí vláda, v našem případě senát, to jest vyšetřovaný, takže se nic nevyšetří.

VŠICHNI

Výborně! Bravo Antonius! Když čistit, tak opatrně! Výborně!

Scéna třetí

Předešlí, Caesar

(Caesar v purpurové tóze vstoupí za ovací Antoniovi. Senátoři si ho po řadě všimnou, zmlknou a poslušně stanou na svých místech)

MÍSTOPŘESEDÁ

Psst, psst! *(Upozorňuje na Caesara)*

VŠICHNI

Ave Caesar! Morituri te salutant!

CAESAR

Sednout! *(Všichni si sednou)* Takhle tedy vítá senát Otce vlasti? Ctihodní mužové, jimž předsedám, mocný senát římský chová se tak, že až na ulici je slyšet kravál. *(K Místopředsedovi)* O čem tu byla debata?

MÍSTOPŘESEDÁ

Mluvilo se o odzbrojení, božský Caesare, ale já jsem hned říkal, že to asi nepůjde . . .

CAESAR

I hled'me! Shromáždění civilisté se radili o odzbrojení! A to neuznali za vhodné vzít na potaz mne, který celý svůj život zasvětil odzbrojení.

BRUTUS (*Senátoři jej zadržují*)

Božský Caesar zapomíná na svoji slavnou vojenskou minulost.

CAESAR

Nikoliv, Brute, neboť, když jsem druhdy u Bibrakta porazil Helvety, musil jsem dát zvítězit římským zbraním nad Ariovistem u Vesontia, pak bez oddechu pokořit hrdého Vercingetoriga u Alesie, abych později mohl u Farsalu zlomit věrolomnost Pompeiovu, pak u Zely zvítězit a u Thapsu vítězně skončit válku africkou, abych mohl rychlými pochody zkrušit nepřitele u Mundy, kamž jsem přišel, uviděl a zvítězil! A to jen proto, abych mohl uskutečnit svůj životní sen, zaručit světový mír a založit demokratickou Společnost národů, která by udržovala tento mír mnou vybojovaný.

BRUTUS

K budování světového míru máš nejlepší příležitost. Začni zkrácením prezenční služby.

CAESAR

A co válka obranná? Římané, váš národ bojem vznikl a bojem se musí bránit. Římané, může být větší cti a rozkoše pro občana než vraždit nepřátele pro čest a slávu Republiky? (*Rozhlédne se, pak pánovitě*) Potlesk, teď!

(*Senátoři tleskají*)

CAESAR

Ó těch šťastných matek a otců, jimž synové vykrváceli na poli cti a slávy! (*Po chvíli, ostře*) Další potlesk!

(*Senátoři tleskají*)

Římané, je něco krásnějšího než pohled na zmračeného hrdinu, jehož zjizvená prsa dmou se pod tíhou vyznamenání a metálů? . . . Nařizují všeobecný souhlas!

BRUTUS

Caesare, řekni rovnou, že chceš novou válku!!

CAESAR

Optimáté, již potřetí je božský Caesar přerušován ve svém projevu!

BRUTUS

Senát je svrchovaný!

CAESAR

Je svrchovaný, pokud je bezúhonný! Leč vaše shromáždění, otcové, není bez poskvrny! Je mezi vámi muž, kterého nebudu jmenovat, a ten muž má máslo na hlavě. (*Senátoři si sabají na hlavu*) Lid římský zná hříchy toho muže a na zdech Kapitolu o něm napsal, že krade. Nechtě tento muž, který je mezi námi, nechtě tento muž, který krade, povstane a běží na Kapitol si přechíst svoje jméno!

(Celý senát vstane a střemhlav se rozuteče do kulis. Caesar obromen osamí)

O p o n a

OBRAZ ČTVRTÝ

VOJNA A MÍR

CAESAR (*vyjde před oponu a zpívá*)

Pochod vojna a mír

1.
Nedívím se lidu,
Že chce odzbrojení,
Že chce žítí v klidu,
V míru bez válčení.
Vojna a mír je přec
Velmi rozdílná věc,
Mír je jistá spása
Bodrých agrárníků,
V míru je i spása
Čackých továrníků,
O míru se hlásá,
Že je ráj básníků.
Římu třeba
Míň vojáků,
Více chleba,
Míň bodáků.
Takže žádný římský voják není
Proti úplnému odzbrojení!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepřítel nešetři,
Natři ho!

2.

Lid chce míti stále
Život bez válčení,
Budu válčit dále
Jménem odzbrojení.
Taková válka přec
Je za vznešenou věc.
I válka je spása
Bodrých agrárníků,
Válka je i spása
Čackých továrníků,
Co je platna krása?
Co je do básníků?
Snaha marná
Dělat schůze,
Inter arma
Silent Musae.
Přesto žádný řádný voják není
Proti částečnému odzbrojení!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepřítel nešetři,
Natři ho!

3.

Doby jednou budou,
Kdy za odzbrojení
Války se povedou
Bez vypovězení.
Taková válka přec,
To není válka přec?
Takováto válka

Posiluje víru,
Že je nutná válka
K udržení míru,
I když dělá válka
Do rozpočtu díru.
Míru válka
Nejlíp svědčí,
Praví žluté
Nebezpečí.
Jak je vidět, nic to platno není,
Ať je odzbrojení nebo není!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepřítel nešetři,
Natři ho!

*(Balet s doprovodem bubnů a polnic. Girls s plynovými maskami
v polních uniformách tančí za Caesarova velení tanec složený
z prvků vojenského cvičení)*

OBRAZ PÁTÝ

CHLĚB A VODA

Římské vězení. Stísněná kobka z lomového kamene. Vlevo železná dvířka s malou kamennou plošinkou asi metr nad zemí. V pozadí zamřížované okénko v strašlivě tlusté zdi. Vpravo trochu vyčnívající kámen ze zdi. Uprostřed balvan, obklopený různými hadry, slámou a haraburdím.

Bulva, Papullus, občas Centurio Musculus

(Centurio Musculus vhodí Bulvu a Papulla, spoutané v okovech, dveřmi do kobky. Odejde a zavře za sebou dveře)

BULVA (*na zemi*)

Zatracená neřest bídná!

PAPULLUS (*na zemi*)

Prokletí pacholci odporní . . .

BULVA

. . . pakáž jedna nestydatá . . .

PAPULLUS

. . . nemytá . . .

BULVA

. . . šiřatá . . .

PAPULLUS

. . . prohnířá . . .

BULVA

. . . mizerná . . .

PAPULLUS

. . . plesnivá . . .

BULVA

. . . uličníci kulatí, částečně zařpičatělí!

PAPULLUS

Pacholci v závorce, to celé na druhou!

BULVA

Pane, já formálně protestuju, dovoláváje se vašeho svědectví, proti způsobu, jakým je se mnou nakládáno!

PAPULLUS

Dobře, pane, ale naproti tomu musíte vy dosvědčiti, že jste mne viděl úpěti v okovech.

BULVA

Pane, já vás neznám, ale je to rošťárna! Pane, zachovejme společný postup: Jedna, dvě, tři:

OBA

Tfuj ho!

PAPULLUS

Za co, prosím, račte trpět?

BULVA

Občane, za ideu, jsem svobodný římský lid, tak jsem tady zavřenej!

PAPULLUS

Já jsem také lid, také svobodný a také zavřený!

BULVA

Kolego, společně: Ráz, dva, tři:

OBA

Tfuj ho!

PAPULLUS

To mám za to, že jsem si dovolil psát na zeď!

BULVA

Co jste psal? Já psal totiž také!

PAPULLUS

Já napsal na zeď BRUTUS!

BULVA

Hanba, škandál, uvržen do žaláře za pouhé napsání jména čelného senátora!

PAPULLUS

Pane, tfuj ho! Vy jste také nevinně vězněn?

BULVA

Vy jste na tom hůře než já! Já jsem vězněn alespoň za potupné slovo KRADE, které volá, křičí a obviňuje! Kdežto vy trpíte za pouhé jméno BRUTUS!

PAPULLUS

Jenže je v tom háček! Já napsal to moje BRUTUS před to vaše KRADE!

BULVA

Takže my jsme spoluautoři . . .

PAPULLUS

. . . a spoluvězňové!

BULVA

No, řekněte sám, pane spolupisateli, je tohle římská spravedlnost?

PAPULLUS

Je tohle svoboda tisku, když nesmím napsat na zeď, kdo kra-
de?

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

Pochod plebejců

1.

Více nežli sláva,

Víc než polní tráva

Je občanská svoboda!

Nikdy se nezdaří

Zavřít ji v žaláři,

Svoboda se nepoddá:

Refrén

Na nás neplatí

Ni pouta, okovy ni řetězy,

Pouta zrezatí

A svoboda v řetězech nevěží!
Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
 hlavou!

Pouta zrezatí,
Staré železo na nás neplatí!

2.
Sedíme tu v koutech,
Nohy, ruce v poutech,
Myslíme si však svoje.
Dokud hlavu máme,
Z hlavy si zpíváme,
Vsedě, vleže, vestoje:

Refrén

Na nás neplatí
Ni pouta, okovy ni řetězy,
Pouta zrezatí
A svoboda v řetězech nevěží!
Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
 hlavou!

Pouta zrezatí,
Staré železo na nás neplatí!

PAPULLUS

Mně se líbí, že tak uvědoměle nesete svůj osud!

BULVA

Vy mi také imponujete! Ta postava široce rozkročená, brada
rabsky vzepřená, celý Dalibor!

PAPULLUS

Ó ne! Já jsem Papullus. Podívejte se dobře, jak se nakládá

s římským vězněm!

BULVA

Těší mne. Já jsem nějaký Bulva. To je potom starověká civilizace!

PAPULLUS

Pohleďte sem! Hnus mne vehementně jímá! (*Zvedne mrtvou krysu*) Fujtajbl, krysa!

BULVA

A chciplá, prosím, ani krysa tady nevydrží!

(*Papullus ji zabodí*)

PAPULLUS

Ačkoliv já myslím, že tu dlouho nebudeme!

BULVA

To já tady zase budu, já jim odtud nepůjdu. Já si tady pěkně budu trpět za svoji ideu.

PAPULLUS

Já to neříkám snad proto, že bych nerad trpěl za ideu! Já si svoji ideu nedám vytrpět od někoho jiného!

BULVA

To já si zase potrpím na to, abych si potrpěl!

PAPULLUS

Já si vůbec myslím, že si potrpíme!

BULVA

Když na to přijde, já jsem s to jim tady umřít hladem. Já si někam zalezu, odkud půjdu těžko ven, a začnu se jim tam rozkládat.

PAPULLUS

Povedete proti nim chemický proces. Máte pravdu, umřeme hladem. Strava je tu dobrá, ne?

BULVA

Počkejte, když nás sem vláčeli, zahlédl jsem venku připíchnutý jídelní lístek. Co to tam bylo...? Aha, už vím, chléb a voda!

PAPULLUS

A zítra?

BULVA

Voda a chléb!

PAPULLUS

Ještě že to střídají... Doufám, že dávají bílý chléb?

BULVA

Myslím, že černý!

PAPULLUS

To je jedno, já chleba nejím... Voda je na mytí?

BULVA

To se mne netýká. Já se nemyji.

PAPULLUS

Tak ať si to nechají. Oni budou mít chléb a vodu, my budeme mít hlad. Zahájíme prostě hladovku.

BULVA

V tom případě, kam jste dal tu krysou?

PAPULLUS

Aha, na přilepšenou! *(Rychle zvedne krysou a cpe si ji do zá-
ňadří)* Já ji dám do ledničky.

BULVA

Tak to vidíte! Dva lidi sem zavřou a dají jim sem jednu krysou! Za takových podmínek navrhuji, abychom netrpěli a prchli!

PAPULLUS

Jakže? Zradit ideu? Nikdy! Nanejvýš opustíme místnost na znamení protestu! Pouta dolů!

(Oba se zprošťují pout. Papullus stáhne Bulvovi krub pouta s levého zápěstí, pak Bulva chce stáhnout jediný krub Papullův se zápěstí, stáhne si jej však sám na ruku, takže Papullus je volný, kdežto Bulva má na pravém zápěstí kruby dva)

PAPULLUS *(potřese Bulvovi rukou)*

Nazdar. Já jdu. *(Odchází)*

BULVA

Počkat, hele, takhle mne tu nemůžete nechat!

PAPULLUS

Dejte ruku na ten kámen! (*Ukáže na balvan a bledá po koutech*) Já vám to přerazím.

BULVA (*položí levou ruku na kámen*)

Co chcete dělat?

PAPULLUS (*přistoupí k němu, třímaje železnou tyč, kterou našel mezi baraburdím*)

Přerazím to. (*Mlátí Bulvu do ruky*)

BULVA (*přerývaně sténá*)

To nepůjde... takhle se vám to nepodaří... au!

PAPULLUS (*mlátí dále*)

To přece musí jít.

Bulva

Kdepak, omyl, protože já mám ta pouta na druhé ruce!

PAPULLUS (*prohlíží mu levou ruku*)

Ale tohle je přeražené, přece?!

BULVA

Koukejte, tady jde o to, jak ty dva kruhy dostat s ruky takhle dolů. (*Přitom bezděky sejme pouta s pravého zápěstí a zase je nasadí zpět*)

PAPULLUS

Počkat, ještě jednou!

BULVA

Rozumějte mi, musí se najít fortel, jak tu ruku dostat takhle ven z těch pout. (*Opakuje stejný pohyb*)

PAPULLUS (*vítězně vykřikne*)

Prosím vás, ještě jednou!

BULVA

No, prosím, o nic jiného neběží, než ta pouta takhle... (*sejme kruhy se zápěstí, vtom Papullus vykřikne: Hele! a ukáže prstem vzhůru. Bulva s kruhy v levé ruce vzhledne*)

PAPULLUS

Prosím, a pouta jsou dole! *(Vezme mu pouta z ruky)*

BULVA *(poblédne na pouta, pak na Papulla a tiskne mu ruce)*

Děkuji vám, zachránil jste mne!

PAPULLUS

Tak, a teď ven!

BULVA *(významně)*

Lest!

PAPULLUS

Ale kudy?

BULVA

Lest!

PAPULLUS

No dobře, ale všechno je zavřeno.

BULVA

Právě proto, lest!

PAPULLUS

Jen tak po zemi dokola?

BULVA

Ale ne, lest, lest!! *(Ťuká se do čela)*

PAPULLUS

Aha, dobře, nikoliv sloveso, nýbrž podfuk!

BULVA

Hele, dveře ... Centurio venku hlídá ... vezmu železo ... vyřvete ... on to slyší ... já ale číhám za dveřmi ... on vejde ... já ho praštím ... jsme na svobodě! Kdo je chytrák?
Já!

PAPULLUS

Dobře, já jsem jako spoutaný, vy se tam připravte a já začnu.

(Bulva se připraví na zvýšenou plošinku před dveřmi a číhá s napřaženou železnou tyčí, Papullus křičí: Pomoc! Vražda! Patrol! ... Centurio vejde a otevřením dveří shodí Bulvu na zem)

CENTURIO MUSCULUS

Co je?

PAPULLUS

Už nic! Nepovedlo se!

(Centurio odejde a zavře dveře)

Dveře... Centurio venku... já řvu... on otevře dveře...
vy jste slítnul... nabil jste si kouli... Kdo je blbý? Vy!!
(Zvedá okovy se země) Vemte si to na ruce, nasadte si to;
když jsme blbí, umřem hladý!

BULVA

Tak neztrácím naději, hlavu vzhůru!

PAPULLUS

On hledí vzhůru! Chce utéct z vězení a hledí vzhůru...
Místo aby koukal takhle rovnou dolů, jen a jenom dolů...
(Zarazí se a hledí na kámen vyčnívající ze zdi)

BULVA

Co je?

PAPULLUS

Hele, kámen, čouhá!

BULVA

A jo! *(Chce ho zastrčit)*

PAPULLUS

Zpátky! Co to děláte, sem tahat!

(Oba začnou tabat dlouhý kámen ze zdi. Konečně jej vytáhnou)

BULVA

A ven! Svoboda kyne! *(Chce lézt ven)*

PAPULLUS

Blbost, víte, kam lezete? Co když jsou venku strážé?

BULVA

Třeba tam nejsou!

PAPULLUS

Třeba... to se musí vědět. (*Leze k okénku*) Já se podívám, kam to vede.

BULVA (*pod oknem*)

Vidíte něco?

PAPULLUS

Nevidím. Hlava nejde skrz!

BULVA

Tak si odřu uši, to se vyplatí!

PAPULLUS

Moje hlava si nemůže odřít vaše uši.

BULVA

Ukažte, já vás prostrčím. (*Tlačí Papulla do mříž*)

PAPULLUS (*v okně*)

Už tam mám hlavu.

BULVA

Co vidíte?

PAPULLUS

Dole teče Tibera, žádné stráže tam nejsou, teď se mrskla ryba.

BULVA

Ústí tam kanál?

PAPULLUS

Ústí. Je u něho loďka.

BULVA

Tak pojd'te dolů.

PAPULLUS (*cloumá sebou v mříži*)

Jděte sám, já se budu koukat.

BULVA

Co se děje?

PAPULLUS

Jděte, prchejte, já se budu věčně koukat.

BULVA

Pojd'te honem! Co je?

PAPULLUS

Hlava nejde ven! Visím za hlavu!

BULVA (*tabá ho za noby*)

Já vás vytáhnu.

PAPULLUS

Dost! (*Náhle se zřítí na podlahu kobky a má na krku mříž*)

BULVA

Proč to máte na krku?

PAPULLUS

Protože jsem trouba. Vy jste si chtěl odřít uši a já tam lezl! Jděte sám, pošlete mi sem nějaký stavební materiál, já si tady okolo postavím domek a budu se dívat z okna na zahradu.

BULVA

To si sundáte venku, pojd'te ven! Nohama napřed, jde to dolů.

(Papullus vlezle celým tělem do otvoru po vytaženém kameni. Jenže mříž, kterou má na krku, je větší než otvor, takže nemůže dál)

BULVA

Lezte!

PAPULLUS

Nemůžu!

BULVA

Já vám tam tu hlavu nacpu! (*Cpe mu hlavu do mříže*)

PAPULLUS

Pomoc, přestaňte, pomoc!

(Centurio otevře dveře)

PAPULLUS (*který ho zpozoroval*)

Babička tě pěkně líbá a posílá ti bábovku. Advokáta zaplatí švagr!

CENTURIO MUSCULUS

Co je?

BULVA

Mám tu návštěvu v hovorně! (*K Papullovi*) No tak, že dávám rukulíbat a že ten guláš byl moc dobrý . . .

(*Centurio odejde*)

PAPULLUS

Už je venku! Já se musím vrátit. (*Vleze zpět do kobky*) Musíte mne, pane doktore, zachránit. Mně se tady udělal novotvar. (*Klečí na zemi, hlavou k publiku, opřen o mříž, kterou má stále na krku*)

BULVA (*odborně prohlíží Papullovi hlavu*)

Já vám to tadyhle ujmu a zároveň bychom to pročistili.

PAPULLUS

Jenom aby to moc nebolelo.

BULVA

Nebojte se. Mám tu jeden prostředek, sice radikální, ale vědecký. (*Vytáhne za zády Papullovými z haraburdí obromnou palici*)

PAPULLUS

Ano, věda je mocná.

BULVA (*přiloží palici Papullovi na hlavu*)

Zatněte laskavě zuby.

PAPULLUS

Tohle je velmi příjemné.

BULVA

To nic není. To bude ještě mnohem příjemnější.

(*Udeří Papulla palicí do hlavy a vyrazí ho z mříže*)

(*Papullus vrávoraje vstává*)

BULVA (*podpírá ho*)

Moc trpíte? Moc vás to bolí?

PAPULLUS

To nevádí, pro mne je to dobré, já jsem od nemocenské pokladny.

BULVA

Nejste trochu praštěný?

PAPULLUS

Ať jsem praštěný, jen když jsem svobodný!

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

P o c h o d p l e b e j c ů

Více nežli sláva,
Víc než polní tráva
Je občanská svoboda.
Nikdy se nezdaří
Zavřít ji v žaláři,
Svoboda se nepoddá.

Refrén

Na nás neplatí
Ni pouta, okovy ni řetězy,
Pouta zrezatí
A svoboda v řetězech nevězí!
Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,
Staré železo na nás neplatí.

*(Refrén se opakuje s tancem girls v pestrých hadrech, které vstoupí
otvorem ve zdi)*

O p o n a

Konec prvního dílu

DÍL DRUHÝ

OBRAZ ŠESTÝ

CAESAR A LEV

Římské lázně. Scéna představuje plovárnu v antickém provedení. Místo dřeva mramor, místo praporevých žerdí korintské sloupy. Vpravo a vlevo dvě řady kabin, mající čísla I, II, III, IV, V, VI, počítáno zleva odpředu přes pozadí doprava vpředu. Dřevěné lehátka na masírování. Nápisy AD AQUARIUM a AD SUDATORIUM, opatřené šipkami.

Scéna první

Onomatopoe, Caesar

(Caesar a Onomatopoe vstupují)

CAESAR

Měla jsi čekat tady, a ne venku, milé dítě! Co kdyby tě někdo spatřil?

ONOMATOPOE

Božský Caesar se nemá čeho obávat!

CAESAR

Jsem osoba v Republice veřejně činná a jako taková nerada bych byla viděna s příslušnicí třídy ... hm ... jaksi ... nechci říci nízké ... No ale, co jsi mi vlastně chtěla?

ONOMATOPOE

Chtěla jsem ti říci ... *(Toužebně)* Caesare, pojd' do kabiny!

CAESAR

Onomatopoe!

ONOMATOPOE

Pojd' do kabiny, chtěla bych ti něco pošeptat!

CAESAR

Pošeptat mi můžeš tady také!

ONOMATOPOE

Ale tam je to útulnější!

CAESAR (*opatrně se rozhlédne, pak, stále se rozblížeje, poplácává a hladí Onomatopoe*)

Prozatím tu kabinu musíme odložit, diblíku. Víš, ona Kleopatra je strašně žárlivá, a já se jí nedivím, protože Caesar je Caesar!

(*Onomatopoe se dá do smíchu*)

CAESAR

Copak je ti k smíchu?

ONOMATOPOE (*stále se směje*)

Ale Caesare!

CAESAR

No co?

ONOMATOPOE (*se smíchem*)

Ale Caesuško!

CAESAR

Co?

ONOMATOPOE

Přece nechceš tvrdit, že věříš . . .

CAESAR

No . . . že . . . ?

ONOMATOPOE

. . . že má Kleopatru jenom tebe!

CAESAR

Jak to myslíš?

ONOMATOPOE

Cožpak jsi Antonia nenašel v almaře?

CAESAR

Ale on chodí za tebou, nebo ne?

ONOMATOPOE

Ale kdepak! Za Kleopatrou, a to není sám! Gladiátoři, centurio

Musculus, tam se děje věci . . . Ratata . . .

CAESAR

Co — Ratata?

ONOMATOPOE

Velekněz Ratata také.

CAESAR

Ale ty si to špatně vykládáš, to jsou politické styky!

ONOMATOPOE

Přijď dnes v noci do chrámu Osiriova a uvidíš ty politické styky!

CAESAR

Co tam je?

ONOMATOPOE

Rendez-vous! Jeden den chodí on k ní, druhý den ona k němu!

CAESAR

A jo! To se jim to chodí, když jsem jim zreformoval kalendář . . .

ONOMATOPOE

Caesare, snad bys neplakal?

CAESAR

Ba plakal, kdybych nebyl voják . . .

(Caesar a Onomatopoe zpívají)

Valčík římské lázně

ONOMATOPOE

Vašemu smutku já divím se věru.

CAESAR

Nediv se, vždyť myslím na nevěru.

ONOMATOPOE

Nejlíp nevěra nevěru napraví.

CAESAR

Jak bych začal, nejde mi do hlavy.

ONOMATOPOE

Nejdřív se pevně postavte na nohy!

CAESAR

Nemohu unést své parohy.

ONOMATOPOE

Tak zas ty parohy nasaďte zpátky!

CAESAR

Jak to udělat bez velké hádky?

ONOMATOPOE

Chytrému napovím, co říci hloupému.

CAESAR

Konečně chápu to, vzhůru do bazénu!

ONOMATOPOE

(Refrén)

V římské lázni, v římské lázni

Valčík zní.

V římské lázni, v římské lázni,

Tam se sní!

Je tam vlaho jako v létě,

Veselo jak v operetě.

V římské lázni páni blázní,

Valčík zní.

CAESAR

(Refrén)

V římské lázni, v římské lázni

Valčík zní.

V římské lázni, v římské lázni,

Tam se sní!

Dříve než vylezu z vany,
Ani rány bez Diany!
V římské lázni dámy blázní,
Valčík zní.

*(Refrén se opakuje s tancem girls kostýmovaných v koupacích
oblecích z let devadesátých. Caesar a Onomatopoe tančí také. Po
tanci a falešném odchodu Caesar a Onomatopoe se vrátí)*

CAESAR

Tedy dnes večer v chrámu Osiriově.

ONOMATOPOE

Budu tě tam očekávat.

CAESAR

Tam si to vyřídím s veleknězem Ratata. A teď si došlápnu na
Antonia. Pojd'! Kostky jsou vrženy!

(Odejdou)

Scéna druhá

Antonius, Kleopatra, Brutus, Cicero, Ratata

*(Všichni vyrazí z kabin číslo II, III, IV, V a VI, spatří se a rozpačí-
tě se zarazí)*

VŠICHNI

Ach!

BRUTUS

To je náhoda!

ANTONIUS

Také tak časně do lázně?

RATATA

Před snídaní koupel jde k duhu . . .

KLEOPATRA

Po sportu chutná . . .

(Trapné pochechtávání)

CICERO

Také tak časně do lázně?

BRUTUS *(tiše k Ciceronovi)*

Mlč, to už se říkalo.

CICERO

Co se říkalo?

ANTONIUS

Přál jste si, pane rado?

CICERO

Prosím?

ANTONIUS

Co jste říkal?

RATATA

Já že něco říkal?

KLEOPATRA

Oč se jedná, pánové?

BRUTUS

Jak to myslíte, milostivá?

CICERO *(k Brutovi)*

Co, co?

BRUTUS

On totiž Mistr nedoslýchá!

RATATA

Ach, hluchý!

ANTONIUS

Natvrdlý, chudák . . .

KLEOPATRA

To je legrace . . . totiž mrzuté . . .

ANTONIUS

Ale zase proto tak pěkně řeční, že se neslyší . . .

CICERO

Co? Kdože neslyší?

RATATA

Já bych nerad zdržoval, zajisté pospícháte . . .

BRUTUS

Já se ještě zdržím . . . myslím, že milostivá pospíchá . . .

KLEOPATRA

Ó ne, já setrvám. (*K Antoniovi*) Počkáte se mnou, pane generále?

ANTONIUS

Milerád, madame.

CICERO (*k Brutovi*)

Tak co, půjdou odtud?

BRUTUS (*vážně*)

Panstvo, je načase mluvit přímo!

KLEOPATRA

Jak to?

BRUTUS

Je dostatečně jasno, že máme všichni společný cíl: zbavit se Caesara. — (*Pauza*) Co o tom soudíte? (*Pauza*)

RATATA

To je tak . . . Já mám lva.

BRUTUS

A co je nám . . . jaksi . . . do toho?

RATATA

No, já jen čistě, že mám lva v kabině!

ANTONIUS

Dobře, a proč nám to říkáte?

RATATA

Že ho sežere.

KLEOPATRA

Koho?

RATATA

Caesara! Dal jsem mu do kabiny lva.

BRUTUS

No, to je nesmysl!

KLEOPATRA

A proč ne, lev nikoho neprozradí!

BRUTUS

To je romantický atentát!

RATATA

Dovolte? To je promyšleno.

CICERO

Co se chystá?

BRUTUS (*do naslouchátka*)

Ratata chce na Caesara políčit lva.

CICERO

Aby ho rozsápal?

RATATA

Samozřejmě!

CICERO

Římané, jakým právem, táži se, opovažuje se tento cizinec vměšovati se do piklů ryze národních? Caesar je Říman a římskou zbraní musí sejít, protože Říma je škůdcem!

RATATA

Egyptu škodí také!

CICERO

Co je mi do Egypta!

RATATA

A co mně je do Říma?

CICERO

Neurážej mou vlast!

RATATA

A ty moji!

KLEOPATRA

Pánové!

CICERO

Mlč, Egyptanko!

RATATA

Nech mou královnu na pokoji, dědku!

CICERO

Kdo je dědek?

BRUTUS

Nehádejte se, ten plán s tím lvem za to nestojí!

RATATA

Tak navrhněte něco lepšího!

CICERO

Já si rodnou hroudu urážet nenechám!

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Už neotravuj! (*K Ratatovi*) Ať se vysloví Antonius!

ANTONIUS

Ta věc mne nezajímá. Jsem Caesarovým stoupencem, a nehodlám tudíž o Caesarovi mluvit. Mám však dojem, že jedná-li se o odstranění někoho významného, lev je prostředkem dětinským. Zvláště když vím, že ten dotyčný, všimněte si, prosím, že jsem jméno Caesarovo vůbec nevyslovil, že ten dotyčný přijde inkognito v noci do chrámu Osiriova, kde by jeho mrtvolu nikdo nehledal!

KLEOPATRA

Bude tam Onomatopoe!

RATATA (*ke Kleopatře*)

Musím beztoho mladou dívku obětovat Osiriovi . . . (*K Antoniovi*) Ačkoliv jsem se od ní mimoděk dověděl mnoho zajímavého, pane generále . . .

ANTONIUS

O tom, co jsme se na sebe dověděli, Důstojnosti, si promluvíme později! Ještě Brutus aby večer přišel do chrámu.

BRUTUS

Přijde nás víc, a ozbrojených!

KLEOPATRA

A teď snad odejdeme!

ANTONIUS

Jeden po druhém.

(Kleopatra odchází, za ní Antonius)

CICERO

Já tady mám někde plavky. *(Jde ke kabině číslo I)*

RATATA

Zpátky, nechod' tam!

(Cicero otvírá dveře)

RATATA

Zpátky, je tam lev!

(Lev v kabině počne řvát)

CICERO

Co je to slyšet?

(Lev se objeví ve dveřích kabiny, Cicero jej spatří a zděšeně přibouchne dveře, takže lev zůstane v kabině. Ratata se skryje ve dveřích kabiny číslo IV. Brutus strhne Cicerona a odvléče ho ze scény)

Scéna třetí

Caesar, pak Bulva a Papullus, později Lev

CAESAR *(vstoupí sám, zvolá)*

Marku Antonie! *(Poslouchá, pak pro sebe)* Odešel prý do lázní, ale kde je? Marku Antonie! . . . Nikdo tady není, člověk je zpo-

cený, nikdo mu nepřipraví lázeň... Maséři, hej, maséři!...
(*Vejde do kabiny číslo II*)

BULVA A PAPULLUS (*vstoupí*)

BULVA

Kde je plivátko?

PAPULLUS

To můžete na zem.

BULVA

Já myslím plivátko pro neplavce.

PAPULLUS

Vždyť nemusíte do vody, jenom se svlékneme a budeme tady chodit. Nahota odstraňuje třídní rozdíly, to nás nenajdou.

BULVA

Ale jsou-li tu všichni v plavkách, tak nepoznáte tajného!

PAPULLUS

Fízl se pozná vždycky, jeť nenápadný.

CAESAR (*v kabině*)

Maséři!

BULVA

Pojďte někam jinam!

CAESAR (*vyjde z kabiny v plavkách, s ručníkem ovázaným kolem hlavy*)

Tak co je? Neslyšíte mne?

PAPULLUS

Jakpak ne, vašnosti!

CAESAR

Tak proč nejdete?

BULVA

Proč bychom chodili, my jsme tady.

CAESAR

Volal jsem maséry!

PAPULLUS

To je správné, asi se chcete dát masírovat.

CAESAR

Vy nejste maséři?

BULVA

My, maséři?

PAPULLUS (*kopne ho*)

Jakpak bychom nebyli, vašnosti.

CAESAR

Jednu masáž chci, a rychle!

BULVA

Prosím, vašnosti, račte přijmout místo.

(*Caesar ulehne na ležátko*)

PAPULLUS

Není libo Humory?

CAESAR

Ne.

BULVA

Vašnosta má pravdu, že nečte noviny, novinám není co věřit.

(*Masíruje s Papullem Caesara*)

PAPULLUS

Ono se píše všelicos, ale co by se mělo psát, to se nepíše.

CAESAR

A co by se mělo psát?

BULVA

To přece každý ví.

CAESAR (*se posadí*)

Jen Caesar to neví.

PAPULLUS (*ho zas položí*)

Copak Caesar je trouba!

CAESAR

Cože? (*Posadí se*)

BULVA (*položí ho*)

Veliký, vašnosti, veliký trouba! Nějak se vašnosta potí. (*Osuší ho ručníkem a pak ručník bodí přes dveře do kabiny čís. 1*)

PAPULLUS

Caesar se také zapotí, až to všechno praskne!

CAESAR

Dosti již! (*Cloumá sebou na lehátku*)

BULVA

On moc tlačil, to se musí jemně! (*Masíruje Caesara*) Jo, mluvili jsme o Caesarovi . . .

PAPULLUS

On prý je samý dluh . . .

BULVA

Ženu prý mlátí . . .

PAPULLUS

Ta Kleopatra mu zanáší . . . a on to neví . . .

BULVA

Má prý být, s odpuštěním, veliký vůl!

CAESAR

Ničemové! (*Vstane*) Tohle si odpykáte, což nevíte, kdo jsem?

PAPULLUS

Nemáme tu čest . . .

CAESAR

Padněte na kolena, jsem božský Caesar!

PAPULLUS (*postaví Caesara blavou dolů a drží ho za noby*)

Jsou klidný, my jich vykurýrujem! (*K Bulvovi*) Namočte ručník, dáme mu ho na hlavu.

(*Bulva jde pro ručník do kabiny číslo VI*)

CAESAR

Co se opovažujete, jsem Caesar!

PAPULLUS

Ono se jim uleví! To je ošklivá opice, vydávat se za někoho.

BULVA (*vyjde z kabiny číslo VI*)

Kdo kam dával ten ručník?

CAESAR

To vás bude stát život, já jsem Caesar! (*Rve se s Papullem*)

PAPULLUS

Pojďte mi ho podržet!

BULVA *(pomáhá mu)*

Ten ručník tam byl, a už tam není!

PAPULLUS

Podržte ho, já namočím ručník!

BULVA

To by nesměl být pryč! *(Drží Caesara a zacpává mu ústa)*

PAPULLUS *(jde ke kabině číslo I)*

Sem jste ho dával?

(Otevře dveře číslo I. Lev vyrazí ven. Papullus s křikem prchne do pozadí, Lev za ním, Bulva pustí Caesara a prchne vpravo. Caesar se skryje do kabiny číslo II)

(Papullus a Bulva letí z pravého portálu do levého, nesou síť)

BULVA

Musíme na něj někde počíhat! *(Zaběhnou vlevo)*

(Caesar vyběhne z kabiny s mečem a tógou, vtom z pravého portálu vyběhne Lev a zažene Caesara. Lev vlez do kabiny číslo I. Z kabiny číslo IV vykoukne Ratata, ale hned se skryje, protože přicházejí Papullus a Bulva z pozadí)

Scéna čtvrtá

Bulva, Papullus, Lev, pak Ratata

PAPULLUS

Musí jít tudyhle. Vezměte to tady za ten konec, já to vezmu zde.

BULVA

... dobře ... otočte se ... tak ... a semhle. (*Oba se tak zamotají do sítě, že jsou v ní zabalení*)

(Ratata vyleze z kabiny číslo IV, Bulvu a Papulla v síti zamotané odvalí do kabiny číslo I a uteče. Za dveřmi kabiny je slyšet řev Lva i Papulla a Bulvy, lítají ven hadry, pak se dveře otevrou, Bulva a Papullus vyjdou a tlačí před sebou v nemocniční židli ovázaného Lva, jenž drží berlu

O p o n a

OBRAZ SEDMÝ

EZOP A BRABENEC

(Bulva a Papullus vyjdou na předscénu)

BULVA

Jsem zamyšlen, příteli, nad zlobou lidskou. Udělali jsme něco onomu muži, který nás vrhl do kabiny lvové? Neudělali! Pohleďte, oč lépe jsme se dohovořili s tím lvem!

PAPULLUS

Ano! Řekli jsme mu, že ho zmlátíme, vyvezeme obvázaného ven, že bude legrace, a on souhlasil.

BULVA

Navrhněte to, prosím, některému známému! Nevyhoví vám!

PAPULLUS

Lidé jsou zlí, lidé jsou sběři!

BULVA

Sběř? Co je to?

PAPULLUS

Píše se zvěř, čte se sběři!

BULVA

Ó ne! Lidé nejsou zvěř, jsou něco horšího! Lidé jsou lidé! A přitom mají tolik drzosti, že si nadávají jmény zvířat, a tím zvířatům křivdí! Vezměte třeba toho lva. Řekne se lev společnosti, lev salónů! Dobře! Ale viděl jste někdy skutečného lva, toho čtyřnohého, z pouště . . .

PAPULLUS

. . . co má vzřívů?

BULVA

. . . co má hřívů, viděl jste někdy takového skutečného lva, jak si sbalí smoking do kufru, jak jede na Krkonoše, tam se fláká týden po boudách, pak se vrátí, namaže si obličej hnědým krémem, aby vypadal opálený, jde do společnosti a tam pak

říká (*paroduje blazeovaný tón*): Milostivá paní, ten sešup z Míseček, když fouká fukěř . . .

PAPULLUS

To lev neudělá, to udělá vůl!

BULVA

Chyba, ani vůl to neudělá. Křivdíte volovi!

PAPULLUS

Ovšem, vůl má krásné oči. Já myslel, kdyby ten pán, co je lev, nebyl vůl . . .

BULVA

To by zase nebyl lev.

PAPULLUS

Ovšem, to nejde. Je vidět, že se zvířatům skutečně křivdí. Když už mluvíme o dravcích, vezměte takovou štěnici. To se říká: ten člověk je štěnice, neodbytný jako štěnice, ten se vás nepustí, to je štěnice, a tak podobně. Jak k tomu ta štěnice přijde? Vždyť štěnice je roztomilé, žertovné zvířátko! Tu polechtá, tu štípne . . .

BULVA

Tu na vás jukne za obrazem . . .

PAPULLUS

. . . ano, ale nepřekáží. Nikdy taková *skutečná* štěnice neleze za vámi do bytu a neříká: „Račte se dát pojistit na život!“

BULVA

Vezměte konečně i jiné koryše. To se řekne straka! Krade jako straka! Chudák straka!

PAPULLUS

Vždyť ona si vezme nějaký ten střípek, lžičku, plíšek . . .

BULVA

. . . příborek! Kdyby se ve veřejném životě kradly jen příbory . . .

PAPULLUS

. . . a velkostatky zůstaly celé! Leč na druhé straně musí se opět přiznati, že některá zvířata se přeceňují! Lidem se pak křivdí,

když se k nim přirovnávají. Taková liška. Chytrý jako liška, nebo chytrý jako četník . . . pardon . . .

BULVA

. . . ovšem, to nejde, četník přece není zvíře . . .

PAPULLUS

. . . a pak není chytrý!

BULVA

Ale jsou zvířata, ze kterých by si lidé skutečně mohli brát příklad. Takovým zvířetem je želva!

PAPULLUS

Želva? Vždyť je pomalá, hlavu má maličkou . . .

BULVA

Právě proto. Pro politickou kariéru jako stvořená!

PAPULLUS

To ovšem ano! Leč přece ne. Ta malá hlava by se hodila, ale štít nemá čistý. Myslím, že lepší by bylo, kdyby lidé byli jako stonožky.

BULVA

To by bylo výborné pro rozvoj průmyslu.

PAPULLUS

Hlavně ve Zlíně by to přivítali. Jenže by lidé musili mít jednu nohu bosou.

BULVA

Jak to?

PAPULLUS

Baťa by jim víc jak devětadevadesát bot neprodal. Leč vzpomínám si ještě na jedno zvíře, kterému se značně křivdí. Prase.

BULVA

Ach, milé prase! Tomu se moc ubližuje. Ať přijdete, kam chcete, všude slyšíte přirovnání jako: tlustý jako prase, špinavý jako prase, hotové prase, jí jako prase, a tak dále. A viděl jste vůbec někdy nějaké prase domácí, že by si strkalo nůž do úst?

PAPULLUS

Jak to, copak to se nedělá?

BULVA

Mluvte o něčem jiném!

PAPULLUS

Já myslil, že špenát se tak může jíst!

BULVA (*zamlouvá to*)

No, ovšem, safra, mlčte, neprozrazujte se! Tedy, viděl jste někdy, jak se prase šťourá v zubech vidličkou svého souseda?

PAPULLUS

To jsem ovšem nikdy neviděl. To lze vidět v restauraci.

BULVA

Vidíte, jak se praseta křivdí.

PAPULLUS

Chudák, to si lidé jeho jménem nadávají, pak je zabijí, snědí, ze štětín udělají štětce, štětcem namalují obraz, pak jdou na výstavu a říkají: „Které prase to malovalo?“

BULVA

Nejhorší na tom je, že to třeba prase malovalo . . .

PAPULLUS

. . . ale cenou poctěné!

BULVA

Nic naplat, nejlíp ze zvířat ještě na tom je tenhle . . .

PAPULLUS

. . . Ezop.

BULVA

To ale nebylo zvíře!

PAPULLUS

Ovšem, to byl člověk, ale zvířatům rozuměl.

BULVA

A bral si z nich příklad. To přece on objevil, jak to vlastně s mravencem ve skutečnosti vypadá.

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

Ezop a brabenec

BULVA

Jednou z lesa,
Domů se nesa,
Moudrý Ezop
Potká brabce,
Který brabence
Málem sezob.

PAPULLUS

Brabeneč se chechtá,
Ezop se ho hned ptá,

BULVA

Čemu

PAPULLUS

Že se

BULVA

Na trávě

PAPULLUS

V lese

BULVA

Právě

PAPULLUS

Řehtá?

BULVA

Já,

PAPULLUS

Povídá brabeneč,

BULVA

Se taky rád
Hlasitě chechtám,

PAPULLUS

Chechtám,
Když pupenec

Kyselinou leptám.

BULVA

Vím,

PAPULLUS

Totiž ten brabenec,

BULVA

Mravenečník že se mne neptá,

PAPULLUS

Neptá,

Pozře mne,

Ať se chechtám, nechechtám!

BULVA

Kampak

PAPULLUS

By to došlo

BULVA

Třeba s pouhou

PAPULLUS

Ponravou?

BULVA

Kdyby

PAPULLUS

Měla plakat,

BULVA

Že je ptačí

PAPULLUS

Potravou.

BULVA A PAPULLUS

Ty, ač nejsi brabenec,

Se taky rád hlasitě chechtej,

Chechtej a na svou bídu

Si nezareptej!

(Bulva a Papullus odejdou z předscény)

OBRAZ OSMÝ

PIKLE A ČÁRY

Egyptský chrám Osiriův v Římě. Tajemná síň, plná temných koutů, s labyrintem chodeb a sloupů. Měsíční přísvit dopadá na hieroglyfickou výzdobu stěn. Uprostřed obětní posvátná bedna Osiriova.

Scéna první

Ratata, Brutus

(Ratata chystá obřadní nástroje u obětní bedny, Brutus po chvíli vstoupí)

RATATA

Stůj, Brute, noha Římanova smí překročit práh chrámu až po obřadech!

BRUTUS

Onomatopoe přichází!

RATATA

Zmocním se jí a budu ji obětovat bohům. Ty číhej v předsíni chrámové a rozestav své lidi!

BRUTUS

Buď bez starosti, Caesar nám neujde! *(Odejde)*

Scéna druhá

Ratata, Onomatopoe, pak Chrámoví pochopové a Chrámové tanečnice

(Ratata se skryje za sloup. Onomatopoe vstoupí a rozblíží se)

OBĚTOVÁNÍ OSIRIOVI

(Balet)

(Libreto vypracoval Joe Jenčík)

(Ratata zatleská a dva Pochopové se vrhnou na Onomatopoi. Tím okamžikem začíná rituální tanec)

Zatímco se Onomatopoe zoufale brání, Chrámové tanečnice se pohybují templem v náznakových pózách hieroglyfů. Konečným přemožením otrokyně uklidní se tanečnice, jež si obrádně sednou vedle sebe a zaujmou lotosovou pozici.

Neviditelný orchestr ubodí do bubnů. Ratata pokyne abstraktním gestem, aby začal vlastní obřad. Tanečnicím se horečnatě roztřesou kolena. Údery bubnů a kytar přinutí jejich paže k vyjádření monotónní věčné oddanosti k bohu. Jedna z nich chvílemi vstává, aby, oddělivši se od ostatních, sólově znázornila vzlet modlících se duší družek tanečnic.

Orchestr moduluje do pochmurné tóniny. Na tvářích rituálních tanečnic náhle se objevují mumialní zlaté masky. Dosavadní jejich pohyby se pojednou redukují na barbarské trbání rameny.

Tanec stává se vášnivější a v pózách extatictější. Tanečnice, jež si masky podržely na tvářích, rozdělují se na dvě skupiny. Proměňují

*se ve dva bizarní bohy o mnoha obličejích a rukou. Prosebná a ka-
jícíná gesta se mění v pánovitá, rozkazující.*

*Odpovědí na tuto symbolickou inkarnaci slavnostně zazní orchestr.
Několik Chrámových pochopů přináší na vztyčených rukou svázanou
Onomatopoi. Paže maskovaných tanečnic se radostně rozvlní.*

*Fanfáry orchestru se náhle zlomí. Ratata začne zpívat chorál slož-
ný z vokálů.*

Onomatopoe zoufale lomí rukama.

*Chrámoví pochopové a kati obřadně se před ní pohybují. Strobými,
poněkud těžkými kroky a gesty naznačují oběti její osud — naplně-
ní ortelu, a tím usmíření boha.*

*Chrámovým tanečnicím se znova borečnatě roztřesou kolena. Ještě
jednou vzlétnou jejich paže vytrženecky vzhůru k zachmuřené klen-
bě. Pak padají tvářemi k zemi.*

*Hysterickými konvulzemi těl provázejí každé skřípnutí pily, jíž je
oběť zaživa rozřezána v posvátné bedně Osiriově.*

*Pochopové odtáhnou bednu ze scény. Tanečnice zmizí a Ratata ode-
jde, odnášeje obřadně posvátnou pilu.*

Scéna třetí

Bulva, Papullus

(Vstoupí Bulva a Papullus)

BULVA

Já vám povídám, že jsem toho uličníka viděl jednou dopoledne, jak lez do tohohle chrámu.

PAPULLUS

Já ho také jednou viděl vcházet ke Kleopatře. To je určitě pošťák.

BULVA

Já říkám, že dělá v tomhle chrámě. Buďto ministrant, nebo kostelník, víc nemůže být.

PAPULLUS

Nemohu si pomoci, mé lepší já mi říká, že je to pošťák.

BULVA

Jaký zájem v tom případě by mohl mít na tom, aby nás házel lvu napospas?

PAPULLUS

To je celý pošťák! Vidí balík, tak ho někam expeduje. To je profesionální přirozenost. To už nese pošta s sebou!

BULVA

Koukejte, ať je to pošťák, nebo kostelník, dostane od nás na hubu! Počkáme si tu na něj, buďto přijde s dopisem, nebo přijde tahat za zvonec. V každém případě přijde a bude bit.

PAPULLUS

Když já bych pořád radši viděl, aby to byl pošťák. Kdyby to byl pošťák, byli bychom na poště a tam straší nejvýš přednosta.

BULVA

Udělejte si pohodlí jako já. Vždyť je to tu docela útulné!

PAPULLUS

Pěkné to tu mají. Trošku málo světla, konečně ať je trošku

smutno, jen když je veselo!

BULVA

Ano, šero je tu trošku, a také zima, jenže to nevádí, jen když je veselo!

PAPULLUS

Já říkám, když je veselo, tak se snese i to, že člověk není ve svém prostředí. Ale musí být veselo!

BULVA

Svatá pravda, ať je zima, ať je šero, konečně ať je trošku smutno, ale jen když je veselo!

PAPULLUS

Ono se teda nedá říci, že by tady nějak zvlášť veselo bylo . . .

BULVA

. . . no, to víte, k popukání to tu nemůže být. Vždyť je to taky chrám!

PAPULLUS

Samozřejmě, chrám, a to chrám, ve kterém se vraždí!

BULVA (*vyskočí*)

Dejte pokoj!

PAPULLUS (*vyskočí*)

Co se vám stalo?

BULVA

Co pískáte?

PAPULLUS

Vy jste sebou cuknul!

BULVA

Vy jste říkal něco o vraždění!

PAPULLUS

No jistě se tu vraždí! A čaruje se tu!

BULVA

Helejte, víte co? Nechte si to!

PAPULLUS

Jak to?

BULVA

S tím čarováním!

PAPULLUS

Aha! Na vás to nepříjemně působí! To se vám nedivím. To prostředí působí sugestivně. Najednou máte dojem, že za vámi někdo stojí.

BULVA (*strne*)

Za kým, za mnou?

PAPULLUS

No, třeba.

BULVA

A jak vypadá? Je velký?

PAPULLUS

Kdo?

BULVA

No, jste říkal: Za vámi někdo stojí!

PAPULLUS

Za mnou?

BULVA

Tak on za vámi taky někdo stojí?

PAPULLUS

Kdyby to byl pošťák!

BULVA

Já na něj nevidím!

(Papullus se rychle otočí)

PAPULLUS

Co z toho máte? Takhle mne vyplašit, vždyť za mnou nikdo není!

BULVA

To vy jste si vymyslel, že za mnou někdo stojí!

PAPULLUS

To já dával příklad, že to prostředí je takové!

BULVA

Je tady tma, je tu zima . . .

PAPULLUS

. . . a vraždí se tady!

BULVA

Nemáte chuť být milosrdný?

PAPULLUS

Jak to?

BULVA

Že bychom tomu chlapovi, co nás hodil lvovi, odpustili a šli domů!

PAPULLUS

Já bych šel, ale to bychom se musili vrátit tou tmavou chodbou ven, co do ní svítí měsíc!

BULVA

To tady počkáme raději do rána. A budeme si povídat veselé příběhy.

(Venku zavýje dlouze pes)

PAPULLUS *(šeptem)*

To byl vlk!

BULVA *(šeptem)*

Ve městě vlk? To je blbina!

PAPULLUS

Tak to byla mrtvola!

BULVA

Odkdy řvou takhle mrtvoly?

PAPULLUS

Od té doby, co umřel můj dědeček.

BULVA

A co je mi do toho?

PAPULLUS

Že se mně jednou o něm zdálo!

BULVA

Nechte si to!

PAPULLUS

Náhodou se mi zdálo o dědečkovi . . .

BULVA

Nechte si to!

PAPULLUS

. . . že jsem šel . . .

BULVA

Kudy?

PAPULLUS

Jste říkal, abych si to nechal!

BULVA

Tak kudy jste šel?

PAPULLUS

Po nábřeží!

BULVA

To je toho!

PAPULLUS

A pod tím nábřežím byly hroby . . .

BULVA

S troškou dobré vůle tam hroby nemusely být.

PAPULLUS

A na každém tom hrobě seděl . . .

BULVA

. . . dědeček!

PAPULLUS

Něco mnohem horšího.

BULVA

Na každém hrobě seděl kdo?

PAPULLUS

Mám to říct?

BULVA

Schválně!

PAPULLUS

Ale budeme se bát . . . ! (*Přidušeně*) Na každém tom hrobě se-
děl kostlivec!

(Bulva se strašlivě lekne, dostane nervový záchvat, pak se náhle uklidní)

PAPULLUS

Co to bylo?

BULVA

Už jsem se vylekal.

PAPULLUS

Jakpak se asi leknete, až vám řeknu, že vedle byla kaple. A v té
kapli byla . . . tma.

BULVA

Zaplať pánbůh, že tam nebylo vidět!

PAPULLUS

A najednou se rozsvítilo.

BULVA

Jako kdyby nebylo bývalo mohlo zůstat zhasnuto!

PAPULLUS

A svítili tam lidským sádlem. (*Sám se vyděsí*)

BULVA

A hele, přijde to draho?

PAPULLUS

Já nevím, já mám vlastní zásoby. A najednou vám vidím, že
v té kapli je bazén a kolem toho bazénu jsou stolky a u těch
stolků sedí samí kostlivci.

BULVA

To mi nevadí. Jak je víc lidí pohromadě, už se nebojím.

PAPULLUS

Já jsem tam byl jediný masitý a oni po mně všichni koukali
a dělali takhle zuby (*cvaká zuby*). Vtom za mnou někdo stojí, já
se ohlédnou a on to byl elegantní kostlivec a na prsou na té
kosti, co se u husy pozná, jaké bude léto . . .

BULVA

... ano, na kostrči ...

PAPULLUS

... na kostrči měl niklovou třináctku a přes hnát měl přehozený ubrousek: vrchní kostlivec. Tak jsem si objednal černou kávu ve skle a takový malinký kostlivec-pikola mi ji přinesl, ale víte v čem? V lebce. Já tu lebku vezmu a chci takhle pít, ale tu si všimnu, že je mi nějaká povědomá — ona to byla lebka mého dědečka. Hned jsem si chtěl dát zavolat ředitele a udělat mu rámus, že jsem si objednal černou ve skle a ...

BULVA

... že vám ji přinesli v dědečkovi ...

PAPULLUS

... to se ví. No, ale náhle vidím takového vysokého kostlivce, který jde mezi stoly bez hlavy a hmatá kolem sebe. Když přišel ke mně, vzal mi lebku z ruky, nasadil si ji na krk a byl to můj dědeček. Povídá mi: Ach, to jsi ty, tak pij dál! A zase mi svou lebku podá. Já ji vezmu, a jak ji tak mám před obličejem, najednou ta lebka udělala ...

(Vtom za scénou zazní srdcervoucí výkřik. Bulva a Papullus němě strnou)

PAPULLUS

... povídal jsem, najednou ta lebka udělala ...

(Za scénou zase zazní výkřik)

Já mu jdu dát přes hubu. Víte, já hrůzu ctím, ale tohle je blbé! Pojd'te se po něm podívat!

BULVA

To dělá ten rošťák kostelník. Já si ho ale najdu a já mu to nakreslím!

(Odejdou)

Scéna čtvrtá

Ratata, II. senátor, pak Cicero a Brutus

(Druhý senátor vejde a zastaví se, zabalen v tógu. Ratata vběhne za ním, oběhne sloup, vrbne se na něj a probodne ho. Druhý senátor zachroptí a padne. Brutus a Cicero vběhnou)

RATATA

Je mrtev!

BRUTUS *(poblédne na mrtvolu)*

To není Caesar!

RATATA

U Osiria, to je omyl! *(Odkvapí s Brutem)*

CICERO

Počkejte, já jsem tu někde ztratil naslouchátko! *(Hledaje je, zajde za sloup)*

Scéna pátá

Cicero za sloupem, Bulva, Papullus

PAPULLUS *(vstoupí)*

Ono by nebylo k zahození, kdyby začlo svítat!

BULVA

Je to nějak blbé, mně se zdálo, že tam za sloupy se krčily stíny . . .

PAPULLUS

Vy jste o tom dědečkovi neměl vyprávět!

BULVA

Vy jste měl bezhlavého dědečka, a ne já!

(Cicero, hledaje mezitím naslouchátko, vyleze z úkrytu a narazí na Papulla. Všichni tři se příšerně leknou a stojí třesouce se proti sobě)

BULVA

Není to váš dědeček?

PAPULLUS *(k Ciceronovi)*

Pane, neslyšel jste tady nějaký křik?

CICERO

Já neslyším!

BULVA

Ted' není tak jako tak nic slyšet, ale prve!

CICERO

Já neslyším!

PAPULLUS

My ted' také nic neslyšíme, ale prve, víte?

CICERO

Já neslyším!

BULVA

Nám nejde o to, jestli slyšíte ted' . . .

PAPULLUS

. . . protože ted' bychom slyšeli všichni . . .

BULVA

. . . ale jestli jste slyšel předtím?

CICERO

Já neslyším!

PAPULLUS

My také neslyšíme!

CICERO

Já jsem ztratil naslouchátko.

BULVA

Bohové, on je hluchý!

CICERO *(blasitě)*

Já jsem ztratil naslouchátko!

PAPULLUS

Tak je hledejte a nekřičte!

CICERO

Musíte nahlas!

BULVA

Tiše musíte!

CICERO *(řve)*

Neviděli jste naslouchátko?

PAPULLUS *(řve)*

Buďte tiše, nekřičte!

CICERO *(řve)*

Naslouchátko!

BULVA *(řve)*

Musíte šeptat!

(Papullus začpe Ciceronovi ústa, pak ho opatrně pustí. Cicero spatří naslouchátko, které leží v koutě, a dětinsky se počne radovat)

PAPULLUS *(zděšeně)*

To je blázen! *(Prchne s Bulvou)*

CICERO

Zatracené naslouchátko! Tady je. *(Sebere je a odběhne)*

Scéna šestá

Ratata, Antonius, později Kleopatra a Caesar

(Ratata a Antonius vstoupí z protějších stran a setkají se)

ANTONIUS

Kdo to zabil senátora Flavia?

RATATA

Já.

ANTONIUS

Proč?

RATATA

Omylem, myslil jsem, že je to Caesar!

ANTONIUS

Bezhlavé prolévání krve!

RATATA

O jednoho Římana víc nebo míň!

ANTONIUS

Dej si pozor na jazyk, Ratata! Jak mám tuhle vraždu ututlat?

RATATA

Právě tak drže, jako tutláš svůj poměr s Kleopatrou!

ANTONIUS

Aj, máš nějak chuť vyrovnávat soukromé účty?

(Kleopatra vchází, oběma neviděna)

RATATA

Stojíš mi v cestě, ale dej si pozor!

ANTONIUS

Na Římana ještě pořád nestačíš, Ratata!

KLEOPATRA

Hle, žárliví kohouti, a hádají se jako baby!

RATATA

Nuž, pohled', Kleopatro; kdo si tě více zaslouží! *(Tasí dýku a vrhá se na Antonia)*

KLEOPATRA

Pozor, Antonie!

(Antonius tasí meč a probodne Ratatu, který se zbroutí)

RATATA *(na zemi)*

Běda, jsem mrtev . . . *(Zemře)*

CAESAR (*vstoupí, zabalen v tógu*)

Ó kohorty pekelné, Onomatopoe měla pravdu! Zastihl jsem tě, nevěrnice!

KLEOPATRA (*vrhne se Caesarovi kolem krku*)

Můj Julie, jen o vlásek jsi unikl smrti!

CAESAR

Co klábosíš, královno egyptská?

KLEOPATRA

Nastoj, Julčo můj, Ratata s pomocí věrolomné Onomatopoe vlákal tě sem, rozdmýchav tvoji žárlivost. Chtěl tě však zabít, Caesare!

CAESAR

Není možná! Kde je ten ničema?

ANTONIUS

Plaví se již na bárce Charónově přes řeku Acherón do podsvětí!

KLEOPATRA

Antonius odhalil jeho pikle a mužně ho zabil. A kdyby to nebyl učinil, královna egyptská by ho byla k smrti odsoudila, protože ukládal o život jejímu nejlepšímu příteli.

(Kleopatra obejmě Caesara)

CAESAR

Ó mrzuté stáří, málem bych byl uvěřil tak chabým pomlouvám... Tobě, Antonie, zítra před celým senátem poděkuje Caesar! Pojdme, Kleopatro! (*Odejdou jako milenci*)

Scéna sedmá

Antonius, Brutus, pak Cicero a dva Senátoři

(Antonius odnáší mrtvolu Rátatovu, vtom vběhne Brutus)

BRUTUS

Caesar vešel do chrámu, kde je?

ANTONIUS

Jdeš pozdě, Brute, odešel s Kleopatrou.

BRUTUS

Za ním!

ANTONIUS

Nespěchej, dnes už to nepůjde! Zítra však Caesar přijde do senátu. Je na tobě, aby ze senátu už nevyšel. Ave Brute! *(Odejde)*

(Brutus zapíše si na písťalu. Cicero a dva Senátoři přiběhnou)

CICERO

Quirité, héuréka, našel jsem své naslouchátko!

BRUTUS *(k Ciceronovi)*

Počkej! *(Ke všem)* Dnes nám Caesar unikl. Leč zítra, 15. března, bude zabit v senátu. Ubodáme ho třiadvaceti ranami. Sraz pod sochou Pompeiovou. Dýky s sebou! Rozchod!

(Všichni odejdou)

Scéna osmá

Bulva a Papullus

BULVA A PAPULLUS (*zdešeně vběhnou a zpívají*)

V domě straší duch

Já bych vám nebyl sám
Přes noc ve starodávném hradu.
Není tam klidné spaní,
Chodí tam bílá paní.
Praskání nahání
Strachu člověku v nočním chladu,
Srdce mi hlasitě klepe,
Tuším tady záhadu.

Refrén

Boty dupou po schodech,
V domě straší duch,
Náhle táhle začne pištět:
Prásk! a zbyl po něm puch.
Ve vikýři nahoře
Vytřeštěná tvář,
Dlouhá čouhá z kamen ruka
A trhá kalendář.
Tohle přece není žádné bydlení,
To je jen k zbláznění,
Ale k bydlení to není,
Hodiny jdou pozpátku,
Je tu mrtvý vzduch,
Je tu něco v nepořádku,
Lítá tady zlý duch.

(Orchestr hraje refrén znovu jako tichý doprovod k artistickému číslu.

Bulva a Papullus chytají sítkou neviditelného ducha, pak s doprovodem víření bubínků Papullus chytí ve vzduchu neviditelného holuba a hodí ho do košíčku, který Bulva drží v ruce.

Holub třepotá křídly, orchestr hraje tuš, kouzelníci se klanějí)

O p o n a

OBRAZ DEVÁTÝ

HUDBA A TANEC

Před oponou

Hudba hraje special-refrén foxtrotu:

V domě straší duch

Chrámové tanečnice bez zlatých masek tančí.

OBRAZ DESÁTÝ

EVROPA A RUMBA

(Bulva a Papullus vyjdou na předscénu v rozedraných moderních oblecích)

PAPULLUS *(bledí zvědavě na Bulvu)*

Ah, pardon, pane, neměl jsem již tu čest?

BULVA *(problíží si Papulla)*

Nepamatuji se . . .

PAPULLUS

Neviděli jsme se již někde?

BULVA

Marně vzpomínám . . .

PAPULLUS

Neračte gáblovat u Lipperta?

BULVA

Nikoliv.

PAPULLUS

Ani na dostihách jsme se neviděli?

BULVA

Nepamatuji se. Ačkoliv se mi rovněž zdáte povědomým . . .

PAPULLUS *(pro sebe)*

Ten hlas, ta gesta . . . jen ta elegance mne mate.

BULVA *(pro sebe)*

Ty pohyby . . . kde jsem jen tu tvář spatřil?

PAPULLUS

Jestli jsme se snad nespátřili v některém z našich minulých životů?

BULVA

Vy ráčíte být také duše stěhovavá?

PAPULLUS

Ano, i já jsem anděl mezi námi.

BULVA

Připadáte mi velmi známý. Ta tvář, poněkud plebejský výraz . . .

PAPULLUS

Plebejský . . . Bulva!

BULVA

Papullus! Vítám vás, jak to, prosím vás, s vámi tehdy dopadlo? Roku čtyřicátého čtvrtého? Já jsem vyšel z chrámu a již jsem vás nespátřil!

PAPULLUS

Já jsem se ztratil a marně jsem vás hledal. Dožil jsem se potom vysokého věku. Plných sto osmnácti let. Zažil jsem vládu Tiberiovu a první křesťany. Já byl zakládajícím členem. Žili jsme stále na útěku a v katakombách. Až jednoho dne jsem si na pláži kreslil do písku rybu. To bylo naše tajné znamení. Přijde ke mně civilní pretorián a povídá mi: „Co tu maluješ, dědku?“ Povídám mu: „To bys byl rád, kdybys věděl, že je to naše tajné křesťanské znamení.“ On nějak z toho vystihl, že jsem křesťan, jal mne a uvěznil. Byl jsem pak ještě s několika kamarády upálen.

BULVA

Aha, živé pochodně.

PAPULLUS

To byla nejblbější smrt, kterou jsem zažil. Nehledě k tomu, že jsem při ní měl velikou ostudu. Představte si: všechny nás zapálili, kluci hořeli jedna radost, jen já prskal, smrděl, nehořel. Všechno jsme zkoušeli, ale já nechtyl a nechtyl. Já měl vodu v nohách. Tím pádem jsem měl takovou ostudu, že jsem raději zemřel hanbou. A jak vy jste sešel ze světa?

BULVA

Juž ani nevím. Já těch životů prožil víc a teď se mi to plete. Jen tolik vím, že se mi nikdy nepodařilo narodit se z bohatých rodičů. Vždycky chudý. Toliko jednou jsem si z protekce pořídil bohaté a urozené rodiče. To bylo v Paříži roku 1572, 24.

srpna. Narodil jsem se takhle v šest hodin večer. Kolem mne samá sláva, urození rodiče, urození příbuzní, ležím na hedvábí, no jedna radost. Já si ty ručičky nemluvněci spokojeně mnu, vrním, řvu, chovám se jak zdravé novorozeně. Slunce vám tak krásně zapadá, zlaté nádobí se blyští a já počítám, jak draho to prodám, až to zdědím. Přejde noc, krásná, vlahá, letní, jenže naneštěstí bartolomějská. A ke všemu tatíček byl hugenot.

PAPULLUS

Propánakrále!

BULVA

Ano, byl jsem zavražděn. Nemluvně v peřince povijánkem uškrceno.

PAPULLUS

To je smůla. Narodit se a hned vynířit po meči!

BULVA

Však jsem zanevřel na svět a dlouho jsem se pak neobjevil.

PAPULLUS

Já také nebyl dlouho v lidské kůži. Jeden čas jsem žil jako moucha. To není špatné. Lítal jsem do koupelen . . . ó, já bych moh vyprávět . . . ! Jenže mne spolkla vlašťovka.

BULVA

Já vám řeknu něco. Ze všech těch životů ještě nejvíc se mi zamlouvá tenhle den dnešní.

PAPULLUS

Není nejšpatnější. Lidé sice na něj nadávají, ale to jen proto, že nevědí, kdo tu krizi zavínil. To nebylo lidstvo . . .

BULVA

. . . ale Evropa! Ona Evropa odjakživa byla záletná a byla pod vlivem nějakého mužského.

PAPULLUS

Už tenkrát, jak Zeus se převlékl za býka a unesl ji! To byla malá ostuda?

BULVA

Pak držela s Caesarem . . .

PAPULLUS

V patnáctém století s papeži . . .

BULVA

. . . také s Napoleonem . . .

PAPULLUS

. . . za války měla čtrnáct bodů s Wilsonem . . .

BULVA

. . . teď na ni bere Hitler . . .

PAPULLUS

. . . jenže ona ho nechce.

BULVA

Ona Evropa už je stará. Léčí se sice, ale není to nic platné.

Takhle to s ní přece nejde dělat.

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

E v r o p a v o l á

Todleto teda,
Běda přeběda,
Todleto teda
Takhle vypadá.
A takhle to teda
Dělat se nedá,
Takhle to teda
Nemá vypadat.

Ó lide, zdali znáš,
Že kontinent náš
Je nemocen až hanba?
Ó, Evropa mocná
Je moc nemocná,
Jí pomoci má . . . rumba.
Tomu aspoň věří
Všichni ti lékaři,

Kteří maří
Čas tím, že vaří
Léky proti stáří,
Což se jim nedaří.

V zimě, na podzim, v létě, na jaře,
Evropa zavolá si lékaře,
Když si už s neduhem rady neví,
Svolá si lékaře do Ženevy.
Ona si totiž vzala do hlavy,
Že jí napraví zdraví,
Oni ji zatím popraví.
Oni za stolem jen kejvaj hlavou
A léčí ji metodou loudavou.
A Evropa volá:
Já budu mrtvola!
Tak jí na noc daj napít lektvaru,
Vyinkasují za to
Pár dolarů, jdou do baru.
A Evropa volá: To je hanba,
Na mé mrtvole se tančí rumba!

Todleto teda,
Běda přeběda,
Todleto teda
Takhle vypadá.
A takhle to teda
Dělat se nedá,
Takhle to teda
Nemá vypadat.

(Opona se otevře, za oponou visí satirická mapa Evropy, znázorňující ženu)

Ó lide, zdali znáš
Ten kontinent náš
Namalovaný tady?
Ó. Evropa mocná
Je moc nemocná,
Má zastaralé vady!

Není slitování,
Vina leží na ní,
Protože s tou paní
Za nepředložené
Chování
Právem to zavání.
V hlavě občas Evropě zabliká
Monarchie nebo republika,
Přitom na pravou nohu naříká,
Že jí bota není dost veliká.
Tím, že jí v životě bolest mučí
A že jí v břicho kručí,
Vinna je bludná ledvina,
Uleví se jí také na prsou,
Když se ty franky semhle odnesou.
Ač se v moři noří,
Už jí sukně hoří.
Proto ta teta, kdysi bohatá,
S librami od ní chvátá,
Už po ní dnes neštěkne pes.
A Evropa naříká potichu:
Anglie mě nechala ve štychu!

Todleto teda;
Běda přeběda,

Todleto teda
Takhle vypadá.
A takhle to teda
Dělat se nedá,
Takhle to teda
Nemá vypadat.

(Bulva a Papullus odejdou z předscény)

OBRAZ JEDENÁCTÝ

DŘÍVE A NYNÍ

Rozbořené Římské fórum v dnešní době. Polámané sloupy, korintské blavice, v pozadí panoráma Říma s antickými troskami a s moderními reklamami.

Scéna první

Cicero, Ratata, Caesar, Kleopatra, Brutus, Antonius, Onomatopoe

(Všichni v moderních oblecích. Cicero jako průvodce cizinců. Má čepici s nápisem Cicero. Caesar a Antonius v uniformách, Brutus v civilu, Ratata v obleku katolického kněze. Onomatopoe a Kleopatru v moderních kostýmech. Všichni vstoupí za Ciceronem a zastaví se)

CICERO (*mluví*)

Na tomto místě bývalo Forum Romanum, středisko veřejného života starých Římanů. Právě tam, kde stojí pan generál, stávala socha Pompeiova, pod kterou 15. března roku 44 před Kristem byl zavražděn Gaius Julius Caesar dvaceti třemi ranami dýkou.

ANTONIUS

Vzpomínám si, Brutus zosnoval spiknutí . . .

BRUTUS

. . . a Antonius proti němu vystoupil a zmocnil se vlády v Římě.

KLEOPATRA

Po Caesarovi zdědil prý Kleopatru!

RATATA

Prý již za života Caesarova s ní měl plotky!

ONOMATOPOE

Však Caesar také nebyl Kleopatře věrný!

CAESAR

Chudák Caesar!

CICERO

Mnoho se vypráví, však málo je jisto. Tolik však víme, že za Caesarovy diktatury dařilo se občanským ctnostem. Senátoři a lidé veřejně činní byli bezúhonní, lid římský prodchnut byl vlasteneckým cítěním, pevná ruka Caesarova zdrtila všechny nepravosti. Jak krásný příklad pro dnešní dobu, která nás znovu přesvědčuje, že jen tam, kde tradice odkázala zbrklý pokrok do mezí zákona a kde moudrá veřejná moc přísnou rukou třímá otěže nacionalismu, že jen tam vládne pořádek, spokojenost a blahobyť!

Scéna druhá

Předešlí, Bulva a Papullus

(Bulva a Papullus vstoupí, rozedraní, v civilu, a kolportují noviny)

BULVA

Nezaměstnanost stoupá!

PAPULLUS

Blahobyť na Podkarpatské Rusi!

OBA

Zvláštní vydání!

(Hudba začne brát Pochod plebejců. Vcházejí tanečnice v moderních vycházkových kostýmech)

VŠICHNI *(zpívají)*

Pochod plebejců

Více nežli sláva,
Víc než polní tráva
Je občanská svoboda!
Nikdy se nezdaří
Zavřít ji v žaláři,
Svoboda se nepoddá.

Refrén

Na nás neplatí
Ni pouta, okovy ni řetězy,
Pouta zrezatí
A svoboda v řetězech nevězí!
Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,
Staré železo na nás neplatí!

O p o n a

Konec

SVĚT ZA MŘÍŽEMI

Hudební komedie o třech aktech a epilogu

1933

Na této bře Osvobozeného divadla

s autory spolupracoval

ADOLF HOFFMEISTER

PŘEDMLUVA

PSÁT „DIVADELNÍ HRU ZE SOUČASNÉHO ŽIVOTA“ zdálo se nám úkolem velice nudným. Pomyslili jsme s hrůzou na známou zaprášenou šed', jež pokrývá ustálený pojem *činobry* a odráží se na civilních kostýmech herců, které jsou povinni podle běžných divadelních smluv si sami opatřovat ze skrovných gáží, na dialogu, uvězněném mezi krbem, klubovkou, kuřáckým náčiním a osvědčeným francouzským divanem, právě tak jako na usedlých třech nebo čtyřech aktech, oddělených dvěma nebo třemi oponami, snášejícími se na pečlivě vyiplané *aktschlussy*.

Přesto jsme si zároveň uvědomili, že současný život oplývá netušenou dramatickou malebností, které by možná Shakespeare dal přednost před skotským bájeslovím nebo římskou historií.

Rozhodli jsme se tedy stvořit civilizovanou zemi, jakousi říší aktualit, v níž bychom se pokusili zhustit a divadelně přeexponovat současné světové ovzduší a běžné dnešní situace.

Postavili jsme na scénu nikoliv živé osoby, nýbrž živé karikatury. Právě tak jako antičtí herci nosili s věčným úspěchem koturny a disproporcionální masky, jsou podle našeho názoru divadelní pravdě nejbliž moderní herci, kteří neváhají překreslit fotografickou přirozenost a v umělém světle divadla vytvářejí umělé figury, jejichž pravdivost bude tím přesvědčivější, čím méně bude naturalistická. Tyto živé karikatury mají pak ovšem možnost nerespektovat úzké a smutné zákony obávané činohry, mohou tančit a zpívat, aniž přestaly hrát divadlo, a vyhnou se takzvaným zpěvním vložkám, v nichž herec, představující v próze třeba samuraje, odloží při prvních akordech orchestru svou roli a stane se klidně prostým tenoristou, jehož rozhodující funkcí je dávat pozor na kapelníka.

Téma naší hry (rádi bychom říkali *zpěvobry*, kdyby tento termín nebyl splynul s pojmem opery) je prostě řečeno bludný kruh

současné demokracie. Poučení praktickými příklady z veřejného života amerického (z něhož jsme si vzali velkorysou praxi prohibiční korupce) a z veřejného života evropského (z něhož jsme čerpali techniku drobné korupce a všední zjevy hospodářské krize), postavili jsme proti sobě dvě základní stanoviska: první je stanovisko ústavní, to jest stanovisko psaného a platného zákona, reprezentované autoritou *Poctivého strážníka*. Tento muž skutečně provádí zákony demokracie, je přesný, spolehlivý a nepodplatitelný. Druhé stanovisko je nepoctivé a spočívá v důmyslném obcházení všech zákonů, hájených *Poctivým strážníkem*. Zastává je *Nepoctivý civilista*.

Pokusili jsme se co nejlogičtěji dokázat, že první stanovisko je neuhajitelné a že *Poctivý strážník* sice vši silou, ale marně slouží vadnému a neudržitelnému řádu, kdežto praxe *Nepoctivého civilisty* sice fakticky naprosto popírá zákon, ale formálně nevybočuje z jeho mezí. Důsledné dodržení zákonně platného řádu, jímž hra končí, vede k absurdní situaci převrácených hodnot, kdy *Vězení* stává se *Rájem* a *Svoboda* vyhnanstvím *Řádu*, stojícího na falešném základě: *Svět za mřížemi*.

Text hry ukazuje dostatečně, že v zásadě jsou všechny osoby více nebo méně nesympatické a stejně nemorální, až na čtyři.

Hector Litter je sentimentální, zbabělý a hrabivý ničema. *Wu-Fang* je odvážný vrah a velkorysý podvodník. *Baby Polly* je luxusní kurtizána velmi nízkého původu. *Colt Bulldogg* je pochybný sportsman a nájemný vrah, *Miami* je lehkomyšlná a povrchní bohatá dívka, *Nepoctivý civilista* je prohnáný lump, *Žurnalista* cynický revolverový reportér.

Sympatičtí jsou jen *Poctivý strážník*, jenž to, chudák, myslí dobře, ale je tím komický. *Apollo Rum*, čistý básník, který zaplatí svou živelnost životem, a posléze bahno velkoměsta: *Hej* a *Rup*, mužové sice často podezřelí svou vypočítavostí, ale v podstatě velmi ubozí a nevinní — lid zblbený žurnalistickými frázemi a snažící se přizpůsobit se *té rošťárně, co světem vládne*. Myslí si oba, že na to jdou *chytrě*, ale jsou příliš bezprostřední a prostí, než

aby nebyli koneckonců, a aniž to tušili, nejvelkomyslnější a nejnevinnější ze všech.

Téma této hry je dosti vážné a neutěšené; odpovídá to označení *děje se v době dnešní*. Snažili jsme se vypracovat je způsobem co nejkomičtějším. Věříme pevně, že smích je na divadle pádnějším argumentem, silnějším protestem a zdravějším posílením než trpká grimasa nebo zamračená hrozba.

OSOBY

APOLLO RUM, básník	- - - - -	E. Bolek
HECTOR LITTER, pivovarník	- - - - -	Fr. Černý
MIAMI, jeho dcera	- - - - -	M. Ledererová
WU-FANG, vůdce podsvětí	- - - - -	M. Nedbal
BABY POLLY, jeho milenka	- - - - -	N. Bártů
COLT BULLDOGG, jeho střelec	- - - - -	Ad. Horálek
POCTIVÝ STRÁŽNÍK	- - - - -	V. Trégl
NEPOCTIVÝ CIVILISTA	- - - - -	B. Záhorský
ŽURNALISTA	- - - - -	Fr. Filipovský
FRANTIŠEK HEJ	- - bahno velkoměsta	J. Voskovec
JOSEF RUP	- - -	J. Werich
ČÍNSKÝ SLUHA	- - - - -	B. Prček
ČERNOŠKA	- - - - -	T. Ling
OPILCI	- - - - -	
OPIOVÉ TANEČNICE	- - - - -	Jenčíkovy girls
SONORSKÉ DÁMIČKY	- - - - -	

Čínští sluhové, hudebníci, hosté v baru, sanitní zřízení.

Děj se odehrává v Korku, hlavním městě Sonorie, v době současné.

Poprvé provedeno dne 23. ledna 1933 v *Osvobozeném divadle* v Praze v uvedeném obsazení.

Režie *J. Honzl*, hudba *J. Ježek*, dirigent *J. Ježek*, choreografie *J. Jenčík*, výprava a kostýmy *A. Hoffmeister*, texty písní *V + W*.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Ulice v Korku před Litterovým domem

Vlevo moderní dům s návěstními tabulemi a nápisy HECTOR LITTER Comp. PRIVATE OFFICE atd. Přízemí je zaskleno velkými tabulemi z matného skla, jež se později otevřou a odhalí kancelářský interiér s telegrafním přístrojem, s řadou telefonů a ampliónů. Vpravo stěny s volebními plakáty, na nichž možno číst nápisy: MY JSME STRANA ČISTÝCH RUKOU; KDE SE PIVO VAŘÍ, TAM SE DOBŘE DAŘÍ; ALKOHOL JE HROBEM MLÁDÍ; PÍT ČI NEPÍT? atd. Pouliční telefonní automat. Uprostřed kanál nad propadlem. V pozadí daleká perspektiva osvětlených mrakodrapů. — Velkoměstská noc, ozářená světelnými reklamami.

Výstup první

Nepoctivý civilista

(Nepoctivý civilista vychází z bledišť s rozevřeným deštníkem. Přijde na předscénu, otevře oponu, vejde na scénu. Zkusí, zdali prší, zavře deštník a odchází tajuplně do kulisy)

Výstup druhý

Rum a Miami

(Za scénou se ozývá bluk pouličních demonstrací. Během scény bluk zesiluje a slábně, až se konečně vzdálí)

RUM *(přiběhne a zabvívá pod oknem, v okně se rozsvítí a objeví se silueta Miamina)*

Miami, má jediná!

MIAMI

Apollo, odejdi!

RUM

Jak mohu odejít, když tvůj stín v okně stojí,

Přestože ulice pro moji víru zbrojí,

Jak mám jít do boje za práva alkoholu,

V kterém chci utopit půl svého světobolu:

Když druhou jeho půl nevložím na tvá ústa,

Mé srdce ochabne a duše bude pustá.

MIAMI

Apollo, nekřič, otec je doma, uslyší tě!

RUM

Neboj se, Miami, neboj,

Tvůj otec je pro nás dva hluchý.

Čeká, jak dopadne souboj,

Zda mokrého porazí suchý.

MIAMI

Tatínek se dověděl, že jsi proti prohibici. Velmi se na tebe zlobí.

RUM

Jedno mi je, ať si kleje.
Nechci život bez naděje.
Píseň pje ten, kdo pije.
Za alkohol rád se bije.

MIAMI

A přeci, kdyby ses vzdal alkoholu, kdyby ses nestaral o politiku, kdybys nepsal básně a začal znovu, třeba u tatínka v kanceláři, jistě by se udobřil a nebránil by naší lásce.

RUM

Málo mne, děvče, málo znáš,
Když k tomuhle mne vyzýváš!

MIAMI

Odprosíš tatíčka, staneš se prohibičníkem a tatínek nám vystrojí svatbu. Společnost tě přijme za svého!

RUM

Málo mne, má milá, málo znáš,
když lásku v drobných počítáš!

MIAMI

Buď rozumný. Teď běháš po kavárnách, rveš se po ulicích, s chátrou si tykáš, a do takového života bys mne chtěl strhnout?

RUM

Málo, má láske, málo znáš,
Když básníkovi vyčítáš
Rvačky a pitky, mariáš,
Vždyť je to jeho otčenáš.
Když ty se večer vysvlíkáš,
Co planá panna usínáš,
Zdalipak aspoň vzpomínáš,

Že básník v noci drží stráž,
Aby z těch snů, co v noci máš,
Básník ráno načmáral snář?
A když to všechno spočítáš,
Rvačky a pitky, mariáš,
Lásku a snář a noční stráž,
Celý básníkův život znáš
Jak otevřený slabikář.

(Během této repliky silucta Miamina se změní v siluetu tlustého muže, jejího otce)

Výstup třetí

Rum, Litter

LITTER (*vystoupí z domu*)

Vy mi nebudete kazit dceru, pane, tím méně v mém domě.

RUM

Pane průmyslníku . . .

LITTER

Velkopřůmyslníku . . .

RUM

Na tom slovíčku nezáleží . . .

LITTER

Žáleží, to slovíčko vám činí mou dcerušku nedostupnou!

RUM

Uvidíme, až si promluvíme, víme!

LITTER

Nepotřebuji mluvit s básníky! Mám své pozemky, statky, papíry, kupóny, akcie. Mám své společenské postavení. Nečtu básníky, mluvit s nimi teprve nebudu.

RUM

Až uvidíte, však si promluvíte! (*Mává papírem Litterovi před nosem*)

LITTER

Pane, na mne neplatí letáky, jsem pro prohibici z přesvědčení; ačkoliv jsem z piva zbohatl, obracím své bohatství v ideály. Nechci, aby se svět upil, třebaš i mým pivem. Zničit alkohol, zničit ďábla drobného lidu! Míň jedů, více vitaminů. Životní rovnováhu!

RUM

Tohle jsou sprosté fráze!
Myslíš na zlodějství,
Mluvíš o rovnováze.

LITTER

Ty mi moc netykej!

RUM

Řeknu vám tedy slušně,
Že není zásluha mít ideály v kušně
A v kapse na zadnici
Napranou prkenici.
Je vidět do karet té vaší prohibici!

LITTER

Sprostáku, to jste básník? To jste literát, to jste inteligent?
Takhle mluvíte s ubohým živnostníkem?

RUM

Pane velkopřůmyslníku!

LITTER

Co si přejete, nezdržujte mne!

RUM

Až se nebude pít, zahyne fantazie!

LITTER

To by bylo krámů!

RUM

Zahyne přísloví: Ať žije, kdo pije!

LITTER

To je řeč jako rozprávka!

RUM

Pane továrníku, až bude prohibice,
Co budem nevěstám nalévat do sklenice?

LITTER (*zazpívá*)

Uvaříme čaj, čaj, čokoládu, černou kávu! (*Mluví*) Limonádu,
citronádu, kalábrii, grenadinu. Táhněte!

RUM

Jdu na poslední schůzi mokrých před volbami. A odhalím vaši
hru. Majitel pivovarů vyprovokoval prohibici, aby tajně prodá-
val dráž.

LITTER

Žvást!

RUM

Zkorumpoval jste politiku, pivo neslo málo, pod rukou je bu-
dete prodávat za fantastické ceny! Lichváři! Zorganizoval jste
podsvětí, aby vám pomáhalo pašovat lihoviny, až bude prohibi-
ce prohlášena.

LITTER

Pomluvy!

RUM

Mám důkazy. (*Mává mu před nose* *listinami*) Pohleďte, foto-
grafie vaší smlouvy s Wu-Fangem, vůdcem podsvětí. Bude ve
všech mokrých večernících.

LITTER

Koupím tu fotografii!

RUM

Odvolejte návrh zákoná.

LITTER

Pět set tisíc!

RUM

Pospíchám do redakce!

LITTER

Milión!

RUM

Na shledanou! Pro mne je pití víc než celé živobyті.

LITTER (*řve*)

Kuřeti jsem nikdy neublížil, ale zastřelím vás, jestli mi to nedáte! (*Vytáhne revolver*)

RUM

Kdyby se nepilo, zašla by fantazie!

LITTER (*řve*)

Vydejte to, nebo střelím!

RUM

Zašlo by přísloví: Ať žije, kdo pije!

(Za rohem se objeví ruka s revolverem. Z revolveru padne výstřel. Rum se zapotáčí)

LITTER (*podívá se na svůj revolver*)

Kristovy rány, co se stalo?

RUM (*potácivě padá*)

Pane továrníku, až bude prohibice,
Ať mi daj na hrob víno do sklenice!

(Padne mrtev)

Výstup čtvrtý

Předešlí, Wu-Fang, Baby Polly

(Wu-Fang a Baby Polly vyjdou za rohem. Wu-Fang ve smokingu a cylindru. Polly ve večerní róbě)

LITTER (*bezradně pobíhá kolem mrtvoly*)

Pane Rum, nedělejte vtipy, pane Rum, slyšíte? Nezlobte mne zbytečně! (*Spatří Wu-Fanga*) Wu-Fangu, dělejte s ním něco . . .
Zatracená tloušťka, já se nemohu sehnout!

WU-FANG (*poklekne u mrtvoly, k Litterovi*)

To jsem ani nevěděl, Hectore, že tak dobře střílíte!

LITTER

Já ne-ne-nestřelil, čestné slovo!

BABY

Na čestné slovo ještě nikoho neosvobodili, hihih!

Budete ještě střílet, pane továrníku?

LITTER

Já nechci, přece . . .

BABY

Tak schováme ten revolver, tlustoušku! (*Vezme mu revolver a dá jej Wu-Fangovi*)

LITTER

Co se na mne tak díváte, já ho nezastřelil!

WU-FANG (*dá za Litterovými zády do kapsy Litterův revolver a z náprsní kapsy vytáhne svůj. Ukazuje jej Litterovi*)

A kdopak tuhle patronu vystřelil?

LITTER

Já tomu nerozumím!

WU-FANG (*k Baby*)

Dojděte pro strážníka, drahoušku!

BABY

Musí to být?

WU-FANG

A hezky rychle!

LITTER

Vy jste se zbláznil, přece mne nevydáte policii?

WU-FANG

Mlčte chvíli! (*K Baby Polly*) Nemusíte pospíchat.

BABY

No ne! Já poletím. (*Odejde*)

LITTER

Ať nechodí, zastavte ji, já to neudělal!

WU-FANG

To je ošklivá vražda, Hectore. To by mohlo zvrtnout volby. Neměl jste tak ukvapeně střílet!

LITTER

Já jsem jenom vytáhl revolver, nechtěl mi dát ten dokument!

WU-FANG

Abychom nezapomněli. (*Vytáhne Rumovi z ruky dokument a schová jej*) Kulka, která ho zabila, chybí ve vašem revolveru. Jak to chcete vysvětlit?

LITTER

Já nevím, já byl rozčilený!

WU-FANG

To musíte říct strážníkovi, až přijde!

LITTER

Wu-Fangu, prosím vás, Číňánku můj hodnej. (*Klekne před ní*) Zachraňte chudáka ubohého. Vždyť vás plátím!

WU-FANG

Vstaňte, ještě se rozpláčete.

LITTER

Jestli chcete, tak budu plakat, ale vezměte to na sebe!

WU-FANG

Nemluvte tak hloupě!

LITTER

Já to na vás svedu!

WU-FANG

Já mám svědka — Baby Polly. Ale vy byste potřeboval svědka.

LITTER

Sláva, vy mi to dosvědčíte, Wu-Fangíčku, vid'te?

WU-FANG

To by bylo drahé!

LITTER

Kolik chcete? Tady máte šek a vyplňte si ho!

(Wu-Fang napíše něco na šek a podá jej Litterovi)

LITTER *(čte)*

Miami? Co to znamená?

WU-FANG

Vaši dceru!

LITTER

Počkejte, Wu-Fangu, to by musila . . . Copak nejste zasnouben s Baby Polly?

WU-FANG

Začíná mne nudit.

LITTER

Miami vám dát za ženu?

WU-FANG

Nic víc!

LITTER

To by byla mezaliance. To nedovolím.

WU-FANG

Jak chcete . . . Co mohu pro vás udělat, až budete zatčen?

LITTER

Copak vy mne v tom necháte?

WU-FANG

Znáte mé podmínky.

LITTER

Vy jste vyděrač . . .

WU-FANG

Lepší vyděrač než vrah!

LITTER

Chtějte cokoliv . . . ale uvažte, moje dcera se musí vdát do solidní rodiny.

WU-FANG

A jste si jist, že solidní rodina přijme dceru vrahovu?

LITTER

Já zešílím . . . vždyť já ho nechtěl zabít!

WU-FANG

Už je pozdě . . .

Výstup pátý

Předešlí, Baby Polly, Poctivý strážník

(Poctivý strážník vchází s Baby Polly)

BABY

Už jsme tady, pane inspektore!

STRÁŽNÍK

Opakuji, slečno, nejsem inspektor, jsem prostý strážník! Kdo pro mne posílá?

WU-FANG

Poslali jsme pro vás, protože se tu stala vražda!

STRÁŽNÍK

Počkat, nemluvte ukvapeně, může to být vražda, může to být zabití. To rozhodne soud. Pro mne je směrodatná mrtvola. Co je s ní, kde je, a je-li vůbec mrtva.

LITTER

Pane strážník, co se mnou chcete udělat?

STRÁŽNÍK

Kdo jste, prosím?

BABY

To je pan továrník Hector Litter!

STRÁŽNÍK

Tiše, prosím, slečno, neptal jsem se vás!

WU-FANG

Ta slečna může svědčit!

STRÁŽNÍK

Počkejte, až na vás přijde řada!

LITTER

Ona při tom nebyla!

STRÁŽNÍK

Ticho, nevnášet zmatek do vyšetřování, jménem zákona, jak si to představujete?

LITTER

Ale nebyla při tom!

BABY

Ale slyšela jsem výstřel!

STRÁŽNÍK (*zapíská na píšťalu*)

Ticho, já kladu otázky. Je politováníhodné, že demonstrace v městě zaměstnávají celý bezpečnostní aparát, takže nemohu postupovat přesně podle předpisu. Tady měl být lékař, a vy mi ještě ztěžujete práci! Kdo pro mne poslal?

WU-FANG

Já!

STRÁŽNÍK

No vidíte, že to jde! To už mohlo být odbyto. Kdo tu umí těsnopis?

BABY

Já ne.

STRÁŽNÍK

Já se ptal, kdo umí, a ne, kdo neumí! Jak vidím, nikdo. Protože já taky ne, a měl by se psát protokol, musíme to později všechno znovu psát!

LITTER

Pane strážník, abych zkrátil pekelná muka nejistoty, prohlašuji slavnostně . . .

STRÁŽNÍK

Nic tak! Mlčte! Slečno, vás jsem viděl první! (*Vytáhne notes*)
Co o tom víte?

BABY

Já nic, ale pan továrník by vám mohl říci více!

STRÁŽNÍK

Pane továrníku? Vypravujte!

(Litter se dusí rozčilením)

WU-FANG

Pan továrník je pochopitelně značně rozrušen. Mohu vám o tom sám říci, co vím. Zavražděný byl známý básník Apollo Rum. Dcera pana továrníka . . . byla obtěžována tím pánem a pan továrník . . .

LITTER

Miami!

STRÁŽNÍK

Co? Miami?

WU-FANG

To je totiž jméno dcery pana továrníka! Slečna Miami měla se provdat za vznešeného cizince, neboť tak bylo ujednáno mezi zde jejím otcem a oním cizincem.

LITTER

To je pravda!

WU-FANG

A pan továrník svému slibu chce dostat, není-liž pravda?

LITTER

Ano, ten slib dodržím, moje dcera patří jemu!

STRÁŽNÍK

A jak to souvisí s tou vraždou?

WU-FANG

Pan továrník se pohádal s básníkem. Vykázal ho ze svého domu, vtom na ulici táhli demonstranti, střílelo se a jedna zbloudilá kulka zasáhla nešťastného muže, právě když chtěl odejít. V té době jsem se slečnou přicházel k domu. Viděl jsem, jak se to stalo!

LITTER

Vy tak jasně dovedete popisovat . . .

STRÁŽNÍK (*k Baby*)

Taky jste to viděla?

BABY

Šla jsem za panem Wu-Fangem. Slyšela jsem výstřely a bála jsem se. Přišla jsem, když bylo po všem.

STRÁŽNÍK

To je škoda. Jeden svědek platí méně než dva svědci!

LITTER

Ale nejsem vrah!

STRÁŽNÍK

Byl bych okamžitě suspendován, kdybych něco takového řekl. Naše předpisy jsou strohé, ale přesné. Nic snazšího než je dodržovati. Pane továrníku, stál jste nad mrtvolou, když přišel tento pán?

LITTER

To ano, ale . . .

STRÁŽNÍK

Držel jste revolver v ruce?

WU-FANG

Ne!

STRÁŽNÍK

Neplete se do toho!

LITTER

Nedržel!

STRÁŽNÍK

Věc je přesto podezřelá! Pro mne, pánové, platí fakta. Stojím nad mrtvolou a mám tu tři lidi, z nichž každý mohl být pachatelem. Věc stojí za uváženou.

WU-FANG

Pane strážníku, jste muž na svém místě. Policie myslí logicky. Tedy myslíme jako policie. Pan továrník vyrábí pivo a lihoviny.

STRÁŽNÍK

Shoduje se.

WU-FANG

Jsou volby. Zvítězí-li prohibice, pan továrník je zničen.

STRÁŽNÍK

Správně, prohibice znamená nepít a také nevyrábět pivo. Rozumím.

WU-FANG

Zavražděný byl vůdcem odpůrců prohibice.

STRÁŽNÍK

Vím, rozháněli jsme jeho schůzi.

WU-FANG

Mohl mít pan továrník nějaký důvod zbavit se muže, od jehož politického vítězství závisela jeho existence?

STRÁŽNÍK

Logicky neměl!

WU-FANG

Kdybych zabil toho muže já, pan továrník by mne nekryl, protože smrt toho muže znamená smrt pivovarů. A z téhož důvodu by nekryl ani slečnu Polly, kdyby byla pachatelkou.

STRÁŽNÍK

Je mi jasno, pane. Myslíte velmi logicky a troufám si říci, že u policie byste udělal kariéru. Ale jsem strážník jedenáct set jedenáct. Kolečko v aparátu, který nesmí nikdy selhat. Bezpečnost básníků jest v přímém poměru ku bezpečnosti továrníků. Uznávám absolutní hodnoty psaného zákona a holých fakt a jsem povinen o tom, co jsem slyšel, sepsat protokol.

LITTER

Snad u mne v kanceláři.

STRÁŽNÍK

Kancelář hodí se nejlépe. Jsou tam psací potřeby.

(Odejdou do Litterova domu)

Výstup šestý

Žurnalista, sbor Opilců

ŽURNALISTA (vcbází s Opilci a zpívá)

Pijácká biguine

Nalejme si do sklenice,

Ať zahyne prohibice.

Nebude se pítí voda,

Ať žije whisky soda.

Nalejme si do sklenice,

Ať zahyne prohibice.

Chce-li býti lidstvo živo,

Pít musí denně pivo.

Restaurace, pivovary,

Semkněte se v šik,

Pijáci, naplňte bary,

Hurá do putyk!

Naplňte si své sklenice,

Ať zahyne prohibice!

Ať se pije whisky soda,

Ať zahyne pitná voda!

(Opilci tančí se šejkry v rukou a po zpěvu Žurnalista tančí s nimi. Hudba a tanec vyvrcholí, a když Žurnalista zpozoruje Rumovů mrtvolu, která leží napolo skryta v květinovém záboně — hudba i tanec rázem skončí)

(Melodram)

ŽURNALISTA

Hej, vstávej, opilče, a nedřímej!
Povídám, hejbej se, je k půlnoci.
Každého hlasu bude potřeba.
Hleďme, Apollo Rum — Hej, básníku!
Politý vínem, s kýms to zase pil?
To není víno, bože, to je krev!
Básníka Ruma někdo zastřelil . . .
Jsem žurnalista a chci telefon.

OPILCI (*sborem*)

Hle, automat, zde vhod'te korunu.

ŽURNALISTA

Kdo mi ji půjčí? Nemám halére.
Vždyť jdeme z flámu, všechno propito . . .
Apollo Rume, prominout musíš.

(Skloní se k němu)

Ted' mi dáš korunu za nekrolog.

(Bere Rumovi z kapsy korunu, hází ji do automatu a zpívá do telefonu)

Blues Nekrolog

Sazeči, diktují zprávu rovnou do sázecích strojů:
Největší sonorský básník obětí volebních bojů.
Při pouličních bojích uprostřed města Korku
Byl v noci nalezen básník Rum Apollo
Se střelou v hrudníku, opilý napolo.
U sebe pak neměl nic než korunu a zorku.
Tak ve věku třiceti let zemřel největší básník náš,
Zanechal verše Cocktaily, prózu Falešný mariáš.

(Žurnalista zavěsí a odchází, za scénou je slyšet volání: „Zvláštní vydání! Největší sonorský básník obětí volebních bojů, zvláštní vydání...“)

Výstup sedmý

Miami, Žurnalista, Nepoctivý civilista, později Poctivý strážník, pak dva Sanitní zřízenci

MIAMI *(vyběhne ze dveří)*

Kde je?

ŽURNALISTA

Tady.

MIAMI

Apollo, slyšíš?

ŽURNALISTA

Neslyší.

MIAMI *(křičí)*

Je mrtev!

ŽURNALISTA

Zastřelen.

MIAMI

Apollo, Apolláčku můj! Probuď se!

ŽURNALISTA

On se neprobudí, nás však probudil.

MIAMI

Buditeli!

ŽURNALISTA

Spi sladce!

MIAMI

Jak se to stalo?

(Civilista vstoupí, nápadně zakašle, všichni se po něm otočí. Civilista podá Miami noviny, smekne a odejde)

MIAMI *(udíveně drmolí zprávu z novin a vzlyká při tom)*

Největší sonorský básník obětí volebních bojů.
Při pouličních bojích uprostřed města Korku
Byl v noci nalezen básník Rum Apollo
Se střelou v hrudníku, opilý napolo.
U sebe pak neměl nic než korunu a zorku.
Tak ve věku třicet let zemřel největší básník náš,
Zanechal verše Cocktaily, prózu Falešný mariáš.

ŽURNALISTA

To jsem složil já.

MIAMI

Co si počnu já?

ŽURNALISTA *(vyjímá notes a tužku)*

Co budete, slečno, dělat vy?

MIAMI

Nevím, jsem zoufalá, já, já . . .

ŽURNALISTA *(píše)*

Zoufalá milenka básníková přísahá pomstu Suchým.

MIAMI

Cože říkám?

ŽURNALISTA

Prohibice zabila mého snoubence, ať zhyne prohibice!

MIAMI

Ano!

ŽURNALISTA

Krev Mokrého básníka na hlavy Suchých vůdců!

MIAMI

Krev?

ŽURNALISTA

Má je pomsta! Smrt za smrt, zub za zub, krev za krev a tak podobně, vlas jí vlaje, když v nenávistně vyšvihnutém postoji

zvedá mstící pravici vášnivé ženy a přísahá nad mrtvolou básníkovou . . .

MIAMI

Přísahám při Mokrych ideálech Apollo Ruma a při své lásce, že krvavě pomstím jeho Suchou smrt!

ŽURNALISTA

Výborně! Bravo! Náš tisk neštvete, nevymýšlí a nepomlouvá — náš tisk slouží lidství.

MIAMI

Za mnou! Ke zbraním!

STRÁŽNÍK *(vyjde z domu)*

Máte zbrojního pasu?

MIAMI

Zabiju je, postřílím je! Pomstím tě, Apollone! *(Odběhne)*

STRÁŽNÍK

Slečno, to je nebezpečné vyhrožování! Paragraf devadesát devět trestního zákona! Co hodlá podniknout ta žena?

ŽURNALISTA

To se dočtete v novinách! *(Odběhne za Miami)*

STRÁŽNÍK *(píská)*

Zločinu veřejného násilí nebezpečným vyhrožováním dopustí se, kdo někomu vyhrožuje ublížením na těle, na duši — na duši ne, na cti nebo na majetku . . .

(Dva Nosiči s červeným křížem na rameni a nosítky vcházejí)

STRÁŽNÍK

Odneste tento doličný předmět!

(Nosiči naloží mrtvolu a za zvuků smutečního pochodu spolu s Poctivým strážníkem odcházejí)

Výstup osmý

Hej, Rup, pak Strážník

(Za scénou je slyšet hlasy Heje a Rupa)

RUP *(řve)*

Tak zastavte, varuju vás!

HEJ

Dejte mi pokoj, pane, nemám čas, neměl jste tam strkat hlavu!
(Vcházejí na scénu, Hej nese dvě vědra, šoufek, koště, žebřík, lopatu. V žebříku je Rup chycen za hlavu)

RUP

Já tady jdu pokojně po ulici, vy vylítnete za rohem a zachytil jste mi hlavu.

HEJ

Já jdu, pane, po svých, svou cestou, za svým cílem.

RUP

Já jdu, pane, taky po svých, svou cestou a taky za svým cílem.

HEJ

Tak se nerozčilujte a jděte.

RUP

Já jsem ale, pane, šel docela jiným směrem a vy jste mne zatáh až sem.

HEJ

Do toho mi nic není, kam jste šel. Já kvůli vám nebudu zastavovat, když mám jednu švunk! Neměl jste tam strkat hlavu.

RUP

Pane, já jsem si skládal přípitek, víte? Víte vy vůbec, co je to přípitek? Byl jsem zamyšlen, pane, protože inteligent chodí po ulici vždycky zamyšlen. Ostatně máte mít podle dopravních předpisů na vyčnívajících předmětech červenou vlajku, v noci pak červené světlo.

HEJ

Pane, já nejsem žádný automobil.

RUP

Jste kůň ale, a to je taky dopravní prostředek.

HEJ

Tak dost, pane, neprskejte mi na žebřík. Vyndejte si tu svou smutnou hlavu a jděte si po svých, než udělám neštěstí. (*Sundá mi žebřík s hlavy*)

RUP

Vy už jste ho udělal, když jste se narodil.

HEJ

Matku mi urážet nebudete!

RUP

Takový luxus jako matka vám vůbec nebyl dopřán. Vy jste se vylíh jednomu profesorovi, když se mu nepoved umělý vůl.

HEJ

Nehledě k tomu volovi, pane, jste mi urazil matku.

RUP

Já ji neurážím, já ji lituju!

HEJ

Já zase lituju tu pavlač, co vám padla na hlavu.

RUP

Vy to taky víte? Vždyť já to tajím.

HEJ

Jděte si po svých!

RUP

Porád, jděte po svých, jděte po svých, co vy nejdete po svých?

HEJ

Já už jsem tady, na svém. (*Rovná nářadí*)

RUP

To je vaše?

HEJ

To je můj revír!

RUP

Aha, vy tu okopáváte kanály.

HEJ

Dejte mi pokoj, já tu mám práci. *(Pokouší se otevřít kanál)*

RUP

Něco vám tam spadlo?

HEJ

Ale ne, otvírám to. *(Heká a namábá se)*

RUP

To děláte špatně. *(Sedne si a pozoruje ho)*

HEJ

Vy se v tom vyznáte?

RUP

No ne, ale myslím si.

HEJ

Copak?

RUP

Svoje.

HEJ

Jo, jo, to jsou věci. To já, pane, znám případy . . .

RUP

Jakýpak?

HEJ

Ale to já každému nepovídám.

RUP

No jo, lidi jsou různí.

HEJ

Například blbí.

RUP

Jo, to často, já jednoho znám.

HEJ

To je náhoda, já taky. A není daleko.

RUP

Ten můj je taky vedle. Ten můj blbec chce zvednout dekl od

kanálu a stojí na něm.

HEJ

To se mu to nemůže říct?

RUP

Může se myslet, že se třeba chce vyzdvihnout a přinést se někomu.

HEJ

Někdo se chce vyzdvihnout a někdo zase sedí a kouká a čeká, až se nějaká facka smiluje a sedne si mu na hubu.

RUP

Stran tý facky, na to musí být dva. Jeden, co na tu facku čeká, a druhý, co tu facku pošle.

HEJ

Myslím, že by tu byli oba.

RUP

Tak držte, já vám tu facku dám — —

HEJ (*popadne koště a chce se vrhnout na Rupa*)

Někdo bude mrtvej!

(Rup popadne na obranu šoufek)

STRÁŽNÍK (*vstoupí*)

Co je to tu? Kdo bude mrtvý?

RUP (*zachází se šoufkem jako s teodolitem*)

Mrtvej bod, ano, mrtvej bod je tamhle. Kapánek níž to dejte.

HEJ (*spatří Strážníka a hraje si s koštětem jako s geometrickým přístrojem*)

Pane inženýre, já ho přidržím.

RUP

Držte ten bod a já si přenesu teodolit, abych získal průsečnici.

(Přenáší šoufek)

STRÁŽNÍK

Co to tady děláte?

HEJ

My to tady planýrujeme.

STRÁŽNÍK

Vy jste planýři?

RUP

Ano, my jsme ti planýři, co vyměřovali Vítězné náměstí —
(*K Strážníkovi*) Nestrkejte mi tady do aparátů.

HEJ

Takhle to asi bude. Ty domy přijdou pryč, tady se to o půl metru dá dolů a zase se tam ty domy dají, ne?

RUP

Strážníku, nepřekážete, jděte kousek dál.

HEJ

Tak, tady zůstaňte. Sem asi přijde ten pomník, že ano?

RUP

Ano, to bude správné. Ale daleko větší hlavu musí mít.

STRÁŽNÍK

Co to bude za pomník?

RUP

Jak se to vezme. Takový dvojpomník.

HEJ

Ze zadu Spejbl, zepředu Smetana.

STRÁŽNÍK

Pane inženýre, já mám služební občůzku.

RUP

Jděte, jděte, bodrý muži, služba nadevše!

STRÁŽNÍK

Dobrou noc, pánové! (*Odejde*)

HEJ

To mohlo špatně dopadnout, co?

RUP

To je marný, z takového člověka jde respekt. To přece jenom je jiný život v uniformě. Na každého si může houknout, já bych s ním hned měnil.

HEJ

A čím račte být v civilu?

RUP

Já jsem v civilu pořád.

HEJ

No ne, já myslím, čím račte být takto. Když neračte být ve večerním.

RUP

Jo tak ... víte ... já jsem host. Host na svatbách.

HEJ

Aha, příbuzní se žení, bude hostina, co?

RUP

Copak příbuzní, to ne, spíš ta hostina. Jíst se musí, pane. Ráno si přečtu noviny, vidím, kdo má svatbu, jdu tam. Připletu se mezi hosty, najednou sedím v kočáře, najednou sedím za stolem a najednou jsem nažranej. A už sháním svatbu, která by byla k večeři.

HEJ

No, vy byste měnil se strážníkem, ale já bych měnil s vámi.

RUP

Vždyť vám se daří dobře, mladíku, vy jste medák.

HEJ

Totíž, jak bych vám to vysvětlil. Já jsem si zadal o místo u stavebního úřadu, tak mně na magistrátě zkoušeli rukopis, mám velmi pěkný, tak mne dali ke kanálům.

RUP

To je normální postup.

HEJ

Pak přišla restrikce, tak jsem se udělal pro sebe.

RUP

Aha, vy jste koupil zbytkové kanály?

HEJ

Já je exploatuju. Je totiž statisticky dokázáno, že za rok spadne do kanálů průměrně za čtyřikrát sto tisíc cenných předmětů, šperků, prstenů, hodinek, lžiček a podobně. Já to tady ryžuju.

RUP

Poslouchejte, nepotřebujete někoho, kdo by vám tu poradil, tu se s vámi rozdělil?

HEJ

No, kolikrát mě napadlo, abych nepadl do rukou nějakému pacholkovi.

RUP

No tak já tu vaši nabídku přijímám . . .

HEJ

Já něco nabízet?

RUP

No, napolovic — než si to rozmyslím.

HEJ

A co umíte, pane?

RUP

Devět řemesel bych uměl, desáté mne živí.

HEJ

To je jako já.

HEJ A RUP (*zpívají rumbu*)

Devět řemesel, desátá bída

Je přísloví, které vece:

Devět řemesel se přece

Jakžtakž uhlídá.

To přísloví pravdu plodí,

Devět řemesel se hodí,

Desáté bída.

To si mladý člověk přečte ve knize,

Řemeslu se vyučí, přijde krize.

Ani zdání

Po sehnání

Zaměstnání.
Nikde není
Práce k mání.

Refrén:

Co je krize,
Tak žádné řemeslo
Už peníze
Žádné nevyneslo.
Ani jedno
Už nemá zlaté dno.

Co je teď krize u vesla,
Řemesla nic nevynesla.

Všechny státy
Restringují platy,
Standard zlatý
Z oběhu byl vzatý.
A každý z nás
Utahuje si pás,
I ten státní zaměstnanec
Už nemá na žvanec.
Celkem vzato,
Páni, teď už ani zaměstnání,
Ani jedno povolání
Není k mání.
Máme za to,
Že už dneska šmahem
Ze shánění zaměstnání
Vzniklo nové povolání.

A kdo nechce
Hledat práci dlouze,
Utopí se
Za městem ve strouze.
Příslloví se
Poopraví pouze:
Devět řemesel je bída
A desáté nouze.

(Pak sestoupí oba do kanálu)

Výstup devátý

Miami, pak Colt Bulldogg

(Miami se přikrade z kulisy, nablíží oknem do Litterova domu. Vytáhne revolver a chce střílet do okna. Revolver selbává)

COLT *(přistoupí a pozoruje ji)*

Dovolte, slečno! *(Vezme jí revolver z ruky, prohlíží jej)* Nemáte nabito, slečno! Půjčil bych vám spolehlivější zbraň, dovolíte-li. *(Podává jí jeden ze svých revolverů)* A koho vůbec chcete zastřelit?

MIAMI *(rozčileně)*

Ty muže tam za oknem!

COLT *(poblédne dovnitř)*

No ale, nemýlím-li se, jeden z těch pánů je váš otec?

MIAMI

Ano, jsem Miami Litterová, a kdo jste vy, pane?

COLT

Já jsem, slečno, střelec ve službách toho druhého pána, pana Wu-Fanga. Moje jméno je Colt Bulldogg.

MIAMI

Kéž bych uměla střílet jako vy. Pomstila bych se! Nepřestala bych, dokud by všichni ti vrahové nebyli mrtvi!

COLT

Mluvíte-li o těchto dvou pánech vevnitř, nevyjadřujete se zrovna vybraně o svém tatíčkovi.

MIAMI

Mám právo nenávidět všechny, i svého otce. On usiluje o prohibici, on má na svědomí, že se ve městě střílí a že mi zabili milence . . . (*Dá se do pláče*)

COLT

Ženy nikdy nepochopí, že střílení je mužná hra. Vy tady pláčete, slečno. Kdybych já měl plakat pokaždé, když dobře trefím, roztrásl by se mi ruce a zakalil zrak . . . Já vidím svět jednoduše: Na začátku život a na konci smrt. A mezi tím je revolver.

MIAMI

A což jste nikdy nepřemýšlel, že když jste někomu prostřelil srdce, že jste zasáhl i srdce, které ho milovalo?

COLT

Nikdy jsem o lásce nepřemýšlel. Jenom když usínám, svítí mi do okna hvězda . . .

MIAMI

Ta hvězda . . .

COLT

To je jenom náhoda . . .

(Hudba začíná brát)

MIAMI (*zpívá*)

Život je jen náhoda

Proč že se vám každou noc o tom jen zdá, o tom jen zdá,
Jak vám v životě vychází tak šťastná a krásná hvězda.

Proč že se vám každou noc o tom jen zdá, že ta hvězda

Vám dá to štěstí, o němž se vám ve dne nezdá.

COLT

Zdání klame, mimoto každý sen,
Který v noci míváme,
Zažene příští den.

MIAMI, COLT

Život je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře,
Život plyne jak voda a smrt je jako moře.
Každý k moři dopluje, někdo dříve a někdo později,
Kdo v životě miluje, ať neztrácí naději.
Až uvidí v životě zázraky, které jenom láska umí,
Zlaté ryby vyletí nad mraky, pak porozumí,
Že je život jak voda, kterou láska ve víno promění,
Láska že je náhoda a bez ní štěstí není.

(Miami jako by chtěla políbit Buldogga, pak se mu vyvine a vrbá se s revolverem na dveře. Colt jí zastoupí cestu)

MIAMI

Nechte mě. Přišla jsem je zabít.

COLT

Nepřišla.

MIAMI *(namíří na něho)*

Než napočítám tři, střelím.

COLT

Budu počítat sám.

(Miami namíří)

COLT

Jedna — dvě — tři —

(Miami skloní revolver)

COLT

Čtyři . . .

(Miami odchází)

Výstup desátý

Colt Bulldogg, Litter, Wu-Fang

WU-FANG (*otevře prudce dveře*)

Kolik jsme ztratili mužů?

COLT

Pět. (*Oddychne si a obrátí se do pokoje*) Šlo to dosti hladce. Naši lidé vyprovokovali přestřelku na náměstí Spravedlnosti, obsadili urny a terorizovali voliče. Na Milosrdném náměstí jsme pobili pět lidí, pak jsem dal zdarma čepovat rum, takže celá čtvrt kolem katedrály byla opilá.

LITTER

A koho tam volili?

WU-FANG

Samozřejmě prohibici.

COLT

Jedině na bulváru Světového odzbrojení jsme nic nepořídili, bylo tam plno tanků a strojních pušek. Patrně tam budou mít Mokří většinu.

(V interiéru zazvoní zvonek, rozsvítí se žárovka)

WU-FANG

Ticho, Sever hlásí výsledky!

LITTER

Honem, dejte to sem!

WU-FANG

Nesmysl. Hled'te si telegrafu.

COLT

Zapněte amplión!

AMPLIÓN

Haló, haló! Severní oblasti, Kox, Pankrác, Svatý pod Vodou, Šrámek nad Vodou, hlasovaly čtyřicet tisíc proti prohibici.

LITTER

Pěkně to začíná . . .

AMPLIÓN

. . . a šedesát tisíc pro prohibici.

LITTER

Vyhráli jsme! Sláva!

WU-FANG

Jih se nehlásí . . . čekáme na průmyslová města.

COLT

Tam máme svoje lidi.

LITTER

Já to budu psát.

WU-FANG

Buldoggu, pište pro. Litter ať píše proti.

COLT (*píše*)

Šedesát tisíc.

LITTER

Čtyřicet tisíc.

AMPLIÓN

Haló, haló! Jih, Borax, Hagenbeck, Kolomaz, Benedeck, Darda, sto čtyřicet sedm tisíc proti prohibici, čtyřicet pět tisíc pro.

WU-FANG

Píšete?

AMPLIÓN

Západ a Východ hlásí součty: Západ nevolil pro vánice v horách. Volby rozhodne hlavní město Kork.

LITTER

Kristapána . . .

COLT

Hlavní město je naše.

LITTER

Já myslím . . . (*Preruší ho zuřivé zvonění telefonu*)

WU-FANG

Haló, haló. Pivovy Vary? Kolik, Buldoggu, pište, Pivovy Vary

čtyřicet tisíc sedm set šestnáct proti, jedenáct pro.

LITTER

Uličníci mizerný, tam jsme to dostali.

AMPLIÓN

Hlavní město Kork.

VŠICHNI

Pozor! Pište! Ježíši! To to rozhodne! Ticho! . . .

AMPLIÓN

Kork volil ve všech okresech úhrnem čtyři sta pět tisíc pět set šedesát sedm proti a čtyři sta padesát pět tisíc dvě stě deset pro.

LITTER

Hurá, volby jsou naše, ať žije prohibice, toho piva, a drahého!
Bude se pašovat!

WU-FANG

. . . počkejte. Ticho!

AMPLIÓN

Haló, haló. Konečné výsledky. V Sonorii bylo odevzdáno celkem dva milióny pět set osmdesát osm tisíc šedesát šest hlasů. Z toho pro zavedení prohibice jeden milión dvě stě devadesát čtyři tisíce pět set třicet tři a proti prohibici jeden milión dvě stě devadesát čtyři tisíce pět set třicet tři hlasy. Vzniká parita.

WU-FANG

Buldoggu, rychle obsadit radnici! Rozhodne síla!

LITTER

Neblázněte!

WU-FANG

Parita znamená občanskou válku! Rychle jednat! *(Do telefonu)*
Haló, haló! Jsme bez proudu. *(Ozývá se revoluční bluk z ulice)*

LITTER

Zabarikádujeme se v domě.

WU-FANG

Zavřete okna!

(Interiér se zavře a zhasne)

Výstup jedenáctý

Wu-Fang, Colt, Litter, Žurnalista

(Ve zhaslém, zavřeném domě je Wu-Fang, Colt Buldogg a Litter. Na scénu přibíhá Žurnalista sám s praporem a na něm půllitr piva v ruce, tluče na okna a volá)

ŽURNALISTA

Otevřete, chce s vámi mluvit lid!

HLAS LITTERŮV

Kolik je vás tam?

ŽURNALISTA

Je nás milión, možná, že ještě o něco víc. Za mnou tu stojí naše hrdinská legie pijáků, do poslední kapky piva! My jsme tu všichni úplně Mokří, kdo stojí za vámi?

HLAS LITTERŮV

Za mnou tu stojí celá armáda — Armáda spásy, vegetariáni, mazdazdani, sodovkáři, diabetici, všichni, co mají gicht, kapavku a cukrovku. Je nás právě tolik co vás.

ŽURNALISTA

My se vás ptáme: Pít nebo nepít, kdo o tom rozhodne?

WU-FANG *(otevře dveře. V interiéru se rozsvítí a šest revolverů míří na Žurnalistu)*

Kanóny!

ŽURNALISTA

Vy chcete válku!

LITTER

Ano, my chceme štěstí lidu.

WU-FANG

Colte, pošli několik děl na nábřeží, aby rozhodly svým hlasem ve prospěch naší věci.

ŽURNALISTA

To neuděláte!

WU-FANG

Kdo mi v tom zabrání?

ŽURNALISTA

Já! Ať zteplám jako ležák, ať zkysám jako tramín, nezastřelím-li vás jako štěně.

WU-FANG

Nu, dobrá, člověk nemá odmítat příležitost — Colte, podrž mi klobouk.

ŽURNALISTA

Pane továrníku, podržte mi laskavě prapor lidstva.

LITTER

Ó, prosím!

COLT

Jste připraveni — pozor! Jedna — dvě — a jedna jsou . . .

Výstup dvanáctý

Předešlí, Hej a Rup

(Hej a Rup vylézají z kanálu)

HEJ

To víte, čistá práce to není, ale žít se člověk musí.

RUP (*xpozoruje Žurnalistu a Wu-Fanga*)

My ještě půjdeme dolů . . .

HEJ

. . . až to bouchne, tak vylezeme.

WU-FANG

Stůjte!

ŽURNALISTA

Kdo jste?

RUP

My vám nebudeme překážet, pánové! (*Chce odejít*)

COLT

Zpátky!

HEJ

Zpátky do kanálu máme zase?

WU-FANG

Znáte toho pána? (*Ukazuje na Žurnalistu*)

HEJ (*k Rupovi*)

My jsme si asi spletli kanál a vylezli jsme do blázince . . .

WU-FANG

Nesmlouvejte se!

RUP

A oč vlastně jde?

LITTER

Chcete na nás udělat atentát? Kdo vás najmul?

HEJ

Tak, pánové, hlavy dohromady. My čistíme stoky . . .

RUP

. . . celou noc jsme pracovali . . .

HEJ

. . . a rádi bychom se už umyli!

ŽURNALISTA

A kdy jste tam vlezli?

RUP

Právě jsme tam od včerejška večír!

COLT

A volili jste?

HEJ

Jsou dole urny, že se tak blbě ptáte?

LITTER

Oni nevolili!

WU-FANG

Pánové, koupelna pana továrníka je vám k dispozici . . .

ŽURNALISTA

Račte se mnou do lázní, jste mými hosty . . .

LITTER

Buďte u mne jako doma . . .

COLT

Nemáte hlad, pánové?

ŽURNALISTA

Neposlouchejte je!

LITTER

Ten pán k nám nepatří, my se o vás postaráme!

WU-FANG

Jen pojd'te dál . . .

HEJ

Jestli si nás, pánové, s někým pletete?

RUP

Jestli vás nemate moje elegance . . . já ale nejsem princ Waleský!

ŽURNALISTA

Ale nevolili jste!

HEJ

Ale to my opravdu můžeme doložit, že nám nebylo možno . . .

WU-FANG

Ale nevolili jste určitě?

RUP

No ale máme alibi . . .

LITTER

Nejde o alibi . . .

HEJ

To přece každý soud uzná . . .

RUP

Ostatně pět minut je ještě čas, nezdržujte nás!

WU-FANG

Budete volit tady!

COLT

Ovšem, stačí přítomnost strážníka . . .

(Odejde)

ŽURNALISTA

Pojďte se mnou do redakce!

LITTER

Zůstanete tady a budete volit prohibici!

HEJ

A jakpak to tak víte, co se bude volit?

WU-FANG

Jste přece pro blaho národa!

ŽURNALISTA

In vino veritas, v pivu blaho národa . . .

WU-FANG

Vše záleží na vás . . .

ŽURNALISTA

Vaše hlasy rozhodnou o výsledku voleb . . .

LITTER

Proto volte . . .

ŽURNALISTA

. . . proti prohibici . . .

WU-FANG

. . . ne, prohibici!

LITTER

. . . stanete se hrdiny dne!

RUP

Tak dost. Hrdiny dne se staneme na každý pád. Ale . . . jak se řekne . . .

HEJ

. . . esli rozumím, kamarád chce říci . . . že každý chce své lepší . . .

WU-FANG

Ovšem, každé vaše přání se vám splní.

ŽURNALISTA

Volte proti, náš tisk vás proslaví . . .

LITTER

. . . my vám opatříme místo . . .

ŽURNALISTA

. . . napíšu váš životopis . . .

RUP

Víte, my jsme lidi jednoduší . . .

LITTER

Ale můžete vznešeně skončit!

HEJ

To je právě to . . . co může změnit názor jednotlivcův za určitých okolností!

ŽURNALISTA

Korupce!

RUP

Nechte si ta cizí slova, vrtichvošte jeden! . . . My jsme jaksi experti přes kanály . . .

HEJ

. . . a kdybychom se stali dozorcí . . .

WU-FANG

Při stycích pana továrníka je to hotová věc!

RUP

Dejme tomu, že bychom byli vrchními kanalizačními rady . . .

LITTER

Ovšem. Počítejte s tím.

RUP

Nebo . . . vy račte být od města, vy víte, jak to chodí. Že by se nám nějaká placená funkce vymyslela? Že bychom se stali vrchními čmouchálky . . . ?

WU-FANG

Stanete se jimi, pánové.

ŽURNALISTA

Pojďte se mnou, budete v čítankách!

RUP

Počkejte. Ledaže by se nám postavil pomník.

ŽURNALISTA

K tomu dojde, budete slavní!

HEJ

A bude se s kasičkama chrastit a vybírat na pomník?

ŽURNALISTA

Bude!

RUP

Až se to vybere, ujede s tím někdo a pomník nebude!

ŽURNALISTA

Tentokrát se to nestane.

HEJ (*k Litterovi a Wu-Fangovi*)

Víte, pánové, vy nám nabízíte výhody materiální, kdežto zde naopak se nám skýtají výhody hmotné, takže my jsme jaksi na vahách.

Výstup třináctý

Předešlí, Poctivý strážník, Colt Bulldogg

STRÁŽNÍK

Prý někdo bude volit, rychle tedy, zbývá minuta!

WU-FANG

Zde, pánové . . .

HEJ

Počkat! Jsem toho názoru, že člověk, který by se chtěl ucházet o místo strážníka . . .

RUP

. . . musí být pro mravný život . . .

HEJ

... a volit tudíž prohibici.

LITTER

Podejte si žádost a bude vyřízena.

RUP

O pomník?

LITTER

Ne. O místo strážníka. Počítejte s tím!

WU-FANG

Spolehněte se!

STRÁŽNÍK

Paragraf devadesátý osmý volebního zákona sonorského dovo-
luje mi za výjimečných okolností vyslechnouti volbu v přítom-
nosti svědků a přísězně ji sdělit úřadům. Kdo volí?

HEJ A RUP

My!

STRÁŽNÍK

Co volíte?

WU-FANG

Prohibici!

STRÁŽNÍK

Ano?

HEJ

Ano!

RUP

Tak co budeme volit?

STRÁŽNÍK

Už jste volili.

HEJ

Co?

STRÁŽNÍK

Prohibici!

(Finále, budba)

(Litter, Wu-Fang a Bulldogg chopí se za ruce a tančí kolem Heje a Rupa. Žurnalista a Strážník stojí po stranách)

LITTER, WU-FANG A BULDOGG *(zpívají)*

My jsme tu všichni pro prohibici.

ŽURNALISTA

Jste uličníci a korupčníci!

STRÁŽNÍK

Jste na ulici, jen slovo říci
A odvedu vás hned na strážnici.

HEJ A RUP

Kdože jsou ti výtečníci?

VŠICHNI

To jste vy, to jste vy, to jste vy!

HEJ A RUP

Co spasili prohibici?

VŠICHNI

Sláva vám, sláva vám, sláva vám!

HEJ A RUP

Číže je to zásluha?
Že se nebude už pít!
Nebude pít jak duha,
O vodě se bude žít!

VŠICHNI

To jsou ti dva výtečníci,
Co spasili prohibici.

HEJ A RUP

Budem bdít nad opicí,
Až z nás budou dva strážníci.

VŠICHNI

Hurá, hurá, prohibici.

*(Hudební přechod. Opilci a ansámbl seskupí se tanečně v tabló.
Všichni důstojně stanou a zpívají unisono hymnu prohibice)*

Hymna prohibice

1. Sláva, třikrát sláva,
Náš vychází den.
Malinová šťáva
Pít se bude jen!
Prohibice dává
Sílu, zdraví, zdar,
Prohibici sláva
A lihovinám zmar!
2. Ještě jednou sláva,
Náš se splnil sen.
Kráva mlíko dává,
Ven s pivem, vínem!
Národ právem mává
Mlékárnám nazdar,
Padesátkrát sláva
A všem kořalnám zmar!

O p o n a

DRUHÉ JEDNÁNÍ

Podlounnická ústředna Wu-Fangova

Čínský budoár, zařízený s intimním přepychem. Čínské dekorativní předměty ostře kontrastují se studenou účelností lesklého telefonu, psacího stroje, několika ciferníků a elektrických vypínačů. — V pozadí dveře se závěsem, kromě toho několik tajných vysouvacích dveří. Vpravo skupina křesel. Vlevo vpředu divan s malým stolkem a s polštáři k sezení. Lampióny.

BALET OPIUM

(Wu-Āng leží na divanu a kouří opiovou dýmku. Čínské tanečnice tančí kolem něho smyslný tanec opiových vidin. Hudba skončí, tanečnice zmizí. Wu-Fang se probere)

Výstup první

Wu-Fang, Sluha, Colt Bulldogg

(Wu-Fung zatleská a vstoupí čínský Sluha)

SLUHA

Chao-čo?

WU-FANG

Ko-če-br!

SLUHA

Huj, fuj, luj!

WU-FANG

Čum-kar-ta!

SLUHA

Fáč?

WU-FANG

Činka, Colt Bulldogg!

SLUHA *(zazvoní na malý trojblasný gong)*

Ka?

WU-FANG

La!

SLUHA

Majka! *(Odejde s poklonami)*

(Vysunou se tajné dveře a jimi vstoupí Colt Bulldogg)

COLT

Volal jste mne, šéfe?

WU-FANG

Denní hlášení a jak jdou obchody?

COLT

Pracují všechny pivovary, pašujeme tisíc hektolitrů denně!

WU-FANG

Prohibiční policie?

COLT

Jde to. Jen zdejší policie trochu zlobí.

WU-FANG

Stále tytéž stížnosti. Kdo v tom má prsty?

COLT

Strážník číslo jedenáct set jedenáct.

WU-FANG

Pozvu ho na čaj, cheche! Pořídil jsem si židli, co soudíš?

COLT

Židli?

WU-FANG

Nutkáš mne k smíchu, chlapče, těmi svými rozpaky. Pohled!
Pěkná, což? *(Ukazuje mu židli u stěny)*

COLT

Já vám nerozumím . . .

(Wu-Fang zatleská, Sluha vstoupí)

WU-FANG

Ču-ba!

(Sluha si dá polštář na hlavu)

WU-FANG

Mikotahába!

(Sluha si váhavě sedá)

WU-FANG

Kotahá, kotahába!

(Sluha si sedne a ze zdi vyletí palice, která ho praští do hlavy)

SLUHA *(se drží za hlavu a utíká)*

Fuj-taj, fuj-taj, fuj-taj-bl! *(Odejde)*

(Wu-Fang se strašlivě směje)

COLT

Na koho jste to políčil?

WU-FANG

To se vždycky hodí. Posadíme tam číslo jedenáct set jedenáct.
Ale bez polštáře!

(Ozve se a rozsvítí poplašný signál)

WU-FANG

Ztrať se! Jde návštěva.

(Colt odejde)

Výstup druhý

Wu-Fang, Litter, Poctivý strážník

(Litter a Strážník vcházejí)

LITTER

Vaše obavy, myslím, jsou úplně bezpodstatné.

STRÁŽNÍK

Ovšem, pane továrníku, nevyslovil jsem obav, ale okolí se mi nelíbí.

WU-FANG

Pan strážník mi nedůvěřuje?

LITTER

To ne, ale šel se mnou pro mou bezpečnost.

STRÁŽNÍK

Pan továrník je exponovaná osoba a nerad bych, aby v mém rajónu se stalo cokoliv komukoliv! Nic se nestalo, mohu tedy jíti opět na stanoviště.

WU-FANG

Čeho jste se obával?

STRÁŽNÍK

Není mou služební povinností, ba ani mimoslužebním zvykem obávati se, pane. Tento dům byl dlouho neobydlen. Mimoto jsme zadrželi v okolí již potřetí pašeráky piva. Nelíbí se mi to, a proto jsem poskytl bezbrannému civilistovi eskortu.

WU-FANG

Není libo doutník?

STRÁŽNÍK

Pozor, pane . . .

LITTER

Co se děje?

STRÁŽNÍK

Jsem přece ve službě. Což jste nikdy nečetl v čítance, že vojín ve službě nepřijal peníz ani od císaře? Varuji vás, pane.

LITTER

Je zvykem mezi gentlemany . . .

STRÁŽNÍK

. . . nesvádět ke korupci!

WU-FANG

Ale jeden doutník?

STRÁŽNÍK

Jeden doutník nebo jeden milión, skutková podstata se nemění!

WU-FANG

Konečně, máte pravdu. Právil jste, že okolí . . . ostatně . . . ne-usedl byste na chvíli? (*Nabízí mu nebezpečnou židli*)

LITTER

Rád bych se zeptal, zda se dodržuje prohibice. Posad'te se!

WU-FANG

Jen si sedněte na chvílku.

STRÁŽNÍK

Ve službě sedám jen na koně. Nesednu si. Postojím, pánové.

WU-FANG

Je hodně pašeráků?

STRÁŽNÍK

Je a není. Spadá do policejní korespondence informovat o tom veřejnost! Mou povinností je být na svém stanovišti. Moje úcta.
(Odejde)

LITTER

Zatracenej lump poctivej! Syčák jeden charakterní! Mizera bezúhonná! Řekni sám, Wu-Fangu, bylo tohle někdy? Aby někdo takhle brzdil obchod a průmysl?

WU-FANG

No, dosti již. Raději si řekněme, jak ho dostaneme na svou stranu. Není podplatitelný.

LITTER

To jsme viděli.

WU-FANG

Co kdybychom ho povýšili?

LITTER

To by se dalo prosadit! A pomohlo by to?

WU-FANG

Jistě. Nabubřel by trochu a zjihl. Musíme z něho udělat inspektora, nezmění-li ho to, povýšíme ho ještě, až si ho zavážem. A — promiňte, ještě jsem vás neuvítal. Copak jste mi přinesl?

LITTER

Milý příteli, mám pro vás nemilou zprávu... Miami si vás nechce vzít...

WU-FANG

To mne nepřekvapuje.

LITTER

To jsem sám rád...

WU-FANG

Snadno jí napravíme hlavu. Ten odpor se dal čekat.

LITTER

Já bych ji nerad nutil!

WU-FANG

Nerad, ale musíte. Dal jste mi slovo!

LITTER

Na tom nemůžete bazírovat!

WU-FANG

Ale to slovo jste mi dal za určitých okolností!

LITTER

Od té doby se mnoho změnilo!

WU-FANG

Jen vy jste zůstal vrahem!

LITTER

Nemyslete si, Wu-Fangu, že mne budete vydírat! Já toho mám dost. Nechám vás vydělat dost peněz. Doba je nám příznivá, co nám schází?

WU-FANG

Mně schází Miami a vám klidné svědomí. Vědomí, že kryji vraha, nedá mi celé noci spát. Rád bych si tyto bezesné noci ukrátil po boku vaší dcery!

LITTER

Netrpím takové řeči. Co si myslíte, pane? Jsme stará rodina pravovárečná a Miami má lyceum. A moji dceru nedostanete, a basta!

WU-FANG

Rozmyslete si, co říkáte!

LITTER

Dávno rozmyšleno!

WU-FANG

Nebudu mlčet.

LITTER

Tak budete mluvit, no. Co si myslíte? S tou vraždou vás každý vyhodí. Je a bylo zjištěno, že básník Apollo Rum se stal obětí pouličních bojů. Bude skandál, praskne na vás, že pašujete li-

hoviny, budeme souzeni, ale oba dva, vy i já! Vy i já! Přijdete o výnosný obchod, ale pro vraždu mne do kriminálu nedostanete!

WU-FANG

Tak se zničím i s vámi, ale budu mluvit!

LITTER

To já už dávno budu za hranicemi. Vždyť ve Švýcarsku jsou banky a já tam mám kontíčka. Číňánku, já jsem zámožný mužiček, já nějakou ostudu přežiju.

WU-FANG

Vrahu, ničemo! Takhle vy rozumíte danému slovu? Já jsem bandita, ale vy jste hyena! Nepřestanu, dokud vás nedostanu . . . (*Zarazí se a uklidní*)

LITTER

No tak povídal, povídal! Nechcete, pane, telefonovat státnímu návladnímu? (*Podává mu telefon*)

WU-FANG

Posaďte se, pane továrníku, a promiňte mi. Přenáhлил jsem se.

LITTER

Konečně rozumné slovo. Vždyť my se domluvíme. (*Sedá si na nebezpečnou židli*)

WU-FANG (*vykřikne*)

Tam ne! Zde prosím.

LITTER (*sedá si na druhou židli*)

Tak jak to uděláme?

WU-FANG

Jednoduše. Nejdříve stiskneme tenhle knoflík. (*Stiskne knoflík a Littera obejmě na křesle ocelová obruč*)

LITTER

Co se to děje? Wu-Fangu, vy mne chcete zabít! Pomoc, pomoc!

WU-FANG

Zbytečně řveš, bečko piva. Mí sluhoví nerozumějí sonorsky.

LITTER

Pusťte mne, pusťte mne. Okamžitě!

WU-FANG

Až jak se domluvíím s Miami, děťátko! (*Telefon zvoní*) Vaše dcera prosí o rozmluvu. (*Do telefonu*) Slečna Miami ... ááá ... to jste vy? Psala jste mi, není-liž pravda?

LITTER

Pomoc, zavolej policii, Miami, neposlouchej ho, zavolej policii ...

WU-FANG

Moment, slečno, máme tu poruchy. (*Zakryje mluvítka, zmáčkne knoflík*)

LITTER (*zajede na židli do zdi. Přitom křičí*)

Miami, policii, zabíjejí ti tatička. Miami ... (*Zed' se zavře*)

WU-FANG (*do telefonu*) Cha, cha, cha, cha ... proč se směju? Vám ne, slečno Miami, malá závada je odstraněna ... prosím ... jsem vám k dispozici ... třeba hned, víte, kde bydlím? ... Ne, číslo 666 ... to najdete ... velmi se těším, slečno Miami ... velmi se těším ... na shledanou. (*Zavěsí*)

Výstup třetí

Wu-Fang, Baby Polly, pak Colt Bulldogg

(Wu-Fang usedne a jme se listovat v obchodních papírech. Ze strany vyjde po špičkách Baby Polly a tiše mu zezadu zakryje oči. Wu-Fang se vymrští a vystřelí z revolveru, který ležel na stole. V tom okamžiku ze všech stran vyjuknou čínští Sluhové a Služebnice s různými vražednými rekvizitami v ruce. Baby Polly se dá do smíchu)

WU-FANG (*ke služebnictvu*)

Činčila! (*Všichni zase zmizí*)

BABY

To jsme se polekali, to jsme se vyděsili! (*Směje se*)

WU-FANG

Nechte si takové žerty, prosím, nemám to rád.

BABY

A co máte rád . . . ?

WU-FANG

Mlčte!

BABY (*pokrčí rameny a vzdychne si*)

A jejej, pan šéf není v náladě!

WU-FANG (*řve*)

Sedněte si!

BABY

Cigaretku nedostanu?

WU-FANG

V úředních hodinách se nekouří. (*Úředním tónem*)

Objednal jsem vás, protože musíme spolu něco dojednat.

BABY

Mám zase dělat vnaididlo, že ano?

WU-FANG

Ticho! (*Úředně*) Známe se tři roky, že ano?

BABY

Důvěrně.

WU-FANG

Tři roky. Za tu dobu jsem do vás investoval tři sta tisíc dolarů v hotovosti . . .

BABY

. . . tolik . . . ?

WU-FANG

. . . ano . . . a vila na Baleárech, kožichy, toalety, dva vozy . . .

BABY

Ten čtyřválec nemůžete počítat . . .

WU-FANG

Dva vozy . . . a různé drobnosti! Celkem dle faktur 1 978 000

dolarů. Jeden milión jste mi pomohla vydělat, no a to ostatní konečně nebylo předraženo.

BABY

Tak co mi vyčítáte, snad jste si nemyslíl . . .

WU-FANG

. . . nic jsem si nemyslíl! Rozejdeme se, a aby bylo o vás postaráno, budu vám platit deset tisíc dolarů měsíčně. Zde máte šek na sto dvacet tisíc — *(podává jí šek)* Sbohem, slečno, děkuju vám za všechno, byl jsem vámi velmi . . . eh . . . okouzlen. *(Podává jí ruku)*

BABY *(hodí šek na stůl)*

To nepřijímám. Co si, človíčku, vůbec myslíte? Já, která můžu mít miliardáře, já se tady tři roky zahazuju s Číňanem pochybné pověsti, s lupičem! To jsem byla dobrá lákat staré bankéře na dostaveníčka. To se to pak inkasovalo za mlčení, co? Ne, kamaráde, to nepůjde, takhle lacino se nedám odbýt. Mizernejch sto táců pro Bejbinu! To tě bude mrzet, já znám ještě všelijaký cestičky, špíno jeden, jak z tebe vyrazit, co mi patří. Pamatuj si, když Bejbina promluví a cinkne, co na tebe ví, budeš zakastlovanej jedna dvě, a pak zatloukej jak dylina, voni ti to naflastrujou a budeš do štetky zničenej, do pavézy zničenej!

(Mezitím Wu-Fang klidně zazvonil na zvonek a tajnými dveřmi vstoupil Colt Buldogg. Ke konci řeči už je na scéně)

WU-FANG

Buldoggu, Baby nechce přijmout šek na sto dvacet tisíc.

BABY

Bodejt jo!

WU-FANG

A také nám vyhrožuje udáním. Kdyby cekla . . . vezmi si ji, prosím tě, na starost.

COLT *(vytáhne revolver)*

Udělám pro ni, co bude v mé moci.

BABY

Já se tu s vámi nebavím. *(Odchází, pak se vrátí, vezme si šek a odejde)*

COLT

Co vyvedla?

WU-FANG

Zhnusila se, holuběnka ... *(Rozsvítí se a bliká lampión)* Ta nová snad bude zábavnější ...

COLT

Lovu zdar! *(Odejde)*

Výstup čtvrtý

Wu-Fang, Nepoctivý civilista, pak Litter

(Klepání na dveře)

WU-FANG *(koketně se upraví a orientálsky usedne)*

Vejděte!

(Dveře se otevřou a vejde Nepoctivý civilista. Vstoupí úlisně a smekne)

WU-FANG *(překvapeně vstane)*

Kdo jste?

CIVILISTA

Jsem květinář ...

WU-FANG

Prosím, ale já nepotřebuji květiny!

CIVILISTA

Nejde o kytičky. Řekněme, že by šlo o ... pivo!

WU-FANG

Asi se mýlíte, pane. Poroučím se.

CIVILISTA

Pardon, abyste mi rozuměl . . . (*Vyjme listinu, dá Wu-Fangovi do ní nablédnout*)

WU-FANG

A tak. Posad'te se. Vás posílá přímo pan guver . . .

CIVILISTA (*přeruší ho*)

Nejmenovat, prosím . . . aby bylo jasno . . . Nikoho neznám, nikdo mne neposílá, s nikým jsem nikdy nemluvil. Já znám jen určité cesty.

WU-FANG

Rozumím, jde o tu kozu, co má zůstat celá.

CIVILISTA

Ano, ale vlk se musí nažrat.

WU-FANG

Máte konkrétní návrhy?

CIVILISTA

Ta věc je vypracovaná. Jen ji podepsat. Ale nevidím tu pana továrníka. Prý sem šel.

WU-FANG

Já ho zavolám. (*Zmáčkne knoflík a Litter vyjíždí na křesle*) Pan továrník si v klidu odpočíval.

LITTER

Ano, ano, nesmím mít pohyb, proto ani nevstanu.

CIVILISTA

Prosím, teď jsme tu všichni, pánové, můžeme uvažovat. Jde o eventualitu, že by někdo vyráběl pivo. Tu by si prohibice vynutila stíhání pašeráků.

LITTER

To nám právě moc brzdí kšeft.

WU-FANG

Pan továrník chce říci, že kdyby to bylo, že by to vadilo a že by to kšeft brzdilo.

CIVILISTA

Tak je to, pánové: *by a kdyby*.

WU-FANG

Ovšem, by . . . by!

LITTER

Jo tak . . . kdyby, kdyby, tak by . . .

CIVILISTA

Jenom aby — kdyby, pánové. Tedy . . . tato prohibiční policejní služba stojí tolik, že se nedostává určitým kruhům na výplaty úředníků, strážníků atd., zkrátka trpí tím mnoho lidí. A právě aby netrpěli a aby byly peníze na výplaty, šlo by to zařídit tak, že by se pašování potíralo dál, ale někdy by třeba někde, což by se přesně určilo, došlo k nedopatření, které by se na minutu připravilo, aby se pašování podařilo.

LITTER

A to by šlo?

WU-FANG

Jistě. Kdyby se ti, co pašují, dohodli s těmi, co potřebují peníze . . .

CIVILISTA

A to by bylo, kdyby se převzaly ty deficity a doplácelo se na ty platy.

LITTER

A ty by dělaly? . . .

CIVILISTA (*podá mu listinu*)

Tady by to bylo vypočítáno.

WU-FANG

To by ani nebylo tak moc. To by šlo.

LITTER

A co byste . . .

WU-FANG

Jaksi, co by dostal ten květinář, který by to zprostředkoval?

CIVILISTA

Ten by nedostal nic.

LITTER

Že by byl nezištný?

CIVILISTA

On by to už měl vyjednáno s tím pánem, co by ho byl poslal se vzkazem k tomu pánovi, co by chodil do vinárny s oním pánem, jak chodil na chlebíčky s jiným pánem, který, kdyby byl neumřel, tak by byl zůstal ve styku se skupinou jistých pánů, kteří už by byli na tom dohodnuti tak, aby ten květinář byl v tom započítán.

WU-FANG

To by bylo ještě lepší.

LITTER

Tak by se to prostudovalo a zítra by se to podepsalo.

CIVILISTA

To by platilo.

WU-FANG

Ještě by mne zajímalo, jestli by bylo možno povýšit strážníka, který by byl tím polichocen a vyšel by vstříc.

CIVILISTA

Který by to byl?

WU-FANG

Jedenáct set jedenáct.

CIVILISTA

To by byla otázka několika minut. Já bych se mohl poroučet.

LITTER

Velice by nás těšilo . . . totiž . . . to nás těší opravdu . . . taky ne, já jsem tím *by* celý spletený.

WU-FANG

Na shledanou.

CIVILISTA

Kdyby něco, tak že nic. (*Odejde*)

LITTER

Jestli tomu dobře hovím, tak to je taková užitečná korupce?

WU-FANG

Hlouposti, to je prohibice, a prohibice značí odříkání a odříkání je ozdravení národů. (*Zvoní se a lampión bliká*)

LITTER (*chce vstát*)

Hrome, vždyť já bych byl zapomněl. Co si to dovolužete? Omezovat mi svobodu! Uličníku, pusťte mne! Někdo sem jde.

WU-FANG (*zmáčkne knoflík a k zajiždějícímu Litterovi*)

To je asi vaše dcera.

LITTER

Zpustlíku, ničemo, kdy mne pustíte?

WU-FANG

Až jak se domluví s Miami.

(Litter zajede do zdi)

Výstup pátý

Wu-Fang, Miami

WU-FANG (*se opět koketně upraví*)

Dále, prosím.

(Miami vstoupí)

WU-FANG

Vítám vás, slečno.

MIAMI

Nechtěla bych, aby kdokoliv zvěděl o naší rozmluvě. (*Usedá na nebezpečnou židli*)

WU-FANG (*vydělá se*)

Ne tam, tam ne, zde, na polštárek. (*Ukládá ji*) Můžete mi důvěřovat. My orientálci dovedeme mlčet. (*Mezitím přinesl láhev koňaku a nalil jednu sklenku*) Nepřijala byste dnes tak vzácný doušek pro posilnění?

MIAMI

Jste tak exoticky dvorný, pane inženýre . . . (*Zadívá se na sklen-*

ku, kterou drží v ruce) Jiskra toho nápoje mne dojíhá více, nežli myslíte. Ta ústa, která mi šeptala slova lásky, ta ústa, která líbala okraj nesčetných sklenek, ta ústa zemřela v den, kdy alkoholu bylo odzvoněno.

WU-FANG

Ubohý básník!

MIAMI

Ubohá láska. (*Vstane prudce*) Kdo zabil Apollona Ruma?

WU-FANG (*se brozně ulekne*)

Slečno . . . demonstrace . . .

MIAMI

. . . kdo vyvolal demonstrace? Prohibice! A prohibice je dílo mého otce!

WU-FANG

Co ode mne očekáváte?

MIAMI

Maříte dílo mého otce. Pašujete. Chci vám pomáhat.

WU-FANG

Slečno Miami, jhnu při vašich slovech!

MIAMI (*nechápvavě*)

Prosím?

WU-FANG

Že jhnu. Nesmíte se divit, nás žluté vždycky bílé plemeno vábí. (*Drží ji za ruku*) Vaše pleť je bílá jako alabastr . . .

MIAMI

Pane inženýre?

WU-FANG

. . . nech toho inženýra, bílé kotě moje. Zde jsem Asiatem. Čao-kono, Čao-čaj čaj, Kvičala-čaj, což značí čínsky: Chci tě!

MIAMI

Budete-li takhle pokračovat, odejdu.

WU-FANG

Tvá pleť voní víc než čínský františek, a to je nějaká vůně!

MIAMI

Nechte mne domluvit, nežertujte!

WU-FANG

Ve vášni neznám žertů.

MIAMI

Přestaňte být dotěrný . . .

WU-FANG

. . . anděli . . .

MIAMI

. . . chtěla jsem vám pomoci v pašování . . .

WU-FANG

. . . ten hlas je flétna . . .

MIAMI

. . . proti svému otci.

WU-FANG (*zváží*)

Cože jste chtěla?

MIAMI

Pašovat s vámi, zachránit alkohol, ničit dílo otcovo.

WU-FANG (*dá se do smíchu*)

Jak mile žvatláš, naivní holubičko. Pohled! (*Otevře skříňku ve zdi a je vidět na běžícím pásu řadu labví*) Vidiš to pivo? To vaří tvůj tatíček, cukroušku, a já je tatíčkově pašuju, větvičko santalová, rozumíme? Proto chtěl tatíček prohibici, aby pivíčko bylo dražší!

MIAMI

To není možné . . .

WU-FANG (*uchopí ji a dlouze políbí*)

Všechno pochopíš . . . všemu tě naučím . . .

MIAMI (*s ním zápolí*)

Pomoc, pusťte mne! Já se vás bojím.

WU-FANG

Bázeň a cudnost, to všechno musí dolů . . . mahagone můj . . .

MIAMI (*se mu vytrhne a dá mu políček*)

Co si myslíte, jak to se mnou jednáte?

WU-FANG (*vybuchne*)

Co si myslíte vy, slečno? Mám na vás právo.

MIAMI

Otevřete mi okamžitě!

WU-FANG

Ani mě nenapadne. Mám vás slíbenou od vašeho otce!

MIAMI

Co to blábolíte?

WU-FANG

Ano. Patříte mi! Dostal jsem vás za to, že mlčím, že neprozradím vašeho otce.

MIAMI

To je lež! Tatíček nic neudělal!

WU-FANG

Jen to, že zabil Apollona Ruma!

MIAMI

To není pravda! Lžete!

WU-FANG (*chytne ji za ruku*)

Takhle jsem ho chytil za ruku, když stál nad mrtvým! Na mně záleží, bude-li souzen pro vraždu! A abych mlčel, daroval mi tebe! Tak co, změníš se? Nebo chceš přivést tatínka do kriminálu?

MIAMI (*se s ním rve*)

To je lež, neposlouchám vás, pomoc, pomoc, pusťte mne . . .

Výstup šestý

Předešlí, Colt Bulldogg

(Colt Bulldogg vstoupí, hned po vstupu vystřelí z revolveru. Wu-Fang pustí Miami a uskočí ke stolu)

WU-FANG

Co blázníš?

COLT

Ticho, šéfe! *(K Miami)* Stalo se vám něco? Mohu vám pomoci?

MIAMI

Odved'te mne odtud!

COLT

Prosím, slečno, pojd'te.

WU-FANG

Ani krok.

COLT *(k Miami)*

Doprovodím vás až domů, slečno!

WU-FANG

Stůjte, Miami! Bulldoggu, zmizte! *(Sabá po revolveru na stole)*

COLT *(se rychle obrátí a vystřelí Wu-Fangovi z ruky revolver)*

A kdybyste se sebevíce hýbal, šéfe, prach žene kulku rychleji. Nějak jste zbledl, odpočiňte si. Posad'te se. *(Nabízí mu nebezpečnou židli)*

WU-FANG

Blázne, co to tropíš?

COLT

Abyste se posadil, a hezky rychle. *(Míří na něj, Wu-Fang se zdrábá u židle. Miami si položí hlavu na prsa Coltova. Colt přistrčí Wu-Fanga, ten dřepne do židle a palice ho omráčí. Colt před něj posune plentu)*

(Hudba)

COLT (*zpívá*)

Tisíc a jeden sen

Málo, má milá, málo miluješ,
Málo, má milá, mi důvěřuješ,
Málo, má milá, ty mne miluješ,
Málo mne asi znáš.
Každá krása trvá jenom chvíli.
A život jen jednou je náš;
A kdybychom tu chvíli ztratili,
Krásy se nedočkáš.

OBA

Refrén:

Každému z nás dal čas pár krás,
Leč neuhodne nikdo toho dne, kdypak čas ten
k nám vrátí se zas.

Jen málo nás pozná ten čas,
Kdy láska změní život ve snění naráz.
Šťasten je ten, kdo třeba jen jeden den
Prožít, prosnit směl tisíc a jeden sen,
Ten ví,
Že nás čeká každého čas,
Kdy láska změní život ve snění naráz.

(Odejdou)

Výstup sedmý

Služebnictvo

(Ozvou se zvonky, blikají lampióny — na scénu vběhnou ze všech stran Sluhové a Služky. Zmateně hledají pána, nenajdou jej a rozprchnou se)

Výstup osmý

Hej a Rup jako strážníci

(Otevrou se tajné dveře a za nimi se objeví Hej a Rup v uniformách)

HEJ

Helemese. Jak jsem si to myslil!

RUP

A co jste si myslil?

HEJ

Jak to tady vidím.

RUP

To jste si to myslil dost blbě. Abysme se vrátili, co?

HEJ

Ne! Kryjte mi záda. Já se rozhlédnu. *(Vejde dovnitř a saje vzduch)* Aha, jak jsem si to myslil. Zde se střílelo, a to ze střelné zbraně.

RUP

Nejní cejtit ráže?

HEJ

Jaká ráže?

RUP

Ta dírka v laufu. *(Tajné dveře se zavřou, Rup za nimi zmizí)*

HEJ *(jenž nezpozoroval Rupovo zmizení)*

To se vyšetří. Zatím zůstaňte, kde jste, abyste na mne viděl. Odvážím se o několik kroků vpřed a v případě nebezpečí bych písknul. *(Rozblédne se)* Tak a pojdte dál. — *(Zpozoruje, že Rup je pryč)* Hej, haló, no tak, jste tam? *(Klepe na tajné dveře)* Rupe, kolego, ozvete se! *(Pojednou se dveře otevřou a za nimi nikdo není. Hej tam vejde)* Haló, kam jste šel, vraťte se!

(Dveře se zavřou a současně se otevřou jiné tajné dveře, za nimiž stojí Rup)

RUP

Tady jsem, pojdte sem, kde jste? Ježíši, neštěstí, jsme v pasti. Kudy ven?

HEJ *(vlítne na scénu jinými dveřmi)*

Tady jste, kde jste byl?

RUP

Fuj tajbl, to se mi udělalo horko.

HEJ

Namouduši, a hned je člověku jináč, když se něco děje. To je zaměstnání, to je živůtek, to je nebezpečíčko . . .

RUP

Jen aby se nezvětšilo.

HEJ

Přece, jezuskote, máme uniformy, ne? Za námi je zákon, společnost lidská!

RUP

No dobře, a co je před námi?

HEJ

Před námi je úkol kápnout na to. Před chvílí jsme říkali, hlavní věc, abychom se tam dostali. Ted' tu jsme.

RUP

Ted' je zase hlavní věc, abychom se dostali ven.

HEJ

Mezitím ale musíme všechno prohledat, vypátrat, pozatýkat, předvést . . .

RUP

Zavřít a popravit. To je mi jasné.

HEJ

Tak co se ptáte?

RUP

Jaksi mi není sdostatek patrnó na první pohled, v čem souhlasí chůze sem se zákonem, který nám byl dán ze strany nadřízené.

HEJ

Jak to?

RUP

No přeci: máme stát na stanovišti. Máme ten dům hlídat a nechodit dovnitř.

HEJ

A kdo to nařídil, aha?

RUP

Inspektor!

HEJ

Prosím. Ten člověk byl ještě před hodinou strážník jako vy nebo já, číslo jedenáct set jedenáct! Pak jsem ho viděl jít sem. Pak jsem ho viděl jít odtud na strážnici, pak jsem ho viděl jít ze strážnice, a hele, byl to inspektor. A ten inspektor nám zakázal sem chodit. Proč?

RUP

Protože je inspektor!

HEJ

Ne, ze žárlivosti. Ten člověk tady něco vypožoroval, ten něco ví. Proto dělá kariéru. V tomhle domě můžeme udělat kariéru taky. To je dům, do kterého se hodí policajt a vylítne inspektor.

RUP

Že bysme vyšli rovnou a byli povýšeni?

HEJ

Blbost. Nejdříve musíme něco vědět. Vědět, aby bylo možno říci, co vím. Když něco vím, hned se jinak cítím. Přijdu k představenému, představený si řekne, on ví, ten člověk ví, ten ví

něco, ví moc, ví víc, než by měl vědět, zavolá si mě a řekne, víme, teď jako nic nevíme, že víme . . . teda rozumíme, pane inspektore — to už jsem já — co vlastně víme, já řeknu, nic nevíme — zatím víme oba — a zase jdu.

RUP

Ale já nic nevím!

HEJ

Teď; ale za chvíli můžeme vědět. Proto jsme tady!

RUP

No jo, teď chápu! Pátrat, zdali se tu neděje něco proti zákonu. A pak zakročit . . .

HEJ

. . . a být povýšený. Jasno?

RUP

Jasno. Teď právě se musíme chovat plánovitě. Nevíme, kde jsme, aby nás nějaký jednatel neobklíčil.

HEJ

Tomu se vyhneme, když se rozdělíme.

RUP

To bych neřekl.

HEJ

Abychom si každý byl zálohou tomu druhému. Podívejte. *(Vezme sklenku koňaku a postaví ji)* To jsem já . . . a tadyhle jste vy. *(Postaví láhev)*

(Rup se upřeně dívá na koňak)

HEJ

Kam koukáte?

RUP

Na sebe . . . já jsem nějak pěkněj . . . baňatej . . .

HEJ

Co?

RUP

Koňak, člověče, osmnáct set třicet dva, Ježíši, koňáček, človíčku . . . jsme na stopě!

HEJ

Pašeráci, pane inspektore, to je kariéra, co?

RUP

Jen aby to byl koňak, sakra, kvůli té kariéře . . .

HEJ (*čichá ke sklence*)

Ba jo, je to koňak. Máme vyhráno. (*Chce se napít*)

RUP (*ho zadrží*)

Neblázněte, člověče, máte uniformu!

HEJ

Co si myslíte, pane? Já to chci služebně ochutnat!

RUP

Od toho jsou znalci. Naše povinnost je oznámit to. Přijde komise, vyšetří to, znalec ochutná, státní návladní zažaluje, porota se vysloví . . .

HEJ

. . . soudce odsoudí, kat popraví . . .

RUP

. . . hrobník zahrabe, červi sežerou, dědici vyžerou.

HEJ

Tak to jděte oznámit, já tady budu hlídat.

RUP

Hlídadí vždycky rozumní lidé, a ne horké hlavy. Jděte to oznámit.

HEJ

Tak půjdeme oba.

RUP

Vždyť neznáme východ. Jsou tu samé chytačky.

HEJ

Helejte, plán: Jděte na tuhle stranu, já půjdu tady. Najdem východ, sraz u flašky.

RUP

A kdo se vrátí dřív . . .

HEJ

Bude hvízdát, trylkovat, jódlovat, prozpěvovat.

RUP

Aby ten druhý poznal, že je tady.

HEJ

Ne, aby ten druhý poznal, že zatím nechlastá.

(Rozejdou se. — Hned se oba vrátí a sejdou se)

HEJ

Jo, co jsem chtěl . . .

RUP

Taky jsem se chtěl ještě zeptat . . .

HEJ

Tak já jdu.

RUP

Tak opatrně. *(Rozejdou se)*

(Po chvíli se vrátí Rup. Okouní kolem koňaku)

RUP *(volá)*

Haló, příteli Heji! . . . Nic, to on už se nevrátí. *(Hledí na koňak)*
Chm, tak prosím, lidstvo se zřekne alkoholu v touze po všeobecné čistotě. A hle, zločinný jednotlivec tu jme se plánovitě porušovat zákony a vyrábí si klidně lihoviny. Však také trestu neujde. *(Odchází, ale zarazí se)* Trestu, to jsou řeči, trestu. Co když to není lihovina, he? Ačkoliv od toho je tady koštér. Koštér ochutná . . . jestli vůbec koštér je doma. Kdo ví, kde lítá! Já mu to aspoň tady připravím. Doleje se mu to — *(doleje sklenku)* — a ještě si k tomu čuchnu, abych ho mohl informovat. *(Čichá ke sklence)* Řekněme, že bych se napil: Co riskuju? To může být také otrávené! Já riskuji život! To by mě mělo zastrašit? Ne! Je-li to můj osud, položím život na oltář povinnosti. Když to nejde jinak, umřu za vlast. *(Rychle vypije sklenku)*

Je to koňak. (*Napije se opět*) . . . a byl to koňak a bude to koňak. (*Napije se z lábve*) Teď vím, že musím zakročit, a proč. (*Odchází*) Teď se mi bude také jinak pátrat. (*Odejde*)

HEJ (*vběhne*)

Flaško vzácná, předměte doličný! Zaplať pánbůh, že jsi tady! Tak mi pořád něco říkalo: Vrať se, aby zločinec láhev neuklidil! Jsi tu, jdu zase pátrat. (*K lábvi*) Tak tedy sbohem . . . ne, na shledanou . . . hned jsem tady . . . (*Odejde*)

RUP (*se vrátí*)

Chm, tak to vidíš, jak se na sebe nemůžeš spolehnout. Myslíš, žeš to nedolil, a tys to, chlapíku, dolil. Ale v té skleničce toho bylo míň. (*Upije ze sklenky*) Ne, to zase toho bylo víc. (*Dolije zase sklenku a napije se z ní*) Nebo toho bylo tady míň. (*Napije se z lábve*) To je marný, je to holt hříšnej destilát. (*Vstane a zavravorá*) A jeje! Těžiště je v troubě! (*Odchází, opíraje se o obušek*) Tak pojď, dědečku. (*Odejde*)

HEJ (*vlítne na scénu a rychle se napije z lábve*)

No, a je to. Mám to za sebou. To je porád nerozhodnosti. A potom, teď se známe, vím, co jsi zač! Jsi silnej, kamaráde! A až se trochu víc seznámíme, budeme si rozumět. (*Ještě se napije*) Promineš, musím to obhlédnout. Aby ti tu nebylo smutno, nalej si štamprle. (*Naleje si sklenku*) Tak. (*Vypije sklenku a odejde*)

RUP (*vejde a vravoravě se dobelhá ke stolku. Napije se a prohlíží láhev*)

To je přece jen barvička! Kdybych byl malířem, namaloval bych obraz: moře koňaku, na něm pluje vor ze špuntů, na voru leží trosečník a chlastá! A potápěč je ožralý a žralok má zavázanou hlavu . . . Potom bych ten obraz zarámoval a vychlastal bych ho! (*Zdvihne telefon*) Dej si taky! (*Naleje do mluvítko koňak a vypije jej*) Děkuju. (*Leze po čtyřech ven*) Vracejí se mi studentská léta. (*Odejde*)

HEJ (*vběhne a napije se*)

Porád stejnej! (*Prohlíží láhev*) No nevím, poslouchej, ňák je tě

míň! Že ty se mi nakonec vypařuješ? To bych nerad! Kampaks dal špunt? Nevíš, vid'?' Ty se nešetříš, to já nemohu trpět. Pojď na separaci, budeš vyslechnut! (*Zajde za plentu, za plentou vykřikne a vyběhne*) Fuj, fuj, fuj, co to je? Kdo to tu sedí? Hej, pane! (*K lábvi*) Vidíš ho, vem si ho! Ale kde je kamarád, poradit, haló, kolego, pomoc! (*Postaví láhev a odběhne*)

Výstup devátý

Wu-Fang, Později Rup, pak Hej

(Wu-Fang se probudí z mdloby za plentou. Drží si hlavu a kolísavě vyjde. Jde ke stolu nalít si koňak. Zpozoruje, že láhev je prázdná, vzpamatuje se a všimne si strážnické čepice, jež leží na zemi. Hvízdne si významně a zmizí v tajných dveřích)

RUP (*vpadne na scénu opilý*)

A teďka budu pochovanej. Bude se plakat. Tady se spustím do hrobu (*ulehne na divan*), hodím na sebe tři přehršle . . .

HEJ (*vlítne na scénu*)

Haló, haló, vstávejte, budeme povýšeni; objevil jsem něco!

RUP

Pane, víte o tom, že jsem mrtvej?

HEJ (*pomáhá mu vstát*)

A kdy se vám to stalo?

RUP

Padouši mne otrávil!

HEJ

Jeje, to se mi nehodí, že jste umřel, já se s vámi chtěl poradit.

RUP

Můžete mne citýrovat.

HEJ

Tamhle za plentou jsem něco našel.

RUP

Ukažte.

(Hej odstraní plentu a je vidět prázdnou židli)

RUP

Á, židle, to by člověk nevěřil, že taková židle se schová, filuta jedna.

HEJ

Ale na ní seděl člověk.

RUP

I člověk se schová . . .

HEJ

Omráčenej nebo mrtvej!

RUP

Mrtvej? To jsem byl já!

HEJ

Ne vy, jinej mrtvej!

RUP

Jinej mrtvej? Tak to je vražda! *(Zvedne telefon)* Haló, hasiči . . .

HEJ *(vezme mu telefon z ruky)*

Co to voláte, ono taky hoří?

RUP

Než přijdou, tak to můžeme zapálit!

HEJ

Policii musíme zavolat, posilu. Haló, haló, dejte mi policii.

RUP *(vezme telefon)*

Haló, jménem zákona, spojte mne s policií. Haló, policie, povídám P jako Kladruby, totiž jako strop. O jako jablko, L jako sysel nebo vůl. I jako ti, já ti dám. Tam dělají pasívní rezistenci . . . jděte po drátě, až přijdete na domácí centrálu, tak ji zatkněte a spojte se sám.

(Hej odejde a sleduje drát)

RUP *(stojí u telefonu)*

On tam jde osobně kamarád, těšte se . . .

Výstup desátý

Rup, Wu-Fang, pak Hej

WU-FANG *(vejde na scénu a vytrhne Rupovi telefon; mluví do telefonu)*

Wu-Fang, chao-čilimník-chao-činčila, bajkajlaj. *(Pověsí)*

RUP

Co si to dovolužete? Pane, já jsem úřední osoba, to se vám nemusí vyplatit, já si vás zjistím.

WU-FANG

Víte, kdo jsem, vždyť jsem vás dostal k policii.

RUP

Nic, teď vás neznám, to musí stranou, vaše nacionále, narodil jste se?

(Wu-Fang odběhne)

RUP

Pane, narodil jste se? Ještě dvakrát položím otázku a pak střelím.

HEJ *(vběhne)*

Telefonem do hlavy mne tloukli!

RUP

Byl tady Číňan a nenarodil se!

HEJ

Ten, co seděl na židli?

RUP

Ne, ten, co nás nutil hlasovat.

HEJ

Ten byl mrtvej na židli!

(Začne blikat lampión a ozve se bouchání na dveře)

HEJ

Jdou na nás. Schovějme se.

(Oba se skryjí a číhají u dveří)

Výstup jedenáctý

Předešlí, Strážník

(Poctivý strážník opatrně vchází. Hej mu nastaví nobu a Poctivý strážník se vymázne na scénu. Vstane)

STRÁŽNÍK

Jakožto vám nadřízený inspektor vás upozorňuju, že to může být považováno za vzpouru a jako takové potrestáno. Co tu děláte?

RUP

Poslušně hlásím, já jsem vám tu nohu nepodrazil.

HEJ *(podpírá ho)*

To byl omyl, prosím, není vám něco?

RUP

Nestalo se vám nic? Odpočiňte si, dobrodinče náš. *(Posadí ho na nebezpečnou židli a palice mu narazí helmu)*

STRÁŽNÍK *(vyskočí)*

To jsou úklady, tohle už přestává všechno, vzdejte se!

(Míří na ně revolverem)

Výstup dvanáctý

Předešlí, Litter, Wu-Fang

(Wu-Fang a Litter vstoupí)

WU-FANG

Co je to tady?

RUP

Tenhle prej je mrtvej. Pane, kdy jste se narodil?

STRÁŽNÍK

Ticho, já jsem inspektor.

LITTER

Pane inspektore, ti muži sem vnikli bez příčiny. Vyšetřte to.

HEJ

Jéé, bez příčiny! A co ten koňak?

STRÁŽNÍK

Ticho, slyšel jsem slovo koňak, co je s ním?

RUP

Tady se pašuje.

WU-FANG

Pane inspektore, já vás žádám . . .

STRÁŽNÍK

Kde je ten koňak?

HEJ

Byl tady. V té láhvi. Někdo to asi vylil.

STRÁŽNÍK

To by bylo důležité, zjistit obsah láhve podle předpisů. Co o tom soudíte, pane inženýre?

WU-FANG

Pane inspektore, to je velmi snadné. Jsem majitelem prádelny a chemické čistírny. *(Otevře dvířka ve zdi a je vidět na běžícím pásu srovnané prádlo)* V láhvi byl vzorek nové kyseliny, které užíváme k čištění.

RUP

Lékaře, my jsme to vypili!

HEJ

Pumpovat žaludky! Všichni muži k čerpadlům!

LITTER

Jsem tu sice na návštěvě, pane inspektore, přesto však jsem pobouřen chováním vašich lidí!

WU-FANG

To je neslýchané. Vtrhnou sem neoprávněně, vypijí mi vzorek a ještě mne obviňují. Žádám okamžitou satisfakci.

STRÁŽNÍK (*zdrčeně*)

Zjednám nápravu, pánové, okamžitě.

LITTER

Čím dřív tím líp, pane inspektore. (*Odejde*)

WU-FANG

Očekávám omluvu z patřičných míst, pane inspektore. Poručím se. (*Odejde*)

HEJ

Pane inspektore . . .

STRÁŽNÍK

Ticho, drzí lidé . . .

RUP

Ale není to prádelna!

HEJ

A ta kyselina byla nápadně dobrá!

STRÁŽNÍK

Přes můj výslovný zákaz vnikli jste do tohoto domu. Vypili jste předmět doličný, blamovali jste spravedlnost. Jste degradováni, propuštěni a hodni opovržení.

RUP

My jsme to mysleli dobře.

STRÁŽNÍK

Jako inspektor jsem k vám zaujal záporné stanovisko. Jako

člověk vám radím: Pamatujte si, že přílišná horlivost škodí.
(*Odejde*)

HEJ

Tak prosím. Pan inženýr tu má koňak, pan továrník sem na něj chodí, mrtvej vstane ze židle, pak se nenarodí, telefonista mne mlátí do hlavy, inspektor je povýšený, a kdo to všechno odnese?

RUP

Malý český člověk.

(*Hudba*)

HEJ A RUP (*zpívají*)

Příliš horlivosti škodí

Přesto, že se někdy hodí

Na někoho něco vědět, něco o něm znát,

Příliš horlivosti škodí,

Leccos se může stát.

Ať se stane, co chce, kde chce,

Tak nic nevím, nic neslyším, nic jsem neviděl,

Mohlo by se státi lehce,

Že bych to odseděl.

Řeknu něco o pánovi,

Ten pán to poví pánovi,

Jenž zná pána,

Jehož strýci

Byla dána

Celá strana

Toho pána

K dispozici.

Ať se kde chce, co chce stane

A kdyby mi kdokolivěk cokolivěk dal,

Já opáčím: Ba ne, pane,
Zavřu oči, jdu dál.

(Tanec)

O p o n a

TŘETÍ JEDNÁNÍ

Noční dancing Bulldoggův

Moderně zařízený přepychový noční podnik. V pozadí jazzový orchestr. Vpředu po stranách stolky pro hosty, z nichž jeden je v odděleném boxu. Na všech stolcích telefony. — Při otevření opony sedí u stolků několik hostů, mezi nimi Žurnalista.

Výstup první

Litter, Colt Bulldogg

(Litter vstoupí, mluví zmateně a rozechvěně)

COLT *(přichází mu z druhé strany vstříc)*

Haló, pane, proč sem chodíte? Miami vás nechce vidět. Chcete ji zase prosit, aby mne opustila? Ještě jste se nesmířil s tím, že si mne vzala?

LITTER

Naopak, milý Colte, přicházím právě jako váš tchán. Chci se rozloučit s Miami, dceruškou svou sladkou.

COLT

Odjíždíte?

LITTER

Pst, tiše, ať to Wu-Fang neslyší. Jsem zničený člověk, Colte. Musím odtud pryč, do Evropy, do Egypta.

COLT

Co se stalo?

LITTER

Bojím se Wu-Fanga.

COLT

Pročpak? Nejdou obchody?

LITTER

Děkuju, to ano, pije se moc, pije se leccos, pije se draho — ale co je to platné, těžko se mi dýchá, rozumíte, teď zas obnovili to vyšetřování . . .

COLT

Prohibiční policie?

LITTER

Ta je koupená . . . ale kriminální. Víte, ta vražda Apollona Ruma, mě se to netýká, ale přece jen . . . Miami ho měla ráda . . .

COLT

Nemluvte před ní o něm . . . už zapoměla.

Výstup druhý

Předešlí, Miami

MIAMI (*vešla při posledních slovech*)

Má pravdu, tatínku, zapoměla jsem na ten ošklivý život před
prohibicí.

LITTER

Miami, dceruško, to ti to sluší . . . kde teď šiješ? . . . Jo, vždyť já
se přišel rozloučit. Dceruško, pojed' se mnou do Evropy! . . .
Vždyť ty nemůžeš, jsi už vdaná.

MIAMI

Kam jedete, tatínku?

LITTER (*tíše*)

Pryč, na zotavenou. Polly jede se mnou, vid', že mi to nezazlí-
váš? Jsem starý muž . . .

MIAMI

Vždyť si přeci můžete dělat, co chcete, tatínku. Taky jsem si
dělala, co jsem chtěla.

LITTER

Jsi šťastna, Miami?

MIAMI (*zpívá*)

L á s k a m á p r á v o s e s m á t *

Proč že jsem tak šťastna, na to odpoví za mne láska má,

Protože mé srdce vložila ti do dlaně láska má.

Po celý život u tebe bude v ochraně láska má.

Láska má právo se smát,

Se smát,
Se smát.
Já mám ideál,
Krásný ideál,
Můj ideál
Je lásky ráj.
V Evropě, když je máj, tam jenom najde svůj ráj láska má,
V Evropě, když je sních, dožije se všech snů svých láska má,
V Evropě každý den bude vítat s úsměvem láska má.

Láska má právo se smát,
Se smát,
Se smát.
Zjara v Benátkách
Líbánky mít.

Na zimu v Cáchách
V zámečku snít . . . ach!
Ve Vídni tančit,
V Paříži žít,
Neapol spatřit
A potom umřít.

Valčík je komponován pro kolorатурní zpěv. Eventuálně možno vynechat.

LITTER (*utírá si slzy*)

Jezuskote, dítě, ty jsi jemná ženská. Jsi po mně. Víte, Colte, Litterové měli vždycky srdce na pravém místě. Miami, zlatíčko, nech nás chvíli o samotě.

MIAMI

Ale ještě nesmíte odejít. (*Odechází*)

LITTER

Ne, ještě nejdu, jen slovíčko tvému muži. Rodinná věc, Miami.

(*Miami odejde*)

LITTER

Colte, řekněte, jde vám ta mlékárna dobře?

COLT

To přeci víte, vždyť mi dodáváte.

LITTER

To je to, já skoro knihy nevidím. Wu-Fang všechno přede mnou zavírá, tluče mne, tuhle mi dal pohlavek. *(Pláče)*

COLT

Proč se nebráníte?

LITTER

Nemohu. Wu-Fang na mne něco ví. Já se vám přiznám: tenkrát, jak našli tu mrtvolu . . .

Výstup třetí

Předešlí, Polly

POLLY *(vstoupí při poslední replice, spatří Littera a běží rovnou k němu)*

Aha, uject, utect, nechat mne tady na holičkách, vid', to by se ti v Evropě žilo bez Bejbiny? Před Wu-Fangem abych hrála komedii a tlusťoušek mi za to chce vzít draka!

COLT

Polly, neblázněte, nedělejte mi tu skandál.

POLLY

Já vám ten lokál můžu taky rozházet, podfukáři jeden! Ať mi tedy neutíká!

LITTER

Ale Bejbino, čestné slovo, zeptej se Miami, já ještě nejedu; a vůbec, vždyť mám dva lístky na loď, koukej, pro tebe!

POLLY

Dejte je sem! (*Vezme mu je*) Tak proč lítáte po lokálech? Chcete, aby vás Wu-Fang nachytil?

LITTER

Tys ho viděla, on tu někde je? Já jsem nešťastný, Colte, já to asi nevydržím!

COLT

Chtěl jste mi něco říci, mluvte.

LITTER

Ne, já vám to napíšu, kde je Miami, Pollynko, hned půjdem, jen se rozloučím s dítětem . . . kde je?

COLT

Vzadu v bytě, já vás dovedu . . .

POLLY

On to najde, pospěšte si, musíme připravit zavazadla.

(Litter odejde)

POLLY

Co vám vypravoval?

COLT

Celkem nic. Bojí se Wu-Fanga.

POLLY

Ten uličník ho připraví o rozum. Už abychom odjeli.

COLT

A co se děje, Polly?

POLLY

Wu-Fang tvrdí, že Litter zabil Apollona Ruma! A zatím ho zastřelil sám!

COLT

Co? Wu-Fang?

POLLY

Já myslela, že o tom víte?

COLT

Ale to je hrozné, on ho takhle vydírá . . . A víte určitě, že vrahem je . . .

POLLY

Wu-Fang!

(Ozve se třeskot padajícího nádobí a plechového tácu)

Výstup čtvrtý

Předešlí, Hej jako číšník

HEJ *(objeví se za bariérou boxu, v němž se dialog odehrává)*

Já jsem, prosím, netušil, že ten tác vyklouzne . . .

COLT

Vy jste tu poslouchal?

HEJ

Tu ránu jsem vyslechl, já to takhle nesu, a najednou to pustím a výsledek je každému patrný.

COLT

Jste tu třetí den, člověče, jak to bude vypadat za týden?

HEJ

To toho bude víc, vašnosti; mám to tu nechat až do příchodu komise?

COLT

Seberte to, hlupáku! *(K Polly)* Pojd'te pro Littera. *(Odejde s ní)*

HEJ

Prosím, blboune. *(Pro sebe)* To je tak, když člověk vyšetřuje vraždu a má přitom obsluhovat hosty. Něco zařvat musí. *(Leze po zemi a sbírá střepy, dostane se až pod stůl, u něbož sedí Žurnalista)* Haló, redaktůrku! *(Tabá ho za šos)* Haló, sehněte se.

ŽURNALISTA *(se sbýbne)*

Co je?

HEJ

Chcete senzaci pro noviny?

ŽURNALISTA

Diktujte!

HEJ

Ještě to není, ale bude. Musíte mi pro někoho doběhnout.

ŽURNALISTA

Kam?

HEJ

Za město k řece. Tam u ohrady zahnete pod most a tam leží roura. Ta je na obou stranách zabetonovaná, ale je tam nápis: Soukromý detektivní ústav Hejrup. Tam zaklepte a řekněte kamarádovi, že jsem na stopě, aby sem hned přišel.

ŽURNALISTA

A bude tam?

HEJ

Má tam službu. Kdyby nechtěl otevřít, řekněte: To jsem já, on bude myslet, že jsem to já, a pustí vás.

ŽURNALISTA

A co má dělat?

HEJ

To on ví. Plán jsme vypracovali. *(Vtom jde číšník, Hej vylítne a mluví)* Poklona, pane redaktore, poručím se, přijďte brzy, děkuju uctivě.

(Žurnalista a Hej odcházejí každý jinou stranou)

Výstup pátý

Wu-Fang, Hej, později Colt Bulldogg

WU-FANG (*vejde, k Hejovi*)

Číšníku, hej hola!

HEJ

Kdo mne, prosím, volá?

WU-FANG

Hledám tu někoho.

HEJ

Ano, prosím, koho?

WU-FANG

Jednoho tlustého.

COLT (*vešel*)

Neznáme žádného!

HEJ

Je tu pan továrník,
co čeká na párník.

COLT

Ztraťte se, a ticho!

HEJ

Je tady, má břicho!

COLT

Dost toho!

HEJ

Ještě jen slovíčko,
Je tady, má břicho!

COLT

Ven!

HEJ

Aby vám neutek!
Je tady, má pupek! (*Odejde*)

WU-FANG

Vydejte mi Littra!

COLT

Dost času až zítra!

WU-FANG

Okamžitě chci mluvit s Littrem!

COLT

Není tady.

WU-FANG

Lžete! Zapíráte ho!

Výstup šestý

Předešlí, Polly, pak Litter a Miami

(Polly vejde)

WU-FANG

Polly, mluv, je tady Litter?

POLLY

Poslouchal, komu tyká?

WU-FANG

Počkám si na něj!

POLLY

To se načekáte!

COLT

Varuji vás, odejděte!

POLLY

Sbohem, já jdu domů k Litterovi!

WU-FANG

Na to nenalítnu!

LITTER (*vejde*)

Tak, Polly, Polly, půjdeme už . . . (*Spatří Wu-Fanga a chce se vrátit*)

WU-FANG (*ho chytne za rukáv*)

Tak tady ho máme, pana společníka!

LITTER

Pusťte mne, ať mne pustí, Wu-Fangu, jsem tu za dcerou!

WU-FANG

Koupil jste si lístky na loď, dejte je sem!

LITTER

Na loď? Já nic nemám, čestné slovo. Prohledejte si mne, nic nemám, to je výmysl!

POLLY

Pojďte, Hectore!

COLT

Wu-Fangu, dám vás vyhodit!

WU-FANG

Chci ty lístky na loď, kdo je má, rychle!

LITTER

Já je nemám!

WU-FANG

Polly, dej je sem!

POLLY

Ale já vůbec . . .

WU-FANG (*řve*)

Dej je sem, rychle!

(*Polly mu podá lístky*)

WU-FANG

Aha, tak takhle to vypadá ve skutečnosti. (*Trhá lístky*)

LITTER

To je zlodějna, já už toho mám dost, zavolejte policii.

COLT

To snad není zapotřebí!

WU-FANG

Taky myslím.

LITTER

Ať sem přijde policie, všechno udám, i sebe!

POLLY

Nech toho a pojd'!

LITTER

Policie, policie!

MIAMI (*vstoupí*)

Co se stalo, tatínku?

WU-FANG

Váš tatínek chce něco sdělit policii. (*K Litterovi*) No, povídejte!

MIAMI (*ke Coltovi*)

Co tu chce ten člověk?

COLT

Jdi odtud, miláčku, nějak to spravím!

WU-FANG

Lituji, slečno, totiž madame, ale bránit se musím!

MIAMI

Nechte mého otce na pokoji!

LITTER

Vidíte, zloději!

WU-FANG

Vrahu!

POLLY

Lháři, nechte ho!

LITTER

Já jsem nevinný!

MIAMI

Já ti věřím, tatíčku. (*Omdlévá*)

COLT (*ji zachytí*)

Pohleďte, co děláte, vodu, rychle — (*Křísí ji*)

LITTER

Vrahu mého dítěte! Zloději, zloději, ven!

COLT

Vyděrači, lotře, pašeráku, dostanu vás do kriminálu.

MIAMI

Tatíčku!

COLT

Miláčku, probud' se!

WU-FANG

Vezmu vás tam všechny s sebou.

(Všeobecný zmatek, bardámy a číšníci pobíhají, hosté vstávají)

Výstup sedmý

Předešlí, Nepoctivý civilista

(Nepoctivý civilista se objeví zčistajasna uprostřed sbluku)

CIVILISTA

A to by byla veliká chyba, pane inženýre! Dobré jméno tak vynikajících osobností a tak rozhodujících hospodářských činitelů nestrpí, aby bylo veřejně potřísněno blátem soukromých nedorozumění. V tak vážné době, jako je dnes, veřejné mínění není bez důležitosti. *(Ke Coltovi)* Odved'te milostivou, potřebuje klidu!

MIAMI

Kdo je to?

CIVILISTA

Květinář, madame, dovolím si vám zítra poslat krásné orchideje!

(Colt a Miami odcházejí)

CIVILISTA

Sedneme si, pánové. Pan továrník, myslím, je v průvodu své . . . dámy, že ano, pane inženýre, nebudeme obtěžovat a posadíme se zvlášť. Pánové, společenské formy . . . národní hospodářství . . . obchod . . . vnitropolitická rovnováha . . . všechno spolu souvisí. Čím méně hluku, pánové, naděláme, tím lepší ovoce sklidíme; během večera najdeme příhodný moment, abychom separátně opustili tuto místnost, a zítra zbude dosti času k urovnání těch malicherností! No, a hudba? — Je tu trochu smutno. *(Hudba začne hrát. Civilista usedne u stolku s Wu-Fangem. Hosté tančí)*

Výstup osmý

Předešlí, Rup, pak Hej

RUP *(vejde, oblečen v trapném fraku)*

To je zajímavé. *(Mluví k číšníkovi, který ho nechce pustit dovnitř)*

Já nemohu odkládat v šatně, dokud nevím, jak se tady jí. Musím přeci vidět podnik, jak to jde, jaká je péče a co si můžu dát. *(Svléká se a svlékne s kabátem i frak)*

HEJ *(vstoupí a mrká na Rupa)*

Pardon, pane, ve vestě se sem nesmí.

RUP

Vy mne budete učit, kdo to jakživ slyšel, frak bez vesty!

HEJ

Ale vy račte mít vestu bez fraku.

RUP

Loupež, hned sem! Morbleu, to u nás v Paříži se nestane! *(Obléká se do fraku, který vytrhl číšníkovi)*

HEJ

Pán je Francouz! Parfaitement, Monsieur, par ici Monsieur, deux couverts pour Monsieur ou un seul? Deux couverts pour Monsieur tout seul. Voilà! (*Usadí Rupa ke stolku, tiše k němu*) Máte tu policii?

RUP

Ne, redaktor šel pro ni.

HEJ

Voici notre carte du jour, Monsieur. (*Zapisuje si jídla, která nablas s Rupem vybírají, a přitom tiše mluví*) A kdy přijdou?

RUP

Já mu řek, aby vyhledal toho našeho bejvalýho kolegu!

HEJ

Tak se musíme zdržet za každou cenu.

RUP (*tiše*)

Kdo to platí?

HEJ

Jen si dejte, co chcete, bude škandál. (*Nablas*) Un petit hors-d'oeuvre pour commencer?

RUP

Cela va de soi. Donnez-moi comme hors-d'oeuvre une sardine.

HEJ

Parfaitement, Monsieur, une sardine solitaire.

RUP

Ensuite . . .

HEJ

. . . comme poisson bychom měli rybu.

RUP

Dejte mi kapra, ale nehlaste to v kuchyni, já ho chci na černo.

HEJ

Quelque chose de plus substantiel, ensuite . . .

RUP

Pličky na víně. Dejte mi jednu plíčku a dva litry vína. Já tu plíčku vyplivnu.

HEJ

Prosím, teda dva litry vína, jednu plíčku a plivátko.

RUP

Do plivátka dejte taky víno, aby té plíčke nebylo smutno. Was haben Sie als Gemüse und Beilagen?

HEJ

Ja, wir haben auch deutsche Speisen, Blumenkohl mit Butter . . .

RUP

Was is das?

HEJ

Blumenkohl mit Butter, Blumenkohl . . . Uhelné květy.

RUP

Also, geben Sie mir zweimal Besondere Wünsche oder Eventuelle Reklamationen.

HEJ

A kávu?

RUP

Kávu, ale bez šlehačky.

HEJ

Nemohlo by to být bez něčeho jiného? My šlehačku nemáme.

RUP

Tak mi ji dejte třeba bez vlasů. Kávu s pleší.

HEJ

Prosím, kávu beze všeho.

RUP

To ne, hrníček mi dejte. *(Tiše)* Kerej je vrah?

HEJ

Číňan — aby neodešel!

RUP

V nejhorším případě udělám škandál, aby přišel zvenku strážník.

WU-FANG *(se zvedne a odchází)*

Šatna!

HEJ (*tiše*)

Chce odejít! (*Nablas k Wu-Fangovi*) Platit račte, pane inženýre?

WU-FANG

Nic jsem neměl.

HEJ

Ani párátko?

WU-FANG

Nic.

RUP

To jsou fajn hosti. Vohřát se a jít zase ven žebrot.

(*Wu-Fang odchází*)

HEJ

Pane inženýr, ten pán vám něco říkal!

WU-FANG

Dejte mi pokoj! (*Odstrčí jej*)

RUP

Nerýpejte do toho číšníka, nebo vás zřídím, švorcáku!

WU-FANG

Tak dost toho!

RUP

Čeho, mně budete něco povídat, pane, vás je třináct do tuctu.

WU-FANG (*jde k Rupovu stolu*)

Opakujte to!

HEJ (*polije ho ze sklenice*)

Ó, pardon, (*svléká ho*) teď nesmíte odejít, nachladl byste se!

RUP

On se bojí.

WU-FANG

Vás asi, že ano?

RUP

Přiznal se!

(Wu-Fang mu dá ránu, až spadne pod stůl)

RUP *(vstává)*

To se mi líbí. Pojd', budeme si tykat. A dáme si skleničku!

WU-FANG

Nezdržujte mne, s každým nepiju. Dejte sem kabát!

HEJ *(polévá zatím kabát)*

Vášnosti, ještě se suší, napijte se zde se vznešeným cizincem!

(Číšník mezitím přinesl jídla a pití)

WU-FANG *(odhodí Heje)*

Pryč! Už toho je dost. *(Odchází)*

RUP *(chyťí ho)*

Tak dobře, když jinak nedáš, půjdu s tebou.

HEJ *(k Rupovi)*

Platit musíte, pane!

RUP

Nemám peníze.

HEJ

To nejde, pane.

WU-FANG *(k Rupovi)*

Pusťte se mne!

RUP

Kdepak, my dva půjdeme na polívku!

HEJ

Tak to zaplatte!

RUP

A nezaplatím!

HEJ

Já zavolám policii!

RUP

A nezaplatím!

HEJ

Policie! Policie!

WU-FANG

Mlčte, nekřičte!

Výstup devátý

Předešlí, Colt Bulldogg

COLT (*vběhne*)

Kdo volá policii?!

LITTER

Ten pán nechce zaplatit.

HEJ

Policie! Prosím, měl útratu, pane šéfe!

COLT

Nechte ho běžet, to je maličkost!

RUP

To není maličkost, to je zlodějna. Já tady defrauduju roštěnku, darovat si to nenechám.

CIVILISTA

Běžte, pane, buďte rád!

RUP

A zavřít mne musíte, já nemám peníze!

WU-FANG

To je všechno komedie. Od začátku jsem vás poznal. Co chcete?

HEJ

Spravedlnost, pane, sem musí přijít policie!

COLT

Jste propuštěn!

HEJ (*mlátí nádobí*)

Tak policie sem, dělám tady škodu.

WU-FANG (*k Litterovi*)

Rychle pryč, to je sehraná komedie, copak je nepoznáváte?

LITTER

To jsou ti strážníci!

(*Chťejí odejít*)

RUP

Vrah mezi námi! (*Vrhne se na Wu-Fanga. Vznikne chaos a rvačka, ozývají se hlasy: Vrah! Podplaťte je! Na nás jsou krátký! Do toho začne hrát hudba*)

Výstup desátý

Předešlí, Poctivý strážník v uniformě prefekta

(Poctivý strážník vstoupí do vřavy. Vystřelí z revolveru, všechno utichne)

HEJ A RUP (*vymaní se ze sbluku a předstupují před Strážníka*)

Soukromý detektivní ústav Hej a Rup, ztráty, rozvody, spolehlivá svědectví, atd., předávají panu prefektovi vraha. Jest jím . . .

STRÁŽNÍK

Ticho! Nic jsem se neptal! (*K Hejovi a Rupovi*) Ven!

RUP

Račte znát přísloví, že je něčeho málo jako višně pro vola?

STRÁŽNÍK

To neznám.

RUP

Tak tady máte višni. (*Uteče s Hejem*)

LITTER

Pane vrchní policejní rado . . .

STRÁŽNÍK

Prefekte, s dovolením, pane továrníku! Od té doby, co jsme se neviděli, byl jsem jmenován prefektem.

WU-FANG

Tak to jste vy nařídil nové vyšetřování příčiny smrti básníka Ruma?

STRÁŽNÍK

Vzal jsem si za životní dílo osvětlit tuto záhadnou vraždu.

POLLY

A povedlo se vám to?

STRÁŽNÍK

Já doufám. Zatýkám vás, Hectore Littre, že jste jednal proti člověku v úmyslu, abyste ho usmrtil, takovým způsobem, že z toho nastala smrt, čímž jste se dopustil zločinu vraždy. Zatýkám i vás, Wu-Fangu, a vás, Ludmilo Nasavrková vulgo Baby Polly, že jste přispěli k vraždě jako spoluviníci a účastníci ve smyslu paragrafu sto třicet čtyři a sto třicet sedm trestního zákoníka. Připravte se, půjdete se mnou. Vaše ruce, Hectore Littře!

LITTER

Ale já vám . . .

WU-FANG

Mlčte . . . já vím . . .

POLLY

Já to povím . . .

STRÁŽNÍK

Ticho! Budete mluvit všichni před vyšetřujícím soudcem. Zastčení, vstaňte!

LITTER

Pusťte mne, dám kauci, jsem starý muž.

STRÁŽNÍK

Obvinění ze zločinu vraždy vylučuje záruky kauční.

CIVILISTA

Ač nejsem přímo na věci účasten, snad bych mohl, velectěný pane prefekte, upozornit jeho blahorodí pana továrníka na to, že má právo uspořádat před nastoupením vazby svoje hospodářské záležitosti.

STRÁŽNÍK

Ano, to zákon dovoluje. Obviněný, použijte telefonu. Chci býtí vaší rozmluvě přítomen.

LITTER

Ovšem — prosím. (*Telefonuje*) 66, 675, 831,383410? Slečno, dejte mi generálního ředitele. Haló, to jste vy? Kdybych se za hodinu nedostavil do své kanceláře, zařídte následující: Pište: Vyhodíte na hodinu všech sedmdesát pět tisíc dělníků. Svoláte všechny ředitele, úředníky, zřízence a sdělíte jim, že zítřkem počínajíc jsou propuštěni. Zastavíte práci ve všech tajných pivovarech, lihopalnách a přílehlých podnicích, zastavíte výplatu mezd a platů. Rozpusťte úplatkovou ústřednu, zlikvidujete provizní fond. Vypovíte úvěry městům, okresům a bankám, zarazíte výplatu podpor státním aparátům ve smyslu tajné dohody, akt GB 38 min. veř. soc. nár. obr. pr. — To vše, když se za hodinu nevrátím . . . (*Zavěsí, k Strážníkovi*) Jsem vám k dispozici.

(*Ticho*)

CIVILISTA

Pane prefekte, váš krok je na pováženou. Nebylo by na místě sdělití tyto průvodní okolnosti Sekretáři práce?

STRÁŽNÍK

Nikoliv, pane, vím, co dělám.

WU-FANG

Berete na sebe příliš velkou odpovědnost.

STRÁŽNÍK

Unesu ji, pane. (*Telefony na všech stolech začnou zvonit. Strážník jde k prvnímu a zvedne sluchátko*) Ano, pane Sekretáři práce . . . nikoliv . . . ano, důvodné podezření — — ne — ano — nemohu. Ano — nebezpečí útěku, koluze atd. . . . propustit nemohu — odporovalo by to literě zákona. (*Zavěsí a jde ke druhému telefonu*) Haló! Policejní prefekt . . . ano — ano — prosím, pane . . . Nejvyšší prezidiální tajemníku . . . nemohu propustit . . . nikoliv, není takového ustanovení v zákoně. Prosím, poklona. (*Jde ke třetímu telefonu*) Policejní prefekt . . . je mi vzácnou ctí, pane říšský správce — prosím, ovšem, zavo-

lám, je-li ho tuto. Pan říšský správce si přeje mluvit s nějakým květinářem, je tu?

CIVILISTA

To jsem já. (*Převzme telefon*) Květinář... ano... ano — ovšem. (*Položí, pak ke Strážníkovi*) Pan říšský správce mne požádal, abych vám zde před svědky potvrdil, že jste právě vzhledem k výjimečné situaci jmenován guvernérem. Gratuluji, pane guvernére.

STRÁŽNÍK

Co? Tak náhle povýšen? Já, guvernérem? Já, jenž celou svou kariéru stavěl na poctivé práci a důsledném dodržování předpisů a právních norem? To není možné.

CIVILISTA

Máte použít veškerých práv omilostňovacích a aboličních, které vám tento úřad poskytuje, ve prospěch zatčených.

STRÁŽNÍK

Aha! (*Vystřelí z revolveru*)

CIVILISTA

Pan říšský správce čeká, aby vám potvrdil jmenování.

STRÁŽNÍK

Ne, ne, ne, ne, ne! Čestnou svoji kariéru nedovršíš, Josefe, korupcí! (*Do telefonu*) Haló, haló, pane říšský správce, jsem dojat oceněním mých zásluh, poctěn vaší vysokou přízní — ale mohu přijmout toliko jediné povýšení: Jmenujte mne arciguvernérem s nejvyšší vojenskou pravomocí... Ano... chci prosnět spravedlivé věci... prosím... děkuji. Předávám telefon. (*Předá telefon Civilistovi*)

CIVILISTA

Potvrzuji, že Jeho Milost pan říšský správce vás jmenoval arciguvernérem Sonorie s nejvyšší vojenskou pravomocí.

LITTER (*nesměle*)

Živio!

STRÁŽNÍK (*vezme telefon Civilistovi z ruky*)

Pane říšský správce, běhu jmenování na vědomí a zatýkám vás

pro svádění ke zneužití úřední moci. (*Zavěsí*)

VŠICHNI (*současně*)

Anarchie! Diktatura! Revoluce! Katastrofa!

STRÁŽNÍK

Vyhlašuji výjimečný stav a všechny vás zatýkám jménem zákona! (*Jde od jednoho k druhému a ukazuje prstem na Littera a Wu-Fanga*) Pro vraždu, lichvu, (*k Buldoggovi*) pro podloudnictví, (*k Civilistovi*) pro svádění k zneužití moci úřední, (*k Polly*) pro hrubou urážku mravopočestnosti.

MIAMI (*příběhne vyděšena*)

Pro boha živého, co jim tu děláte?

STRÁŽNÍK (*k Miami*)

Zatýkám vás pro rušení úředního výkonu. Pozor! Vlevo v bok!
Do kriminálu — pochodem pochod!

(*Všichni po způsobu trestanců odcházejí ze scény*)

O p o n a

Intermezzo

Před oponou

HEJ A RUP (*vyjdou před oponu a zpívají*)

1. Nový York, Washington

Hůř než my prý jsou na tom.

Blahobyť

Se ztrácí,

V USA nemaj práci.

V justici nikdo nevěří,

U všech dveří jsou gangsteři,

Ba i ten Hollywood

Zčistajasna zchud.

Leč tuto mylnou informaci

Američan snadno vyvrací.

1. refrén:

Happy days are here again,

My sweetheart bude pivo jen.

Roosevelt sings the song of cheer again,

To je voda na náš mlejn.

Hurray for the Bílý dům

Hurray for Moratorium.

Evropa nám dá prachy na rum,

Na rum Američanům.

Sleep Al Capone sleep,

Kšefty půjdou zas líp.

Když nemáme

Žízeň, necítíme hlad,

Tak nemusíme naříkat.

Dolar zůstane vždy dolarem,
Happy days are here again.

2. Jak známo, Francie
Pro blaho světa žije.
Nejí a nepije,
Každý národ z ní tyje.
Teď s otázkou reparací
Zase měla velkou práci.
Hned nato chtěj platy
Spojené státy.
Tak na americkou urgenci
Odpoví s francouzskou kulancí:

2. refrén:

Sous les toits de Paris
Já nemám dolary.
Nedám ze safesu pas un sou,
Je prête à n'importe qui,
Tiens à la Tchécoslovaquie,
Ale na vysoký úroky.
Il est vrai, že mám
V Banque de France zlato,
Klíče však nemám,
Můžu já za to?
Že jsem je ztratila
Sous les toits de Paris,
C'est pourquoi nemám dolary
Et voilà!

3. Řeklo se: S Německem
Dávno se už neperem.
Proto jdem promluvit

Rychle s Dolfi Hitlerem.
Hitler myslel, že jsme Náci,
Dal si s námi práci.
Podrobně vysvětlil
Nám situaci:
Friede ist für Zivil,
Neboť leben chce das Volk.
Kaiser by se divil,
Co mi Brüning všechno spolkl.
Potom praštil pěstí na pult
A zařval: Dran sind Juden schuld!
Já nechci žádnéj mír,
Krieg ist mein Pläsier.
Nakonec nám zpíval na schodech
Ein Liebeslied o svých sousedech:

3. refrén:

Liebe ist es nie,
Die gibt's nicht in der Politik,
Všechno je snadný,
Jen když je Glück.
Wacht am Rhein noch steht
Und auch im Korridor,
Válku bych hned ved,
To by byl fór.
Wenn ich auch wüsste,
Ich bin ganz pleite schon,
Halten ich müsste
Hoch meines Kaisers Thron —
Schon aus Tradition . . .
Liebe ist es nicht,
Nur eine kleine Hitlerei.
Darum geht es halt
Auch schnell vorbei.

4. Tak eště do Peště

Jedeme se podívat,
Abychom mohli vám
O Maďarech zaspívat.
Po cestě na trati pusté
Potkali jsme řady husté
Vagónů a vevnitř plno kanónů.
Povídáme: Hele, šohaji?
Proč vám ty kanóny čouhají?

4. refrén:

Joj, cigán, joj, cigán, kdo to sem dal?
Dyť já jsem to neobjednal!
Joj, fogoš, joj, fogoš, dunsta nemám,
Kam já to, kristapána, dám?
Přeci mi nikdo za falešný stovky
Nepošle děla a manlicherovky.
Eslí to není vod Mikuláše
Dárek do guláše.
Joj, primáš, joj, primáš, vostudu máš,
Honem si zatancuj čardáš.

5. Na celém světě se

Legrace vždycky snese.
Skotové na Skoty
Vymýšlej anekdoty.
Jenom pro povahy české
Nikdy není dosti hezké,
Když si Čech z Čecha jen
Dělá dobrej den.
Ptejte se Čecha, co ho mrzí,
Odpoví hlasem plným slzí:

5. refrén:

Nikdy se nevrátí pohádka mládí,
Ze všech pohádek ta nejhezčí,
Když jsme slavívali slavnou slávu
Všech slavných Slávů nejslavnější.
Stůj, noho posvátná, ozve se hlas,
Potom vás osloví co pivní bas ten hlas:
Bývali Čechové statní jonáci!
To, bratře, není pro legraci.

(Hej a Ruř odejdou)

Epilog

Zamřížovaný bar z minulého aktu

Před mříží socha Svobody a skupina nápisů: Plivati zakázáno, Kouření zakázáno, Nezaměstnaným vstup zakázán. Mluvit s řidičem zakázáno. Nenahýbati se ven. Psy voditi do sadu dovoleno jen na provázku. Nedotýkati se. Parkování zakázáno. Zakázaný vjezd. Nelámej, netrhej, nešlap! Nedej zabynouti . . . atp. — Na scéně za mřížemi je orchestr, Litter, Wu-Fang, Nepoctivý civilista, Polly, Miami, Buldogg, všichni v pruhovaných trestaneckých kostýmech elegantních stříbů. Před mříží Poctivý strážník.

Opona se otevře do živého obrazu. Hudba hraje. Litter v pumpkách rozvalen v křesle. Baby Polly a Miami hrají rummy. Nepoctivý civilista srká grenadinu brčkem. Buldogg čte noviny, Wu-Fang hraje yo-yo.

POCTIVÝ STRÁŽNÍK

Hej, vězňové! (*Hudba přestane hrát*) Trestanec Colt Buldogg, trestankyně Ludmila Nasavrková alias Baby Polly, Miami Buldoggová, rodem Litterová, nechť se připraví k odchodu z vězení, neboť jejich trest bude za pět minut odpykán a budou propuštěni na svobodu!

VŠICHNI JMENOVANÍ

Jé, už? To to uteklo! Nechte nás tady! Co jsme vám udělali?

MIAMI

Zrovna dnes, když papá pořádá čaj!

COLT

Na vězeňském dvoře máme zrovna střílení hliněných holubů!

LITTER

Podám rekurs, aby mým dětem byl cestou milosti prodloužen trest!

POLLY

To už nevidíme soutěž elegance policejních psů!

STRÁŽNÍK

Převlékněte se do civilních šatů, budete propuštěni!

POLLY

Ale nač, mně to tak sluší . . .

MIAMI

. . . dělá nás to mladistvé.

LITTER

Nechod'te ven, je tam špatná strava!

WU-FANG

Je tam draho, tady penzi platí stát!

STRÁŽNÍK

Ticho za mřížemi! Zákon vám vrací svobodu, važte si jí!

CIVILISTA

Jděte klidně na svobodu, vážení, nějaký ten přestupeček vám vždycky umožní návrat!

(Miami, Colt a Polly vyjdou z vězení)

LITTER *(k Wu-Fangovi a Civilistovi)*

Máme my to štěstí, kluci, my jsme tady doživotně. Hej, bachaři, šampaňské, připijeme propuštěným na brzkou shledanou!

(Hej a Rup vejdou otrbaní a zničení. Spatří Strážníka)

HEJ

Sláva, konečně jsme zachráněni. Pane strážník, pusťte nás ven.

STRÁŽNÍK

Kam?

RUP

Na svobodu!

STRÁŽNÍK

Vždyť jste na svobodě!

HEJ

Jak to? Vždyť jsme za mřížemi!

STRÁŽNÍK

Ale mříž má dvě strany!

CIVILISTA

To je to, teď záleží na tom, jak se pozná, kde je vězení a kde je svoboda!

RUP

Zadržte! Jsme na svobodě, já to poznal, sláva!

CIVILISTA

To bych rád věděl, podle čeho?

STRÁŽNÍK

Podle té sochy . . .

RUP

. . . ne, podle toho, že je všechno zakázaný!

HEJ

A podle toho pocitu . . .

STRÁŽNÍK

. . . a podle toho pocitu v srdci . . .

HEJ

. . . ne! V žaludku — prázdném!

(Hudba. Propuštěnci, Strážník, Hej a Rup zpívají hymnu před mříží. Litter, Wu-Fang a Civilista za mřížemi)

VŠICHNI *(zpívají)*

H y m n a s v o b o d y

1. Sláva, třikrát sláva,
Sláva národu,
Jenž dal lidem práva
Slavit svobodu.
Ať si národ ztrácí
Práci, ať má hlad,
Nikdy však neztrácí
Své právo sláva řvát!

2. Hej, Svobodě hurá,
Hej, Svobodě hip!
Zařvem hlasem tura,
Snad jí bude líp!
A kdyby se bála,
Plakala plaše,
To že je tak malá,
Malá — ale naše!

O p o n a

Konec

RUB A LÍC

*Optimistická komedie
o prologu a devatenácti obrazech*

1936

RUB A LÍC

LÍC A RUB TOHOTO STOLETÍ: rafinovaná prostota nádhery, luxus racionalizovaného komfortu a strašidelná složitost velkoměstské bídy, středověká hrůza špíny a hladu. Abstraktní vysoká matematika peněžnictví a trpké, ubohé hvězdopravectví krajíce chleba a dřevných bot. Zázraky lidského ducha, krásy vzdělanosti a surové hlupáctví bláznivé nevědomosti. Líc a rub fašismu: jeho mystická hysterie krutě velkolepých frází a jeho chladně vypočítané metody bezohledného gangsterství, jeho sociální nátěr a kapitalistická podstata. Líc a rub boje o pokrok: učenci, myslitelé a básníci, kteří jdou ruku v ruce s nuzáky proti diktátorům, jimž nezbylo než se spojit s nájemnými vrahy.

Takový je asi smysl titulu této hry. Kolem této náplně jsme vystavěli příběh, z něhož není celkem nic vymyšleno. Všechny jeho epizody najdete každého jitra ve skutečnosti, prolistujete-li kterékoliv noviny. Počínaje denní zprávou o muži, jenž po úrazu ztratil paměť, přes atentáty na majitele černých vysílaček, přes pařížské stávkové a neslýchané kariéry diktátorských propagandistů až po gangsterské skladiště zbraní a po ozbrojené pochody občanských organizací na hlavní město. I zdánlivě paradoxní okolnost, že socialistické dělnictvo brání národní vládu proti násilnému převratu lidí, kteří se nazývají nacionalisty, nám byla poskytnuta dnešní skutečností.

Pokusili jsme se jen tento reálný materiál přetvořit ve skutečnost divadelní a přenést jej do rámce perspektivy scény.

Právě tak, jako uvidíte na jevišti skutečné, reálné předměty, sestavené v umělých kompozicích na okraj jakéhosi mlhavého velkoměsta, chtěli bychom, abyste poznali reálné motivy současného života, zavěšené do autonomního ovzduší divadelní pravdy.

Titul *Rub a líc* jsme se konečně snažili uplatnit i v tónu textu: rozlišili jsme úmyslně dvě rovnoběžná pásma. Na jedné straně

dramatický, jakoby filmový příběh a naproti tomu komickou epizodu fantazie divadelnější, jež nejprve probíhá na okraji celé historie, aby teprve později se s ní propletla.

OSOBY

Pan PROLOG	- - - - -	R. Ford
JOSEF KLOKAN	- - - - -	V. Šmeral
DEXLER	- - - - -	B. Záhorský
MARKÉTA, děvče se sametovým hlasem	- - -	J. Švabíková
Ředitel HART	- - - - -	J. Plachta
Profesor ALEX	- - - - -	F. Filipovský
Paní NOELOVÁ	- - - - -	L. Molnárová
Hlídač BIDON	- - - - -	F. Černý
FRANTA BIDON, zvaný Boudař	- - - - -	E. Adamová
MICKA, pouliční holka	- - - - -	M. Svoboda
PEPÍK HOLISTER	- - - - -	A. Mirský
LÉKAŘ	- - - - -	B. Prček
STRÁŽNÍK	- - - - -	J. Císař
PRVNÍ NEZAMĚSTNANÝ	- - - - -	F. Polanecký
DRUHÝ NEZAMĚSTNANÝ	- - - - -	V. Šlajs
PRVNÍ DĚLNÍK	- - - - -	K. Kaisler
DRUHÝ DĚLNÍK	- - - - -	I. Lechnýřová
PRVNÍ DĚLNICE	- - - - -	Z. Rubínová
DRUHÁ DĚLNICE	- - - - -	J. Holdan
STUDENT	- - - - -	J. Černá
DÍVKA	- - - - -	A. B. Frank
PRVNÍ	- - - - -	J. Novotný
DRUHÝ - muži v pruhovaných košilích	- - - - -	F. Polanecký
TŘETÍ	- - - - -	A. B. Frank
PRVNÍ - Dexlerovi střelci	- - - - -	J. Novotný
DRUHÝ - Dexlerovi střelci	- - - - -	F. Filipovský
HLAS KAZIMÍRA KONRÁDA	- - - - -	
TULÁK	- - - - -	
BEZHLOVÝ ŠERMÍŘ	- - - - -	S. Machov
DŽENTLMEN VE FRAKU	- - - - -	

PRVNÍ	- - - - -	- - - - -	J. Černá
DRUHÁ	- - - - -	tulačky	T. Pexová
TŘETÍ	- - - - -	- - - - -	Z. Rubínová
ČTVRTÁ	- - - - -	- - - - -	E. Velínská
PRVNÍ	- - - - -	- - - - -	J. Černá
DRUHÁ	- - - - -	dámy	T. Pexová
TŘETÍ	- - - - -	- - - - -	Z. Rubínová
ČTVRTÁ	- - - - -	- - - - -	E. Velínská
POSTAVA V ZÁVOJI	- - - - -	- - - - -	T. Pexová
GUVERNANTKA	- - - - -	- - - - -	E. Velínská
ŽENY ZE SNA	- - - - -	- - - - -	J. Černá a Z. Rubínová
KREV	- konkurenti na nakloněné rovině	-	J. Voskovec
MLÍKO	-	-	J. Werich

Nezaměstnaní, dělníci a dělnice, milenci v parku, úředníci rozhlasu.

První díl se odehrává v letech 1934 až 1936, druhý díl roku 1937 v průmyslovém velkoměstě.

Poprvé provedeno v *Osvobozeném divadle* v Praze dne 18. prosince 1936 v uvedeném obsazení.

Hudba *J. Ježek*, režie *J. Honzl*, kapelník *J. Ježek*, balet *S. Machov*, výprava *F. Zelenka* a *Voskovec* a *Werich*, s oponou *J. Šímy* a mapou Evropy *A. Hoffmeistra*.

Prolog

PAN PROLOG (*objeví se před oponou v dokonalém fraku a mluví k publiku za doprovodu tiché hudby*)

Dámy a pánové, dříve než se otevře opona, rád bych vám připomněl několik maličkostí. Stává se vám skoro denně, že vezmete-li do ruky noviny, míváte dojem, jako by tak před hodinou byla vypukla světová válka. Číst takové zprávy před deseti lety, byli byste se šli rovnou utopit. Ale zvyk je druhá přirozenost; dnes by vás znepokojila zpráva, že lodi plují skutečně pod vlastními vlajkami a že armády nosí opravdu uniformy svých zemí. Leknete se, že tato náhlá korektnost by mohla být důvodem k válce. Svět je naruby. Výkvět lidského ducha se dusí v koncentračních táborech. Válečná forma bude bezpečnější než válečné zázemí, anarchisté bojují za legální vládu a svět vyrábí tolik zboží, že je hlad. To vše nás odnaučilo rozeznávat rub a líc života. A o tom vám zahrajeme komedii. Abyste rozuměli: zastupuji zájmy autora jako jeho zplnomocněný vyslanec v této pomyslné divadelní zemi. A jako všem diplomatům, záleží mi na vašem dobrém dojmu. Budu sledovat váš styk s jevištěm, a spatřím-li mezeru, pokusím se ji překlenout. — Snad se vám zdá, že mé vystoupení je trochu přepjaté, ale nezapomeňte, že jsem komediant a že jsme všichni v divadle. Tedy prosím: Začínáme kdekoliv na silnici, nedaleko kteréhokoliv velkoměsta, jedné noci roku 1934.

(S úklonou odejde)

DÍL PRVNÍ

OBRAZ PRVNÍ

DÝCHNĚTE NA MNE!

Silnice u přejezdu trati. Scéna představuje okraj silnice v blízkosti železničního náspu. V silně poškozené, polovyvrácené prkenné obradě jsou vklíněny trosky dvou sportovních automobilů. Jeden z nich je obrácen k hledišti zadkem a protrženou plátěnou střechou, druhý chladičem. Scéna je osvětlena jen reflektory jednoho z aut a slabým světlem železničního semaforu.

Před otevřením opony ozve se hluk srážky a tříštící se obrady.

Scéna první

Krev a Mlíko

KREV (*sténaje vystrčí hlavu z chladiče svého vozu*)

Haló! Pomoc! Já spolknul klikovou hřídel!

MLÍKO (*objeví se v protržené střeše druhého vozu*)

Pane, kde máte šoféra?

KREV

Nevidíte na mně, že jsem Herrenfahrer?

MLÍKO

Vylezete ven, pane, a dýchnete na mne! (*Vylézá z vozu*)

KREV

Beze všeho na vás dýchnu, beze všeho! (*Vylézá z troskek*)

(Krev a Mlíko se setkají před troskami. Krev je oblečen s šlechtickou výstředností ve sportovní golfový úbor a nese pouzdro s golfovými holemi. Mlíko má jezdecký oblek s bičíkem podobného stylu)

KREV

Prosím! (*Dýchne Mlíkovi do tváře*)

MLÍKO

Vermut!

KREV

Správně. A teď vy! (*Mlíko dýchne Krevovi do tváře*) Taky vermut!

MLÍKO

Jenže bílý!

KREV

A jak to přijde, pane, že když já měl vermut a vy taky vermut, že já jel správně a vy jste jel blbě?

MLÍKO

Protože já počítám s chybou protijezdce, víte? Vidím protijedoucího, řeknu si: Ten vyhne blbě, tak vyhnu blbě dřív než on.

KREV

Jenže já jsem vás ve své duševní úrovni zklamal. Já vyhnul správně!

MLÍKO

Máte jezdit podle své přirozenosti, a ne podle předpisů!

Scéna druhá

Předešlí, hlídač Bidon

HLÍDAČ (*vstoupí*)

Stalo se tu něco?

KREV

Ne! Nic. To vám nestačí? (*Ukazuje na automobily*)

HLÍDAČ

Já myslel, že se něco stalo. Páni jsou z města?

MLÍKO

Co má být?

HLÍDAČ

Mám tam syna. Pozdravujte ho.

KREV

To vám nevadí, že město má dva milióny obyvatelů, co?

HLÍDAČ

Však vy syna poznáte. Ten je úplně, jako by mně z oka vypadl. Taky tak širokej v prsou, no, celej já, jen o třicet let mladší. Je u Noela ve fabrice. Prej si ho tam moc libujou.

MLÍKO *(ke Krevovi)*

Tak co bude teď?

HLÍDAČ *(dívá se na automobily)*

Máte to kapku odřený. To je z toho, že tu nejsou šraňky. Copak tohle, to je nehoda. Ale kolikrát se stane neštěstí. Jako tuhle. Vídeňskej rychlík přejel krávu.

KREV

Pane, nedožírejte nás tady.

MLÍKO

Jděte si hlídat trať, pojede kráva.

HLÍDAČ

Dyť už jdu, když se nic nestalo. *(Odchází, v pozadí scény za obradou se zastaví a volá)* Haló, tady někdo leží!

MLÍKO

To je ten opilec. Jedu, vidím na silnici ležet člověka, strhnu to, jenže jste tam byl vy s tím hadrem.

KREV

Ten hadr si nechte. Já taky uhnul, abych nepřejel toho opilce, ale na správnou stranu, víme!?

HLÍDAČ *(za obradou)*

Opilý nebude. Teče z něj krev.

KREV

Co? *(Běží s Mlíkem k Hlídači)*

MLÍKO *(sklání se za obradou)*

Ten vypadá!

HLÍDAČ

To asi vypadl z vlaku. No jo, to známe, nemá u sebe žádný papíry, to bude vagabund. Jel na ose. Černej pasažér. Takovejch přijde o život!

KREV

Vždyť dýchá! Není mrtev!

MLÍKO *(běží vpřed)*

Honem, ambulanc!

KREV *(běží za ním, k Hlídači)*

Máte tu telefon?

HLÍDAČ

Mám.

MLÍKO

Tak honem zavolejte záchranku.

HLÍDAČ

Ba ne. Já smím telefonovat jen ve služebních záležitostech. To bych ten rozhovor taky třeba musel zaplatit.

KREV

Ale něco se musí dělat. Jinak vám tu umře.

HLÍDAČ *(vyskočí)*

Sláva! Můj životní sen se vyplní. Mám konečně důvod zastavit rychlík. *(Vytáhne červenou svítilnu a mává jí)* To se udělá takhle a potom zase takhle a musí zastavit! Když nezastaví, tak by mne přejel, poněvadž to se dělá na kolejích. Za minutku je tady. Já letím. *(Odběhne)*

(Krev a Mlíko zvednou za obradou ležící tělo, odnesou je za scénu a vrátí se. Za scénou je slyšet bluk blížícího se a brzdícího vlaku)

KREV

Jak my se dostaneme do města?

MLÍKO

Musíme pěšky do nejbližší garáže. A zhasněte si reflektory. Vybije se vám baterie.

KREV

To jsou parkovací světla. Potom prý znáte předpisy!

(Vyjdou na předscénu, opona se za nimi zavře)

OBRAZ DRUHÝ

HIGH LIFE 1934

Před oponou

Krev a Mlíko vstoupí před oponu

KREV

Nemyslete si, pane, že mně snad záleží na takovém jednom sportáčku. Já při svém postavení si mohu dovolit třeba deset takových bouraček do měsíce, když na to přijde, víme?

MLÍKO

Chcete snad nadhodit, že já si z toho něco dělám, že jste mi můj roadster svou nepříčetností zničil? Jde mi jen o to, že nerad ruším slovo, a slíbil jsem, že ještě dnes budu v Kitzbühelu. Mám tam totiž schůzku se Simpsonem Třetím.

KREV

Ach, vy také jezdíte na wintersporty do auslandu?

MLÍKO

Přece se nebudu otravovat v inlandu.

KREV

Mne skutečně těší, že jsem měl tu nehodu s člověkem, který je mi sociálně roven. Poslyšte, ten Simpson Třetí, to je opravdu rozkošný člověk. Takový enfant terrible mezi námi aristokraty.

MLÍKO

Mně se na něm líbí, že je, řekl bych, revolucionářem v našich kruzích. Podívejte se v té Vídni, jak při té revoluci rozstříleli Marxhof, on se na to přijel podívat . . .

KREV

A s jakým klidem si zatknul do knoflíkové dírky rudý karafiát.

MLÍKO

On ví, že se mu nemůže nic stát, ale on si ten karafiát vezme.
— Nebo jak to nakreslil v Anglii vládě. Vezme si buřinku,

dvouřadové sáčko, čistě občanský král — a jde mezi nezaměstnané, podívat se, jaká ta bída je. Vidí, že je veliká, že se s tím těžko dá něco dělat, tak s tím praští a jde od toho.

KREV

A ta důslednost! Jak tu abdikaci provedl důkladně! Všeho se vzdá, koruny, trůnu, titulů, všechnu tu pompu pověsí na hřebík a fakticky si nechá jen to existenční minimum.

MLÍKO

A poslyšte, pane, vy jste jel na svůj zámek nebo ze svého zámku?

KREV

Totíž, to je tak: já jsem jel ze svého zámku na svůj zámek.

MLÍKO

Ach tak; my také máme v rodině pro každý měsíc jeden zámek. Máte snad také hrad?

KREV

Tajemný v Karpatech. Tam nám tak strašilo, že jsme museli se strašidly předků udělat takový gentleman agreement o výročním strašecím dnu. To se odstěhujeme a předkové mají valné strašení.

MLÍKO

Zajímavé. U nás v rodu straší totálně. Tedy totalitní strašení. Jen zaručeně čistokrevní předkové mají privilej strašit na opyši, v hale a v kryptách. Poslední dobou si stěžují, že nemají co žrát, ale straší tím víc.

(V orchestru se ozve táblé zaskučení a zároveň se přitlumí světlo)

KREV

Co to bylo? Nějak se smráká!

MLÍKO

To je můj strýc Pšor, náš strašführer. Udeřila jeho hodina.

KREV A MLÍKO *(zpívají)*

Prabába mé prabáby

1. V erbu mého rodu je silná pravice,
Jež podporuje staré tradice.
Vždyť nám patřival Festschauspielhaus v Salzburgu,
Náš rod starší je rodu Habsburků.

I. refrén:

Pra-pra-prabába mé prabáby
Byla po svý pra-pra-pratetě
Neteří tetinýho zetě,
Jenž pak byl dítě dítěte královny ze Sáby.
Pra-pra-praděd mého praděda
Proslavil se pro všechny časy
Tím, že skryl do rodinné kasy
Skalp se třemi zlatými vlasy děda Vševěda.
Žádný z mých předků v rakvi neleží,
Do jednoho všichni straší ve věži.
Jen praujce mé pratety svak
Výjimku ze všech předků tvoří,
Utopil se někde na moři,
V půlnoci se z moře vynoří, šplouchá na maják.

2. Teď pochopíte asi, proč jen tradice,
Čistota rasy, platí nejvíce,
Uznáte, že člověkem smí být označen
Vždycky jenom ten, kdo má rodokmen.

II. refrén:

Pra-pra-prabába mé prabáby
Byla po svý pra-pra-pratetě
Neteří tetinýho zetě,
Jenž pak byl dítě dítěte královny ze Sáby.

Pra-pra-praděd mého praděda
Proslavil se pro všechny časy
Tím, že skryl do rodinné kasy
Skalp se třemi zlatými vlasy děda Vševěda.
Dnešní generace má víc důmyslu,
Nestraší ve věži, straší v průmyslu:
Dnes k dobrému tónu náleží
Místo strašit ve starém hradě,
Radši strašit ve správní radě;
A tam potom všem pohromadě straší ve věži.

OBRAZ TŘETÍ

JOSEF KLOKAN

Ordinační síň na klinice. Neurčitý interiér vyznačený jen bílými hladkými plochami a skleněnými zástěnami. Vlevo rentgenový aparát. Vpravo v pozadí horské slunce s lehátkem. Světelné diagramy pro psychotechnické zkoušky. Vpředu stolek s telefonem a tlampačem.

Scéna první

Profesor Alex, Klokan, Lékař

(Při otevření opony je na scéně tma. Jen slabý zelený svit rentgenu ozařuje Alexe a Lékaře, kteří vyšetřují Klokana, do půl těla nabého a s úplně ovázanou hlavou)

ALEX

Může ten obvaz dolů?

LÉKAŘ

Myslím, že dnes už ano. *(Vypne rentgen a rozsvítí světlo)*

ALEX *(ke Klokankovi)*

To je zvláštní. Všechno z dětství, rodiče, rodné jméno, to všechno jste zapomněl. Divná amnézie.

KLOKAN

Jedna věc mi připomíná dětství... nebo domov. Nevím, jak bych to řekl. Rozumějte... vím, co je to rodina, otec, matka, ale mně osobně k tomu schází jakýkoliv poměr. Jen jedna představa, jedno slovo mi vyvolává jakoby pocit jistoty. Něco velmi něžného, příjemného...

ALEX

A co je to?

KLOKAN

Klokan.

LÉKAŘ

Klokan?

ALEX

Klokan . . . !

KLOKAN

Víte, je to jako ve snu. Je to klokan, a není to klokan, když si to představím, jako bych se neměl čeho bát. Jako by mě někdo hladil.

ALEX

A od té doby, kdy jste procitl v nemocnici, už víte všechno?

KLOKAN

Naprosto všechno. Ale o tom neštěstí na trati, ze kterého jste mne dostali, vím jen od vás.

ALEX

Tak pojdte. *(Sejme opatrně Klokanovi v tmavším koutě obvaz s hlavy, pak na něho posvítí a dá mu do ruky zrcadlo. Klokanova tvář nese stopy plastické operace)* Tohle vám snad někoho připomene.

KLOKAN *(se dívá chvíli do zrcadla, pak se smíchem)*

Toho člověka vidím poprvé.

ALEX

Říkám vám, člověče, jako byste se znovu narodil. Hned bych s vámi měnil.

KLOKAN

Ale já bych neměnil.

ALEX *(vesele)*

Tak pozor, mladíku. Nejsem tak starý, jak vypadám. A potom, mám to v hlavě v pořádku. Víم aspoň, kdo jsem, jak se jmenuji, kdy a kde jsem se narodil a co jsem v životě dělal, víme? Nevíme, že ne? Nic nevíme, kdo jsme. Aha!

KLOKAN *(s úsměvem)*

Už jsem si na to zvykl. — *(Vážně)* Nebo snad myslíte, že jsem

ztratil víc, než myslím?

ALEX

Jak to?

KLOKAN

No ... mám-li to v hlavě v pořádku?

ALEX

Ale ... nesmysl. Naprosto v pořádku! Jste úplně normální, zdravý, nejzdravější člověk, kterého znám. Po těžkém úrazu vám vypadl rodinný komplex. Retrográdní amnézie, když vás to zajímá. A to je také všechno, co o tom víme. My lékaři stačíme hlavou na celé lidské tělo, jenom ne na tu hlavu ...

(Lékař zatím rozsvěcuje postupně světelná čísla a obrazce; Klokán sleduje a bláší, co vidí)

KLOKAN

Sedm červených, dvě zelené.

ALEX

... Ta když začne zlobit, jsme v koncích. Nikdy nebyly bláznice ...

KLOKAN

... Sedm tisíc osm set dvanáct.

ALEX

... tak přeplněny, jako teď ...

KLOKAN

Šestiúhelník.

ALEX

... A to jsou duševní choroby vědou uznávané ...

KLOKAN

Čtyři šikmé, osm svislých.

ALEX

... Márne však nová šílenství, jakousi nákazu ...

KLOKAN

Pět set osmdesát šest tisíc sedm set ... třicet.

ALEX

... V jedné hlavě to začne, a jen proto, že má ta hlava silnější hlasivky než ostatní, celé národy onemocní stejnou chorobou. A kdo by byl snad imunní, ten se odstraní. — A jak se budete vůbec jmenovat?

KLOKAN

Klokan. Josef Klokan.

ALEX

Že by to bylo pěkné jméno, to se říci nedá.

KLOKAN

Pane profesore, já si myslím, že je to jediná věc, kterou si nesu z toho starého života. Třeba mne to uvede na nějakou stopu, nebo někoho jiného. Nemyslíte? *(Ulébá pod horské slunce. Lékař mu nasadí černé brýle a zapne aparát)*

ALEX

Jste hrozně rozumný a logický člověk. Nakonec vždycky máte pravdu vy a to mne na vás nejvíce mrzí.

(Zabzučí telefon. Alex stiskne knoflík tlampače)

HLAS Z TLAMPAČE

Je tu zase pan Dexler.

ALEX *(ke Klokanovi)*

Tenhle Dexler už tu byl alespoň třikrát, ještě když jste ležel. Pokaždé jsem ho odmítl. Náramně se o vás zajímá a chtěl by s vámi něco podniknout. *(Do tlampače)* Pošlete ho sem.

KLOKAN

A kdo to je?

ALEX

To poznáte.

Scéna druhá

Předešlí, Dexler

DEXLER (*vstoupí kvapně do dveří v dosti omšelém oděvu, jenž však nese stopy přehnaného šviháctví. Zastaví se u Klokanova lůžka a okázale si ho prohlíží*) Báječné, výborné, nezapomenutelná tvář! To je to, co potřebujeme.

KLOKAN (*stále leží*)

Co si přejete?

DEXLER (*podává mu ruku*)

Mé jméno je Dexler.

KLOKAN

Klokan.

ALEX

Josef Klokan, jeho nové jméno.

DEXLER (*se směje*)

Znamenitě. Podnikal jsem koncerty, atrakce, pracoval jsem ve všech velkých městech... umělecký manažer. Ale prosím. Doba virtuosů a zpěvaček je pryč. Časy jsou vážné a tvrdé. Musíme jít s dobou. Konkrétně, pane Klokane: Vy jste člověk, který se znovu narodil. Člověk, o kterém ví celý svět. Mám tu o vás výstřižky ze všech světových novin. O vaší osobě ví každý, ale o vaší minulosti nikdo, ani vy. A to je základ pro politickou kariéru. Mnoho politiků by za to dalo jmění, kdyby měli tak čistou minulost jako vy. Postavím vás v čelo veřejného zájmu. Udělám z vás to, co potřebuje masa. Za vámi není nic, před vámi je všechno. Lid nemá čas myslet. Myslí zaň tisk, rozhlas, propaganda. A to jsem já. Vymyslím ideál, vzor, vůdce, za kterým půjde každý. A k tomu potřebuji vás. Já sám se pro to nehodím. Nemám zjev a mám toho moc za sebou. Ale na vás nikdo nemůže. A už dnes o vás ví celý svět. Já a moje propaganda z vás uděláme modlu. Je to reelní nabídka?

KLOKAN (*zatím vstal a oblékl se, podává ruku Alexovi*)

Pane profesore, půjdu teď za svými dokumenty. V sedm hodin tedy u vás na večeri.

DEXLER

A já?

KLOKAN

Vy mně vlezte na záda. (*Odejde*)

(*Lékař odejde druhou stranou*)

DEXLER

To je nesmysl, pane profesore. Vy s ním budete mluvit. Musíte ho přesvědčit. Jako učenec rozumíte přece psychóze doby a z té se musí těžit.

ALEX (*chvíli ho pozoruje*)

Mluvíte někdy ze spaní?

DEXLER

Jak, prosím?

ALEX (*ho posadí do židle, přebodí mu nobu přes nobu a klepne ho kladívkem do kolena. Noba vyskočí*)

To se dost divím.

DEXLER (*vyskočí*)

Myslíte, že jsem blázen?

ALEX

Nemohu to s určitostí tvrdit, ale máte právě příznaky té divné nakažlivé choroby, která mi tolik leží v hlavě. Teprve se ukáže, má-li se léčit v blázinci nebo v kriminále.

DEXLER

Mne neomráčíte nějakým intelektuálským žvaněním. S Klokanem si ještě promluví sám.

ALEX

Třeba uděláte chybu, poněvadž ten člověk má velmi dobře vyvinuté svalstvo a váš chrup, jak vidím, není v pořádku. Je dosti křehký.

DEXLER

Nebude to Klokan, bude to někdo jiný. Já si svou figurku najdu. A vy o mně ještě také uslyšíte . . . žide. *(Odejde)*

ALEX *(okamžik se za ním dívá, pak stiskne knoflík u tlapače a klidně zavolá)*

Další pacient.

O p o n a

OBRAZ ČTVRTÝ

RUB A LÍC 1935

Před oponou

Krev a Mlíko

(Krev vstoupí před oponu v dosti ošumělých městských šatech a s šátkem kolem krku. Prochází se chvíli po předscéně. Mlíko vstoupí po chvíli, asi stejně ošuměle oděn, a po očku pozoruje Kreva. Konečně se zpozorují oba)

MLÍKO

To je náhoda, pane. Zrovna po roce se zase setkáváme. — Pamatujete se přece, loni, jak vám na tom sportáčku nezáleželo ...

KREV

... Ach, ovšem, už vím. Moje úcta, pane. *(Chce odejít)*

MLÍKO

Patrně na randíčko s dívkou z lidu, ne? Že jste tak šoufl oblečen ...

KREV *(snaží se být nenucený)*

Totíž, mám tu schůzku s jakýmsi chudásem, který mne prosí o výpomoc. Takový zoufalý dopis mi napsal ... *(Mává dopisem)*

MLÍKO *(se zarazí)*

Ten dopis začíná: Vážený pane Krev ... ?

KREV *(se lekne)*

Co to?

MLÍKO *(recituje)*

... zjistiv si vaše ctěné jméno i adresu v prodejně losů, píši vám věda, že před půl druhým rokem vyhrál jste na polovinu losu číslo 727232727772372 AI 73, série 0072, částku jeden milión. Jsem totiž oním, jenž současně na druhou polovinu téhož losu vyhrál druhý milión, který spolu s vaším tvořil hlavní výhru.

Leč osud, zachovav se ke mně macešsky a zle se mnou zamnuv, zmítal mnou tam i sem, abych posléze ve vichřici dneška, ani na sousto nemaje, připadal si jako semínko pampeliščíno, jež hned tu, hned naopak tam je hnáno a sotva mu lze doufati, že by alespoň na smetiště dopadlo.

KREV (*který zatím udiveně sleduje Mlíkova slova v dopisu, čte*)

Pane, buďte mi, prosím, tímto laskavým smetištěm . . .

MLÍKO

. . . a zapůjčte mi tři sta padesát drachem, abych mohl zakoupit sobě sousto i proplatit bytné dlužný nájem, jakož i nahradit cvikr, při vymáhání téhož mnou zničený. S úctou Mlíko Karel, bývalý holič z Přestavlku nad Drahou.

KREV

Ale jak, pane, můžete obsah listu toho znát takto doslova?

MLÍKO (*vzlyká*)

Jsem Karel Mlíko, bývalý holič z Přestavlku nad Drahou.

KREV

Tak žádný šlechtic, jak jste se mi loni holedbal? Předkové, rodokmen, strašidla . . . podvod, co? Podvodník jste a lhář!

MLÍKO (*stále vzlyká*)

A co vy, pane Krev, vy nejste bývalý holič taky z Přestavlku, jenže pod Drahou?

KREV (*nesměle*)

Jsem.

MLÍKO

Tak mi půjčte aspoň dvacetiaše.

KREV

Pane, vždyť já mám doma rozepsaný zrovna takový dopis pro vás! — Taky jsem se informoval v prodejně losů a taky jsem se tam dozvěděl vaše jméno a adresu. Vy jste mne vlastně připravil o peníze, když se to vezme kolem a kolem. Nebýt vás, mohl jsem si koupit taky tu druhou půlku losu a moh jsem ještě dneska mít na oběd!

MLÍKO

Kdo vás připravil o peníze? Vy jste mne ožebračil! Řekli mi: Ten druhý pán uložil svou výhru do našich pozemků, učíte tak též, je tam petrolej, zbohatnete. Já, chamtivec bídný, pozemky koupil, vida se již, jak triumfuji nad tou mumíí uměle živenu a říkám jí: Jaký jsi, Rockefeller? Takhle malinký! — A přijedu na místo a za křovím dva chlapi vylévají z flašky petrolej, aby to bylo cítit. Tu flašku jsem musel taky zaplatit . . .

KREV

Je to k zoufání, pane, všechno stejně, jak to bylo se mnou. Kdyby se člověk mohl aspoň jít napít vína a potom být tak krásně po cikánsku nešťastný a dát si zahrát do ouška.

MLÍKO

No, tak pěkně smutně po maďarsku. (*Zpívá*) Revize, revize, revize, revize . . . Za italský, ó za italský peníze!

KREV (*ke kapelníkovi*)

Pánové, nemohli byste se na chvíli proměnit v Lájoše?

KREV A MLÍKO (*zpívají*)

R u b a l í c

Jakpak nemám být zavilý, když je krize,
Poměry mě připravily o peníze.
V polévce jsem našel plno vlasů,
To přec nebývalo za mých časů.

Dvakrát běda, třikrát běda, pětkrát běda,
Nosíval jsem kdysi kožich z medvěda,
Ani mi Mikuláš
Nenadělil guláš,
Dneska budu zase bez oběda.

Tak se na svět pesimista dívá,
Neslyší, jak optimista zpívá:

Refrén:

Ať mám míň, ať mám víc, aťsi nemám vůbec nic,
Dokaváde se dovedu smát, mám víc.
Každý chlup má svůj rub, každý rub má zase líc,
Chci vidět líc, mně do rubu není nic.
Ať zhyne dočista zarytý pesimista,
K čemu na světě je, nesměje se, jen kleje.
Vždyť i bakterie se o svůj život bije,
Proto ať žije i bakterie,
Když se vesele s životem bije,
Ať žije jen ten, kdo se dovede smát.

OBRAZ PÁTÝ

DĚVČE SE SAMETOVÝM HLASEM

Před periferní noclebárnou. Ulička mezi prkennými obradami předměstí. Zednické barampádí, starý dětský kočárek, velkoměstské smetí. Zašlá firma správkárny aut. Vpravo chatrná bouda noclebárny a prkenná lavička. Vlevo na obradě přes zbytky cirkusového návěští je přelepen velký agitační plakát, na němž lze čísti: 14. listopadu 1935 Velodrom — Na téma Hříchy demokracie a židovský jed promluví Kazimír Konrád, vůdce Pruhovaných Košil.

V pozadí, v mlze zimní noci, proskakují světelné reklamy z vnitřního města, mezi nimiž převládá firma Noel.

Scéna první

Pepík Holister, Nezaměstnaní, Klokan

(Nezaměstnaní a Pepík Holister stojí v bloučku před dveřmi noclebárny. Klokan je mezi nimi v právě tak zbídačelém oděvu jako ostatní)

PRVNÍ NEZAMĚSTNANÝ

Takhle kafe s rumem.

DRUHÝ NEZAMĚSTNANÝ

Radši ať otevřou. Já sotva stojím na nohou.

TŘETÍ NEZAMĚSTNANÝ

Máš si dávat do bot noviny.

KLOKAN

Dnešní nebo včerejší?

TŘETÍ NEZAMĚSTNANÝ

Noviny jsou vždycky dobrý.

KLOKAN

Na nohy jo, ale ne na čtení.

PRVNÍ NEZAMĚSTNANÝ

Náhodou jsem zrovna čet, že prej se ta krize lepší.

KLOKAN

Tak tuhle zprávu sis měl právě dát do bot, aby tě to hřálo.

DRUHÝ NEZAMĚSTNANÝ

Asi jsi večerel, že je ti tak do smíchu.

KLOKAN

Předevčirem, jestli ti to nevadí.

PEPÍK

Náhodou bychom mohli večeret všichni, a denně, kdyby tady byla silná ruka, která by zlomila židovský jho.

TŘETÍ NEZAMĚSTNANÝ

A jéje, Pepík byl na schůzi.

PEPÍK

Náhodou byl. Máte tam chodit všichni.

ČTVRTÝ NEZAMĚSTNANÝ

Dej nám pokoj. Já tam byl taky. Dyť jsou to blbiny.

PEPÍK

Co je blbina? To, co říká Kazimír Konrád? Ten do toho náhodou vidí.

KLOKAN

A do čeho, prosím tě?

PEPÍK

Do všeho. Do vší tý mizérie, do který nás dostalo mezinárodní židovstvo. Ten jim to, pane, umí říct, těm bonzům zednářským. Počkejte, až ten bude u moci . . . !

ČTVRTÝ NEZAMĚSTNANÝ

Tak co bude?

PEPÍK

Všechno bude! Práce a pořádek, hlavně.

KLOKAN

Copak o to, ono se to slibuje. Ale jak se to pak dodrží?

PEPÍK

Kazimír Konrád dodrží všechno. To bys ho musel slyšet mluvit.

ČTVRTÝ NEZAMĚSTNANÝ

Prosím tě, vždyť ani nevíš, kdo to je a odkud přišel!

PEPÍK

Je to člověk z lidu, jako my.

ČTVRTÝ NEZAMĚSTNANÝ

Dej pokoj! Z lidu jako my!! A kdepak bere na tu propagandu? Z čeho platí žold Pruhovaným Košilím? Za co tiskne tyhle plakáty?

TŘETÍ NEZAMĚSTNANÝ

Kdo platí ty ohňostroje? A ty pochodňové průvody?

PEPÍK

To mne nezajímá. Ale má pravdu.

KLOKAN

To by tě právě mělo zajímat. Kdepak jsou peníze v tomhle městě? Na všech nárožích to máš napsáno. Noel, Noel a zase Noel. I na nebi to svítí. Všechno, co vidíš, patří koncertu Noel. Kdo tě vyhodil z práce? Také Noel. Takových trustů je víc. A ti všichni by, hochu, tak rádi viděli, abys měl hlavu plnou rachejtlí a Pruhovaných Košil!

PEPÍK

Náhodou Kazimír Konrád nebere peníze.

TŘETÍ NEZAMĚSTNANÝ

On ne. On má na to inkasisty.

ČTVRTÝ NEZAMĚSTNANÝ

Já to nemůžu poslouchat, tyhle košilatý kecý! Byl jsem dvakrát na frontě a nerad bych tam potřetí za nějakýho Kazimíra. Jdi si k němu, když tě to baví, ale tady nevotravuj. *(Blíží se výbrusně k Pepíkovi, vtom se otevřou dveře do nocležárny a zevnitř je slyšet hlas: Jenom osm postelí! Ostatní je zadáno.)*

(Nastane strašná tlačenička u dveří, skoro rvačka. Nakonec se dveře zavřou a před dveřmi zůstanou Klokán, Pepík, 5., 6. a 7. Nezaměstnaný)

KLOKÁN *(vstává, protože byl ve sbonu povalen)*

Teďka nevím; jsme vevnitř nebo venku?

PEPÍK

Jsmo namydlený. To znamená zase spát pod mostem.

SEDMÝ NEZAMĚŠTNANÝ

To je lepší se utopit. Já už to nevydržím!

KLOKÁN

Nemluv nesmysly. Půjdeme na nádraží.

SEDMÝ NEZAMĚŠTNANÝ

Zase nás vyhodí.

KLOKÁN

Vyhodí nás z jednoho nádraží, půjdeme se vyspat na druhý. Pojdte, kluci, poběžíme, ať se zahřejem!

Scéna druhá

Předešlí, Dexler, Muž v pruhované košili

DEXLER *(vstoupí v elegantním zimníku, jenž ostře kontrastuje s jeho oblekem z předešlého obrazu, provázen Mužem v pruhované košili)*

Tak co, kamarádi? Takhle teplá postel, večere, čisté prádlo, to by bylo, co? *(Rozdává Nezaměstnaným cigarety)* Kouříte? Takhle se o vás postarali! Jste jako šupáci. Za to můžete poděkovat svým organizacím.

SEDMÝ NEZAMĚŠTNANÝ

Přišel jste si z nás utahovat, nebo co je?

DEXLER

Zdá se mi, že si z vás utahují vaši lidé, kterým jste věřili. Já jsem vám přišel nabídnout nocleh, jídlo, šaty, a budete-li chtít – práci. Čestnou práci. A dobře placenou.

PEPÍK

Náhodou bysme museli napřed vědět, co voni jsou zač a za koho mluvěj.

DEXLER

Za koho mluvím? Jsem jeden z prvních, kteří stojí za svým vůdcem Kazimírem Konrádem. (*Ukazuje bolí na plakát*) Není to dlouho, kdy vůdce k vám poprvé promluvil. K vám všem, kteří jste obětí čachrů svých bonzů. Slíbil vám, že bude bojovat za vaše lepší příští. Ale už dnes se o vás stará a plní svoje sliby. Nabízí vám chléb a práci.

PEPÍK

Vidíte? Co jsem říkal? Kazimír Konrád nás zachrání. Pane, já jdu s vámi.

KLOKAN

Snad by ses měl zeptat, co od tebe budou chtít. Zadarmo tě nikdo nenakrmí.

SEDMÝ NEZAMĚSTNANÝ

Až se vyspím a najím, pak se teprv mohu ptát.

DEXLER (*k Muži v pruhované košili*)

Zaveďte ty muže do ústředí.

(*Šestý, Sedmý nezaměstnaný a Pepík odejdou s Mužem v pruhované košili*)

DEXLER (*ke Klokánovi, který zůstal stát*)

A vy nemáte chuť na večeri?

KLOKAN

Na večeri ano, ale ne na pruhovanou košili.

DEXLER

Copak vám na nich vadí? Což není povznášející pocit státi po boku Kazimíru Konrádovi, který svou železnou vůlí vyvede

národ z bídy?

KLOKAN (*sejme klobouk a postoupí k Dexlerovi*)

Nenamáhejte se, pane Dexlere, už jste mne jednou do toho zasněcoval.

DEXLER (*pozná Klokana*)

Hrome, Klokan! Vy jste se za ten rok změnil.

KLOKAN

Vy taky. Patrně jste našel svého muže.

DEXLER

Správně. (*Ukazuje na plakát*) Představte si, jak by se tady bylo vyjímallo jméno Klokan. Ale není pozdě. Ještě bychom vás mohli potřebovat. Vaše popularita trochu usnula, ale já bych ji svou propagandou probudil. Nebo jste snad našel ztracenou paměť?

KLOKAN

Ještě ne. A nehledám ji. Zatím hledám práci.

DEXLER

Chápu velmi dobře, že na vás nemohu jít s takovými řečmi, jaké jste právě slyšel. Ty strhnou davy. Vždyť přece národ není shromáždění učenců, nýbrž masa lidí, kteří myslí co nejméně. U lidu rozhoduje daleko víc citové rozpoložení než chladná rozvaha. U lidí přemýšlejících a vzdělaných je propaganda vedle. A proto právě ji mohou dělat. — Človče, vy nevíte, co se všechno chystá. Budou místa, výnosná místa. Samozřejmě, kdo byl s námi od začátku, bude na tom nejlíp.

KLOKAN

Pane Dexlere, aby bylo jasno. Kdybych se někdy do něčeho zamíchal, pak jedině a vždycky proti vám.

DEXLER (*chystá se k odchodu. Drze postoupí ke Klokanovi*)

Jak chcete. Nemohu popřít, že dnes ještě můžete mít vlastní názor, ale dlouho vám to už trpět nebudeme.

(*Klokan srazí Dexlera pěstí k zemi*)

Scéna třetí

Klokan, Dexler, Micka

MICKA (*vstoupí v okamžiku, kdy Dexler je na zemi. Směje se*)
Jé, tady někdo dostal!

(Dexler pomalu vstává a odchází)

MICKA (*ke Klokanovi*)

To bylo kvůli děvčeti, fešáku?

(Klokan usedne unaveně na lavičku)

MICKA (*si k němu sedne a neobratně ho svádí*)

Jé, vy máte svaly! Já vždycky chtěla mít silného hochu. (*Pauza*) Bydlím nedaleko. Když se dá portýrovi pěťka, tak nic neřekne. A uvařila bych vám čaj a můžete být u mne až do rána. (*Pauza*) — (*Problíží si svou nohu*) Nové střevíce bych potřebovala. Támhle za rohem jsem viděla pěkné ve výloze — a laciné, akorát na mou nohu by byly . . . Co je vám, že nemluvíte?

(Klokan, který zatím seděl s hlavou v dlaních, se zbroutí v bezvědomí na zem)

MICKA (*vyskočí*)

Co je vám? Nedělejte vtipy! Pane, slyšíte . . . jé, on se mi tu poroučel. To se musí stát mně, zrovna když mohu mít hosta. Pojďte sem někdo, ještě to bude na mně! Pane . . . vstaňte. (*Vzlyká a neobratně štouhá do Klokana*)

Scéna čtvrtá

Předešlí, Markéta

(Markéta vstoupí. Zřejmě procházela rychle tímto opuštěným koutem a zastaví se při pohledu na Micku a Klokana)

MICKA *(spatří Markétu)*

Slečno, pojďte sem. On ten pán tu leží bez sebe.

MARKÉTA

Co jste mu udělala?

MICKA

Jéé, já to hned věděla, že to bude na mně! Namouduši, slečno, vůbec ho neznám. Jen jsem se s ním dala do řeči a on se mi hned skácel.

MARKÉTA

Nebavte se a jděte pro strážníka. *(Sklání se ke Klokankovi)*

MICKA

Jémine, pro strážníka! Ani zanic! To tak ještě! Při mé smůle, on mě kľofne!

MARKÉTA

Nemelou, slečno, a hoděj sebou, tady je nemocný člověk.

MICKA *(odchází)*

Že já radši nezůstala doma . . . !

(Markéta podepřela Klokankovi hlavu a dává mu čichat voňavku z lahvičky, kterou vyňala z kabelky)

(Klokank se pobne a sedne si)

MARKÉTA *(dává mu stále čichat voňavku)*

Tak co, už je to lepší?

KLOKAN *(odstrčí jí ruku, zhnusen)*

Jděte s tím smradem. *(Kýchně)*

MARKÉTA

Vy jste dobrý! Ten smrad vás přivedl k životu.

KLOKAN

Já jsem omdlel, co?

MARKÉTA (*klečí ještě u něho na zemi*)

Néé! Já vám budu dávat jen tak čuchat voňavku!

KLOKAN

Počkejte, to nejste vy, co tady byla. To byla jiná kolegyně, ne?

MARKÉTA (*vstává*)

Hele, mladíku, tři kroky od těla. Takové řečičky nevedu. Já jsem slušné děvče. A vstanou, když je tu dáma.

KLOKAN (*ještě sedí*)

Podle řeči to na dámu nevypadá.

MARKÉTA

Kouknou, staraj se vo sebe. Kdyby se jich někdo ptal, tak já jsem ta Markéta, hlasatelka z rádia, ono proslulé děvče se sameťovým hlasem. A já osm hodin denně si kecám lebedu do mikrofonu (*nasadí korektní tón*): Haló, haló, skončili jsme vysílání reportáže z eucharistického kongresu. Následují zprávy burzovní a státního meteorologického ústavu. Pak besídka esperantistů a časový signál. (*Mluví zase žargonem*)

No a po tomhle gramatickém kdákání si koukám zase trochu povolit pant a hovořit, jak mně zobák narost. A voni by se nepředstavili, co?

KLOKAN

Klokan Josef.

MARKÉTA

Cóóó? Poslouchají, nejsou oni ta medicínská záhada, co si nemohla vzpomenout, čím je? Vždyť já loni pořád hlásila jejich zdravotní stav. A co teď dělají?

KLOKAN

Nic.

MARKÉTA

Tak si sednou, protože to vomdleli z hladu.

KLOKAN (*usedne na lavičku*)

Hlad by tu byl.

MARKÉTA (*usedne vedle něho*)

Poslyšte, tohle nejde. Musíte se pořádně najíst. Půjčím vám na večeři. (*Hrabe se v kabelce*)

KLOKAN

Nechte to, slečno. To nemá cenu.

MARKÉTA

Odkdy nemají peníze cenu, člověče? Tady máte stovku, já dneska brala, až budete moct, tak mi to vrátíte.

KLOKAN

Já nic nevezmu!

MARKÉTA

Poslouchejte, neřvete na mne! To jste mladej mužskej a máte takovýhle předsudky, že snad od ženský si nemůžete půjčit peníze? Kdyby to tady z hladu fláklo se mnou, tak mi taky půjčíte. (*Dává mu stovku*) A teď poslouchejte. Zítř ráno v sedm hodin hlásím v pracovním rozhlase, že u Noela v Chemické severozápadní přijmou asi čtyřicet lidí. Když tam půjdet v šest, budete zaručeně první. Ale nikomu nic, já to nesmím dělat.

KLOKAN (*vyskočí*)

Ženská, vy jste anděl!

MARKÉTA

Houby anděl. Chci tu stovku dostat domů. A teď se jděte najíst.

KLOKAN

Počkat. Mám teď stovku, zvu vás na večeři.

MARKÉTA

Já na večeře s chlapy nechodím; mám doma uzený koleno a potřebuju se vyspat.

KLOKAN

Ne. Jinak tu stovku nevezmu.

MARKÉTA

Dobrou noc. *(Odbází)*

KLOKAN *(ji popadne za ruku a křičí)*

Nedělejte fóry, pojd'te na večeři, já mám hlad.

MARKÉTA

Neřvete na mě, pane, dyť já jdu. *(Odejdou spolu)*

Scéna pátá

Micka, Strážník

MICKA *(ustoupí, sledována Strážníkem. Rozblíží se udiveně)*

Tady to bylo, pane inspektore. Tadyhle ležel, nebo to bylo támhle? Vždyť tady musí někde být!

(Strážník mlčky a klidně vezme Micku za rámě a odvádí ji, zřejmě na strážnici)

MICKA

Ale, pane inspektore, já jsem si to nevymyslela! To je ta moje smůla. Proč mne berete, pane inspektore?! *(Zmítá sebou, brečí, křik mizí za scénou)*

O p o n a

OBRAZ ŠESTÝ

MÁME JARO 1936

V parku. Jakmile se zavře opona předešlého obrazu, ozve se reproduktorem Schubertova Nedokončená symfonie, jež podebrává z dálky text celého obrazu.

Obraz se odehraje na hluboké předscéně před malovanou oponou, jež představuje velkoměstský park. Husté keře, bledé palouky a staré stromy s průhledem na reklamní nápisy a železniční viadukty s dalekým pozadím mrakodrapů. Před oponou parková lavička. Je jarní noc.

Scéna první

Student, Dívka, pak Milenci a Strážník

(Student s dívkou sedí v objetí na lavičce)

DÍVKA *(tiše)*

Máme jaro 1936 a máš po doktorátě. Teď počítej čtyři roky praxe, tak se budeme moci vzít . . .

STUDENT

. . . 1970. *(Oba se smějí)*

DÍVKA

Vždyť je to jedno! *(Líbají se)*

(Párek milenců přejde přes scénu, po chvíli za ním Druhý párek, pak z druhé strany přichází Třetí párek, zastaví se, líbají a odejdou. Mezitím Student s Dívkou na lavičce v objetí. Strážník ustoupí, přiblíží se k lavičce a rozsvítí náhle kapesní svítilničku. Student s dívkou vyskočí a kvapně odběhnou. Strážník odejde za nimi)

Scéna druhá

Milenci, Markéta, pak Klokan

(Sotva Strážník odešel, vběhnou z druhé strany Milenci z předešlé scény a běží k lavičce. Vtom však vstoupí Markéta, usedne na lavičku a Milenci zklamaně odejdou)

KLOKAN *(po chvíli vstoupí, rozblíží se, spatří Markétu, přistoupí k ní)*

Prosím vás, co vás to napadlo, dávat si se mnou rande v parku, jako bychom byli milenci. Můžu se tu potmě přerazit. Už jsem vyplašil asi deset párků.

MARKÉTA

Tak bych si sednul a nemluvil, dokud nevím, oč jde.

KLOKAN *(usedne)*

Já mám takový fofr od té doby, co jsem v závodním výboru! Nemohl jsem vás vůbec poslední dobu volat.

MARKÉTA

A jak to vypadá? Dohodnete se o mzdách?

KLOKAN

Sotva. Ještě snad zítra, nebo bude stávka.

MARKÉTA

Proto jsem četla v Národním hlasateli, že Klokan žene dělníky do zhouby.

KLOKAN

To píšou kazimíři. Divím se jenom, že víc lidí neprokoukne, že je to za peníze koncernu Noel. Hezké prachy musí stát starou Noelovou celá ta pruhovaná propaganda!

MARKÉTA

Nejenom starou Noelovou. Kazimír má přátel! Zítra bude mít rozhlasový projev.

KLOKAN

Ale to není možné! Rádio přece není pro pobuřování?

MARKÉTA

To si myslíte vy, ale Dexler to prosadil. Nemáte ponětí, kdo všechno za Konráda intervenoval.

KLOKAN

To jsou hezké zprávy.

MARKÉTA

Samo sebou celý projev mu nedovolili. Proto jsem právě s vámi chtěla mluvit. (*Vytahuje z kabelky papíry*) Podívejte se. Podářilo se mi sehnat škrtnutou část Konrádovy řeči. Třeba je to ode mne fantazie, ale řekla jsem si, že by vás to snad zajímalo.

KLOKAN (*sedí blízko Markéty*)

Čím to voníte?

MARKÉTA

Já? To je bez.

KLOKAN

Ukažte. (*Čte, zatímco Markéta mu svítí kapesní svítilnou*) Zběsilí náhončí mezinárodního rozvratu, tato individua pochybného původu, nejasné minulosti a podezřelé rasové příslušnosti — to jsem patrně já — pod záminkou zlepšení dělnických mezd ženou pracující lid do záhuby a myslí si, že budou terorizovat zdravé jádro národa a že stávkou ochromí hospodářskou potenci země. Mýlí se, neboť stačí pokyn, aby legie Pruhovaných Košil převzaly a dokončily práci, kterou zrádci opustili. Čekáme, až udeří hodina s velkým H... (*Mluví*) To jsou ale žvásty. Aspoň že mu tohle škrtnli.

MARKÉTA

Poslouchajte, není tohle vlastně výzva ke stávkokazectví?

KLOKAN

Víc než výzva. To už je od nich připravené.

MARKÉTA

Tak jsem měla pravdu. To byste mohli ale stávku pěkně projet, kdyby za vás nastoupily Pruhované Košile.

KLOKAN

To bychom mohli, kdyby nastoupili! *(Zamysleně)* Ale oni nenastoupí.

MARKÉTA

Stávka nebude?

KLOKAN *(zaujat svým nápadem)*

Bude, ale kazimírové nenastoupí!

MARKÉTA

Jak to?

KLOKAN *(vstane)*

Už vím, jak to udělám. *(Odběhne)*

(Markéta se za ním chvíli dívá, pak si zapálí cigaretu, zamysleně vstane, a jen pokročí od lavičky, vklouzne na scénu párek Milenců a obsadí lavičku. Markéta se po nich ohlédne a odejde)

MILENEC *(ke své Dívce)*

Andulo, stačí to, že tě mám rád? *(Líbá ji)*

(Hudba zesílí)

O p o n a

OBRAZ SEDMÝ

AŽ ŽIJE KDO?

Ulice před tovární obradou. Vysoká prkenná obrada, jež ubíhá perspektivně dozadu a ztrácí se ve tmě. Vpředu u obrady několik plechových nádob na popel a odpadky. Vlevo betonový sloup se svítlnou a telefonním automatem. Je noc. V pozadí zase proskakují velkoměstské světelné reklamy.

Scéna první

Pepík, Muž v prubované košili, Dexler

(Při otevření opony stojí u obrady Pepík s druhem, oba ve stejnokroji Prubovaných Košil)

(Dexler vstoupí v nepromokavém kabátě s páskem, bez klobouku)

OBA MUŽI *(pozdraví)*

Kazimír Konrád!

DEXLER *(pozdraví)*

Kazimír Konrád! Jsou všichni na svých místech?

PEPÍK

Rozestavil jsem hlídky u každého vchodu do továrny až k viaduktu. Čekáme jen, až dělníci opustí továrnu.

DEXLER

To se nedočkáte. Stávka byla vyhlášena v šest hodin, ale dělníci zůstali v dílnách.

PEPÍK

Jak to?

DEXLER

Klokanův nápad. Zastavili práci, ale obsadili závody.

PEPÍK

To nás tedy doběhli.

DEXLER

Nevadí. Vůdce změnil dispozice. Všechny východy musí být obsazeny a do továrních objektů nesmí vkročit ani noha. Ani sousto tam nepustíme! Vyhladovíme je.

Scéna druhá

Předešlí, Micka

MICKA (*vstoupí s košíkem květin. K Dexlerovi*)

Kupte kytičku, pane.

DEXLER

Nepotřebuji.

MICKA

Kupte ty fialky, pane. Já sháním na byt.

PEPÍK (*odstrkuje ji*)

Táhni, táhni.

MICKA (*k Dexlerovi*)

Jéé, pane, vás jsem někde viděla. Už vím, loni . . . vy jste dostal na hubu, až jste upad . . . vidíte, chudáku?

DEXLER (*netrpělivě*)

To se asi pletete.

MICKA

Ba ne. Určitě. Támhle u noclehárny to bylo. Jednou v zimě, to jsem ještě byla lehká.

DEXLER (*hodí jí hrst bankovek na košík*)

Tu máš a vypadni.

MICKA (*dívá se překvapeně na peníze*)

Jé, pane, děkuju vám. Takové peníze! To ani tolik kytek nemám.

DEXLER

Kytky si nech, ale ať už tě tu nevidím.

MICKA (*odchází*)

Takovéhle štěstí! No, to se dneska rozšoupnu. Děkuju vám, pane. (*Odejde*)

DEXLER

Rozuměli jste? Obklíčit továrnu a nikoho tam nepouštět. Teď: Klokanovi lidé agituji. Táhle popsali celou čtvrť nápisy: AŤ ŽIJE KLOKAN! To musí pryč. A kde je místo, hlavně tady u závodů, ať se píše naše heslo: AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD!

PEPÍK

To už se dělá. Objednali jsme lidi. (*K Muži v pruhované košili*)
Zařid' to. Tady má být také nápis.

MUŽ V PRUHOVANÉ KOŠILI (*zdraví*)

Kazimír Konrád! (*Odejde*)

DEXLER (*k Pepíkovi*)

A vůdce nařizuje: Všechno, co děláte, musí se dít tak, abyste nepřišli do konfliktu s policií. Obklíčujeme továrny v souhlase s vedením koncernu Noel. My chráníme pořádek proti štváčům, ale podnět k nějakým pranicím nesmí vyjít od nás. Rozuměls?

PEPÍK

Kdyby něco, tak začli oni.

DEXLER (*zdraví*)

Kazimír Konrád!

PEPÍK (*zdraví*)

Kazimír Konrád!

(*Dexler odchází*)

Scéna třetí

Pepík, Muž v pruhované košili, Krev

(Muž v pruhované košili přivádí Krevu, jenž nese kbelík s barvou a lakýrnické náčiní. Má na sobě špinavý nádenický oblek. Krev vstupuje a srazí se s odcházejícím Dexlerem, který zakleje a odejde)

KREV *(za Dexlerem)*

Promiňte, pane, to se nesmíte zlobit. Já nevěděl, že půjdete zrovna, když já jdu. Promiňte, pane. *(K Pepíkovi)* Co to bylo za křena?

PEPÍK

Kuš a piš.

KREV

Co?

PEPÍK

Abys kušoval.

KREV

Aha. A pišoval. A co mám vlastně pišovat?

PEPÍK

Heslo, přece!

KREV

Nikdo mi nic neříkal. O hesle nevím. To je těžké. Dostal jsem mzdu za den, mimochodem mizernou, a z toho jsem si musel koupit barvu a štětku. O hesle mi nikdo nic neřekl.

PEPÍK

Tak já ti to říkám: AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD!

KREV

Beze všeho. Ať žije. Ale heslo!

PEPÍK

To je heslo.

KREV

A ták! To je heslo. No a co mám psát?

PEPÍK

To heslo. AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD!

KREV

Ale kam?

PEPÍK

Na ohradu.

KREV

To jsou věci!

PEPÍK

Piš přes celou ohradu. Okolo celé továrny.

KREV

To když si to bude někdo chtít přečíst, tak aby letěl okolo fabriky?

PEPÍK

Piš: AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD, jeden nápis vedle druhého.

KREV

Prosím. AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD, jeden vedle druhého.

PEPÍK

Rozuměls?

KREV

Jeden vedle druhého.

PEPÍK A MUŽ V PRUHOVANÉ KOŠILI (*zdraví*)

Kazimír Konrád!

KREV

Já vím. Jeden vedle druhého.

PEPÍK (*zdraví*)

Kazimír Konrád!

KREV

No dobře. Ať žije.

PEPÍK

Pozdrav!

KREV

Já myslel heslo.

PEPÍK

Abys pozdravil: Kazimír Konrád!

KREV (*pochozí*)

No ovšem. Já zapomněl. Kazimír Konrád! (*Jak zdraví se štět-
kou v ruce, vrazí namočenou štětku do obličeje Muži v prubované
košili, obrátí se, zdraví znovu a vrazí štětku do obličeje Pepíkovi*)
Jejé, to je škody naděláno. Jako ta barva, myslím, že jí mám
málo.

(*Pepík a Muž v prubované košili zlostně odejdou, utírajíce si
obličej*)

KREV (*sám, připraví si náčiní, prozpěvuje si a začne pečlivě psát na
obradu*) AŤ ŽIJE K (*Když dopíše po několika dobrodružstvích
K, zastaví práci*) Tak, teď pauza. Mimoto za chvíli by mně
mohla být zima a třásla by se mi ruka. Lepší je hned něco vypít
a předejít tomu. Půjdu jako na malý pivo támhle na roh, po
cestě si to rozmyslím a dám si rum. (*Odejde*)

Scéna čtvrtá

Mlíko, pak Krev

MLÍKO (*vstoupí také s kbelíkem barvy v ruce a v dělnickém šatu,
zpozoruje rozepsaný nápis*)

Tak sakramente, co je? Ještě jsem nezačal psát a tady to mám
rozepsané. Nebo už jsem psal? Nemohl jsem psát. Vždyť si
přece nemohu vzpomenout, co mám psát. Ať žije K — kdo? Já
to vždycky zapomenu a vždycky si to chci napsat. Ať žije K . . .
nějaké zvíře to je. Ať žije Klobás! Aha. (*Pokračuje v rozepsaném
nápisu a připíše LO. Zarazí se*) Klobás to není. (*Spatří telefon*)
Zavolám si dotazy. Ale jak se volají dotazy? To je jedno. Třicet

dvě léta mi jsou, nula pět jsem rozený a jedináček. (*Volá číslo podle těchto cifer; telefonuje*) Haló, má úcta. Já mám tady psát: Ať žije to . . . a nevím, jak se ten dělnický vůdce jmenuje, je to jako zvíře a já jsem . . . Was? Sie sprechen nicht tschechisch? — Ja, ich verstehe, aber Sie werden nicht verstehen. Ich muss hier schreiben. — Ja, Schriftsteller bin ich, Wandschriftsteller — Ich schreibe nur kurze Novelle, zum Beispiel: Es lebe Etwas — Um Etwas geht eigentlich — (*Korektně*) Sie haben eine sehr schöne Stimme, Fräulein — — Ach, Sie sind verheiratet! — Und Herr Mann ist nicht zu Hause? — (*Směje se*) Ach, lustige Witwe? — (*Upejřá se*) Morgen, morgen, jetzt muss ich schreiben — Das weiss ich nicht, wie ist die Name. Tschechisch ist es Klokan . . . Klokan . . . (*Uvědomí si náhle jméno, radostně*) No ja! Klokan!!! Ein Moment . . . (*Odloží sluchátko a běží k obradě*) Klokan přece! (*Rychle dopíše nápis KAN, načež se vrátí k telefonu*)

KREV (*vstoupí, zamíří rovnou k obradě a chystá se pokračovat v psaní. Spatří nápis, který teď zní AŤ ŽIJE KLOKAN*)

Jak to? AŤ ŽIJE KLOKAN. Vždyť tady má být AŤ ŽIJE KAZIMÍR KONRÁD! (*Pozná Mlíka*) To jste zase vy, konkurence prašivá? Už ať jste odsud, co se mi tady pletete do mého rukopisu?

MLÍKO

Co je vám! Já si tady píšu. Já jsem na to angažovaný.

KREV

Kdo je angažovaný? Já jsem angažovaný, abych tady psal: AŤ ŽIJE . . . tohleto a vy mi tu píšete: AŤ ŽIJE . . . tohleto!!

MLÍKO

Nebavte se, nádivko. Vždyť jsem placenej za to, abych psal na zeď, a musím si z toho kupovat barvu.

KREV

Já také. Právě proto mi tam nepíšete, co tam nemá být. Já už mám v tom AŤ ŽIJE investované svoje peníze.

MLÍKO

Já je zase mám v tom Klokanovi.

KREV

Jenže vám se hodí to moje AŽ ŽIJE, ale mně se nehodí ten váš KLOKAN!!

Scéna pátá

Předešli, Pepík a tři Muži v pruhovaných košilích, pak čtyři Dělníci

(Pepík a Muži vstoupí)

PEPÍK *(spatří nápis na zdi, ke Krevovi)*

Cos to tady napsal?

MLÍKO

Co on napsal? On by to nikdy tak pěkně nenapsal. To jsem napsal já.

PEPÍK *(přistoupí k Mlíkovi)*

Tak: AŽ ŽIJE KLOKAN, co? My ti to nakreslíme.

(Vrhne se s Muži na Mlíka a řežou ho obušky)

KREV

Nechte ho! Vždyť já to spravím. *(Rychle připisuje nad slovo KLOKAN slovo KONRÁD)* Heleďte, už je to dobré. Takhle to má být. Vždyť to byl omyl.

(Zatím Muži zmlátili Mlíka a srazili ho k zemi)

PEPÍK *(nablédne do kulisy)*

Pozor, zmizet! *(Odběhne s Muži)*

(Čtyři Dělníci vběhnou)

PRVNÍ DĚLNÍK (*nad Mlíkem, jenž nebybně leží*)

Co to tady bylo? Zase kazimíři, co?

KREV

Už ho nechte. Já už jsem to opravil, tady. Hele, AŤ ŽIJE KONRÁD. KAZIMÍR ještě připišu. Všechno v pořádku.

PRVNÍ DĚLNÍK

Tak to jsi psal ty? A to se nestydíš?

DRUHÝ DĚLNÍK

To jsi chud'as? To jsi náš člověk?

PRVNÍ DĚLNÍK

Koukej, ať zmizíš. A podruhé si rozmysli dělat Kazimírovi reklamu. (*Dá mu dva políčky. K ostatním dělníkům*) Pojd'te, kluci, proženeme je. (*Odběhnou za Pepíkem a Muži v pruhovaných košilích*)

MLÍKO (*probírá se z bezvědomí*)

Mně se zdálo, že jsem byl na prázdninách v Berlíně.

KREV (*hublá*)

Já nemohu zavřít ústa.

MLÍKO (*udeří bo do brady, Krevovi se zavřou ústa*)

Já jsem na tom hůř. Měli obušky a boxery.

KREV (*lítostivě*)

Ale od těch druhých je to zase větší hanba.

MLÍKO (*vzlyká*)

Pořád máme na sebe smůlu. Jen se vidíme, už se hádáme. Vy nesete smůlu mně, já nosím smůlu vám, a teď to máme.

KREV

Jenom jednou jsme měli dohromady štěstí, když jsme vyhráli na ten jeden los, ale to hned už byla ta hlavní smůla.

MLÍKO

Nebýt toho, já moh být holičem v Přestavlkách. Cožpak se tam mohu vrátit? Když mi přišla zpráva, že jsem milionář, zrovna jsem holil starostu; já mu vrazil štětku do úst a ustřih jsem mu vousy. Já tam teď nesmím.

KREV

Když máme pořád smůlu, měli bychom se spojit a kolektivně čelit smůle.

MLÍKO

To by bylo, pane. A už se nehádat.

KREV

A dělat dohromady. Půjdeme napolovic. *(Vytáhne z kapsy hrst drobných)* To je můj majetek.

MLÍKO *(vytáhne také drobné)*

A tohle můj. Tak to rozdělíme. *(Dávají drobné jednotlivě na dvě bromádky, až jim zbude jedna větší mince)*

MLÍKO

To si vezměte vy.

KREV

Ne, to je vaše.

MLÍKO

Nikdy!

KREV

Tak losovat. Hlavy vy, Slovy já. Házejte.

MLÍKO

Házejte vy. Já mám větší smůlu, já bych to mohl vyhrát.

(Krev vyhodí minci do vzduchu, ale tak nešikovně, že peníz se zakutálí do kanálu)

MLÍKO

Co děláte, člověče? Nad kanálem se losuje, nákype?

KREV

To jste mohl říct dřív, že je tu kanál, nádivko!

MLÍKO

... jsem se spojil s pěkným trdlem! Teď abych lez pro búra do smradu! *(Otvírá kanál)*

KREV

Myslíte, že vás tam nechám jít samotného?

MLÍKO

Heleďte, já si tam víc než toho búra nevezmu, buďte bez starosti. *(Sestupuje do kanálu)*

KREV

Lezte, lezte a pomozte mi, vidíte, že kloužu . . .

(Zmizí v kanálu za Mlíkem)

OBRAZ OSMÝ

HOSTINA CHUDÝCH

Balet

Tatáž dekorace jako v předešlém obraze

Sotva Krev a Mlíko zmizeli v kanálu, zazní v orchestru první bubnové údery bluesového doprovodu a na scénu mátožně vstupují První, Druhý, Třetí a Čtvrtý tulačka. Bídňá malebnost jejich slátaných nuzáčkových šatů, složených z veteše a cářů, smazala jejich věkové rozdíly: jsou to právě tak báby jako dívky. Jen jedna z nich nese ještě na svých hadrech stopu ubohé koketérie pouliční holky. Nejsou to však baletní kostýmy: jejich divadelní výraznost plyne právě z reálnosti kazajek, svetrů, sukní, děravých šátek a rozkřápaných bot, z nichž jsou složeny.

Tulačky spíš pantomimicky než baletně slídí, jakoby v hladové mdlobě, po zbytcích jídla v nádobách na popel, prohrabují odpadky, balí je do starých novin a do svých mošen a ranců.

Vtom se mezi nimi objeví Tulák. Snad je trochu pomatený a pokouší se ve svých hadrech o eleganci. Snad jsou to zbytky elegance opravdové, snad je to jen náhodné sestavení darovaného žaketu, roztržených kalhot a pomačkaného cylindru, které vyvolává bláznivý dojem výstředního trhana.

Tulák promění žalostné hledání sousta v ironickou hostinu z odpadků. Tančí s Tulačkami slavnostní tanec, při němž cáry a smetí se jakoby promění v náležitosti přepychu a bojnosti. Tulačky zřasením svých hadrů a držením těla si vykouzlí večerní toalety, z novinových papírů si vyimprovizují květiny do vlasů, Tulák si pořídí velkou papírovou kravatu k fraku a v této pantomimické karikatuře mondénní večere přejde společnost na předscénu.

Opona představující park se za nimi zavře.

Tulák s Tulačkami si v tanci z nataženého šátku naznačí prostřený stůl a právě bujně hodují u této tabule z kůrek a odpadků, když vstoupí Strážník, pomalu přejde, podezřívavě si prohlížeje skupinu, a zmizí zase za rohem.

Tulák s Tulačkami, kteří ustrašeně ustali ve své zábavě, se zase dají do tance, ale již nesměleji, a posléze zvednou k trpkému přípitku nad hadrovým stolem prázdné plechovky od konzerv.

Všichni strnou v tomto smutném gestu.

Setmí se.

O p o n a

OBRAZ DEVÁTÝ

CHUDÁK MICKA

Kancelář ředitele Harta v Noelově továrně. Prostorná jasná místnost, skoro úplně zasklená tabulemi mléčného skla. V pozadí zasklené dveře, vpravo otevřený balkón, vedoucí na tovární dvůr. Vlevo v popředí, za malou zasklenou přepážkou, velký pracovní stůl s telefonem. Na stěně visí několik stavebních a strojních plánů a nákresů. Na stole spousta podobných plánů a papírů, jež ukazují přesně, že Hart je ředitelem technickým, nikoliv obchodním. Je časné ráno.

Scéna první

Dělníci, Franta Boudař, pak Ředitel, 1. a 2. Dělnice

(Při otevření opony leží na scéně, zejména u pracovního stolu, několik dělníků v pracovních úborech a v rozmanitých polohách spí)

FRANTA *(vstoupí, rozblédne se a dá se do křiku)*

Hop, vstávejte, ochrněli! Nevíte vůbec, co se děje!

(Někteří Dělníci si pomalu sedají zívající)

Kluci, ohromná novina. Všechno je dobré. Klokan je zpátky! U Noelů povolili a jsou tu dva lastáky s jídlem. Povídám, samé pochoutky! Taky přišlo pivo.

(Všichni vyskakují, někteří se ženou k balkónu)

PRVNÍ DĚLNÍK

Neblni!

DRUHÝ DĚLNÍK

Vážně? Kde je to?

TŘETÍ DĚLNÍK

Ať žije Klokan!

(1. a 2. Dělnice, které vstoupily s Frantou a stály v pozadí, postupují vpřed a chechtají se)

PRVNÍ DĚLNICE

Zbaštili to!

DRUHÁ DĚLNICE

Franto, to se ti povedlo! Nalítli ti!

(Franta usedne a z plna brdla se chechtá)

PRVNÍ DĚLNÍK

Franta Boudař, že nás to nenapadlo!

DRUHÝ DĚLNÍK

Jsou to stejně blbé vtipy, když člověk dva dni nejed.

(Všichni se sesypou kolem Franty a žertem ho muchlají)

FRANTA

Holky, na pomoc! Nelechtat, nelechtat! *(Schová se za ředitelův psací stůl)*

ŘEDITEL *(vstoupí ve svrchníčku, s aktovkou pod paží)*

Já si zakazuji takovéhle nepřístojnosti u svého psacího stolu! Okamžitě opusťte tuto místnost a zároveň se chovejte slušně. Tohle není žádná důstojná stávka. *(Spatří Frantu)* No ovšemže v tom musí být pan Bidon. Mohl byste si při své postavě ušetřit takové vztekání v ředitelských místnostech.

FRANTA

No, no, pane řediteli. Legrace musí být, kdyby na sůl nebylo.

PRVNÍ DĚLNICE

Vono taky není.

ŘEDITEL

Prosím, nepletu se vám do vašeho stávkování. Stávkujte si ve svých dílnách, když jste obsadili závody. To je vaše věc. Ale já

trvám na tom, obsadit si svůj psací stůl. Mám tu resty. Stávka najednou skončí a já v tom budu lítat.

(Dělníci a Dělnice odcházejí ze scény, poslední Franta)

ŘEDITEL

Pane Bidone, vy tu zůstanete. *(Čeká, až všichni odejdou)* Pojd'te sem. *(Pokyne mu, aby přistoupil ke stolu)* Jak to máte s jídlem?

FRANTA

Vždyť je to rošťárna, pane řediteli. Naše ženy nám sem nemohou nic přinést. Všechny fabriky jsou obklíčeny těmi chlapy košilatými. A je to prý s vědomím a na žádost paní Noelové. Pěkná baba, taky.

ŘEDITEL

Žádná baba! Je to moje nadřízená a vaše také. Vzal jsem si dnes něco víc na přesnídávku, než sám sním. Tady máte. *(Vytahuje z kapsy nejdříve malý balíček, pak z jiných kapes další balíčky, pak dva salámy a podobně a skládá to všechno Frantovi do náruče)*

FRANTA

Není to nic platné. Vy jste zlaté srdce.

ŘEDITEL *(přísně)*

Žádné zlaté srdce, u vás jsem pan ředitel!

FRANTA

Já to jdu rozdat. *(Odchází)*

ŘEDITEL

Počkejte! Ještě je tu aktovka, ne? *(Vyndává z aktovky celou šunkou a uzeniny)* A rozdělte to rozumně. Ti silní chlapi to ještě vydrží. Nejdříve dejte děvčatům v balírně a potom něco do kotelny. A ne abyste to zbaštil sám!

(Franta odchází s jídlem)

Scéna druhá

Předešlí, Klokan, 1. a 2. Dělník, 1. a 2. Dělnice

(Klokan vstoupí, provázen ostatními)

FRANTA

Vítám tě, Pepíku. *(K 2. Dělnici)* Heleď, vezmi to dolů holkám. *(Odevzdá jí potraviny a ta radostně odběhne. Ke Klokankovi)* Tak co je?

KLOKAN *(usedá unaveně poblíže balkónu)*

Nic. K ničemu jsme se nedostali.

FRANTA

To jste jednali celou noc a nic z toho není?

KLOKAN

Odboroví sekretáři se cukají. Nechce se jim vyplácet stávkové podpory. Tak jsou pro zmírnění požadavků. Proti nám rovnou také jít nemohou a je z toho tahanice.

PRVNÍ DĚLNICE

Copak se v organizaci neví, že kazimíři číhají u vchodů, aby nastoupili práci po nás?

KLOKAN

To máš tak. Pánům z ústředního výboru není příjemné, že kazimíři mají organizaci a sílu. Tak se sami konejší a říkají, že to ještě není tak zlé.

PRVNÍ DĚLNÍK

Ještě ne, ale bude to.

DRUHÝ DĚLNÍK

Ať se na ně přijdou podívat, jak to mají scuknutý!

PRVNÍ DĚLNÍK

Já to říkám pořád. Vylítnout na ně z fabriky a zmydlit je.

KLOKAN

To je nesmysl! Na to kazimíři čekají. Chtějí nás vyprovokovat. Pochop to!

FRANTA (*mává rukou*)

Nech ho. Ten nic nepochopí.

PRVNÍ DĚLNICE

A co teď bude? Stávkujeme dál? A budeme jednat s vedením koncernu?

KLOKAN (*zlostně*)

Měli jsme se dohodnout se všemi závodními výbory o jednotném postupu. V jedenáct hodin jdou delegáti k Noelům. Budeme tam stát, koukat jeden na druhého, a oni to s námi takhle koulejí. Proto jsme se celou noc bavili.

ŘEDITEL (*který zatím nervózně vysedával u svého stolu, k nim přistoupí*)

Tyhle řeči nemohu poslouchat. Mluvíte zde otevřeně před zaměstnanci koncernu Noel. Mou povinností by bylo referovat o vaší rozmluvě na vyšších místech. To jdu raději pryč. (*Odchází*)

FRANTA (*mávne chlácholivě rukou za Ředitelem*)

Ten je dobrej!

ŘEDITEL (*se vrátí*)

Já bych věděl, jak s nimi zatočit . . . ale copak stávkují? (*Odejde*)

FRANTA (*ke Klokánovi*)

Ty by ses měl teď natáhnout a trochu se vyspat.

PRVNÍ DĚLNICE

A v jedenáct hodin půjdeme s tebou.

(Venku pod balkónem ozve se bluk blasů a zmatené výkřiky: Haló, Micko! Ať tam neleze! Micko, pozor! Všichni běží k balkónu)

KLOKAN

Co tam mají dole?

DRUHÝ DĚLNÍK

To je Micka květinářka. Leze přes zeď.

FRANTA

Co to nese?

PRVNÍ DĚLNICE

Nějaké housky, nebo co . . .

FRANTA (*volá*)

Micko, pozor na kazimíry!

(Výkřiky pod balkónem: Hip, bip, Micko!)

PRVNÍ DĚLNÍK (*volá*)

Micko, pozor na toho chlapa!

(Za scénou padne výstřel)

(První dělnice zděšeně vykřikne a zakryje si tvář)

KLOKAN

Ti lumpové už střílejí! (*K Frantovi*) Zavolej ambulanci!

(Pod balkónem zmatený křik)

Scéna třetí

Předešlí, 2. Dělnice, Ředitel, pak Dělníci a Micka

FRANTA (*telefonuje*)

Pošlete ambulanční vůz k budově číslo sedm.

DRUHÁ DĚLNICE (*vběhne skoro v hysterickém záchvatu*)

Už se střílí! Už se střílí!

ŘEDITEL (*vstoupí*)

Co se tam stalo?

KLOKAN (*hněvivě*)

Kazimíři . . .

(Franta s dělníky běželi zatím ke vchodu, tam se však zarazí a ustupují zpátky před skupinou dělníků, kteří vnášejí raněnou Micku a ukládají ji na židli)

MICKA *(mluví přerývaně, kašlajíc)*

Já jsem tržila hromadu peněz, tak jsem si na vás vzpomněla . . .

(Dělník vstoupí váhavě s košíkem housek a uzenin)

MICKA *(spatří košík)*

Přinesla jsem vám housky a nějaké buřty . . . *(Ztratí vědomí)*

KLOKAN

To jsi hodná holka . . . *(V tom okamžiku se za scénou ozve táblá siréna ambulance)* Už je tu vůz. Odneste ji.

(Pár dělníků odnáší Micku, ostatní odcházejí za nimi, Klokán, Franta, 1. Dělnice, 2. Dělník zůstanou nehybně stát)

ŘEDITEL *(po malé pauze přistoupí s rozhodností a zlostně k telefonu, vytočí číslo. Telefonuje)*

Spojte mne s paní Noelovou. — Ředitel Hart. Okamžitě! — Paní generální ředitelko, oznamuji vám, že nehodlám upslechnouti jakýchkoliv vašich rozkazů. To je z mé strany porušení smlouvy a důvod k okamžité výpovědi, kterou od vás očekávám.

KLOKAN

Pane řediteli, neblázněte!

ŘEDITEL *(ho odstrčí a telefonuje dál velmi temperamentně, čím dál tím více křičí)*

Neblázním, ale leze mi to z krku. Vaše spojení s Kazimírem už stojí první lidský život. — — — Nepřijímáte moji výpověď? Tak abyste věděla: Dvacet let jsem sloužil vašim podnikům, ale nikdo mne nemůže přinutit, abych svou prací přispíval k terorizování lidí. Vy, paní generální ředitelko, znáte výrobu jen z reklamních prospektů. Nevíte nic o tom, co je to práce, co je to dělník, co je to lidský život!! — Mlčte! Jakým právem hovoříte vy o národu, osobo?! — — Výpověď přijata. Vidíte. A rychle si jmenujte za mne nástupce, protože už jsem pryč! *(Prudce zavěsí)*

FRANTA (*radostně*)

Pane řediteli . . . !

ŘEDITEL (*křičí*)

Žádný řediteli! Ty jsi Franta, já jsem Ervín.

(Pod balkónem se ozve bluk a výbušné vření blasů)

DĚLNÍK (*vběhne*)

Honem, pojdte dolů, Klokane! Dole se to bouří. Kluci chtějí nákladními auty vjet do kazimírů. *(Klokan běží na balkón, ostatní za ním. Křičí)*

Zpátky z těch automobilů! Neztrácejte hlavu. Nedejte se vyprovokovat.

HLAS POD BALKÓNEM

Nenecháme do sebe střílet!

KLOKAN

Právě proto. Čím se chcete bránit?

ŘEDITEL

Pojďte dolů, Klokane!

KLOKAN (*křičí*)

Dolů z těch vozů!!! Hned jsem u vás.

(Všichni vyběhnou ven)

Scéna čtvrtá

Krev a Mlíko

(Jakmile se vyprázdní jeviště, otevře se v podlaze poblíže ředitelského stolu poklop a z něho vylezou Krev a Mlíko)

MLÍKO (*leze první a rozblíží se*)

Jsou tu košilatí! Nejsou. Můžeme ven.

KREV

(vyleze právě vedle košíku s houskami)

Cítím uzeniny, byla to správná stopa. *(Vrhne se na vuřty a lačně je jí)*

MLÍKO *(jí také)*

Ale dolů se musíme ještě vrátit. Takové zásoby konzerv! Když si seženeme klíč, můžeme ochutnat pěkné věci.

KREV

Dva dni tam trpět hladu mezi samým jídlem! Ti košilatí se od toho kanálu nehnou a nehnou!

MLÍKO

Ale teď známe jiný vchod! Sežene se klíč na konzervy a jde se zpátky.

Scéna pátá

Předešlí, Klokan, Ředitel, Franta, 1. a 2. Dělník, 1. Dělnice

KLOKAN *(vede 1. Dělníka pod paží)*

Človče, vezmi rozum do hrsti. Když to uděláme, má okamžitě Kazimír v ruce důkaz pro svou agitaci, že dělníci jsou nepřátelé pořádku.

PRVNÍ DĚLNÍK

Copak oni nestříleli?

KLOKAN

Jak to dokážeš? Krk za to dám, že se nikdo nevypátrá. Toho lumpa, co střelil, jistě už dávno uklidili.

PRVNÍ DĚLNÍK

Teď střelil jeden, za chvíli jich bude střílet deset, a když je necháme, postřílejí nás všechny.

KREV (*ke Klokánovi*)

Pánové, dole je skladiště konzerv. Mít tady klíče na otevření, tak je tam jídla pro celou fabriku.

KLOKAN (*roztržitě*)

Co je? Jaké klíče?

MLÍKO

Dole jsou konzervy. Objevili jsme skladiště, víte?

FRANTA

Hrome, chlapi, ven! My máme tak hlavu na vaše konzervy!

DRUHÝ DĚLNÍK

Ale, Klokane, věř, kdybychom do nich vjeli temi auty, tak by je to přešlo!

ŘEDITEL

Vy musíte vydržet stávkou. Jedině v tom je vaše síla.

KLOKAN

Ano, stávkovat. To nám nemůže nikdo zakázat.

FRANTA

No jo, Klokane. Jak chceš stávkovat bez jídla?

ŘEDITEL

To se musí vydržet!

KREV

Vždyť to říkáme, že je tu skladiště konzerv.

MLÍKO

Gulášek, pánové. I sardinky.

FRANTA

Já ti dám gulášek. Ven!

PRVNÍ DĚLNÍK

Hrome, co je to za chlapy?

ŘEDITEL

Vyhod'te je! Kdo má na ně čas.

(Franta s Prvním dělníkem vyhodí Krevu a Mlíka ze dveří)

PRVNÍ DĚLNICE

Když si vzpomenu na tu Micku, šla bych sama na ně.

PRVNÍ DĚLNÍK

No vidíš, ty by ses nebála. Ale Klokan se bojí.

KLOKAN

Ty myslíš, že já bych na ně nejraději nešel, třeba holýma rukama?! Ale co z toho bude? Pár nás postřílejí, zítra je výjimečný stav a řekne se, že to začli dělníci. Kdyby byla *generální* stávka, tak je to něco jiného. Ale takhle tu stojíme sami. A organizace čekají, jak to dopadne. Musíme dát příklad všem ostatním fabrikám a vydržet stávku, kdybychom měli umřít hladu.

FRANTA

To se rozumí. My musíme vyhrát, a ne pomáhat kazimírům k vítězství!

ŘEDITEL

Hlavní je přesvědčit v jedenáct hodin ústřední výbor, že ve stávce se musí vytrvat a neustoupit před Noelovou.

Scéna šestá

Předešlí, Dexler, tři Muži v prubovaných košilích, Pepík, pak Dělníci

(Dexler vstoupí, za ním tři Muži v prubovaných košilích a Pepík, stejně uniformován. Za nimi se trousí postupně po celou scénu Dělníci zvenku)

DEXLER (*zdraví*)

Kazimír Konrád!

KLOKAN

Co tady chcete?

DEXLER (*odstrčí Klokana*)

Ředitel Hart?

ŘEDITEL (*přistoupí a čte si listinu, kterou mu Dexler podá. Pak ke Klokánovi a ostatním*)

Pan Dexler je jmenován paní Noelovou na mé místo technického ředitele této továrny.

(Všichni se dají do smíchu)

DEXLER (*zařve*)

Ticho!

ŘEDITEL

Moment. Ti čtyři klackové jsou také něčím jmenováni?

(Čtyři Prubované Košile výbruzně postoupí k Řediteli, ale Dělníci jim zastoupí cestu)

DEXLER

Ti muži jdou se mnou.

KLOKAN

Tak ať zase odejdou, nebo za nic neručíme.

DĚLNÍCI (*výbruzně zabručí*)

Ano! To se ví! Zmizet!

DEXLER (*k Mužům*)

Jděte na dvůr a čekejte na mé rozkazy.

(Čtyři Prubované Košile pozdraví a odejdou)

DEXLER (*k řediteli*)

Předejte mi své funkce.

ŘEDITEL (*svlékne pracovní rukávy, položí je Dexlerovi na ramena a mluví, zatímco si bere ze skříně svrchník a klobouk*)

To patří firmě. Jinak je tu psací stůl, péra a tužky. No, a své vědomosti vám ovšem předat nemohu, nehledě k tomu, že by se asi do vaší hlavy nevešly. *(Ke Klokánovi)* Vy se mějte dobře a vydržte.

DEXLER

Pan Klokán půjde s vámi a jeho přátelé také.

KLOKAN

Co je?

DEXLER (*mu podává jinou listinu*)

Odboroví sekretáři se před půl hodinou dohodli s vedením koncernu Noel a ustoupili od dalšího stávkování. Generální ředitelství koncernu Noel vypovídá ze služebního poměru Josefa Klokana a celý stávkový výbor. Kdo z ostatních nenastoupí práci, je pokládán za vyloučeného. Nařizuji vám, abyste opustili tuto místnost.

KLOKAN (*podává listinu ostatním, kteří ji dychtivě čtou*)

Tady máte kamarády z ústředního výboru. (*K Dexlerovi*) Pane řediteli, já beze všeho odcházím. Vedl jsem stávkou. Chtěl bych vás jen upozornit, že . . .

DEXLER

Mlčte! Nikdo nestojí o vaši kritiku.

FRANTA

Pusť, Pepíku. (*Odcvrnkne Dexlera svým mohutným břichem*) My jdeme, pane šéf. My jsme svou věc neprohráli, prohráli ji za nás jiní. My ale ještě svou věc vyhrajem, až vás to bude zatraceně mrzet! (*K ostatním*) A kluci, jak si myslím, abyste mne nezklamali, pěkně do pochodu a vesele: Raz, dva, tři, čtyři . . .

(*Hudba*)

VŠICHNI (*odcházejí, zpívajíce vesele za dirigování Franty*)

S v ě t p a t ř í n á m

Pravda je s námi, to si počkáte,
Nikdy se nebudem kazimírů bát.
Pravda je s námi, však se dočkáte,
Že se na konec my budem nejlíp smát:

Refrén:

Svět patří nám, pro všechny dosti místa,
Jen za to vzít a plivnout do dlaní.
Svět patří nám a kdo je optimista,
Bez řeči půjde s námi, bez ptaní.
Svůj život utrácí, kdo se bojí snad
Jít s námi za práci, za mír bojovat,
Protože svět patří nám, pro všechny dosti místa,
Jen za to vzít a plivnout do dlaní!

O p o n a

Konec prvního dílu

DÍL DRUHÝ

OBRAZ DESÁTÝ

BUDOU SE KOULET HLAVY

V suterénu. Polosklepní místnost, původně určená snad pro prádelnu nebo skladiště. V pozadí ciblová zeď, vlevo a vpravo prkenné paže- ní, částečně polepené pro izolaci starými novinami. Vpravo vysoko malé okénko, kolem něhož se vine vzhůru dřevěné schodiště, které je vchodem zvenku. Vlevo dveře do jiné místnosti. Tento úkryt je primitivně adaptován k obývání. Železná postel, u ní několik prostých stoliček, pracovní stůl z prkna ležícího na bednách, na něm papíry, pár knih a elektrotechnické náčiní. Vpředu na bedně psací stroj, na jiné bedně malý rádiový přijímač. V pozadí u zdi starý šatník, který je otočen zadní stranou k publiku a je v něm zamontována skoro dokončená rádiová vysílačka středních rozměrů. Když se šatník přistrčí ke zdi, aparáty jsou skryty a šatník vypadá jako normální skříň.

Scéna první

Ředitel, Markéta, Franta, pak Klokan

(Ředitel Hart s Frantou pracují na montáži rádiové stanice. Markéta sedí u rozhlasového přijímače a stenografuje právě vysílanou řeč Kazimíra Konráda)

HLAS Z RÁDIA

... Ať mi nikdo nemluví o intelektu a kultuře. Když slyším tato slova, mám chuť střílet. Pro degenerované intelektuály není v národě místa. Krev a rodná půda, to dělá celého chlapa, a jen chlapi dělají národ. *(Potlesk)* Pryč s asfaltem dekadentních žvanilů, kteří jsou náhončími židovské internacionály! *(Potlesk)* Světový názor Pruhovaných Košil se nedá naučit. Ten musí být

vrozen jako ctnost. Chci být naprostým vůdcem lidu. Nechci se o vedení dělit s jinými, protože nositelem odpovědnosti může být jenom vůdce, vyzbrojený patřičnou autoritou a právem dávat rozkazy.

(Potlesk a volání: Bravo!)

ŘEDITEL

Tleskají mu na pěkné věci.

FRANTA *(k Markétě)*

Zhasněte to. Já to nemohu poslouchat!

HLAS Z RÁDIA

Odedneška za měsíc svolávám do hlavního města Pruhované Košile z celé země. Naplníme ulice a dokážeme vládnoucím kruhům, že s námi musejí počítat a že jen za námi vyjde národ uzdraven ze zkázonosného moru internacionály! *(Potlesk)* Za měsíc dokážeme, že kdo nejde s námi, jde proti nám a bude smeten!

(Obrovský potlesk a řvaní Sláva, Ať žije Kazimír Konrád!)

(Markéta vypne rádio)

FRANTA

Chlap špatná a protivná. A takovýhle žralok má k dispozici rozhlas.

ŘEDITEL

Zase se musím zlobit, když takhle mluvíš. Počkej zt pár dní, až to zmáčkneme my.

MARKÉTA *(břepisuje zatím svůj stenogram na stroji)*

A myslíte vážně, že dáte někdy tu vysílačku dohromady?

FRANTA

Koukejte, vy se nebavte. Já se vám do těsnopisu taky nepletu.

ŘEDITEL

To bude, slečno, taková vysílačka, že by se na ní mohl Marconi učit. Já měl za války tajnou amatérskou přijímačku a věděl

jsem o den dřív, co bude mít císař Vilém k obědu. Starý Hart je machr na rádio. To již na technice bylo známé.

(Klokán vstoupí po schodech)

FRANTA

Hej rup, Pepíku!

KLOKAN

Hej rup! Poslouchali jste Kazimíra?

MARKÉTA

Vždyť jsem vám ty jeho moudrosti nastenografovala.

KLOKAN

Za měsíc prý bude sjezd Košil. A vláda se nehne.

MARKÉTA

Jestlipak aspoň páni z ústředního výboru dostali rozum?

KLOKAN

Ted' se chytají za nos, ale trošku pozdě.

FRANTA

Ten rok 1937 vůbec špatně začal.

ŘEDITEL

Nebuďte pořád jako zmoklé slepice. S kým jdou dělníci? S vámi. A s kým půjdou události? S dělníky! Je jen potřeba jim to říci a dorozumět se s nimi. Takle vysílačka s nimi zalomcuje. Ta bude Kazimírovi ještě moc nepřijemná!

MARKÉTA

Oni vám tu vysílačku najdou a budete bručet.

ŘEDITEL

Až ji najdou, bude už mít svoji práci za sebou.

KLOKAN

Když si pomyslím, co vás to všechno stojí . . .

ŘEDITEL *(přeruší ho)*

Ale už ani muk. Vyprošuji si jakékoliv sentimentální žvanění.
— Ať mi na to nikdo nesahá, jdu dělat anténu. *(Odejde po schodech)*

Scéna druhá

Franta, Markéta, Klokan

FRANTA

Ten to myslí upřímně. Takovýhle lidi mají vést průmysl, a ne taková sardel, jako je Noelová.

MARKÉTA *(ke Klokanovi)*

Doděláme teď tu korespondenci? Abyste sebou hodil, mám v rádiu večerní službu.

KLOKAN *(nevrle)*

Neštvete mě porád. Teď jsem přišel.

FRANTA *(po očku sledoval poslední věty, usměje se pro sebe a nasadí vážný tón)*

Já se na to nemůžu koukat. Jste na sebe jako psi, a přitom Pepík celé noci nespí, vzdychá a ze spaní říká: Markéto . . . ! A ona jakbysmet. Když ji nikdo nevidí, líbá tvoji fotografii. To je nějaká láska? *(Kvapně odejde po schodech)*

MARKÉTA *(ke Klokanovi)*

Tak co je tohle za nové fóry? Ten Franta má samý boudy! Před ničím se nezastaví, jen aby on měl legraci, a já v tom potom takhle pitomě lítám.

KLOKAN

Prosím vás, mírněte se trošku. Nemohu vás slyšet takhle mluvit. Takové mladé děvče, a hulákáte jako starý námořník.

MARKÉTA

Tyhle vtipy nemám ráda. Žádnou fotografii nelíbám, ani vaši, ani jinou. Do takových věcí nikomu nic není.

KLOKAN

Tak to řekněte jemu a nekřičte na mne! Já také ze spaní nevolám Markéto! Ale znáte Frantu. Dělá mu to radost někoho vyplavit. Teď přivede kluky a budou mít legraci z toho, jak se tady hádáme.

MARKÉTA

A co mám dělat, když na mne řvete jako v lese?

KLOKAN (*křičí*)

Já že řvu?

MARKÉTA (*vítězně*)

Prosím ...

KLOKAN (*mírně*)

... když jim nechcete být pro legraci, pojd'te sem.

MARKÉTA

Proč?

KLOKAN

Pojd'te sem. Obejměte mne.

MARKÉTA

Jaké jsou tohle fóry?

KLOKAN

Obejměte mne, nebudeme se hádat, a až přijdou, budeme se jakoby líbat. (*Markéta sebou trhne. Klokán důrazně*) Jakoby!
Převezeme je. (*Vezme Markétu do náručí a oba toporně stojí*)

(*Pauza*)

MARKÉTA

Nějak nejdou.

KLOKAN (*čichá k Markétiným vlasům*)

Poslouchejte, co to máte? To už není ta protivná voňavka?

MARKÉTA

Pořád jedna.

KLOKAN

... jsem blázen ... Že tak pěkně voní. (*Velmi zblízka čichá k Markétiným vlasům, takže to vypadá, jako by ji líbal*)

Scéna třetí

Předešlí, Franta, Ředitel, 1. a 2. Dělník

(Franta opatrně vstoupí po schodech, ostatní za ním)

FRANTA *(na schodech, nevidí ještě Markétu a Klokana)*

Tiše. Honem, pojdte, kluci.

PRVNÍ DĚLNÍK *(spatří situaci)*

Jéé, Franto! To se ti to nepovedlo. On nelíbá fotografii, líbá originál!

(Všichni se smějí Frantovi)

FRANTA

Bouda se nepovedla, ale zase bude svatba.

(Zpívá vesele lidovou milostnou odrhovačku)

Ten hrob tak není těžký,
jako je láska má.

Ta láska přenešťastná
člověka uondá!

(Ředitel a Dělníci dělají kolem Klokana a Markéty živé obrazy)

(Markéta se smíchem odběhne po schodech)

Scéna čtvrtá

Předešlí bez Markéty, Alex, pak Pepík

(Do tohoto veselí vstoupí po schodech Alex, všichni ztichnou)

KLOKAN

Vítám vás, pane profesore. Co to? Co to?

ALEX

Vedu vám návštěvu, příteli, ale . . . nezlobte se. Mohli bychom zůstat sami?

KLOKAN *(vesele k Řediteli)*

Pane řediteli, drátovat!

ŘEDITEL

Máš pravdu. *(Odejde s Dělníky a Frantou po schodech)*

ALEX

Je to asi čtyři dny, přivezli mi na kliniku sebevraha. Otrava svítiplynem. Dostal jsem ho z toho a teď vám ho vedu. Ví zajímavé věci a myslím, že ho znáte.

(Pepík vstoupí pomalým krokem po schodech. Je zase v chudém civilním obleku, pobledlý v tváři)

KLOKAN *(překvapeně)*

Pepíku!

(Pepík podává ruku Klokankovi)

KLOKAN *(ji nepřijme)*

Sedni si. To tě tolik zklamal Kazimír Konrád, že ses chtěl otrávit?

PEPÍK *(usedne)*

To nebyla sebevražda.

KLOKAN

Vyprávěj.

PEPÍK *(skleslým hlasem)*

Pamatuješ, jak loni zastřelili Micku? To udělal můj kamarád . . . nějaký Berger. Samo sebou, hned ho skryli, aby nebyl sebrán. Ptal jsem se po něm a vždycky mně řekli, až se na to zapomené, že se vrátí . . . Nedávno našli v přístavě utopence. Byl to Berger — a měl svázané ruce a nohy. Napsal jsem Dexlerovi, že vystupuji, Dexler ke mně přišel a přinesl rum. Řekl jsem mu, co si o tom myslím . . . jenže jsem moc pil. Pak jsem se probudil až v nemocnici. (*Poděpře si blavu do dlaní a mlčí*)

ALEX

Hezké metody má pan Dexler a drží slovo. Mně také slíbil před lety, že o něm uslyším. Dnes mi jeho lidé pískají na přednáškách.

PEPÍK

Ještě jsem ti chtěl říct, Klokane, že se chystá na sjezdu něco velikého. Kazimír má skladiště zbraní a chce je rozdělit svým Košilím, až budou ve městě.

KLOKAN

Jak to víš?

PEPÍK

Zaslechl jsem to u Noelové ve vile. Dexler s Kazimírem jsou tam pořád na poradách.

KLOKAN

A víš, kde jsou ta skladiště?

PEPÍK

Ne. To ví jen Dexler, Noelová a Kazimír.

KLOKAN

Ještěli je to pravda, Pepíku, tak je najdeme.

ALEX

Myslím, že nelže.

PEPÍK

Pomohu vám hledat. Mám co napravovat . . .

KLOKAN (*přátelsky*)

Ne, Pepíku. Ty zůstaneš tady u nás. A nevylezeš dříve, dokud nebudou důkazy proti kazimírům.

(Za scénou bluk zastavujícího auta, do okna padne světlo reflektoru)

KLOKAN

Copak je to?

Scéna pátá

Předešlí, Franta, Ředitel, pak Dexler, potom dva Střelci

(Franta a Ředitel vběhnou po schodech)

FRANTA

Dexler je tu!

ŘEDITEL

Klokane, navrhuji: Všichni sem, zhasnout, zvalchovat a vyhodit.

KLOKAN

Ne. Dnes dostávám samé dobré zprávy, třeba i ten lump nám něco nese. Pepíku a vy, pane profesore, zmizte. *(Ukáže na dveře vlevo)*

(Pepík a Alex odejdou vlevo)

KLOKAN

Je uklizena vysílačka?

ŘEDITEL *(přistří skříň ke zdi)*

To nikdo nepozná.

KLOKAN

Nechte mne s ním o samotě.

FRANTA *(na odchodu podává Klokankovi velký revolver)*

Pepíku, kdyby něco . . .

KLOKAN *(odstří ho)*

Dej mi pokoj. *(Vstříčí Ředitele a Frantu do dveří vlevo)*

(Dexler vstoupí po schodech. Je oblečen s přepjatým šviháctvím, klobouk nedbale na hlavě, kouří cigaretu a je zase o stupeň drzejší a jistější sám sebou než poslední)

KLOKAN *(příkře)*

Tak co je?

DEXLER *(chladně)*

Máte tu toho žida a přivedl vám Pepíka Holistra.

KLOKAN

No a?

DEXLER

Potřeboval bych si s ním promluvit.

KLOKAN

Aha. A pak si ho vylovíme z řeky, co?

DEXLER

Měl byste míň strkat nos do našich záležitostí. Půjde brzo do tuhého a budou se koulet hlavy.

KLOKAN *(klidně)*

A paní Noelová platí pořád dobře?

DEXLER

Ona vás brzy přejde nálada.

KLOKAN

Pořád od vás neslyším, jestli paní Noelová dobře platí.

DEXLER

Podívejte se. To jsou samé řečičky. Ale až začneme jednat . . . !
Už jednou máte spravovaný obličej. Podruhé vám ho ten žid Alex dohromady nedá . . .

KLOKAN

Tenhle váš program znám dokonale. Vyklopte rychle, co tu chcete. Nemám pro vás čas.

DEXLER

Chtěl jsem vám jen připomenout, že se nebudeme s nikým mazlit. Také jsem si přišel pro Pepíka. No ale, když to nejde . . .
(Nedbale kopne do skříně s vysílačkou)

KLOKAN (*vyskočí*)

Táhněte!

DEXLER (*s úsměvem*)

Aha. Tak tady máte tu vysílačku.

(Klokan pokročí k němu)

DEXLER

Už jdu, už jdu. *(Odbází a na schodech se obrátí, posměšně)* A poslyšte, vy radiofanoušku, té slečince se sametovým hlasem poraďte, aby sem tak často nechodila. Mohla by o ten hlas přijít. *(Odejde)*

(Klokan pokročí vztekle za ním na schody)

(Dva Střelci s revolvery v rukou, s klobouky na hlavách, v civilu, vstoupí proti němu po schodech. Klokan se zastaví, Střelci postoupí k vysílačce, Klokan uchopí židli a jde po nich, jeden Střelec po něm vypálí dvě nebo tři rány. Klokan, částečně kryt židlí, se kácí, druhý Střelec otočí skříň s vysílačkou a vypálí do ní několik ran. Pak oba po schodech odběhnou)

•

Scéna šestá

Klokan na zemi, Alex, Pepík, Franta, Ředitel, 1. a 2. Dělník

(Alex s Pepíkem vrazí do místnosti zleva a zarazí se. Alex se rychle sklání ke Klokanovi. Franta vběhne po schodech s Ředitelem, 1. a 2. Dělníkem)

O p o n a

Scéna sedmá

Klokán, Bezblavý šermíř, Ženy ze sna, Guvernantka, Postava v závoji

Balet

CO VIDĚL KLOKAN V HOREČCE

Před černou oponou

Jakmile se zavře opona, ozve se monotónně hudba. Za jejího doprovodu vstoupí před oponu Bezblavý šermíř v šedých přiléhavých kalhotách, v bílé rozhalené košili, která je na srdci zakrvácena. Šermuje šavli s neviditelným soupeřem. Pojednou z opony vyjdou dvě Ženy ze sna ve dlouhých černých hedvábných punčochách, v předválečných kostýmech bez sukně a na hlavě s velikými klobouky a automobilistickými závoji. Bezblavý šermíř, zasažen neviditelným soupeřem, klesá k zemi. Ženy ho zdvihnou a podporující ho odcházejí oponou, která se otvírá.

Ve stejné dekoraci jako v předešlých scénách, ale jiném příznačném osvětlení, leží v posteli Klokán a zmítá se v horečce. Vidiny, které se ukázaly před oponou, sebrají za doprovodu hudby kolem Klokána snový výjev. Bezblavý šermíř znovu padne a ke dvěma Ženám ze sna se připojí ještě Guvernantka se zrzavými vlasy a vejčitou blavou bez obličeje, jež usedne ke Klokánovu lůžku. Bezblavý šermíř vstane a odchází, rozmarně zavěšen pod paží s Ženami ze sna, jež nesou jeho šavli. Současně se objeví Postava v závoji, nesoucí v náručí vycpaného psa. Hudba umlkne.

KLOKAN (*sténá ze spaní*)

Kde je Klokán?

GUVERNANTKA (*se k němu sklání; tichým, jednotvárným hlasem*)

Proč říkáš tomu pejskovi Klokán? Klokán je zvíře žijící v Aus-

trálii. Opakuj to.

POSTAVA V ZÁVOJI (*šeptá*)

Ba ne, Klokán je náš pes . . .

(Hudba znovu nasadí. Postava v závoji zmizí)

KLOKAN (*zoufale volá*)

Klokane! Klokane . . .

(Setmí se)

Scéna osmá

Klokán, Markéta, Alex, pak Ředitel, Franta

(Sotva se setmí, rozsvítí se jasné denní světlo. Klokán polo leží, polo sedí na posteli a na místě, kde seděla ve snu Guvernantka, sedí Markéta, jinak oblečená než v předešlých scénách, a zapaluje Klokánovi cigaretu)

ALEX (*vstoupí po schodech*)

Zahodíš tu cigaretu! (*K Markétě, žertovně*) Že mu to trpíte!

MARKÉTA

Vždyť už mu nic není. Rozmazlili jsme ho a je líný vstávat.

KLOKAN (*vesele*)

Poslal jsem si pro pivo.

ALEX

Tak já je vypiju.

(Franta a Ředitel vstupují po schodech, nesou sklenice a pár lahví piva)

FRANTA

Vítám vás, pane profesore, v restauraci u Klokána. (*K Řediteli*)

Pikolo, nalej. *(Otvírá s Ředitelem láhve a nalévají Klokanovi a Alexovi pivo)*

ŘEDITEL

Bylo to tu jako v ráji, když byl ten člověk nemocný. Nikoho nesekýroval . . .

KLOKAN *(sedí na posteli a obouvá se)*

Vždyť se taky dovidám pěkné věci. Za celé tři neděle jste nenašli anj stopu po Kazimírových zbraních.

MARKÉTA

Pospěš si, vezmu tě dnes do biografu. *(Odběhne po schodech)*

KLOKAN

Já ti dám do biografu. Za týden bude sjezd Košil a do té doby máme najít zbraně a znemožnit Kazimíra. Je to špatné, hoši.

ŘEDITEL

Mně nic nevyčítej. Já spravoval vysílačku.

FRANTA

Děláme, co můžeme, člověče. Pepík nám pomáhá jako divej. Skladiště je asi v nějaký Noelově továrně, tam se těžko dostaneme.

ŘEDITEL

Dělníci se bojí pípnout. Dexler zavedl hrozný teror.

KLOKAN

Vždyť ta Noelová není koneckonců nic jiného než ženská. Já se k ní dostanu a promluvim jí do duše. Možná, že ani sama neví, jak jí Kazimír přerostl přes hlavu.

ALEX

Máte vy ale kořínek. Už podruhé jsem vás z toho dostal. A povídám, příteli, když jste měl v horečkách ty vidiny, nevzpomněl jste si na nic?

KLOKAN *(váže si kravatu)*

Vzpomněl. Trošku se mi vyjasnilo.

(Všichni naň se zájmem poblédnou)

ALEX

Na co jste si vzpomněl?

KLOKAN

Že Klokan je pes.

ALEX

Jaký pes?

KLOKAN

Náš pes doma, když jsem byl malý.

ALEX

A kde to bylo?

KLOKAN

To nevím.

ALEX

Já se z vás zblázním! Klokan, teď zase pes . . . Samá zvířata.

FRANTA

Já to pořád říkám. Ty budeš asi starýho Hagenbecka syn.

O p o n a

OBRAZ JEDENÁCTÝ

STREJČEK HLAD

Před oponou

(Krev a Mlíko vyjdou na předscénu. Jsou už teď úplně zbědovaní a oblečení do trhanských cárů)

MLÍKO *(tajemně se rozblíží)*

Nejde polda?

KREV *(opatrně šeptá)*

Ne. Je to dobrý.

MLÍKO

Tady si na ni počkáme. Touhle dobou tudy chodí. Ona jde obyčejně napřed a on asi deset kroků za ní.

KREV

A vy ji znáte?

MLÍKO

Trochu. Já ji zastavím, řeknu jí něco poutavého, třeba Dobřej večer, a popojdu s ní stranou. Vy ho necháte přejít a pak po něm a hned kamenem do hlavy.

KREV

Když já bych hrozně nerad tyhle násilnosti.

MLÍKO

Vždyť ho nemusíte zabíjet, můžete ho udusit.

KREV

Já jsem si myslel, víte, odtáhnout ho do křoví, pak že bychom ho někam ulili a za pár dní, až se po něm budou shánět, se s ním vytasit a . . . rozumíte mi? Že bychom žádali výkupné . . . jenže to je zase únos!

MLÍKO

No alcaponiáda to je. Ale chcete jíst?

KREV

To se ví, hlad máme.

MLÍKO

Uděláme to, musíme.

KREV

A co myslíte, přeperu ho?

MLÍKO

To je nápad! Aby nepřepřal on vás. Je silný.

KREV

Snad abych mu podrazil nohy a hned ho popad za hlavu . . .

MLÍKO

To ne! Na hlavu mu nesmíte sáhnout. To by vás kous.

KREV

On i kousne?

MLÍKO

Pane, (*ukazuje*) takovéhle tesáky!

KREV (*zděšeně*)

Prosím vás?! A vzteklý, co?

MLÍKO

Vůbec ne. To by s ním nechodila.

KREV

Ale trochu blázen být musí.

MLÍKO

Blázen? Nemá rád, když se mu sahá na hlavu. Normální bernardýn.

KREV (*překvapeně*)

On je ke všemu bernardýnem?

MLÍKO

Ne bernardýnem, dočasně, on je bernardýn, natrvalo.

KREV

Aha, on se upsal nadosmrtni do toho kláštera?

(*Mlíko nechápavě a podezřívavě poblíží na Kreva*)

KREV

A to chodí v mnišském? — Myslíte přece ty mnichy bernardiny, jak mají taky ty psy?

MLÍKO

Toho psa myslím!

KREV

A tak! To je pes! Já myslel, že je to mužskej!

MLÍKO

Ti psi přece, jak je chovali mniši v tom alpském klášteře. Ti, co nosili na krku soudek s rumem. Mnich vždycky šel z kláštera zabloudit do skal, tam písknul a pes přiběhl s rumem. O Silvestra bývalo kolektivní bloudění.

KREV (*konečně pochopí*)

Vy myslíte toho bernardýna, jak tu vždycky chodí večer s tou služkou! — Ten tu dnes nepůjde.

MLÍKO

Každý večer tu chodí!

KREV

Ale dnes nepůjde. Vzpomeňte si, předevcírem, jak jsem vás pozval pod most na ten guláš . . . to byl on!

MLÍKO (*zklamaně*)

Proto já včera celý den vrčel!

KREV

Kdepak! Ta služka teď chodí s takhle malinkým ratlíčkem. To by bylo tak na gábl, a kdoví . . . !

MLÍKO

Ratlík je dobrý studený.

KREV

V sulcu.

MLÍKO

Ano, on se třese už zaživa.

KREV A MLÍKO (*zpívají*)

Strejček Hlad

Bez hlavy a bez paty
Svět je jako pustá ulice,
Ještě k tomu včera — pane!
Vylili mi péra — z bytu —
Motám se tu jako jepice.
Po cihelnách spím, ze smetí jím a popelím se jako slepice . . .

Bez bytu a bez šatů,
Jdou za mnou jen stopy zavátý.
Po všechny ty roky — pane!
Dupou za mnou kroky — dupou —
A šlapou mi přitom na paty.
Když se ohlídnu, zase vidím jen za sebou svý stopy zavátý . . .

Kdo to tu dupe, kdo to tu chodí?
Kdo mne to nenechá spát?
Ať jde svou cestou, ať mě nebudí!
Za mnou chodí strejček Hlad!
Bez hlavy a bez paty,
Mám život jak zmoklá slepice.
Kdoví kolik roků — pane!
Třeba jen pár kroků — třeba —
Zhasnu někde jako jepice.
Je to zatraceně jednotvárná, zatraceně dlouhá ulice . . .

OBRAZ DVANÁCTÝ

JE PRYČ — JE PRYČ . . .

Salón u paní Noelové. V černém prostoru stojí jen dvě veliké, pestrými látkami potažené lenošky. Jedna z nich je obrácena svým vysokým opěradlem zády k publiku. V popředí stolec s blyštícími se telefonními aparáty. Stranou ve stínu na malém podstavečku vycpaný pes z Klokanova snu. Kdesi v pozadí leskne se obrovská váza nebo jakási snobistická kovová plastika.

Atmosféra přemrštěného, okázalého módního přepychu. Při otevření opony je scéna prázdná. Z dálky zní tichá taneční hudba.

Scéna první

Noelová, pak dvě Dámy a Klokan

NOELOVÁ (*za scénou*)

Je mrtev! Bože, je mrtev, mrtev . . . (*Vběhne na scénu ve výstřední večerní toaletě a nese malé akvárium s jedinou leklou rybičkou. Postaví je na stůl a lamentuje nad ním.*) Můj malý zlatý kamarád. Ó, to neštěstí!

(*Dvě Dámy vběhno*)

PRVNÍ DÁMA

Proboha, paní Noelová! Co se stalo?

NOELOVÁ (*dojata*)

Můj kapříček umřel. Dva roky jsem se s ním denně těšila, a teď je tu, chudinka, nehybný. Zapomněli mu dát jíst.

DRUHÁ DÁMA

Ale to je děsné, drahá paní.

PRVNÍ DÁMA

Jak vás chápu . . . Na personál není spolehnutí.

NOELOVÁ

Jděte se bavit, drahouškové, já si trochu popláči a přijdu, až se uklidním.

(Dámy pietně odejdou)

NOELOVÁ

Ubohý můj tvorečku . . . *(Tiše pláče)*

KLOKAN *(vstane z lenošky, ve které byl až dosud úplně skryt)*

Upřímnou soustrast, paní Noelová.

NOELOVÁ *(prudce se obrátí)*

Kdo jste?

KLOKAN

Pokouším se zabránit neštěstí. A rád vidím, že máte vlastně měkké srdce.

NOELOVÁ

Ohlaste se zítra u mého tajemníka.

KLOKAN

Moje věc spěchá. — Paní Noelová, přicházím a mluvím za vaše dělníky a chtěl bych vás lidsky přesvědčit, že vaše spojení s Kazimírem Konrádem povede ke katastrofě. Snad jste si to představovala jinak, snad jste se stala obětí ctižádostivosti pana Dexlera a Kazimíra Konráda.

NOELOVÁ *(znaveně)*

Proboha, pane, neslyšel jste, že pro vás nemám čas? Jak můžete v tuhle chvíli mne obtěžovat takovými věcmi. Vždyť jsou tu kanceláře, personál. Celé dny jednáme s deputacemi, odbory a . . . co já vím. Nechápu vůbec, jak jste se sem dostal, a neznám vás. Prosím, odejděte.

KLOKAN

Jde mi právě o to, mluvit s vámi mimo kanceláře a mimo deputace. Právě o těchto věcech mluvit docela lidsky.

NOELOVÁ

Lidsky! Vyčítáte mi má politická spojení, mluvíte patrně za dělníky, a chcete mluvit lidsky. Pane, léta žádám na dělnictvu, aby bylo lidské ve svém postupu. A vy teď takhle. Prosím, napište mi třeba. *(Kyne mu, aby odešel)*

KLOKAN

Byla to hloupost myslet, že se s vámi dá mluvit, ale . . . *(Zarazí se, všimne si vycpaného psa. Podivně vzrušen vykřikne)* To je Klokán!

NOELOVÁ

Co?

KLOKAN

Ten pes se jmenoval Klokán!

NOELOVÁ *(překvapeně)*

Ano.

KLOKAN

Čí to byl pes?

NOELOVÁ

Mého syna. Co je vám?

KLOKAN *(drží se v zimničném rozčilení za hlavu. Překotně)*

Váš syn byl ještě chlapec, když ten pes pošel. Ano, vy jste ho tenkrát konejšila. Zůstala jste celý den s ním . . . Poprvé a naposled . . . Vzala jste ho na klín a měla jste květované šaty, modré se žlutou krajkou, a . . . počkejte . . . to křeslo tady nestálo a vůbec to všechno bylo jiné . . . a zrzavá vychovatelka . . .

NOELOVÁ

. . . Alžběta!

KLOKAN *(je sám ohromen špoustou vzpomínek, které se mu náhle vybavují)*

Ano, Alžběta! Brala vašeho syna do cirkusu, abyste to nevěděla. Zнала se s kapelníkem a váš syn měl nejraději lachtany. Znáte lachtany? Víte, jak balancují na nose míče a lampy . . . Vždyť Alžběta se pak provdala za toho kapelníka a posílala lístky z Hamburku?

NOELOVÁ

Vyrůstal jste patrně s mým synem. Jak to, že vás neznám?

KLOKAN

Byla jste pořád v závodě. Neměla jste pro nikoho čas . . . Váš muž padl v souboji . . .

NOELOVÁ (*poněkud afektovaně „předválečným“ tónem*)

Ubohý Rudolf . . . Byl tak romantický! Ale jak to všechno víte?

KLOKAN

Dál už zase nevím. Co bylo s vaším synem? Byl někde v internátě ve Švýcarsku . . .

NOELOVÁ (*rozehvěně*)

. . . v Lausanne. Pak přece si dal vyplatit svůj podíl a jel do Afriky. Byl vždycky po Rudolfovi, nestálý, skoro dobrodruh. Tolik jsme se hádali a dnes mne to mrzí. Vy o něm něco víte? Co se s ním stalo? Naposled mně psal před pěti lety z Louisville . . .

KLOKAN (*zase mu svitne v paměti*)

Louisville! Jarní dostihy. Poslední peníze. — (*Odmlčí se, pak s úsměvem*) Paní Noelová, váš syn dopadl velmi banálně. Myl nádobí, nosil kufry, spal pod mostem a vracel se k vám . . . marnotratný syn. Jel pod vagónem na ose, zkřehly mu ruce a našli ho na trati rozbitého k nepoznání. I vy ho sotva poznáte s tímhle záplatovaným obličejem.

NOELOVÁ (*vykřikne*)

Emile . . .

(*Setmí se*)

Scéna druhá

Pan Prolog

PAN PROLOG *(se objeví na úplně tmavé scéně v úzkém reflektoru a mluví ironicky k publiku)*

Syn našel svou minulost a matka našla syna. Za takových okolností je dobře vzít autorovi péro z ruky, neboť tu obyčejně ztratí vládu nad vkusem a vrhne se střemhlav do psychologické orgie. Dramatické pauzy, plné vzlyků a problémů. Drahocenné divadelní vteřiny zbůhdarma plynou. To není nic pro nás. Podíváme se k paní Noelové o hodinu později. *(Odejde)*

Scéna třetí

Klokan, Noelová

(Jeviště se osvětlí, Noelová a Klokan sedí jinak než prve)

KLOKAN

... ne, maminko.

NOELOVÁ

Jak to ne? To je přece přirozené, že teď musíš změnit život. Tvoje místo je tady. Sem patříš rodinou, svou krví, vším. Můj bože, přece se jmenuješ Noel!

KLOKAN

Už ne. Jsem Josef Klokan. A opravdu teprve jako Klokan jsem přišel životu na chuť...

NOELOVÁ

Tvůj ubohý otec byl romantik a tys... já nevím co! Dekadent! Přece nebudeš dávat za pravdu těm lidem? Co chtějí ode mne?

Válím se? Tyju snad z jejich práce? Já, hochu, pracuji, a víc než osm hodin denně. Já ztratila půl života, a snad i syna. Všechno pro práci. A že snad chodím ráda pěkně oblečena a mám vyšší životní standard? Můj bože, přece nechcete, abychom všichni byli nepěstění a — většinou špinaví?

KLOKAN

Právě o to jde. Nikdo nechce, abychom byli všichni špinaví. Naopak, chtěli bychom být také čistí a pěstění.

NOELOVÁ

Nu ovšem, když začneš s utopiemi, je po debatě. Prosím, já uznávám: dělník je také člověk. Pročpak ne. Ale k čemu ta zloba? To nepřátelství ke mně. (*Důrazně*) Vždyť, hochu, když je výluka, já celé noci nespím.

KLOKAN (*chlavně*)

Ale výluka je přesto.

NOELOVÁ

Ano, protože musí být.

KLOKAN (*ironicky*)

Prostě: Na chudý lid musí být přísnost.

NOELOVÁ

Nebud' vulgární, Emile. Mluvíme o vážných věcech.

KLOKAN

Právě. A měli bychom to skončit. Víím, že tě nepředělám. To já jen měl to štěstí, že dnes držím svůj život v ruce jako minci a vidím jasně, kde je rub a kde je líc. Z toho rubu si nechám to jediné hezké, vzpomínku na Klokana . . .

NOELOVÁ

To jsou tvá poslední slova?

KLOKAN

Jakápak poslední slova! Mluvil bych do tebe třeba dva dny, kdybys nakonec nahlédla, že tvé spojení s Kazimírem vede ke katastrofě.

NOELOVÁ

Myslíš, že mne to spojení těší? Ale co mám dělat? Sami jste

mne k tomu donutili.

KLOKAN (*netrpělivě*)

Tak toho nechme. Všeho jsme podle tebe vinni my. Patrně můžeme i za to, žes ozbrojila Pruhované Košile.

NOELOVÁ

Ty zbraně jsou mým posledním pokusem. Až je uvidíte obráceny proti sobě, snad konečně zmoudříte. Jen tak je možno zabránit krveprolití. A jestliže ani to nepomůže... (*pokrčí rameny*) — nebude to moje vina.

KLOKAN (*na odchodu, ledově*)

Paní Noelová, doufám, že se nikdo nedozví, že jsem vaším synem.

NOELOVÁ (*stejně*)

To je i v mém zájmu, pane Klokane.

KLOKAN

Smím si zatelefonovat?

NOELOVÁ

Prosím.

KLOKAN (*telefonuje*)

Markéta? Mám pro tebe novinu. Právě jsem zjistil, že jsem svobodný... (*směje se*). Hned jsem tam. (*Zavěsí, odchází, ukloní se paní Noelové, všimne si znovu psa. Beze slova jej vezme a odejde*)

Scéna čtvrtá

Noelová, čtyři Dámy, Džentlmen ve fraku

(Dámy a Džentlmen vstupují, srazí se s odcházejícím Klokanem a hledí za ním)

PRVNÍ DÁMA *(K Noelové)*

Už jste se uklidnila?

NOELOVÁ *(s povzdechem)*

Je pryč, je pryč . . . Pojd'me něco vypít. *(Odchází)*

(Hudba)

OBRAZ TŘINÁCTÝ

HOSTINA BOHATÝCH

Scéna první

Džentlmen ve fraku, Dámy ze společnosti

Balet

Džentlmen ve fraku a čtyři Dámy ve večerních toaletách po odchodu paní Noelové tančí rozjařeně mezi nábytkem. Jedna z Dam vystoupí na stolec a připíjí si vesele s ostatními z číše šampaňského. Pak celá společnost vychází hlučně na předscénu a nasazuje si komické karnevalové škrabošky.

Opona představující park se za nimi zatáhne.

Džentlmen a Dámy tančí na prudký džezový rytmus podnapilý tanec, žertují s maskami a papírovými čapkami.

Strážník vstoupí, Dámy se kolem něho sesypou, berou ho do kola, jedna z nich si na chvíli vypůjčí jeho čepici, Strážník se shovívavě usmívá a žertovně je napomíná k tichu. Konečně odchází a zdvořile jim salutuje. Společnost troubí za Strážníkem na pouťové trubky a frkačky a posléze se škraboškami na tvářích strne ve skupině, jež připomíná bezduché panáky v módní výloze.

(Setmí se.)

Scéna druhá

Krev a Mlíko, pak Strážník

(Krev a Mlíko vstoupí před parkovou oponu)

MLÍKO

Já vám říkám, pane, že k ledvinkám se dá pít jediné lahvové pivo.

KREV

Já neříkám nic, činím pouze odmítavé posunky!

MLÍKO

A co chcete k ledvinkám pít, ne-li Prazdroj, jaký má být?

KREV *(s odpořem)*

Nechte si, pane, tyto ohavné kombinace.

MLÍKO

Opakují: dopoledne k ledvinkám výhradně lahvové pivo!

KREV *(zarazí se)*

Řekl jste dopoledne? Pak mezi námi došlo k ledvinkovému nedorozumění. Já měl na mysli ledvinky večerní!

MLÍKO

Ach, vy myslíte souper?

KREV

Nebo dinner.

MLÍKO

Já myslím gabler.

KREV

Ach ovšem, hovoříte o ledvinkách dušených, potažmo restováním, na kmíně?

MLÍKO

Ale kmínu ne moc, jen tak aby občas v zubu uvázl.

KREV

Správně. A vaši nejbedlivější pozornost, právě tak jako pozornost kuchařovu, bych si dovolil obrátit na kvalitu omáčky.

MLÍKO

Ano, omáčka nesmí být hustá . . .

KREV

. . . zahoustlá!

MLÍKO

Nesmí být však ani řídká, nýbrž . . .

OBA

. . . zahoustlá!

MLÍKO

A to zahoustlá tak, aby rohlíkové sousto, vhozené do té omáčky, se jen tak pomalounku sklápělo.

KREV

Proč? Protože hustota omáččiny brání řečenému rohlíkovému soustu ve volném pádu.

MLÍKO

Ano, nebo chcete-li obráceně: gravitaci či přitažlivost zemskou, již podléhá ono rohlíkové sousto, brzdí adheze sosu.

KREV

To je ona tolik želaná sosální adheze!

MLÍKO

Sosální adheze je zkušebním kamenem umu kuchařova.

KREV

Ba co víc, je úhelným kamenem gastronomie a labužnictví vůbec!

MLÍKO

Nu a rohlík sám, toť námět pro román!

KREV

Nemám rád onen dekadentní, defétistický, vlhký rohlík.

MLÍKO

Vím, vím! Rohlík, který je živým důkazem toho, že sůl je hygroskopická. Takový osamělý rohlík v sousedství skleněného zvonu, pod nímž leží poslední pišingr, toť hostinec na zastávce lokálky.

KREV

Letní odpoledne, mnoho much . . .

MLÍKO

. . . špatný letní byt.

KREV

Správný rohlík musí být optimista, správný rohlík, toť radost ze života, křepkost sama! Zlomím-li rohlík, musí kůrka odprýsknout jako email! Střídka naproti tomu musí být vláčná . . .

MLÍKŮ

. . . a chladná . . .

KREV

. . . jako Greta Garbo.

MLÍKO

Jako Greta Garbo, která má dlouhý krok, hluboký hlas a celá je taková . . . chřipkovitá.

KREV

Vidím, že po stránce dušených ledvinek jsme dokonale dohodnuti. Mně osobně pak běželo o ledvinku na rožni, s hořčicí, víme? Ovšem hořčicí dijonskou, nejvýš anglickou, nikdy však ne, prosím, kremžskou!

MLÍKO

Kremžskou hořčici přece výhradně k jindřichohradeckým párkům.

KREV

Ale dvacet minut nejméně povařit!

MLÍKO

V solené vodě. Neuctí mne nikdo, dá-li mi jindřichohradecký párek v nesolené vodě. — Kde chcete spát?

KREV (*rozkládá na zem noviny*)

Tady to přece jen méně táhne.

MLÍKO (*skládá se také na rozložené noviny*)

A co byste říkal ledvině v županu?

(Strážník vstoupí a zastaví se nad Krevem a Mlíkem)

KREV *(lehá si na noviny)*

Je to trochu tuč . . . *(zpozoruje Strážníka a bonem dělá, jako by četl noviny)*. . . to jsou dnes, pane inspektore, v těch novinách zprávy, že člověk aby si k tomu hned lehnul.

MLÍKO *(také horečně čte)*

Jen se podívám, co dělá burza, a už zase jdeme.

(Oba vstávají a sbalují noviny)

(Strážník pomalu přejde kolem nich a odejde)

MLÍKO

Tak zase na nádraží.

KREV

Já na tom nádraží tak nerad spím!

MLÍKO

Nespalo by se tam špatně, kdyby tam nechodil ten holomek s tím zvoncem: Paříž! Nastupovat! Já se vždycky leknu a už neusnu.

KREV

Řeknu vám, pane, mluvili jsme o přednostech ledvinek, ale myslíte, že gulášová konzerva by byla špatná?

MLÍKO

Panečku, ohřát ji v horké vodě . . .

KREV

Studená by taky zaštípla . . .

MLÍKO

Jeje! Jen tak palcem ji nabírat. Já vám povím, ona i konzerva od guláše by se snesla.

KREV

Hm, ten plech, aspoň kapánek mastný . . .

MLÍKO

. . . a zajíst to tou vinětou!

KREV (*zarazí se*)

Poslyšte, konzerva od guláše a konzervy vůbec, nepřipomíná vám to něco? Kanál, ohrada, skladiště, jak jsme neměli klíček na otevření?

MLÍKO (*pochopí*)

Poslouchejte, já nevím, jaký je akční rádius vaší morální síly, neznám váš poměr k cizímu majetku, ale sebe znám, já už jsem tam.

(Oba překotně odběhnou)

OBRAZ ČTRNÁCTÝ

VÝBUŠNÝ GULÁŠ

Tajné skladiště zbraní. Sklepní místnost s ciblovými a betonovými stěnami. V pozadí, asi ve výši dvou metrů, betonová palanda na ciblových sloupech. Z palandy vzhůru schody, ztrácející se ve tmě. Z podlahy na palandu obyčejný žebřík. Pod palandou vzadu uprostřed betonové zdi silné pancéřové dveře. Vpravo v pozadí tmavý kout s východem. Vlevo vpředu dveře, vedle nich elektrický vypínač. Vpředu prostý stůl, na něm menší bedna a telefon. Na palandě a vpravo vpředu velké kupy zavřených beden. Poněkud více vpředu veliká bedna s volným víkem a úzká dlouhá bedna s víkem na panty a s petlicí.

Při otevření opony je na scéně úplná tma.

Scéna první

Krev a Mlíko

(Krev a Mlíko sestupují opatrně po žebříku z palandy do skladiště a škrtají sirkami)

MLÍKO

Já mám dojem, že tenkrát tady taková tma nebyla.

KREV

Jestli to není od toho hladu? (Škrtně sirkou a objeví vypínač)

Tady máte světlo. (Rozsvítí)

MLÍKO (sestoupí za ním do přízemku skladiště)

Taky je tu vidět krize. Místo aby sklad ubýval, tak přibývá.

Máte klíč?

KREV

Od čeho?

MLÍKO

Ne od čeho. *Na co!*

KREV

Na odemknutí, ale čeho?

MLÍKO

Konzervy se neodmykají. Konzervy se otvírají. *Čím?*

KREV

Klíčem. Máte ho?

MLÍKO

Teď jsem se ptal vás, jestli ho máte. *(Zvedne víko bedničky na stole. Krev pohlédne dovnitř)* Jé, to jsou divný konzervy. Takový příruční! *(Vyjme z bedničky válcovitý ruční granát s rukovětí)*

MLÍKO *(bere mu granát z ruky)*

Ukažte, to budou ty nový, turistický. To se asi takhle opíká nad ohněm.

KREV *(bere mu granát)*

Půjčte to sem. To se asi musí za tohle zatáhnout. *(Zatáhne za šňůrku a odtrhne ji)* Nic se neotevřelo.

MLÍKO

Neteče z toho olej? *(Přiblíží granát k uchu)* Tam něco syčí! Ta bude asi zkažená.

KREV *(poslouchá)*

To ten olej kvasí. *(Třepe granátem a znovu naslouchá)* Jé, teď-ka! *(Dává granát Mlíkovi k uchu)*

MLÍKO

Teď to tam burácí! Je to ale štěstí, že jsme si toho všimli. Vždyť to je zdraví nebezpečné.

KREV

Která firma to vyrábí, takový neřád?

MLÍKO *(čte bodně zblízka nápis na granátu)*

Krupp-Essen. Aha, essen, k jídlu to je.

KREV

Ovšem Krupp-essen, jezte kroupy! To bude asi šoulet.

MLÍKO (*čte dál*)

Made in Germany — tak to nebude šoulet.

KREV

Ale Krupp, to je mi nějak povědomá firma. Ten přece dělá kanóny?

MLÍKO (*opírá si zamyšleně granát o bradu*)

Ano, kanóny, zbraně a vůbec střelivo a . . . (*zarazí se, poblédne zděšeně na granát, vloží jej rychle Krevovi do ruky a odstoupí*)
. . . a handgranaty . . .!!!

KREV (*drží chvíli granát nechápavě v ruce, pak pochopí a zděšeně pobíhá, řve*) . . . Pomoc!!! Dejte to někam!

(*Hodí granát Mlíkovi, ten mu jej s křikem hodí zpět, Krev jej uchopí a zahodí za scénu přes palandu. Za scénou silný výbuch. Po výbuchu se pancéřové dveře pomalu otevřou*)

KREV

Jste celý?

MLÍKO

Jsem, ale dveře to vyrazilo. (*Postoupí ke dveřím*) Pojd'te se podívat. (*Oba odejdou pancéřovými dveřmi*)

Scéna druhá

Dexler, pak Krev a Mlíko

(Dexler vstoupí zleva s revolverem v ruce, rozhlédne se, spatří pancéřové dveře pootevřené a opatrně do nich vstoupí. Krev a Mlíko vstoupí vchodem zprava z pozadí. Mlíko nese lehký kulomet Hotchkiss, Krev velkou konzervovou plechovku, plnou nábojů)

MLÍKO *(problíží kulomet)*

Člověče, podívejte se, to je nějaký filmový aparát.

KREV

Pozor, vždyť je to kulomet! A ty konzervy jsou tam otevřeny a heleďte, co je uvnitř. *(Vysypává patrony)*

MLÍKO

Pojďte, snad by nám to někde vyměnili za chleba.

KREV

Dejte to tam, kde jste to vzal, a koukejte, ať jsme venku. Já tu na vás počkám. A dělejte.

(Mlíko odejde pancéřovými dveřmi, odnášeje konzervu a kulomet. Dexler skoro současně vstoupí z pozadí zprava, stále s revolverem v ruce. Krev ho spatří a skryje se pod palandu)

DEXLER *(nevidí Kreva, přistoupí ke stolu a telefonuje)*

Poslali jste naše lidi dolů! Ne? Tak tady někdo je. — Přijďte sem, a rychle. *(Zavěsí)*

(Krev se tiše odplíží pancéřovými dveřmi, nepozorován Dexlerem)

Scéna třetí

Dexler, pak Krev a Mlíko

(Dexler si připravuje revolver)

MLÍKO *(vstoupí zprava z pozadí)*

Tak už jsem to tam dal a můžeme jít. Tam je ještě zbraní . . .

(Spatří Dexlera a zarazí se)

DEXLER *(na něho míří revolverem)*

Tak jste si to pořádně prohlédl? Kdo vás sem poslal?

MLÍKO *(s rukama vzhůru)*

Hlad.

DEXLER

Kdo je to?

MLÍKO

Nejlepší kuchař.

DEXLER

Mne nespletete, chlape. Vás poslal Klokán. Slídíte tady už dlouho?

MLÍKO

Já, prosím, hlavně přišel na guláš. V domnění, že je zde jaksi ochutnávárna, snažil jsem se odcizit nějaké to teplé sousto . . .

DEXLER

Mlčte! A pojd'te sem. *(Vede Mlíka ke stolu)* Zavolejte Klokana.

MLÍKO *(křičí)*

Klokane!!!

DEXLER

Mám legraci rád, ale teď na to není čas. Zavolejte Klokana a řekněte mu, co vám nadiktují.

MLÍKO

Já, prosím, neznám číslo.

DEXLER

Re 477-33.

MLÍKO (*vytáčí číslo*)

A co mu mám, prosím, vyřídít?

DEXLER

Mluvte za sebe a řekněte mu, aby sem hned přišel.

MLÍKO (*do telefonu*)

Já bych chtěl pana Klokana. Tady Mlíko.

DEXLER (*drží revolver Mlíkovi na lopatkách a poloblasem mu diktuje*)

Přijďte sem, objevili jsme skladiště zbraní.

MLÍKO (*opakuje po něm*)

Přijďte sem, objevili jsme skladiště zbraní.

DEXLER (*šeptá*)

Přijďte sám, abyste nebudil pozornost!

MLÍKO (*telefonuje*)

Nemáte ji prý budít!

(Dexler mu přirazí revolver na záda)

MLÍKO

Totíž, jděte sám, totiž, nemůžete jít sám, musíte jít dva, aby někdo vyzdvihl ten kanál v Šeříkové ulici, v Šeříkové! Kanálem . . .

DEXLER (*vytrhne mu sluchátko z ruky a zavěsí*)

A teď mně řekněte, kdo vám to prozradil! —

(Vtom se ozve hluk padajících konzerv za scénou, Dexler stáhne Mlíka k bednám a schová se za něj, s revolverem na Mlíkových zádech)

KREV (*vběhne pancéřovými dveřmi. Nevidí Dexlera*)

Musíme tiše, tady někdo telefonoval!

MLÍKO (*za nímž je přikrčen Dexler, takže ho Krev nevidí, má ruce vzbůru, rozpačitě*)

To já jsem telefonoval!

KREV

Co je vám? Viděl jsem, že tu někdo telefonoval.

MLÍKO

Já musel telefonovat.

KREV

Zbláznil jste se? Co tu stojíte tak divně s rukama nahoře?

MLÍKO

To je stran průvanu. Táhne mi na záda takovou trubičkou.

Hele, co je za mnou. *(Sehne se)*

KREV *(spatří Dexlera, který na něho míří revolverem)*

Čarostřelec!

DEXLER

Ani hnout!

(Krev, který stojí u vypínače, rychle jím otočí a zhasne)

(Potmě balas a křik)

MLÍKO *(volá)*

Vemte mu tu bouchačku! *(Odběhne vpravo)*

KREV *(volá)*

Já mu sedím na hlavě!

Scéna čtvrtá

Dexler, Krev, První a Druhý muž v pruhované košili

(Dva Muži v pruhovaných košilích vběhnou zleva ve světle kapesních svítilen. Oba mají v ruce revolvery)

(První muž rozsvítí světlo. Na zemi sedí Dexler, má na hlavě naraženou bedničku a zmítá sebou. Krev sedí na jiné bedně)

PRVNÍ MUŽ

Nehýbat se, nebo střelím!

KREV (*zvedne ruce*)

Ani se nehnu.

(První muž drží v šachu Kreva. Druhý muž pracně sundává Dexlerovi bedničku s hlavy)

KREV

Jestli by nebylo lepší poslat pro truhláře.

PRVNÍ MUŽ

Kuš!

DEXLER (*se vyprostí z bedničky*)

To není on. Je tu ještě jeden. (*K 1. Muži*) Hlídejte ho. (*K 2. Muži*) Vy jděte zadem, já půjdu tady. A dejte si pozor. Je to nebezpečný člověk. (*Odejde pancéřovými dveřmi*)

(Druhý muž odejde vpravo do pozadí. První muž drží Kreva revolverem v šachu tak, že Krev stojí k publiku zády vpravo vpředu. Krev udělá krok dozadu)

PRVNÍ MUŽ

Stát!

(Mezitím vzadu na palandě se za bednami objevil Mlíko, neviděn Mužem, jenž k němu stojí zády. Zoufale signalizuje na Kreva, aby si ho všiml. Dává mu posunky najevo, aby dostal Muže pod vyvýšený strop, že mu pustí na hlavu ciblu)

KREV (*pochozí a začne s Mužem vyjednávat*)

Pane, tady to táhne. Přece, kdybychom si stoupli támhle pod tu palandu, máte mne stejně v hrsti jako tady, nehledě k tomu, že vy byste si mohl taky stoupnout pod tu palandu a měl byste mne při ruce. (*Šourá se pod palandu*) Jste jen v té košili, také to na vás musí táhnout.

(1. Muž přistoupí broživě ke Krevovi, který už stojí pod místem, kde je Mlíko, ten shodí ciblu dolů, ta však ubodí do hlavy Kreva a Krev se skácí v bezvědomí na zem. 1. Muž spatří Mlíka nahoře a volá na ostatní)

PRVNÍ MUŽ

Tady! Pojd'te sem! *(Leze po žebříku na palandu a zmizí za scénou)*

MLÍKO

Já trefil vedle! *(Uteče před Mužem dozadu po palandě, Muž za ním. Zmizí oba za scénou)*

Scéna pátá

Krev na zemi, 2. Muž v pruhované košili, pak Mlíko a Dexler

(2. Muž vyběhne z pancéřových dveří, vyleze po žebříku nahoru a zmizí za předešlými)

MLÍKO *(vyběhne zprava v pozadí a sklání se ke Krevovi)* Vstávejte, člověče nešťastná. *(Křísí ho)*

DEXLER *(vstoupí z pancéřových dveří s revolverem v ruce, k Mlíkovi)*
Tebe vyřídím zkrátka, lumpe.

(Mlíko chce utéci vlevo, ale dveře jsou zavřeny a zůstane zděšeně přitisknut v koutě. Dexler na něho míří revolverem, vtom Krev přijde k sobě, posadí se těsně u Dexlera, a vida situaci, podrazí mu noby a rve se s ním)

MLÍKO *(běží mu na pomoc)*

Držte ho!

Scéna šestá

Předešlí, 1. a 2. Muž v pruhované košili

(Oba Muži vyběhnou z pozadí vpravo. Mlíko před nimi prchne do pancéřových dveří a Muži vysvobodí Dexlera a zmocní se Kreva)

DEXLER

Držte toho lumpa! *(Zavře rychle pancéřové dveře)* Tamtoho máme v pasti. A tohohle uklidíme, protože za chvíli je tu Klokkan.

KREV

Prosím vás, zastřelte mne. Já jsem strašně udýchaný a mohl bych se tu nastydnout.

DEXLER

My tě zahřejeme. Dejte ho do bedny!

KREV

To je nápad. Dřevo hřeje.

(Oba Muži nacpou Kreva do dlouhé bedny a zavřou víko)

DEXLER

A postavte ho na hlavu!

KREV *(v bedně)*

Počkat, takhle jsem si to nepředstavoval. Na hlavu mne stavět nebudete!

DEXLER

Nemazlete se s ním!

(Oba Muži s Dexlerem postaví bednu na výšku, ale ukáže se, že nemá dno, takže Krev zůstane sedět na zemi. Vtom se za scénou ozve exploze, pancéřové dveře se rozletí a v oblaku dýmu vstoupí Mlíko v úplné polní výzbroji s plynovou maskou a namířeným lehkým kulometem. Oba Muži a Dexler zdvihnou ruce, Krev je odzbrojuje)

KREV (*otevře velikou bednu*)

Račte postoupit dopředu, prosím. (*Přinutí Dexlera a Muže
vlézt do bedny a přiklopí je víkem*)

MLÍKO (*odkládá zbraně*)

Tak, zatlouct hřebíky, zjednat vývozní povolení a poslat do
Německa!

(*Krev zatlouká víko hřebíky*)

O p o n a

OBRAZ PATNÁCTÝ

ŠEŘÍKOVÁ ULICE

V parku. Před oponou představující park. Je časně ráno.

Scéna první

Klokán, Franta, Ředitel, Dělník, Pepík
(Všichni kvapně vstupují)

FRANTA

Já ti říkám, že žádná Šeříková ulice není.

KLOKAN

Když ti povídám, že mi někdo telefonoval, abychom šli kanálem v Šeříkové ulici.

DĚLNÍK

Někdo si z tebe udělal legraci.

KLOKAN

Zrovna tak to může být důležitá zpráva.

ŘEDITEL

Tovární čtvrť přece znám. Šeříková tady nebyla, není a nebude. Ale neměli bychom se hádat a měli bychom něco dělat.

PEPÍK

Jestli se jedná opravdu o skladiště zbraní, tak je to rozhodně někde v téhle čtvrti. Dvě jsou někde za plynárnou.

FRANTA

Člověče, to je na druhé straně města.

DĚLNÍK *(sklesle)*

Prostě je to prohrané. Dvacet tisíc Košil je už ve městě, v půl dvanácté přijede Kazimír Konrád se svým štábem vlakem a pak to začne.

KLOKAN

Chceš-li tu brečet, pak tě tu nepotřebujeme.

ŘEDITEL

Kdyby byla ta vysílačka pohromadě! Kdyby byly peníze na lampy, tak vám ještě do rána vyburcuju generální stávkou.

KLOKAN

Najít to skladiště zbraní, měli bychom důkazy pro policii, a to už by snad tu manifestaci Konrádovi zarazili . . .

Scéna druhá

Předešlí, Krev a Mlíko

(Krev a Mlíko vstoupí, zabrání do hovoru)

MLÍKO

. . . já když ten mašinkvér viděl, tak jsem si řekl, teď to rozsekám. Ale byly tu ty pancéřové dveře. Tak jsem vzal ten handgranát, jednadvacet, dvaadvacet, třiadvacet, prásknul jsem tam, a jaké byly ty dveře?

KREV

Ale že od toho nebouchly ty patrony. Vždyť jich tam byly bedny a bedny.

FRANTA *(chytne Kreva za ruku)*

O jakých to patronách, mladíku, hovoříte?

KREV

Nesahej na mne, kostroune!

KLOKAN

Pomalu, pomalu. Tady byla řeč o zbraních.

MLÍKO

Odstupte, individua. Takové lidi v parku brzy ráno nemám rád blízko u těla.

ŘEDITEL

Držte je tu, Klokane. Já dojdu pro strážníka.

MLÍKO (*zarazí se*)

Kdo je tady Klokán?

KLOKAN

Já.

MLÍKO

Pane, netelefonoval vám někdo, abyste šel do skladiště zbraní?

KLOKAN

Do Šeříkové ulice. Co je s tím?

MLÍKO

Tak to jsem byl já.

ŘEDITEL

Vy jste objevil skladiště zbraní?

KREV

Totíž, to je tak. My jsme hledali guláš a našli jsme šoulet. Ale ten šoulet byl výbušný.

KLOKAN.

Prosím vás, souvisle. Záleží na tom.

MLÍKO

Malý člověk stojí za mnou. Míří mně na záda: Zavolej Klokana. Tady je číslo, ať sem jde. Já ho tady oddělám. Tak volám: Vlezte v Šeříkové ulici do kanálu.

FRANTA

Ale, člověče, vždyť žádná Šeříková ulice není.

MLÍKO

Právě proto. Aby tam nevlezl, aby ho neoddělali, jsem si tu ulici vymyslel.

KREV

Jestli máte zájem, můžete se tam jít podívat. Páni jsou zatlučený v bedně.

PEPÍK

Kluci, pojďte.

KLOKAN

Nesmysl. Ti už jsou jistě na svobodě a rojí se to tam Košilemi.
(*K Mlíkovi a Krevovi*) Vy dva půjdete se mnou na policii a do-
svědčíte, co jste viděli.

DĚLNÍK

Člověče, než se to všechno úředně zjistí, může být pozdě!

ŘEDITEL

Jen jděte na tu policii. Já letím za Markétou do rádia.

KLOKAN

Proč?

ŘEDITEL

To je moje věc. O nic se nestarejte.

KLOKAN (*k Pepíkovi a Dělníkovi*)

Vy leťte do ústředního výboru. Ať jsou na všechno připraveni,
protože v jedenáct třicet přijede Konrád na Západní nádraží
a mohlo by se něco semlít.

FRANTA (*má nápad*)

Říkáš Západní drahou přijede? Kdo má na taxíka?

ŘEDITEL (*mu dává peníze*)

Co chceš dělat?

FRANTA

Já mám na Západní dráze kousek za městem tátu hlídačem.

KREV (*vzpomene si*)

Jako by vám z oka vypadl, co? Taky tak silný v prsou, jenže
o třicet let starší?

MLÍKO

Ten vždycky touží po tom, zastavit vlak, že?

FRANTA

Ano, on si vezme lampičku, udělá takhle a takhle a vlak musí
zůstat stát. A Kazimír taky!

(*Všichni se rozběhnou na různé strany*)

OBRAZ ŠESTNÁCTÝ

UMŘELA NÁM KAPACITA

Čekárna v rozhlasovém ateliéru. Holý moderní interiér s několika kusy ocelového nábytku. V pozadí zasklené okno, vedoucí do vysílací místnosti blasatelovy. Nad oknem rozsvícené červené signální světlo. Vpravo dveře do kanceláří.

Scéna první

Markéta, Ředitel, pak Alex

(Markéta za oknem stojí u mikrofonu a čte hlášení. Její blas je slyšet z kontrolního ampliónu na scéně. Ředitel, udýchaný, rozčilený, netrpělivě přebází po čekárně a kyne Markétě)

MARKÉTA *(mluví do mikrofonu)*

Skončili jsme vysílání burzovního přehledu. Následuje reprodukováná hudba na deskách Ultraphon. *(Vypne mikrofon, současně se ozve z ampliónu tichá hudba, jež doprovází následující scénu)*

MARKÉTA *(vstoupí, podává ruku Řediteli)*

Tak co mi chcete? A nekřičte.

ŘEDITEL

Tohleto musíme dostat do rozhlasu. *(Ukazuje jí papír)*

MARKÉTA *(přeběhne papír zrakem)*

To nemohu hlásit. To mne vypnou.

ŘEDITEL *(naléhá)*

Musí se to dozvědět celá země! Za chvíli může být pozdě.

MARKÉTA

Není to oficiální hlášení. Vypnou mne.

ŘEDITEL

Klokan už informoval policii. Je to zájem vlády!

MARKÉTA

To tady neplatí. Není to schválený text.

ŘEDITEL

Kdo by vás vypnul?

MARKÉTA

Mixér a v kontrole.

ŘEDITEL

Tak je někam zavřeme!

MARKÉTA

To by šlo.

ŘEDITEL (*překotně*)

Mne raní mrtvice, ztropíte poplach . . .

ALEX (*vstoupí s papíry v ruce*)

Dobré jitro, přátelé.

MARKÉTA (*spatří Alexe*)

Nic! Profesor omdlí, to bude poplach!

ŘEDITEL (*k Alexovi*)

Vás raní mrtvice. (*K Markétě*) Taky to líp zná.

ALEX (*nechápe*)

Mám tady přednášku. Co je vám?

MARKÉTA

Nám není nic, ale vám se musí udělat špatně.

ALEX

Slečno, uklidněte se. Ukažte puls.

ŘEDITEL (*křičí*)

Človče, my jsme zdraví jako ryba! (*K Markétě*) Já to s ním zařídím. Pošlete sem ty lidi, kteří by vás mohli vypnout, že je po něm. A jděte k svému mikrofonu!

MARKÉTA

Tamhle je kancelář. Tam je zamkněte a dáte mi tudy znamení!
(*Odběhne s papírem, který přinesl Ředitel*)

ALEX (*netrpělivě*)

Tak co se děje?

ŘEDITEL

Lehnout a dělat mrtvého. Nic jiného nechci.

ALEX

A k čemu?

ŘEDITEL

Proháníme Kazimíra!

ALEX (*horlivě*)

Tak bych to řekl. (*Škácí se na zem*)

ŘEDITEL (*běhá kolem Alexe a řve*)

Pomóóóó! Honem! Vodou! Umřela nám kapacita!

Scéna druhá

Předešlí, Mixér a Úředník

(Mixér s Úředníkem vběhnou)

ŘEDITEL (*běhá po místnosti a řve*)

Mrtvice v rádiu! Úmrtí při soudobém rozhlasu! Pomóóó!
Odneste ho někam. Na vzduch. K oknu. (*Otvírá dveře vpravo,
Mixér a Úředník tam vnáší Alexe. Ředitel za nimi přibouchne
dveře a zamkne. Zamává na Markétu, která stojí za oknem
u mikrofonu*) Jedem!

MARKÉTA (*čte do mikrofonu, její hlas zní z ampliónu*) Haló, haló!
Voláme všechny dělníky v městě i na venkově, voláme železni-
čáře a dělníky na tratích. Demokracie v nebezpečí. Kazimír
Konrád chystá násilný převrat. Byly objeveny zbraně pro Pru-
hované Košile. Voláme celý národ. Padesát tisíc Pruhovaných
Košil na cestě do města chystá ozbrojený převrat. Odbrojte
Pruhované Košile. Zatkněte Kazimíra Konráda. Voláme vše-

chny dělníky, voláme všechny občany, voláme celý národ! Pomozte bránit demokracii!

(Opona se zavírá)

(Ředitel s jásavou radostí poslouchá Markétino blášení, Markétin blas z ampliónu doznívá na předscéně, kde se mísí s hukotem vlaku, zvukem poplašných sirén a vrčením letadlového motoru)

O p o n a

OBRAZ SEDMNÁCTÝ

HEJ RUP!

Před oponou

PAN PROLOG (*vstoupí na předscénu a mluví k publiku, zatímco zvuky z ampliónu slábnou*)

Přátelé, mám vám vyřídit, že se zatím všechno daří. Je vidět, že když se jde věci včas na kloub, dá se leccos zachránit. Dovedete si představit, jak by to dopadalo, kdyby se bylo váhalo? Kazimír Konrád by se s nikým nemazlil a koulely by se hlavy. Město by hořelo a pokrok by couval do středověku.

(Za scénou se ozve sborový zpěv, který se blíží z dálky)

Hej rup! Peklo nebude, ráj se vrací,
Hej rup! S námi kdo půjde, najde práci,
Hej rup! Hej rup! Jsme mladí, chceme žít.

PAN PROLOG (*pokračuje*)

... A to přece dopustit nesmíme.

(Sborový zpěv za scénou se blíží)

Hej rup! Všichni za jeden táhnem provaz,
Hej rup! Pro vás to platí jako pro nás,
Hej rup! Hej rup! Že chceme všichni žít!

PAN PROLOG

... Prominete, že jdu, ale při tomhle nechci scházet! (*Odejde*)

(Sbor za scénou)

Hej rup! Hej rup! Hej rup! Hej rup!

OBRAZ OSMNÁCTÝ

EVROPA, JAKÁ JE

Před oponou

(Krev a Mlíko vyjdou na předscénu v rozhovoru)

MLÍKO

... to máte jako v té anketě o nejlepší knize, jak to vyhrála ta Guntherova „Evropa, jaká je“.

KREV

Taky jsem to četl. Zajímavé, víte, čtu: Evropa, jaká je, dobře; čtu, dočtu: ... ona už taková není!

MLÍKO

Evropa se, pane, mění náramně ...

(Vtom se spustí před oponu veliká, karikaturně namalovaná mapa Evropy)

MLÍKO *(ukazuje barcelonské pobřeží Španělska)*

... Tady se například donedávna třely ryby. Dneska se tam třou ponorky.

KREV

A prý jsou to docela neznámé odrůdy.

MLÍKO

Úplně záhadné. Ale když se na ně zavolá „Komm her!“, tak jedou blíž. — Tím jsem chtěl dát najevo, že jsou italské.

KREV A MLÍKO *(zpívají, ilustrujíce svůj zpěv na mapě)*

Evropa, jaká je ...

Nemáte zdání,

Jak upadá na světě slušné vychování

A co všechno si k ženám dovolují páni,

Nemáte poněťí, co se dnes všechno netropí.
Nevadí ani,
Že král si bere dvakrát rozvedenou paní,
Ba nevadí, že dnes už nejsou ani
Vůbec žádní gentlemani,
Nikomu už líto není paní Evropy.

Refrén:

Copak se tímto způsobem dá jednat s dámou?
A notabene s dámou takhle světoznámou?
A jen tak ze zábavy jí do hlavy
Nasadit vši z Maroka
A udělat z ní otroka
A pustit na ni jedovaté hmyzy.
Hmyzy, kteří se líhnou za peníze cizí.
A k dovršení této záškodnické sloty
Obouvaj Evropu do okované boty,
Aby v té botě, co se zdála malá,
Noha pevně stála,
Tak ji ženou na procházku pěší
S velikým rámussem po Habeši,
Aby se jí taky tahleta teta bála.
Ta teta, co se té botě tolika smála.
A teta kouká, už si nefouká,
Tiše se souží pro tuhle louži,
Pro tu svou zpachtovanou středozevní louži.
Zde zase nejedí, jenom aby ušili
Pro celou Evropu velkou hnědou košili,
Aby v ní zmizela francouzská blůza
I sukně, co z ní jde hrůza,
Leč Evropa, ač rozedraná, ještě není přece jenom nahá,
Tu sukni s blůzou drží špendlík jménem Praha,
A ten špendlík otevřít by byla marná snaha.

OBRAZ DEVATENÁCTÝ

SVĚT PATŘÍ NÁM

Ulice před tovární obradou. Táž dekorace jako v 7. obraze. Je letní noc. Tam, kde dřív zářily velkoměstské reklamy, svítí spousta pestrých lampiónů. Při otevření opony zní z dálky jásavý hluk davu, zpěv a veselá kapela.

Scéna první

Markéta, Klokán

(Klokán vstoupí a vede Markétu pod paží)

MARKÉTA *(směje se)*

Podívej se, kam mne to vlečeš?

KLOKAN

Do parku.

MARKÉTA

A co v parku?

KLOKAN

Tak ne do parku. To je jedno kam. Ale abychom byli sami.

MARKÉTA *(vesele)*

Koukej, dneska nebudeme nikde sami.

KLOKAN

A já bych tak s tebou potřeboval mluvit, na tolik věcí se tě ptát...

MARKÉTA

... a já bych ti toho tolik potřebovala odpovědět...

KLOKAN

... a vůbec, abychom byli trochu spolu...

MARKÉTA

Vidíš. A na to na všechno máme celý život.

KLOKAN

A co bude s tou svatbou?

MARKÉTA

Jakmile si dáš předělat nos.

Scéna druhá

Krev a Mlíko, Franta, Ředitel, Pepík, Alex, Dělníci a Dělnice

(Krev a Mlíko vběhnou)

KREV

Tady jsou.

MLÍKO

Haló, Franto!

FRANTA *(s ostatními vběhne, ke Klokánovi a Markétě)*

Kde jste, lidi? Čekáme na vás s vypálením moždíře.

KLOKAN

Už letíme!

FRANTA

Kluci, teď jsme tu všichni. Tak, jak si myslím, abyste mne nezklamali, pěkně hlasitě, ať nás slyší všichni kazimíři doma i za hranicemi! Raz, dva, tři, čtyři.

(Diriguje)

VŠICHNI *(zpívají)*

Svět patří nám

Svět patří nám, pro všechny dosti místa,
Jen za to vzít a plivnout do dlaní!
Svět patří nám a kdo je optimista,
Bez řeči půjde s námi, bez ptaní!
Svůj život utrácí, kdo se bojí snad
Jít s námi za práci, za mír bojovat,
Protože svět patří nám, pro všechny dosti místa,
Jen za to vzít a plivnout do dlaní!

O p o n a

Konec

EDIČNÍ POZNÁMKA

V tomto vydání přejímáme beze změn texty her tak, jak vyšly v Čs. spisovateli ve čtyřsvazkovém výboru (1956—1961): Rub a líc v 1. svazku z roku 1956, Caesar ve 2. svazku z roku 1956, Vest Pocket Revue, Robin Zbojník, Svět za mřížemi ve 3. svazku z roku 1959.

Texty všech her jsme upravili podle současných pravopisných pravidel.

Redakce

.

JIŘÍ VOSKOVEC
JAN WERICH

HRY

Typografie Oldřich Hlavsa
Vydal Československý spisovatel v Praze roku 1982
jako svou 4782. publikaci
Odpovědná redaktorka Marie Běliková
Výtvarný redaktor Rostislav Vaněk
Technická redaktorka Ludmila Hejnová
Vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p.,
Plzeň, závod ve Vimperku

AA 20,69, VA 21,70
V tomto celku vydání první. Stran 620. 13/53
Náklad 20 000 výtisků. 601/22/856. 22-017-82
Cena brož. Kčs 23,84, váz. Kčs 29,—